
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie

PLAN URZĄDZENIA LASU

Nadleśnictwo OSTROŁĘKA

Obręb: OSTROŁĘKA, SEBORKI

**OPIS OGÓLNY LASÓW NADLEŚNICTWA
(ELABORAT)**

**sporządzony na okres od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2021 roku
na podstawie stanu lasu na dzień 1 stycznia 2012 roku**

Wykonało:

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Olsztynie**

**Plan urządzenia lasu
sporządzony na lata od 2012 r. do 2021 r.**

dla Nadleśnictwa Ostrołęka
w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie
na podstawie stanu lasu w dniu 1 stycznia 2012 r.

I. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI według stanu na 1.01.2012 r.

1.1. Powierzchnia ogólna nadleśnictwa	16 805,56	ha
w tym według obrębów leśnych:		
1) obręb Ostrołęka	9 465,87	ha
2) obręb Seborgi	7 339,69	ha
1.2. Powierzchnia lasów	16 435,92	ha
w tym:		
a) według pełnionych funkcji:		
- lasów stanowiących rezerwy przyrody	136,72	ha
- lasów uznanych za ochronne	4 718,14	ha
- pozostałych lasów (lasów gospodarczych)	11 581,06	ha
b) według grup kategorii użytkowania:		
- gruntów zalesionych	15 892,48	ha
- gruntów niezalesionych	151,68	ha
w tym: do odnowienia	89,82	ha
- gruntów związanych z gospodarką leśną	391,76	ha
1.3. Powierzchnia pozostałych gruntów (gruntów nieleśnych)	369,64	ha
w tym: przeznaczonych do zalesienia	0,69	ha

II. ZESTAWIENIE ZADAŃ NA LATA od 2012 r. do 2021 r.

II.1. Zadania obligatoryjne:

II.1.1. Pozyskanie drewna w ilości nie większej niż:

745 000 m³ grubizny netto, w tym:

a) etat cięć w użytkowaniu rębnym

310 995 m³ grubizny netto

b) etat cięć w użytkowaniu przedrębnym 11 501,39
ha

o miąższości szacunkowej 434 005 m³ grubizny
netto

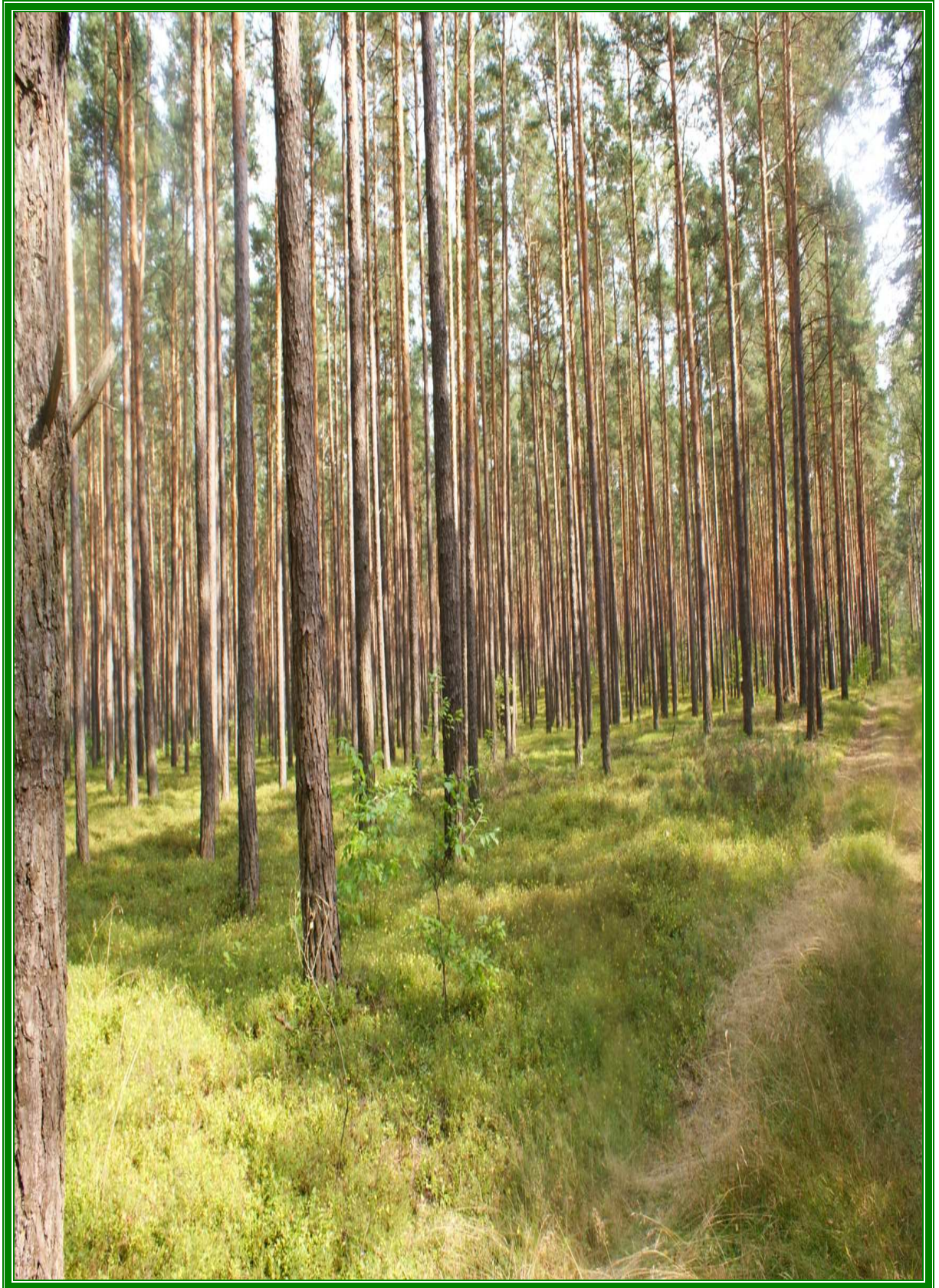
II.1.2. Pielęgnowanie lasu na powierzchni nie mniejszej niż	12337,37	ha
w tym:		
a) pielęgnowanie zainwentaryzowanych upraw	251,43	ha
b) pielęgnowanie zainwentaryzowanych młodników	1107,50	ha
c) trzebieże	10978,44	ha

II.2. Zadania określone kierunkowo:

II.2.1. Zadania dotyczące zalesień i odnowień:

a) zalesienia gruntów (przeznaczonych do zalesienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego)	0,69	ha
b) odnowienie halizn, płazowin i zrębów	89,82	ha
c) orientacyjna powierzchnia odnowień drzewostanów przewidzianych do użytkowania rębego	1007,74	ha
w tym zrębami zupełnymi	886,68	ha
d) orientacyjna powierzchnia podsadzeń, dolesień, poprawek i uzupełnień	111,08	ha
e) orientacyjna powierzchnia wprowadzenia podszytów	-	ha
f) orientacyjna powierzchnia melioracji	1184,90	ha
w tym wodnych	-	ha
g) pielęgnowanie nowo zakładanych upraw	1098,25	ha

- II.2.2. Kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu (w tym ochrony przeciwpożarowej) przedstawione opisowo oraz na mapach przeglądowych.
- II.2.3. Kierunkowe zadania z zakresu gospodarki łowieckiej przedstawione opisowo oraz na mapie przeglądowej.
- II.2.4. Kierunkowe potrzeby z zakresu infrastruktury technicznej przedstawione opisowo.

SPIS TREŚCI

str.

1. Ogólna charakterystyka lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia oraz pozostałych gruntów i nieruchomości będących w zarządzie nadleśnictwa.....	1
1.1. Przestrzenne usytuowanie urządzanego nadleśnictwa oraz krótki rys historyczny.....	1
1.1.1. Przestrzenne usytuowanie lasów nadleśnictwa.....	1
1.1.2. Rys historyczny.....	6
1.1.3. Opis dokumentacji prawnej i stanu posiadania.....	12
1.2. Charakterystyka warunków przyrodniczych w zasięgu działania nadleśnictwa.....	18
1.2.1. Przynależność do krainy przyrodniczo - leśnej i mezoregionów.....	18
1.2.2. Położenie geograficzne i wysokościowe.....	19
1.2.3. Rzeźba terenu.....	19
1.2.4. Warunki klimatyczne.....	19
1.2.5. Warunki glebowe.....	21
1.2.6. Warunki wodne.....	21
1.2.7. Charakterystyka typów siedliskowych lasu.....	22
1.2.8. Zanieczyszczenie powietrza i uszkodzenia lasu od emisji przemysłowych.....	29
1.2.9. Przyjęte przez KZP gospodarcze typy drzewostanów i orientacyjne składy upraw.....	30
1.2.10. Charakterystyka walorów genetycznych lasu i bazy nasiennej.....	31
1.2.11. Ogólna ocena stanu środowiska przyrodniczego.....	32
a) funkcje lasu i kategorie ochronności.....	32
b) walory przyrodnicze.....	36
c) zagrożenia środowiska przyrodniczego.....	36
d) inne elementy mające wyraźny wpływ na jego ocenę.....	42
1.3. Charakterystyka warunków ekonomicznych działania nadleśnictwa.....	42
1.3.1. Syntetyczna ocena uwarunkowań ekonomicznych w granicach zasięgu działania nadleśnictwa.....	42
a) krótka charakterystyka ekonomiczna regionu.....	42
b) charakterystyka kompleksów leśnych w powiązaniu z warunkami transportu drewna.....	44
c) pozostałe czynniki wpływające na stopień trudności gospodarczych nadleśnictwa.....	45
1.3.2. Zestawienie ekonomicznych wskaźników gospodarki leśnej w nadleśnictwie oraz ramowy plan ekonomiczny na 10 - lecie.....	45
1.4. Charakterystyka stanu lasu i zasobów drzewnych.....	46
1.4.1. Ocena możliwości produkcyjnych na podstawie zestawień końcowych.....	46

	str.
a) przeciętne bonitacje gatunków panujących.....	47
b) powierzchniowy i miąższościowy udział drzewostanów w klasach wieku...	50
c) powierzchniowy i miąższościowy udział drzewostanów wg gatunków panujących.....	55
d) powierzchniowy i miąższościowy udział drzewostanów wg gatunków rzeczywistych.....	58
e) spodziewany bieżący przyrost roczny wg gatunków panujących.....	65
1.4.2. Ocena stanu uszkodzenia drzewostanów.....	68
1.4.3. Ocena zgodności składu gatunkowego z gospodarczym typem drzewostanu.....	69
1.4.4. Ocena jakości hodowlanej i technicznej drzewostanów.....	71
a) ocena jakości hodowlanej upraw i młodników w wieku do 10 lat na powierzchniach otwartych.....	71
b) ocena upraw i młodników po rębniach złożonych oraz odnowień podokapowych.....	74
c) ocena pozostałych młodników i drzewostanów, dla których w trakcie prac urządzeniowych określono jakość hodowlaną.....	74
d) ocena jakości technicznej gatunków panujących w drzewostanach starszych, dla których określono jakość techniczną.....	74
1.4.5. Charakterystyka powierzchni leśnej nie zalesionej.....	75
1.4.6. Prezentacja i ocena zmian stanu zasobów drzewnych.....	76
2. Wyniki analizy gospodarki leśnej w minionym okresie.....	76
2.1. Referat Nadleśniczego.....	77
2.2. Koreferat Inspekcji Lasów Państwowych.....	101
2.3. Koreferat Wykonawcy Planu.....	106
2.4. Końcowa ocena dokonana przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych.....	112
3. Opis przyjętych zasad określenia zadań gospodarczych dla nadleśnictwa.....	116
3.1. Zestawienie wniosków wynikających z rysu historycznego nadleśnictwa, charakterystyki warunków przyrodniczych, ekonomicznych, stanu lasu i zasobów drzewnych, które stanowiły podstawę projektu planu na najbliższe 10 - lecie.....	116
3.2. Podstawy gospodarki przyszłego okresu.....	118
3.2.1. Opis celów i zasad trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w nadleśnictwie.....	118
3.2.2. Podział na gospodarstwa.....	119
3.2.3. Wieki rębności.....	122
3.2.4. Podział na ostępy.....	123
3.2.5. Określenie ogólnych zasad wyliczenia i przyjęcia etatów cięć użytkowania głównego.....	123
4. Opisanie i zestawienie zadań wynikających z planu urządzenia lasu.....	125
4.1. Zestawienie i opisanie zadań z zakresu użytkowania głównego.....	125
4.1.1. Określenie i przyjęcie etatów cięć użytkowania głównego.....	125

	str.
a) etat cięć użytkowania rębego.....	125
- użytki rębne zaliczone na poczet przyjętego etatu.....	125
- użytki rębne nie zaliczone na poczet przyjętego etatu.....	127
- razem etat użytkowania rębego.....	127
b) etat cięć użytkowania przedrębego.....	128
- etat cięć użytkowania przedrębego w wymiarze powierzchniowym.....	128
- orientacyjny etat użytkowania przedrębego w wymiarze miąższościowym.....	130
c) etat miąższościowy użytków głównych.....	132
4.1.2. Opisanie projektowanych w nadleśnictwie cięć użytkowania głównego.....	134
a) opisanie projektowanych w nadleśnictwie cięć rębnych i zestawienie projektowanych cięć rębnych.....	134
b) użytkowanie przedrębne.....	136
c) zestawienie łączne użytków głównych.....	136
4.2. Zestawienie i opisanie zadań z zakresu hodowli lasu.....	137
4.3. Zestawienie zadań gospodarczych z zakresu użytkowania przedrębego oraz odnowień i zalesień wg leśnictw	140
4.4. Zestawienie ekonomicznych wskaźników gospodarki leśnej i ramowy plan ekonomiczny nadleśnictwa na najbliższe 10 - lecie.....	140
4.5. Kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu.....	142
4.6. Kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej.....	144
4.6.1. Przepisy prawne regulujące zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów.....	145
4.6.2. Ocena zagrożenia pożarowego w ubiegłym okresie gospodarczym.....	145
4.6.3. Czynniki kształtujące obecne i potencjalne zagrożenie lasów.....	146
4.6.4. Określenie kategorii zagrożenia pożarowego obszarów leśnych nadleśnictwa.....	150
4.6.5. Zasady działań w zakresie profilaktyki.....	151
4.6.6. Ocena organizacyjno - technicznego zabezpieczenia pożarowego funkcjonującego w nadleśnictwie.....	154
4.6.7. Sposób postępowania na wypadek pożaru.....	168
4.6.8. Przypuszczalny okres swobodnego rozwoju pożaru.....	172
4.6.9. Wnioski i wytyczne odnośnie poprawy i utrzymania stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów Nadleśnictwa Ostrołęka.....	173
4.6.10. Dokumentacja kartograficzna.....	174
4.7. Kierunkowe zadania z zakresu użytkowania ubocznego oraz gospodarki łowieckiej.....	175
4.7.1. Użytkowanie uboczne.....	175
4.7.2. Wykorzystanie do produkcji ubocznej gruntów związanych z gospodarką leśną.....	175
4.7.3. Gospodarka rolno - łąkowa.....	175
4.7.4. Gospodarka rybacka.....	176

	str.
4.7.5. Gospodarka łowiecka.....	176
a) stan wynikający z okresu minionego i stwierdzony w trakcie prac urządzeniowych.....	176
b) kierunkowe zadania na najbliższe 10 - lecie.....	178
4.8. Określenie potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji.....	179
4.8.1. Potrzeby z zakresu infrastruktury technicznej dla potrzeb prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.....	179
a) potrzeby z zakresu budownictwa drogowego, urządzeń drogowych i remontów.....	179
b) potrzeby z zakresu melioracji wodnych.....	179
c) potrzeby z zakresu wykonania i utrzymania szlaków zrywkowych.....	179
d) potrzeby z zakresu budownictwa ogólnego.....	180
e) potrzeby z zakresu budowy i konserwacji zbiorników małej retencji.....	180
4.8.2. Potrzeby dotyczące realizacji infrastruktury technicznej z zakresu turystyki i rekreacji oraz edukacji przyrodniczej.....	180
5. Program Ochrony Przyrody.....	181
6. Prognoza stanu zasobów na koniec okresu gospodarczego.....	181
7. Podsumowanie prac urządzeniowych.....	182
7.1. Prace przygotowawcze.....	182
7.1.1. Prace geodezyjne, ewidencyjne i klasyfikacyjne.....	182
7.1.2. Prace glebowo - siedliskowe, fitosocjologiczne i florystyczne.....	183
7.2. Prace towarzyszące.....	183
7.2.1. Plany ochrony rezerwatów przyrody.....	183
7.2.2. Plany docelowych rozwiązań dla Nadleśnictwa z zakresu inżynierii leśnej....	183
7.2.3. Plany ochrony obszarów chronionego krajobrazu i obszarów NATURA 2000.....	183
7.3. Podstawowe prace urządzeniowe.....	184
7.3.1. Prace terenowe.....	184
7.3.2. Prace kameralne.....	187
7.3.3. Zestawienie składników planu urządzenia lasu.....	188
8. Załączniki.....	190
8.1. Decyzja Ministra Środowiska.....	191
8.2. Protokół z posiedzenia Komisji Założeń Planu.....	194
8.3. Protokół z posiedzenia Narady Techniczno - Gospodarczej.....	216
8.4. Protokół z przeprowadzonego testu kontroli pomiaru miąższości na powierzchniach próbnych kołowych.....	225

9. Tabele i wykazy.....	str.
<i>Tabela nr I</i>	
Zestawienie powierzchni gruntów nadleśnictwa wg rodzajów użytków gruntowych, kategorii użytkowania i grup rodzajów powierzchni, zgodnie z podziałem administracyjnym kraju.....	227
<i>Tabela nr II</i>	
Zestawienie powierzchni typów siedliskowych lasu według panujących gatunków drzew oraz ich bonitacji.....	233
<i>Tabela nr III</i>	
Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg głównych (dominujących) funkcji lasu i gatunków panujących.....	245
<i>Tabela nr IV</i>	
Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg typów siedliskowych lasu i gatunków panujących.....	253
<i>Tabela nr Va</i>	
Powierzchniowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu.....	271
<i>Tabela nr Vb</i>	
Miąższościowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu.....	289
<i>Tabela nr VI</i>	
Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg gospodarstw i grup gatunków panujących o tym samym wieku rębności.....	304
<i>Tabela nr VIIa</i>	
Tabela klas wieku spodziewanego bieżącego rocznego przyrostu miąższości wg gatunków panujących i stref uszkodzenia - przyrost tablicowy.....	271
<i>Tabela nr VIIb</i>	
Tabela klas wieku spodziewanego bieżącego rocznego przyrostu miąższości wg gatunków panujących i stref uszkodzenia - przyrost zredukowany	289
<i>Tabela nr XI</i>	
Ocena upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych.....	320
<i>Tabela nr XII</i>	
Ocena odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych.....	323

Tabela nr XIII	
Porównanie powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w kolejnych planach urzędzenia lasu.....	326
Tabela nr XIV	
Zestawienie obliczonych i przyjętych miąższościowych etatów użytkowania rębego.....	329
Tabela nr XV	
Zestawienie powierzchni manipulacyjnej użytków rębnych wg rodzajów rębni w gospodarstwach.....	331
Tabela nr XVI	
Zestawienie zbiorcze powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębego we wskazaniach gospodarczych opisu taksacyjnego wg rodzajów cięć i gatunków panujących oraz klas i podklas wieku.....	334
Tabela nr XVII	
Zestawienie łączne etatu użytków głównych wg kategorii cięć.....	340
Tabela nr XVIII	
Zestawienie zbiorcze wskazań gospodarczych z opisów taksacyjnych w zakresie hodowli lasu.....	343
Tabela nr XIXa	
Ekonomiczne wskaźniki gospodarki leśnej.....	141
Wzór nr 2	
Wykaz obiektów bazy nasiennej.....	346
Wzór nr 7	
Zestawienie powierzchni lasów znajdujących się w terytorialnym zasięgu nadleśnictwa.....	3
10. Wykaz literatury.....	362
11. Wykaz aktów prawnych związanych z opracowanym planem urzędzenia lasu, obowiązujących w okresie wykonywania prac urzędzeniowych.....	363
12. Kronika.....	364

Wykazy zamieszczone w tomie II

Wzór nr 3

Wykaz drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy na najbliższe 10 - lecie

Wzór nr 4

Wykaz drzewostanów w klasie odnowienia

Wzór nr 5

Wykaz drzewostanów w klasie do odnowienia

Wzór nr 6

Wykaz projektowanych cięć rębnych

ELABORAT

(OPISANIE OGÓLNE LASÓW
NADLEŚNICTWA)

w sprawie urządzenia lasu Nadleśnictwa Ostrołęka,

Obreby: Ostrołęka, Seborgi

na okres gospodarczy 1.01.2012 – 31.12.2021 r.

Siedziba Nadleśnictwa Ostrołęka

1. Ogólna charakterystyka lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia oraz pozostałych gruntów i nieruchomości będących w zarządzie nadleśnictwa

1.1. Przestrzenne usytuowanie urządzanego nadleśnictwa oraz krótki rys historyczny

1.1.1. Przestrzenne usytuowanie lasów nadleśnictwa

Podstawą prawną ustalenia obecnego zasięgu terytorialnego działania Nadleśnictwa Ostrołęka jest Zarządzenie Nr 76 Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 21.12.1972 r.

Nadleśnictwo Ostrołęka, składające się z obrębów Ostrołęka i Seborgi położone jest w województwie mazowieckim na terenie 1 miasta Ostrołęka i 2 powiatów – makowskiego (3 gminy –Krasnosielc, Młynarze, Sypniewo) oraz ostrołęckiego (8 gmin – Baranowo, Czerwin, Goworowo, Kadzidło, Lelis, Olszewo Borki, Rzekuń, Troszyn).

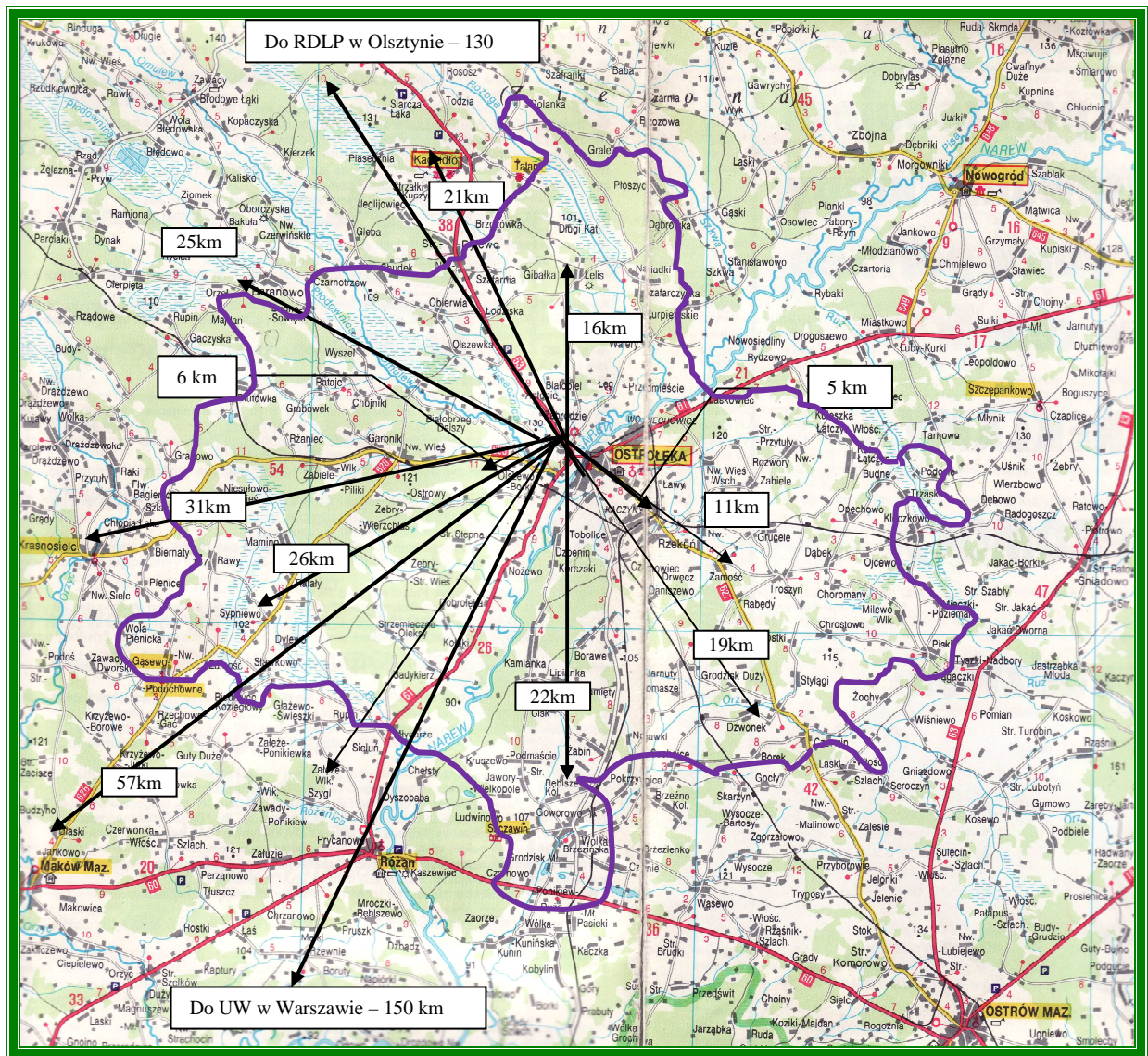
Siedziba nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Ostrołęka przy ul. Zawadzkiego 4 w oddz. 377a i położona jest w północno- wschodniej części obrębu Ostrołęka.

Kontakt z Nadleśnictwem Ostrołęka – tel. (029) 760 21 32, fax. (029) 760 56 20, e-mail ostroleka@olsztyn.lasy.gov.pl

Odległość siedziby nadleśnictwa od urzędów administracji wynosi:

* do RDLP w Olsztynie	130 km
* do Urzędu woj. w Warszawie	150 km
* do Urzędu pow. makowskiego	57 km
* do Urzędu pow. ostrołęckiego	0,5 km
* do UM Ostrołęka	0,5 km
* do UG Krasnosielc	31 km
* do UG Sypniewo	26 km
* do UG Młynarze	35 km
* do UG Baranowo	25 km
* do UG Czerwin	19 km
* do UG Goworowo	22 km
* do UG Kadzidło	21 km
* do UG Lelis	16 km
* do UG Olszewo-Borki	6 km
* do UG Rzekuń	5 km
* do UG Troszyn	11 km

Usytuowanie Nadleśnictwa względem Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie, Starostw Powiatowych oraz Urzędów Gmin przedstawiono na załączonym wycinku mapy w skali 1:300 000.

Powierzchnię lasów znajdujących się w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Wzór Nr 7.

Województwo Powiat Gmina (część gminy)	Powierzchnia ogólna w km ²	Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa					Lasy nie stanowiące własności Skarbu Państwa			Lasy współ- własności Skarbu Państw i osób fizycz.	Ogółem (7+10+11)	Lesistość (12:2) %
		w zarządzie LP		pozostałe		Razem	Stan. własn. osób fizycz.	Stan. własn. osób prawnych	Razem			
		urządza- n-ctwo	śasiadnie n-ctwo	parki	inne							
Powierzchnia w ha												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Województwo mazowieckie												
<i>pow. makowski</i>												
gm. Krasnosielc	24,10	457,00	-	-	-	457,00	197,00	-	197,00	-	654,00	26,76
gm. Młynarze	74,38	208,31	-	-	-	208,31	1907,00	-	1907,00	-	2115,31	28,44
gm. Sypniewo	128,33	1479,40	-	-	-	1479,40	1524,00	-	1524,00	-	3003,40	23,40
Razem	226,81	2144,71	-	-	-	2144,71	3628,00	-	3628,00	-	5772,71	25,45
<i>pow. ostrołęcki</i>												
m. Ostrołęka	28,14	0,99	-	-	-	0,99	206,52	53,90	260,42	-	261,41	9,29
gm. Baranowo	15,04	1004,07	-	-	-	1004,07	-	-	-	-	1004,07	66,76
gm. Czerwin	170,12	537,53	-	-	-	537,53	2251,90	-	2251,90	-	2789,43	16,40
gm. Goworowo	180,27	1810,51	-	-	-	1810,51	2541,60	-	2541,60	-	4352,11	24,14
gm. Kadzidło	10,92	1084,96	-	-	-	1084,96	-	-	-	-	1084,96	99,36
gm. Lelis	196,26	4779,80	-	-	-	4779,80	2440,61	-	2440,61	-	7220,41	36,80
gm. Olszewo Borki	196,62	4048,62	-	-	-	4048,62	4811,41	-	4811,41	-	8860,03	45,06
gm. Rzekuń	134,50	998,41	-	-	-	998,41	2670,13	-	2670,13	-	3668,54	27,27
gm. Troszyn	156,22	26,32	-	-	-	26,32	2793,07	-	2793,07	-	2819,39	18,05
Razem	1088,09	14291,21	-	-	-	14291,21	17715,24	53,90	17769,14	-	32060,35	29,46
Ogółem województwo	1314,90	16435,92	-	-	-	16435,92	21343,24	53,90	21397,14	-	37833,06	28,77
<i>w tym: lasy nadzorowane</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21397,14	-

Nadleśnictwo Ostrołęka graniczy z nadleśnictwami : Myszyniec i Parciaki z RDLP Olsztyn; Pułtusk, Wyszaków i Ostrów Mazowiecka z RDLP Warszawa; Łomża i Nowogród z RDLP Białystok.

Wszystkie lasy Skarbu Państwa objęte są planem urządzenia lasu obecnej rewizji i nie są zarządzane przez inne jednostki niż LP.

Nadleśnictwo Ostrołęka sprawuje nadzór nad lasami prywatnymi na powierzchni 21 397,14 ha w następujących gminach:

- m. Ostrołęka	- 260,42 ha
- gm. Czerwin	- 2 251,90 ha
- gm. Goworowo	- 2 541,60 ha
- gm. Lelis	- 2 440,61 ha
- gm. Olszewo Borki	- 4 811,41 ha
- gm. Rzekuń	- 2 670,13 ha
- gm. Troszyn	- 2 793,07 ha
- gm. Krasnosielec	- 197,00 ha
- gm. Młynarze	- 1 907,00 ha
- gm. Sypniewo	- 1 524,00 ha

Większość lasów prywatnych występuje w formie niewielkich kompleksów w dużym rozproszeniu. Dość często stykają się one z gruntami leśnymi nadleśnictwa, ale rzadko stanowią wśród nich enklawy. Większość lasów stanowiących własność osób fizycznych lub prawnych nie posiadają aktualnych planów urządzenia lasu.

Podział organizacyjny nadleśnictwa na leśnictwa przedstawia niżej zamieszczone zestawienie.

Nr leśnictwa	Leśnictwo	Numery Oddziałów	Powierzchnia w ha				
			grunty leśne zalesione	grunty leśne nie zalesione	grunty związane z gospod. leśną	grunty nieleśne	razem
1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Obręb Ostrołęka</i>							
1	Płoszyce	1-63; 67-69	1533,92	13,02	40,04	11,66	1598,64
2	Dąbrówka	64-66; 70-93; 93A; 94-114; 114A; 115-116; 116A; 117; 117A; 118-120; 120A; 121; 121A; 122-123; 123A; 124; 124A; 125-126	1392,25	17,50	40,57	18,59	1468,91
3	Łęg	127-152; 152A; 153-157; 157A; 158-175; 175A; 176-186	1316,61	3,05	30,58	31,63	1381,87
4	Łodziska	187-197; 197A; 198-209; 209A; 210; 210A; 210B; 211-230; 230A; 231-236; 236A	1432,88	10,68	33,66	20,63	1497,85
5	Borawe	237; 237B; 257C; 238; 238A; 239; 239A; 240; 240A; 241-243; 243A; 244-249; 249A; 249B; 250-259; 259A; 260-272; 272A; 273-278; 278A; 376-377; 377C; 378	957,59	9,19	32,62	38,17	1037,57
6	Kruszewo	299-301; 301A; 302-329; 329A; 329B; 340-359; 386-387	1204,56	9,51	21,64	35,81	1271,52
7	Czerwin	279-281; 281A; 282-285; 285A; 286-298; 377A; 377B; 378A; 378B; 379; 379A; 379B; 381-382	515,66	0,37	6,10	45,52	567,65
8	Goworowo	330-339; 360-375; 375A; 380; 383-384; 384A; 385; 385A; 385B; 388-390	607,13	0,80	8,59	25,34	641,86
<i>Razem obręb Ostrołęka</i>			<i>8960,60</i>	<i>64,12</i>	<i>213,80</i>	<i>227,35</i>	<i>9465,87</i>
<i>Obręb Seborgi</i>							
9	Wyszel	1-47; 59-67; 72-74	1305,96	18,13	40,05	32,32	1396,46
10	Przystań	48-58; 68-71; 169A; 170-171; 171A; 172; 181-182; 182A; 183; 192-198; 198A; 199; 199A; 200-207; 275-295	1422,02	6,84	32,90	38,72	1500,48
11	Zabiele	120-123; 142-168; 173-180; 184-191; 208-214; 298	1121,61	8,96	26,89	45,18	1202,64
12	Gutowo	215-245; 245A; 245B; 246-268; 268A; 268B; 269-274	1461,25	10,57	43,65	19,47	1534,94
13	Rżaniec	75-105; 105A; 106-119; 123A; 124-125; 125A; 125B; 126-130; 130A; 131-141; 153A; 307-309; 312A; 312B	1340,20	39,99	31,14	2,55	1413,88
14	Olszewo Borki	48A; 194A; 197A; 197B; 245C; 292A; 295A; 296-297; 297A; 299-300; 300A; 301-306; 310; 310A; 211-312	280,84	3,07	3,33	4,05	291,29
<i>Razem obręb Seborgi</i>			<i>6931,88</i>	<i>87,56</i>	<i>177,96</i>	<i>142,29</i>	<i>7339,69</i>
<i>Ogółem NADLEŚNICTWO</i>			<i>15892,48</i>	<i>151,68</i>	<i>391,76</i>	<i>369,64</i>	<i>16805,56</i>

Nadleśnictwo Ostrołęka posiada numer kodowy 19, a obręby leśne odpowiednio: Ostrołęka - 1, Seborgi - 2.

1.1.2. Rys historyczny

Na terenie obecnego Nadleśnictwa Ostrołęka pierwsze ślady bytności człowieka znane są z odkrytych osad i cmentarzysk pochodzących z młodszej epoki kamienia (4000 - 1700 lat p.n.e). Pierwsze ślady osadnictwa w miejscu dzisiejszej Ostrołęki odkryto przed pierwszą wojną światową. W wieku XI-XII na wyspie pośrodku Narwi istniał gród obronny, a po zmianie koryta rzeki, na jej lewym brzegu. Osadnictwo skupiało się głównie w dolinach rzek, wzdłuż których biegły szlaki handlowe z Mazowsza do Prus.

Pierwsze lokacje mają miejsce w XIV wieku w zasadzie wzdłuż linii Narwi a dopiero wiek XVII przynosi nasilenie osadnictwa wewnątrz puszczy. Szczególnie dobre warunki miały osady położone nad spławnymi rzekami, które stanowiły drogę transportu drewna oraz innych produktów lasu a także zboża. Gospodarka w puszczy oparta była na eksploatacji dóbr naturalnych, przede wszystkim leśnych. Dominującą grupę ludzi stanowili: myśliwi, rybacy, smolarze, rudnicy oraz bartnicy. Ludzie trudniący się bartnictwem zaczęli tworzyć własne organizacje, ujmując w pewne ramy system gospodarowania, administracji i sądownictwa. Prawo bartne po raz pierwszy zostało spisane dla zachodniej części Puszczy Zielonej przez Starostę przasnyskiego i ciechanowskiego – Krzysztofa Niszczyckiego w roku 1559, co w specjalnie wydanym przywileju w 1630 r. zatwierdził król Zygmunt III Waza, a jego następcy je potwierdzili.

Już Książęta Mazowieccy zabiegali na Ziemi Kurpiowskiej o dostawy dla różnych celów miodu. Bartnicy dostarczali miód na stoły królewskie oraz duchowne. Na czele organizacji bartniczej stał starosta bartny, wybierany spośród starszych, znanych i szanowanych bartników, który sprawował pieczę nad księgami bartnymi, zwoływał zebrania i wiece ludu puszczańskiego. Do dziś na Ziemi Kurpiowskiej produkuje się miód o najwyższych wartościach leczniczych, odżywczych i regenerujących.

Innym zajęciem jakim się Kurpie trudnili było pozyskiwanie bursztynu, który wykopywano na mokrych łąkach i podsuszonych bagnach. Na Kurpiach bursztyn służył do wyrobu fajek, paciorków i innych drobnych ozdób. Z czasem rząd zabronił kopania bursztynu ze względu na niszczenie lasu poprzez przekopywanie ziemi.

Wydobywano również rudę darniową (łąkową) sposobem odkrywkowym, z której miejscowi rudnicy wytapiali żelazo na potrzeby okolicznej ludności. W oparciu o bogate zasoby drewna pracowali w puszczy smolarze i węglarze. Smoła, którą pędzono ze smolnej karpiny była głównie jako smar do wozów.

Duży popyt znajdował węgiel drzewny, który był wykorzystywany przez kowali i służył do wtapiania żelaza.

Pomyślny rozwój tego regionu zahamowały wojny ze Szwedami w drugiej połowie XVII wieku. Ogromne zniszczenia przyniosły również przemarsze wojsk szwedzkich i saskich w czasie wojny północnej w pierwszej dekadzie XVIII wieku. Miasta i wsie uległy wtedy zniszczenia, dodatkowo wyludniły je wybuchające co pewien epidemie, a także pożary. Koniec wieku XVIII przyniósł rozbiory Polski. W 1794 r. przeciwko decyzjom redukcji wojsk polskich skoncentrowane w Ostrołęce oddziały pod dowództwem gen. Madalińskiego oraz oddziały strzelców kurpiowskich wyruszyły z Ostrołęki i dotarły w okolice Krakowa, na spotkanie z tworzonymi tam oddziałami Tadeusza Kościuszki. W wyniku III rozbioru Kurpiowszczyzna znalazła się w zaborze pruskim (tzw. Prusy Nowowschodnie). Po zwycięstwie Napoleona, z tych ziem utworzono Księstwo Warszawskie, a ziemie te zagarnęła Rosja. Okres zaborów przyniósł kres swobodom Kurpiów. Zlikwidowano prawo bartne, nastąpiło rozbrojenie Kurpiów i rozpoczął się wyrąb lasu. Mieszkańcy Kurpiowszczyzny brali udział w powstaniu listopadowym, a mająca miejsce pod Ostrołęką bitwa była jedną z największych w tym powstaniu. W powstaniu styczniowym zasłynął Zygmunt Padlewski jako organizator partyzantki i dowódca, który skupił przy sobie znaczne siły powstańcze.

Od połowy XIX wieku aż do uzyskania niepodległości w Puszczy Zielonej trwała gospodarka rabunkowa czego przejawem było wybudowanie przez Niemców kolei wąskotorowej z Ostrołęki do Myszyńca i Kolna, masowo wywożąc drewno.

Wielkie zniszczenia przyniosła I wojna światowa, kiedy na tym terenie toczyły się zacięte i długotrwałe walki pomiędzy wojskami niemieckimi i rosyjskimi.

We wrześniu 1939 r. Kurpiowszczyzna położona przy granicy z Prusami Wschodnimi od razu poznała groźbę nowej wojny. Po bombardowaniach, w dniu 8 września Niemcy wkroczyli do Ostrołęki, a następnie tereny Puszczy Zielonej zostały włączone do Rzeszy, do prowincji Prus Południowo – Wschodnich. Wojska radzieckie do Ostrołęki wkroczyły 6 września 1944 r. Front utrzymywał się na linii Narwi aż do 1945r. Ofensywa styczniowa doprowadziła, w wyniku silnych walk, m.in. w rejonie Krasnosielca, do wyzwolenia całego północnego Mazowsza.

Obszar Nadleśnictwa Ostrołęka jest bardzo ciekawy pod względem kulturowym. Kurpie to charakterystyczna ludność, która poprzez istnienie naturalnej bariery w postaci rozległych terenów leśnych zachowała do dziś swoistą odrębność. Znaczny wpływ na ukształtowanie się tej grupy etnicznej była daleko posunięta gospodarka samowystarczalna. Kurpie wnieśli do polskiej kultury wiele wspaniałych elementów folkloru.

Leśnictwo

Nadleśnictwo Ostrołęka jeszcze w XIV wieku położone było na prawie niedostępnych, słabo zasiedlonych terenach puszczańskich. Wielki kompleks leśny (ok. 100 tys. ha) określany niegdyś Wielką Knieją lub Puszczą Jańsborką rozciągał się od linii rzek Drwęcy i Łyny na zachodzie aż po Niemen na wschodzie. Obecnie Puszcza Kurpiowska jest obszarem leśnym o powierzchni około 800 km², położonym w północno – wschodniej części Niziny Mazowieckiej. Puszcza znajduje się w zasięgu nadleśnictw: Myszyniec, Nowogród, Ostrołęka i Parciaki. Drzewostany buduje głównie sosna, miejscami z niewielką domieszką świerka, brzozy, dębu i grabu, a wzdłuż cieków wodnych i obniżeniach występuje olsza.

Nadleśnictwo Ostrołęka składające się z dwóch obrębów leśnych: Ostrołęki i Seborg, według obecnych granic istnieje od 1.01.1973 r. z dwóch odrębnych Nadleśnictw: Ostrołęka i Seborgi na mocy Zarządzenia Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych Nr 76 z dnia 31.12.1972 r..

Analiza planów urzędzeniowych za ubiegły okres gospodarczy zawarta jest w elaboratach I, II, III, IV i V rewizji planów urządzenia lasu.

Poniżej w zestawieniu tabelarycznym przedstawia się dane historyczne dotyczące lasów, ich powierzchni, zasobności itp. w miarę posiadanych dokumentów i informacji.

Wyszczególnienie	Jednostka	<i>Obwód Ostrołęka</i>					
		cykle u.l. I rok obowiązywania planu					
		I rewizja 1968	II rewizja 1979	III rewizja 1992	IV rewizja 2002	V rewizja 2012	
1	2	3	4	5	6	7	
Powierzchnia ogólna	ha	9858,67	9172,22	9361,92	9514,87	9465,87	
Grunty leśne bez związanych z gospodarką leśną	ha	8559,33	8682,11	8874,63	9024,92	9024,72	
Grunty związane z gosp. leśną	ha	-	-	231,61	218,09	213,80	
Grunty nieleśne	ha	499,34	488,95	255,68	271,86	227,35	
Grunty sporne	ha						
Lasy ochronne	ha	-	43,72	2486,93	3002,46	3675,20	
Lasy gospodarcze	ha	-	8601,14	6619,31	5885,73	5212,80	
Rezerwy powierzchni leśna	ha	-	-	-	136,72	136,72	
Obszary NATURA 2000	ha						
Zapasy na powierzchni leśnej	m ³	772411	1137636	1408774	1778716	2073817	
Przeciętna zasobność na 1 ha powierzchni leśnej	m ³	91	134	159	197	230	
Przeciętny wiek d-stanów	lat	41	42	44	50	56	
Wiekі rębności dla podstawowych gatunków drzew							
So,	lat	100	100	100	100	100	
Db, Js	lat	120	120	140	140	140	
Św, Ol, Brz, Gb, Lp	lat	80	80	80	80	80	
Os	lat	60	50	50	50	50	
Olsz, Tp,	lat	40	40	40	40	40	
Użytkowanie rębne (rocznie)	etat pow.	ha	-	53,95	-	48,23	85,72
	wykonanie	ha	-	-	-	34,60	-
	etat brutto	m ³	11868	9525	-	14019	22781
	wykonanie brutto	m ³	13339	-	7610	11233	-
	etat netto	m ³	9494	7620	-	11215	18225
	wykonanie netto	m ³	10671	-	6088	8986	-
Użytkowanie przedrębne (rocznie)	etat pow.	ha	-	727,66	-	765,90	614,39
	wykonanie	ha	-	-	-	738,00	-
	etat netto	m ³	4401	7085	-	15975	25225
	wykonanie netto	m ³	4564	-	11483	17357	-
Odnowienia i zalesienia (rocznie)	etat pow.	ha	85,06	72,27	-	50,67	65,56
	wykonanie	ha	84,96	-	-	33,65	-

Wyszczególnienie	Jednostka	Obręb Seborgi					
		cykle u.l. I rok obowiązywania planu					
		I rewizja 1968	II rewizja 1979	III rewizja 1992	IV rewizja 2002	V rewizja 2012	
1	2	3	4	5	6	7	
Powierzchnia ogólna	ha	6976,36	7132,64	7332,97	7349,21	7339,69	
Grunty leśne bez związanych z gospodarką leśną	ha	6484,56	6716,65	6951,10	6966,21	7019,44	
Grunty związane z gosp. leśną	ha	-	-	162,26	180,33	177,96	
Grunty nieleśne	ha	491,80	415,99	219,61	202,67	142,29	
Grunty sporne	ha						
Lasy ochronne	ha	22,52	22,52	465,73	769,89	1042,94	
Lasy gospodarcze	ha	6462,04	6694,13	6647,63	6196,32	5976,50	
Rezerwy powierzchni leśna	ha	-	-	-	-	-	
Obszary NATURA 2000	ha						
Zapasy na powierzchni leśnej	m ³	693980	1017545	1046393	1298469	1415376	
Przeciętna zasobność na 1 ha powierzchni leśnej	m ³	108	154	151	187	207	
Przeciętny wiek d-stanów	lat	44	45	45	50	57	
Wieki rębności dla podstawowych gatunków drzew							
So,	lat	100	100	100	100	100	
Db, Js	lat	120	120	140	140	140	
Św, Ol, Brz, Gb, Lp,	lat	80	80	80	80	80	
Os	lat	50	50	50	50	50	
Olsz, Tp, Wb	lat	40	40	40	40	40	
Użytkowanie rębne (rocznie)	etat pow.	ha	-	45,13	-	42,16	49,57
	wykonanie	ha	-	-	-	34,33	-
	etat brutto	m ³	10420	9964	-	11967	16094
	wykonanie brutto	m ³	11134	-	8546	10226	-
	etat netto	m ³	8336	7971	-	9574	12875
	wykonanie netto	m ³	8907	-	6837	8181	-
Użytkowanie przedrębne (rocznie)	etat pow.	ha	-	616,74	-	574,70	535,75
	wykonanie	ha	-	-	-	571,20	-
	etat netto	m ³	3679	5895	-	11664	18175
	wykonanie netto	m ³	4354	-	9244	13450	-
Odnowienia i zalesienia (rocznie)	etat pow.	ha	55,74	56,17	-	46,15	44,27
	wykonanie	ha	57,43	-	-	35,16	-

Wyszczególnienie	Jednostka	<i>Nadleśnictwo Ostrłęka</i>					
		cykle u.l. I rok obowiązywania planu					
		I rewizja 1968	II rewizja 1979	III rewizja 1992	IV rewizja 2002	V rewizja 2012	
1	2	3	4	5	6	7	
Powierzchnia ogólna	ha	16035,03	16304,86	16694,89	16864,08	16805,56	
Grunty leśne bez gruntów związanych z gosp. leśną	ha	15043,89	15398,76	15925,73	15991,13	16044,16	
Grunty związane z gosp. leśną	ha	-	-	393,87	398,42	391,76	
Grunty nieleśne	ha	991,14	906,10	475,29	474,53	369,64	
Grunty sporne	ha						
Lasy ochronne		22,52	66,24	2952,66	3772,35	4718,14	
Lasy gospodarcze	ha	-	15295,27	13266,94	12082,05	11189,30	
Rezerwy pow. leśna	ha				136,72	136,72	
Obszary NATURA 2000	ha						
Zapas na powierzchni leśnej	m ³	1466391	2155181	2455167	3077185	3489193	
Przeciętna zasobność na 1 ha powierzchni leśnej	m ³	101	140	156	193	217	
Przeciętny wiek d- stanów	lat	42	42	44	50	56	
Wieki rębności dla podstawowych gatunków drzew							
So,	lat	100	100	100	100	100	
Db, Js	lat	120	120	140	140	140	
Św, Ol, Brz, Gb, Lp,	lat	80	80	80	80	80	
Os	lat	50	50	50	50	50	
Olsz, Tp, Wb,	lat	40	40	40	40	40	
Użytkowanie rębne (rocznie)	etat pow.	ha	-	99,08	-	89,17	135,29
	wykonanie	ha	-	104,10	-	66,62	-
	etat brutto	m ³	22288	19490	20741	25471	38874
	wykonanie brutto	m ³	24475	20645	16156	19489	-
	etat netto	m ³	17830	15592	16593	20377	31099
	wykonanie netto	m ³	19578	16516	12925	15591	-
Użytkowanie przedrębne (rocznie)	etat pow.	ha	-	1299,28	-	1340,60	1150,14
	wykonanie	ha	-	1384,38	-	1309,20	-
	etat netto	m ³	8080	12980	17185	27639	43400
	wykonanie netto	m ³	8918	13159	20767	30807	-
Odnowienia i zalesienia (rocznie)	etat pow.	ha	140,80	128,45	101,42	96,81	109,83
	wykonanie	ha	142,39	132,14	71,25	68,93	-

1.1.3. Opis dokumentacji prawnej i stanu posiadania

Powierzchnia ogólna nadleśnictwa i obrębów leśnych z Tabeli Nr I (zgodnej z instrukcją u.l.) i z opisów taksacyjnych przedstawia się następująco:

Obręb	Powierzchnia		
	Wg Tabeli I w ha	Wg opisów taksacyjnych w ha	Różnica w ha
1	2	3	4
Ostrołęka	9465,8859	9465,8700	-0,0159
Seborki	7339,6165	7339,6900	0,0735
Razem Nadleśnictwo	16805,5024	16805,5600	0,0576

Różnica w powierzchni między Tabelą I a opisem taksacyjnym (wynosząca 576 m²) wynika z matematycznego zaokrąglenia powierzchni wydzielen w programie komputerowym bez wyrównywania do powierzchni działki ewidencyjnej i powierzchni całkowitej obrębów leśnych.

Zmiany powierzchni ogólnej nadleśnictwa i obrębów leśnych przedstawia niżej zamieszczone zestawienie porównawcze:

Obręb	Powierzchnia w ha		
	IV rewizja 1.01.2002 r.	V rewizja 1.01.2012 r.	Różnica
1	2	3	4
Ostrołęka	9514,87	9465,87	-49,00
Seborki	7349,21	7339,69	-9,52
Razem Nadleśnictwo	16864,08,	16805,56	-58,52

Ogólne zestawienie grup użytków dla obrębów leśnych i nadleśnictwa przedstawia się następująco:

Rodzaj użytków	Obręby		Nadleśnictwo
	Ostrołęka	Seborki	
	Powierzchnia - ha		
1	2	3	4
Grunty leśne zalesione	8960,60	6931,88	15892,48
Grunty leśne nie zalesione	64,12	87,56	151,68
Grunty związane z gosp. leśną	213,80	177,96	391,76
I Lasy (razem)	9238,52	7197,40	16435,92
II Grunty nieleśne (razem)	227,35	142,29	369,64
Ogółem	9465,87	7339,69	16805,56

Syntetyczne zestawienie powierzchni gruntów nadleśnictwa wg grup i rodzajów użytków gruntowych oraz kategorii użytkowania przedstawiono poniżej.

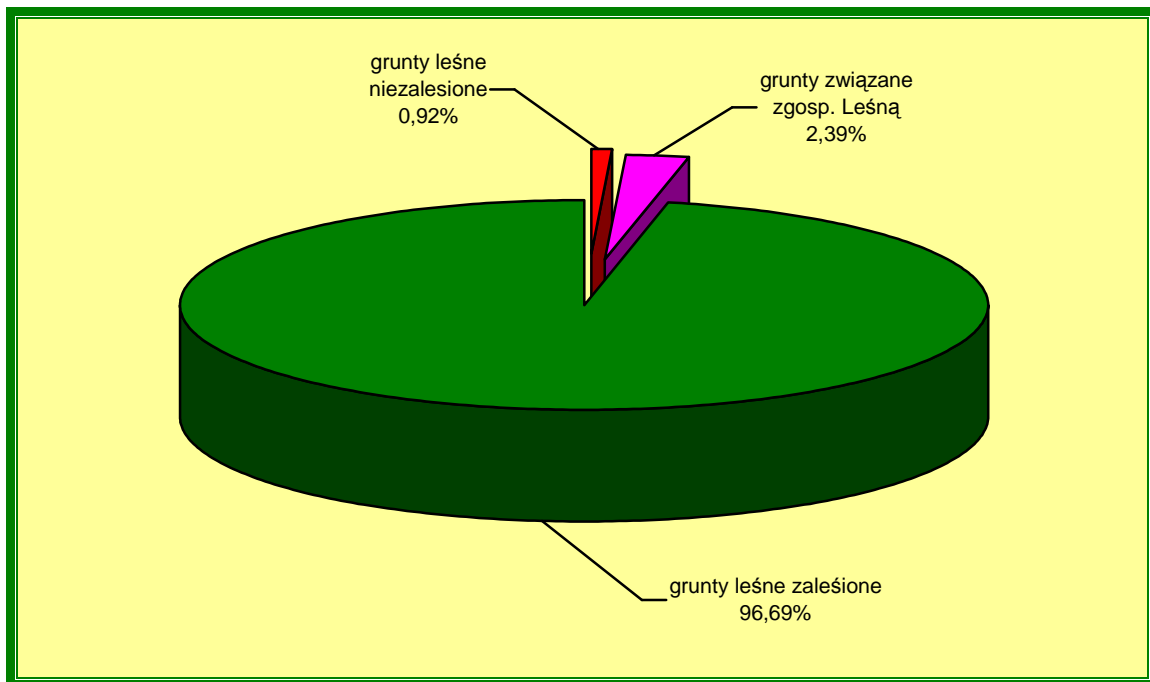
Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Obręby		Nadleśnictwo	
	Ostrołęka	Seborki	ha	%
1	2	3	4	5
1. Powierzchnia leśna - razem	9024,7216	7019,3717	16044,0933	95,47
1.1. Grunty leśne zalesione - razem	8960,6016	6931,8117	15892,4133	94,57
1) drzewostany	8958,3016	6931,8117	15890,1133	94,56
2) plantacje drzew - razem	2,3000	-	2,3000	0,01
w tym:				
- plantacje nasienne	-	-	-	-
- plantacje drzew szybko rosnących	2,3000	-	-	-
1.2. Grunty leśne nie zalesione - razem	64,1200	87,5600	151,6800	0,90
1) w produkcji ubocznej - razem	9,2600	4,5600	13,8200	0,08
w tym:				
- plantacje choinek i krzewów	-	-	-	--
- poletka łowieckie	9,2600	4,5600	13,8200	0,08
2) do odnowienia - razem	38,9500	50,8700	89,8200	0,53
w tym:				
- halizny	-	-	-	-
- zręby	38,9500	50,7200	89,6700	0,53
- płazowiny	-	0,1500	0,1500	0,00
3) pozostałe leśne nie zalesione - razem	15,9100	32,1300	48,0400	0,29
w tym:				
- przewidziane do sukcesji naturalnej	15,9100	32,1300	48,0400	0,29
- objęte szczególnymi formami ochrony	-	-	-	-
- przeznaczone do wyłączenia z produkcji	-	-	-	-

Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Obreby		Nadleśnictwo	
	Ostrołęka	Seborki		
	ha		%	
1	2	3	4	5
2. Grunty związane z gospodarką leśną - razem	213,7982	177,9578	391,7560	2,33
w tym:				
- budynki i budowle	5,2779	3,0478	8,3257	0,05
- urządzenia melioracji wodnych	3,8600	9,2200	13,0800	0,08
- linie podziału przestrzennego lasu	84,4800	61,6800	146,1600	0,87
- drogi leśne	110,8203	100,0100	210,8303	1,25
- tereny pod liniami energetycznymi	9,0300	3,8100	12,8400	0,08
- szkółki leśne	-	-	-	-
- miejsce składowania drewna	0,3300	0,1900	0,5200	0,00
- parkingi leśne	-	-	-	-
- urządzenia turystyczne	-	-	-	-
Grunty zaliczone do lasów - razem	9238,5198	7197,3295	16435,8493	97,80
3. Grunty zadrzewione i zakrzewione - razem	0,4600	2,5500	3,0100	0,02
4. Użytki rolne - razem	129,6707	126,5919	256,2626	1,52
4.1. Grunty orne - razem	54,0622	41,4545	95,5167	0,57
w tym:				
- role	50,3222	41,0645	91,3867	0,54
- plantacje, poletka i szkółki na gruntach ornych	3,7400	0,3900	4,1300	0,03
- ugory i odłogi	-	-	-	-
4.2. Sady - razem	1,5421	0,4803	2,0224	0,01
4.3. Łąki trwale	41,3700	63,8588	105,2288	0,62
4.4. Pastwiska trwale	32,4164	20,7983	53,2147	0,32
4.5. Gruntu rolne zabudowane	-	-	-	-
4.6. Grunty pod stawami rybnymi	-	-	-	-
4.7. Grunty pod rowami rolnymi	0,2800	-	0,2800	-
5. Grunty pod wodami - razem	2,0000	0,6438	2,6438	0,02
w tym:				
5.1. Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	-	-	-	-
5.2. Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	2,0000	0,6438	2,6438	0,02
5.3. Grunty pod morskimi wodami wewnętrznymi	-	-	-	-
6. Użytki ekologiczne	-	-	-	-
7. Tereny różne - razem	0,2012	-	0,2012	0,00
w tym:				
1) grunty przeznaczone do rekultywacji i niezagosp. grunty zrek.	-	-	-	-
2) wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego	-	-	-	-
3) grunty wyłączone z produkcji (poza gruntami pod zabudowę)	0,2012	-	0,2012	0,00
4) różne inne	-	-	-	-
8. Grunty zabudowane i zurbanizowane - razem	33,4958	0,1000	33,5958	0,20
w tym:				
8.1. Tereny mieszkaniowe	-	-	-	-
8.2. Tereny przemysłowe	-	-	-	-
8.3. Tereny zabudowane inne	-	-	-	-
8.4. Zurbanizowane tereny niezabudowane	-	-	-	-

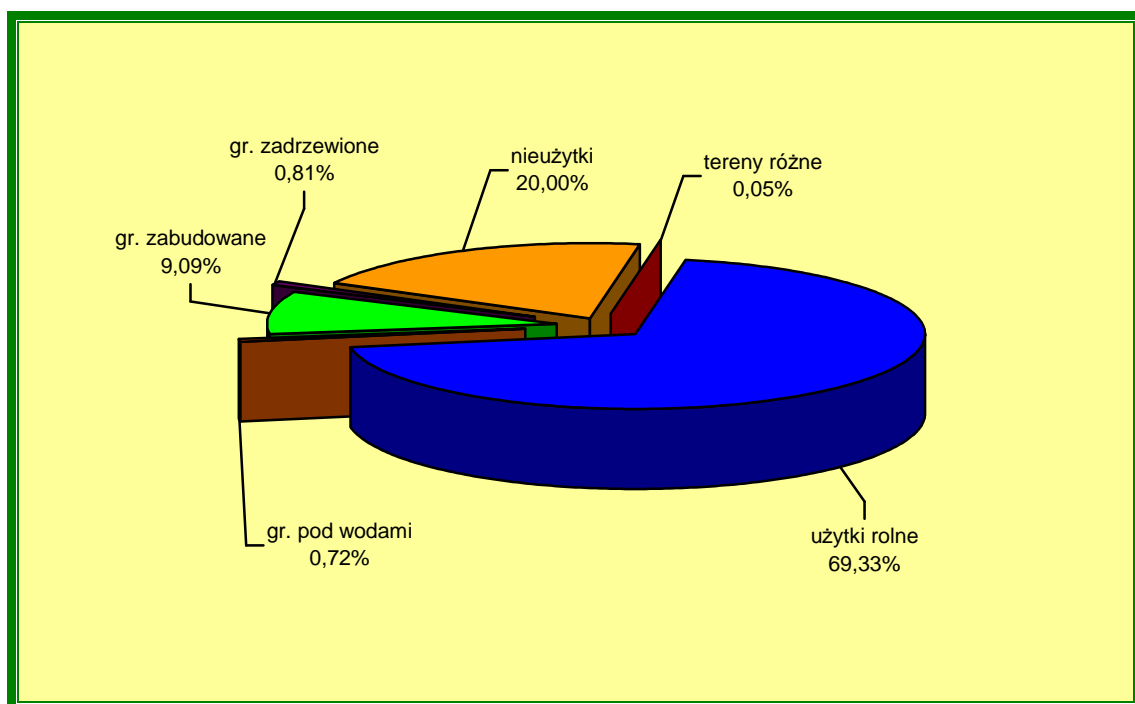
Grupa i rodzaj użytku oraz kategoria użytkowania	Obřęby		Nadleśnictwo	
	Ostrołęka	Seborki		
	ha		%	
1	2	3	4	5
8.5. Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe - razem	-	-	-	-
w tym:				
1) ośrodki wypoczynkowe i tereny rekreacyjne	-	-	-	-
2) tereny zabytkowe	-	-	-	-
3) tereny sportowe	-	-	-	-
4) ogrody zoologiczne i botaniczne	-	-	-	-
5) tereny zieleni nie urządzonej	-	-	-	-
8.6. Użytki kopalne	33,0363	-	33,0363	0,20
8.7. Tereny komunikacyjne - razem	0,4595	0,10000	0,5595	0,00
w tym:				
1) drogi	0,4595	0,1000	0,5595	0,00
2) tereny kolejowe	-	-	-	-
3) inne tereny komunikacyjne	-	-	-	-
9. Nieużytki - razem	61,5384	12,4013	73,9397	0,44
w tym:				
1) bagna	61,5384	12,1213	73,6597	0,44
2) piaski	-	-	-	-
3) utwory fizjograficzne	-	-	-	-
4) wyrobiska nie przeznaczone do rekultywacji	-	0,2800	0,2800	0,00
Grunty nie zaliczone do lasów - razem	227,3661	142,2870	369,6531	2,20
Ogółem	9465,8859	7339,6165	16805,5024	100,00
w tym:				
- grunty przeznaczone do zalesienia	0,6900	-	0,6900	0,00

Do plantacji drzew szybko rosnących zaliczono plantację modrzewia europejskiego w oddziale 258d – obręb leśny Ostrołęka. Grunty pod wodami stojącymi stanowią zbiorniki wodne widoczne w powszechnej ewidencji gruntów jako Ws. Do terenów różnych zaliczono istniejące rurociągi przesyłowe.

Udział rodzajów użytków w grupie - Lasy w nadleśnictwie przedstawiono na diagramie poniżej:

Udział rodzajów użytków w grupie - Grunty nie zaliczone do lasów przedstawiono na diagramie poniżej:

Nadleśnictwo przewiduje w bieżącym 10 - leciu zalesienie gruntów nieleśnych będących w ich posiadaniu na powierzchni 0,69 ha.

W stan posiadania nadleśnictwa nie wchodzi grunty stanowiące współwłasność Skarbu Państwa z osobami fizycznymi lub prawnymi.

Grunty określone, jako sporne w ewidencji Nadleśnictwa Ostrołęka nie występują. Nadleśnictwo nie prowadzi żadnego postępowania wynikającego ze sporu o przebieg granic zarządzanych gruntów.

Udokumentowanie bezsprzecznej własności Skarbu Państwa gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo Ostrołęka dokonane jest na 99,33% działek, w księgach wieczystych prowadzonych przez właściwe sądy rejonowe.

Dokumentacja geodezyjna nadleśnictwa jest zgodna z powszechną ewidencją gruntów. Wszystkie niezgodności pomiędzy stanem faktycznym na gruncie, a powszechną ewidencją gruntów, wynikłe podczas prac taksacyjnych zostały zgłoszone nadleśnictwu i usunięte

Granice Nadleśnictwa Ostrołęka są dość regularne, i w zdecydowanej większości wyraźne i bezsporne. Oznaczone i utrwalone są w terenie słupami granitowymi z umieszczonymi pod ziemią podcentrami (rurki drenarskie, butelki).

Granice przebiegające wzdłuż naturalnych rozgraniczeń terenu, np.: wzdłuż rzek, linii brzegowych jezior, nie są trwale oznaczone. Niektóre odcinki granic przebiegające między lasami prywatnych właścicieli są niewidoczne w terenie i wymagają wznowienia.

Nieregularny przebieg granic małych kompleksów leśnych sprawia, że często wcinają się one w głąb lasu, tworząc enklawy i półenklawy gruntów obcych, co utrudnia prowadzenie gospodarki leśnej.

Do obowiązków administracji leśnej należy stała ochrona znaków granicznych oraz znaków geodezyjnych (znaków triangulacyjnych, poligonowych, wysokościowych). W razie stwierdzenia uszkodzenia lub przesunięcia znaków, należy o tym fakcie zawiadomić właściwe służby geodezyjne. Do wznowienia znaków granicznych upoważniona jest wyłącznie służba geodezyjna.

Podstawę ochrony znaków granicznych stanowią następujące przepisy prawne:

- Ustawa z dnia 31.XII.1996 r. o „Ochronie znaków granicznych” (Dz. U. Nr 158 poz. 814),
- Ustawa z dnia 17.V.1989 r. „Prawo geodezyjne i kartograficzne” (Dz. U. Nr 20 poz. 169), z późniejszymi zmianami.

1.2. Charakterystyka warunków przyrodniczych w zasięgu działania nadleśnictwa nadleśnictwa

1.2.1. Przynależność do krainy przyrodniczo - leśnej i mezoregionów

Lasy Nadleśnictwa Ostrołęka według regionalizacji przyrodniczo –leśnej (Trampler i in. 1990) położone są w IV Krainie Mazowiecko – Podlaskiej w dzielnicach:

- Dzielniczy Niziny Północnomazowieckiej (IV.1) w Mezoregionie Wysoczyzny Ciechanowsko - Płońskiej (IV.1.b),
- Dzielniczy Puszczy Kurpiowskiej (IV.4),
- Dzielniczy Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej (IV.5) w Mezoregionie Doliny Dolnej Narwi (IV.5.a) i Mezoregionie Wysoczyzny Łomżyńskiej

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej (Kondracki 2000), lasy Nadleśnictwa Ostrołęka położone są na Obszarze Europy Zachodniej, Podobszarze Pozaalpejskiej Europy Środkowej (3), Prowincji Niziny Środkowoeuropejskiej (31), Podprowincji Nizin Środkowopolskich (318), w czterech mezoregionach:

- Mezoregion Równiny Kurpiowskiej (318.65) - obejmujący północną i zachodnią część nadleśnictwa,
- Mezoregion Doliny Dolnej Narwi (318.66) - obejmujący środkową część nadleśnictwa,
- Mezoregion Międzyrzecza Łomżyńskiego (318.67) - obejmujący fragment na południu i wschodzie nadleśnictwa,
- Mezoregion Wysoczyzny Ciechanowskiej (318.64) - obejmujący niewielki fragment w południowej części nadleśnictwa.

1.2.2. Położenie geograficzne i wysokościowe

Położenie geograficzne obszaru w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa zawiera się między 21°10'01" do 21°57'37" długości geograficznej wschodniej oraz między 52°49'05" a 53°17'17" szerokości geograficznej północnej. Wysokości nad poziom morza waha się w granicach od 112m (oddz. 252) do 127m (oddz. 25) w obrębie leśnym Ostrołęka i od 118m (oddz. 279) do 140m (oddz.86) w obrębie leśnym Seborcki.

1.2.3. Rzeźba terenu

Nadleśnictwo Ostrołęka leży w zasięgu zlodowacenia środkowopolskiego, stadiału Warty. W rzeźbie opisywanego obszaru wyraźnie zaznaczyły się procesy eoliczne tworząc krajobraz wydmy Równiny Kurpiowskiej. Przeważają paraboliczne formy wydmy o łukach skierowanych ku wschodowi. Wydmom towarzyszą obniżenia deflacyjne. Równina Kurpiowska położona jest w południowej części sandru mazurskiego. Brak jest tu większych zbiorników wodnych. Oprócz wydmy obszar ten urozmaicają formy ostańcowe w postaci wysp morenowych. Cały teren równinny przecinają szerokie i zatorfione doliny dopływów Narwi, a sama Narew jest główną formą dolinną.

1.2.4. Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar nadleśnictwa zaliczony jest do typu klimatu umiarkowanego Krainy Wielkich Jezior z silnym wpływem klimatu kontynentalnego. Występują tu duże amplitudy temperatur rocznych, nagłe przejście pór roku oraz stosunkowo niewielkie ilości opadów.

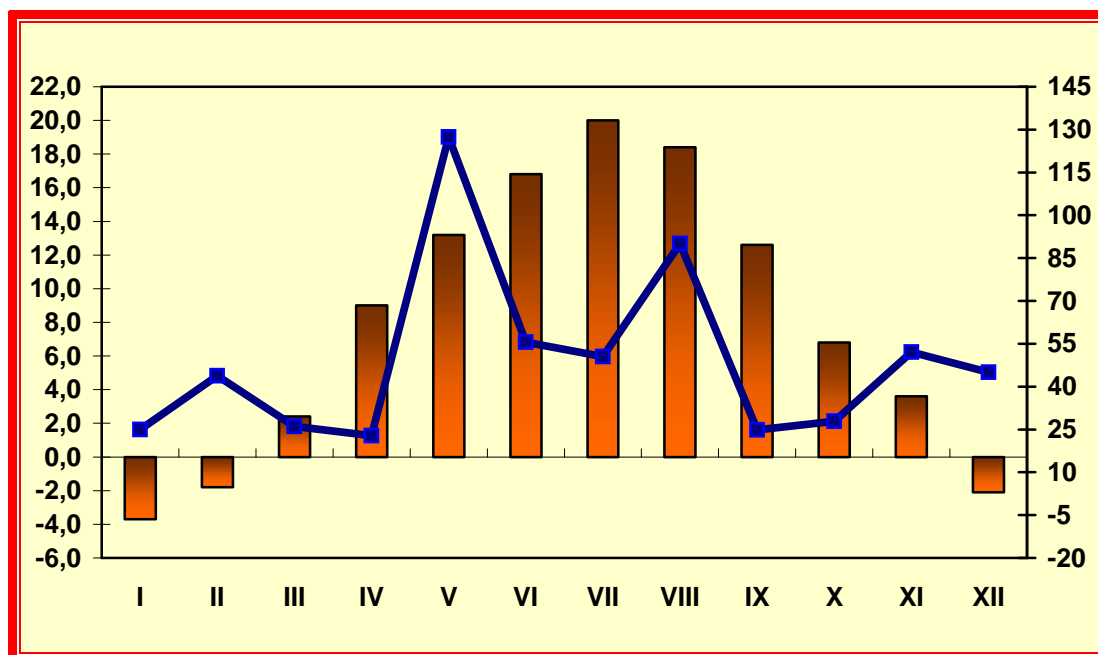
Według podziału na regiony (A. Woś „Klimat Polski”, 1999, PWN) Nadleśnictwo Ostrołęka przyporządkowane jest do Regionu R-XI-Środkowo - Mazurskiego. Obszar nadleśnictwa położony jest wg podziału na regiony pluwiotermiczne na pograniczu regionu umiarkowanie chłodnego i umiarkowanie ciepłego.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,9°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 19,4°C, a najchłodniejszym grudzień ze średnią temperaturą -5,8°C. Średnia ilość opadów rocznych wynosi około 717 mm. Największa ilość opadów przypada na miesiące letnie, tj. czerwiec - lipiec i wynosi średni 71,7 mm miesięcznie. Okres wegetacyjny trwa około 185 - 200 dni i znacznie różni się w poszczególnych latach, nawet o kilka tygodni. Na omawianym terenie przeważają wiatry zachodnie. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3 m/s.

Średnie miesięczne i roczne temperatury oraz średnie opady w latach 2007 - 2010 ze stacji meteorologicznej w Budziskach przedstawia niżej zamieszczone zestawienie i diagram.

Miesiące	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	R-m
Średnie temperatury w °C	-3,7	-1,8	2,4	9,0	13,2	16,8	20,0	18,4	12,6	6,8	3,6	-2,1	7,9
Średnie opady w mm	25,0	43,8	26,1	22,8	127,4	55,5	50,5	90,1	24,8	27,9	52,1	45,0	45,9

Powyższe dane przedstawia diagram pluwiotermiczny.

1.2.5. Warunki glebowe

Na terenie Nadleśnictwa Ostrołęka dominują czwartorzędowe utwory geologiczne pochodzenia eolicznego.

Nadleśnictwo posiada operat glebowo - siedliskowy opracowany przez BUL i GL w Warszawie wg stanu na 1.I. 2010 r. Później przedstawiono według powyższego operatu udział procentowy typów gleb występujących w nadleśnictwie:

1) Arenosole	-	13,18 %
2) Pararędziny	-	0,01 %
3) Gleby brunatne	-	0,18 %
4) Gleby płowe	-	0,64 %
5) Gleby rdzawe	-	22,11 %
6) Gleby bielicowe	-	56,06 %
7) Gleby gruntowoglejowe	-	0,78 %
8) Gleby opadowoglejowe	-	1,00 %
9) Gleby torfowe	-	1,90 %
10) Gleby murszowe	-	0,94 %
11) Gleby murszowate	-	1,63 %
12) Mady rzeczne	-	0,29 %
13) Gleby deluwialne	-	0,04 %
14) Gleby industrioziemne i urbanoziemne	-	0,20 %
15) Pozostałe*	-	1,04 %

* Pozostałe – powierzchnie dla których nie określono typu gleby (bagna, nieużytki, grunty rolne, wody, linie energ., drogi).

Szczegółowe podtypy i gatunki gleb oraz inne zagadnienia związane z tym tematem szeroko przedstawiono w operacie glebowo - siedliskowym.

1.2.6. Warunki wodne

Cały teren Nadleśnictwa Ostrołęka położony jest w dorzeczu Wisły. Największą rzeką omawianego obszaru jest rzeka Narew, będąca prawym dopływem Wisły. Narew jest typową rzeką niziną, nazywana warkoczową gdyż płynie siecią rozgałęziających się i łączących się koryt. Największymi dopływami Narwi na terenie nadleśnictwa są: Rozoga, Omulew i Orz. Przez teren nadleśnictwa przepływa wiele mniejszych rzek. Brak jest natomiast większych naturalnych akwenów wodnych.

W granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa największe znaczenie ma poziom wód podziemnych znajdujące się osadach czwarto- i trzecio-rzędowych

ze względu na największe zasoby, łatwość dostępu i odnawialności. Wody gruntowe pochodzące z opadów zalegają płytko tworząc zwierciadło na nieprzepuszczalnych utworach.

Zmiany w występowaniu na terenie nadleśnictwa siedlisk wilgotnych i mokrych w poszczególnych cyklach urządzeniowych przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Cykl urządzeniowy	% udział w pow. Nadleśnictwa siedlisk wilgotnych i mokrych				
	bory i lasy bagienne	bory i lasy wilgotne	lasa łąkowe i OIj	Olsy	Razem w N-ctwie
1	2	3	4	5	6
II rewizja u.l.	-	3,5	-	3,1	6,6
III rewizja u.l.	-	4,2	0,1	2,6	6,9
IV rewizja u.l.	-	4,4	0,2	2,5	7,1
V rewizja u.l.	0,4	6,4	1,2	1,4	9,4

Istotne różnice w udziale siedlisk wilgotnych i mokrych między IV a V rewizją można wytłumaczyć nowym opracowaniem operatu glebowo - siedliskowego dla Nadleśnictwa Ostrołęka wg stanu na 1.I.2010 r.

1.2.7. Charakterystyka typów siedliskowych lasu

Charakterystykę typów siedliskowych lasu przedstawiają następujące tabele zamieszczone w części tabelarycznej elaboratu:

Tabela nr II

Zestawienie powierzchni typów siedliskowych lasu według panujących Gatunków drzew oraz ich bonitacji

Tabela nr IV

Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg typów siedliskowych Lasu i gatunków panujących

Tabela nr Va

Powierzchniowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew

w typach siedliskowych lasu

Tabela nr Vb

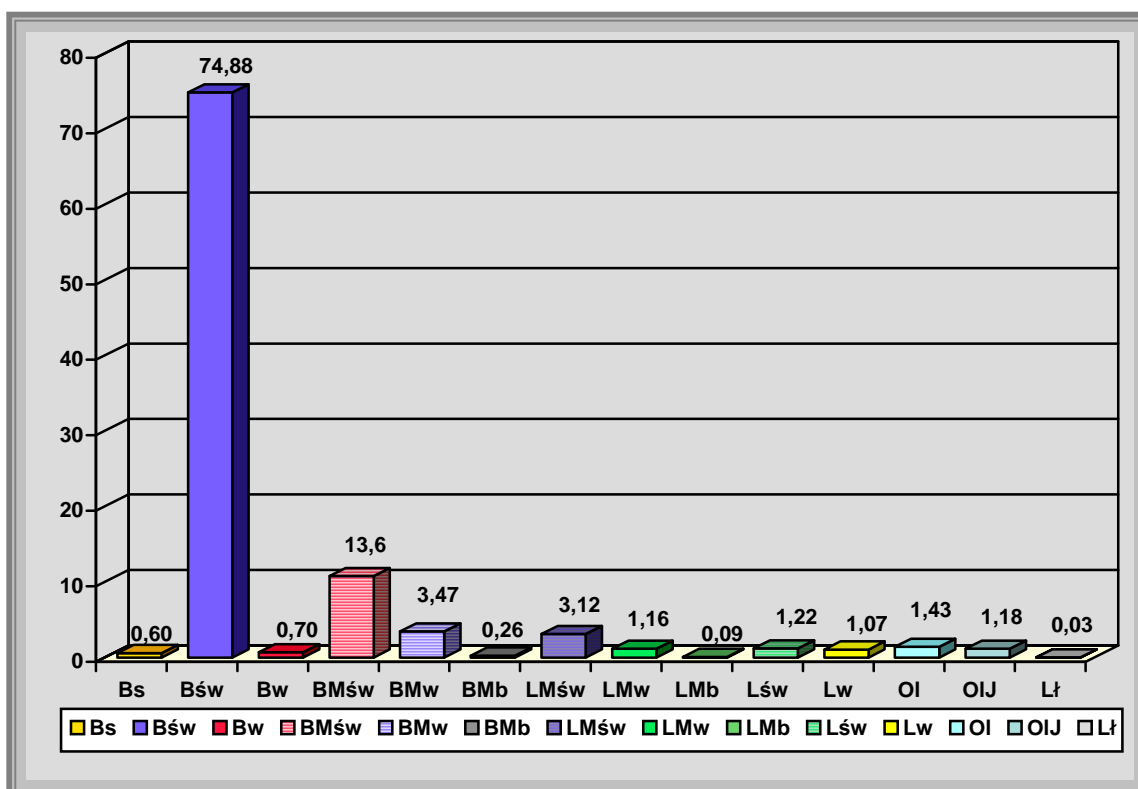
Miąższościowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu

Zestawienie powierzchni i udziału procentowego typów siedliskowych lasu dla obrębów i nadleśnictwa przedstawiają niżej zamieszczone zestawienia i diagramy.

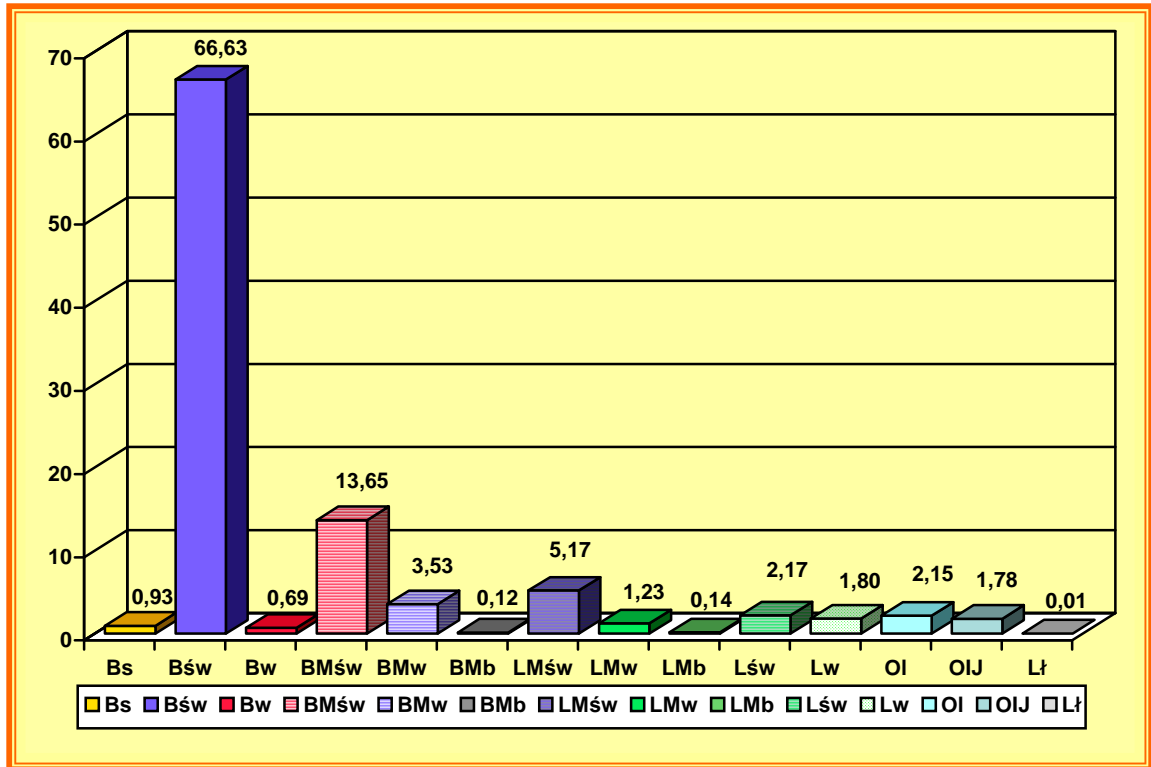
Zestawienie siedliskowych typów lasu w nadleśnictwie

Typy siedliskowe lasu	Obręb				Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki		Pow. ha	Udział %
	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %		
1	2	3	4	5	6	7
Bs	84,38	0,93	12,41	0,18	96,79	0,60
Bśw	6012,81	66,63	6001,77	85,50	12014,58	74,88
Bw	61,97	0,69	50,62	0,72	112,59	0,70
BMśw	1231,85	13,65	499,05	7,11	1730,90	10,79
BMw	318,60	3,53	237,74	3,39	556,34	3,47
BMb	10,45	0,12	31,04	0,44	41,49	0,26
LMśw	466,82	5,17	33,64	0,48	500,46	3,12
LMw	110,92	1,23	75,99	1,08	186,91	1,16
LMb	12,60	0,14	1,55	0,02	14,15	0,09
Lśw	196,23	2,17	-	-	196,23	1,22
Lw	162,78	1,80	8,04	0,11	170,82	1,07
OI	193,91	2,15	35,25	0,50	229,16	1,43
OIJ	161,01	1,78	27,59	0,39	188,60	1,18
Lł	0,39	0,01	4,75	0,08	5,14	0,03
<i>Ogółem</i>	<i>9024,72</i>	<i>100,00</i>	<i>7019,44</i>	<i>100,00</i>	<i>16044,16</i>	<i>100,00</i>

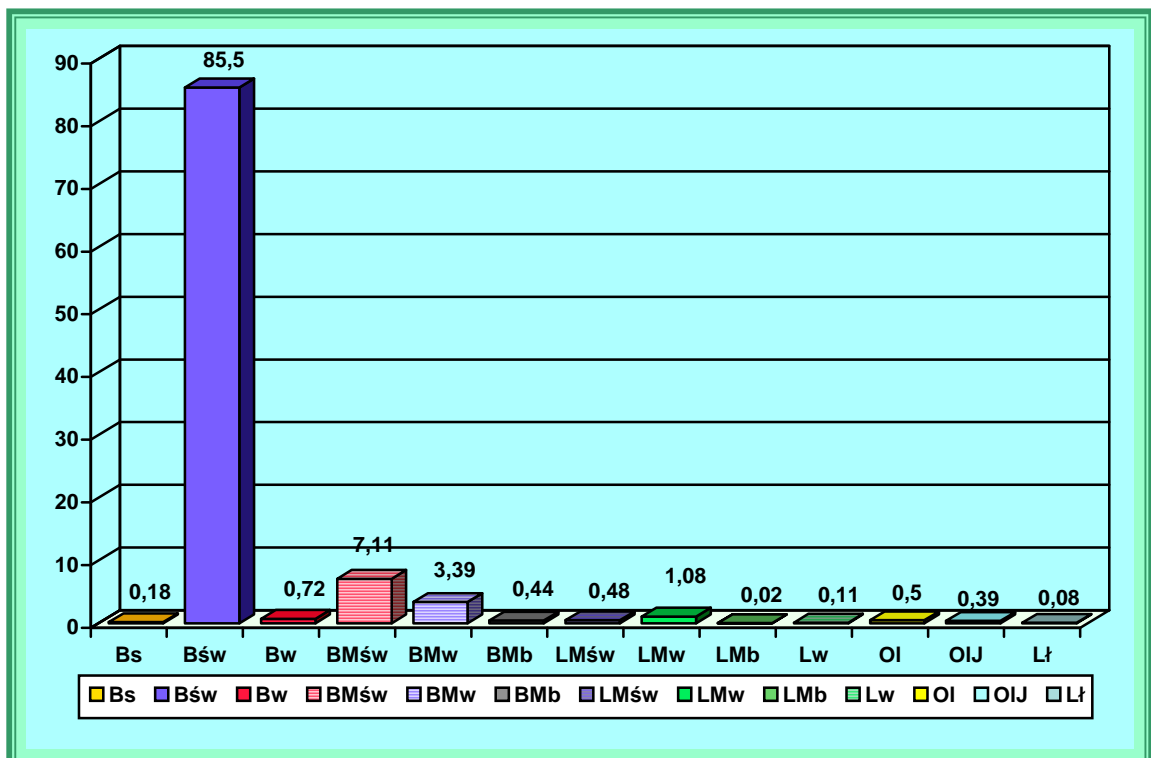
Udział siedliskowych typów lasu w Nadleśnictwie Ostrołęka

Udział siedliskowych typów lasu w Obrębie Ostrołęka

Udział siedliskowych typów lasu w Obrębie Seborgi

Dominującym typem siedliskowym w nadleśnictwie jest Bśw (74,88%) oraz BMśw (10,79%).

Siedliska lasowe i olesy zajmują 9,30 % (1491,47 ha) natomiast borowe 90,70 % (14552,69 ha) powierzchni leśnej nadleśnictwa.

Przyjmując za kryteria różne warunki wilgotnościowe, siedliska zajmują:

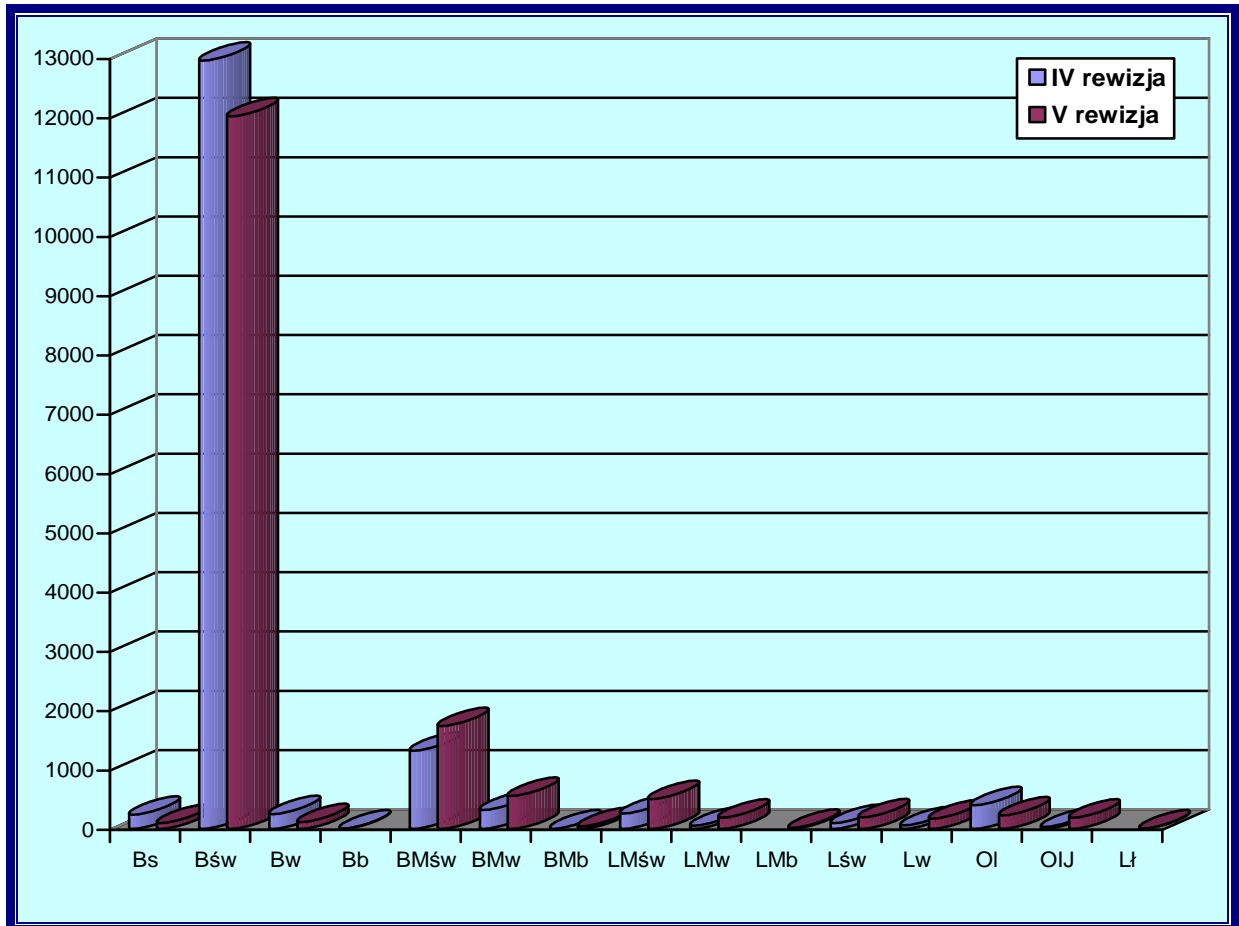
- suche	-	0,60 %	powierzchni	96,79	ha
- świeże	-	90,02 %	powierzchni	14442,17	ha
- wilgotne	-	6,40 %	powierzchni	1026,66	ha
- bagienne	-	2,95 %	powierzchni	473,40	ha
- łąkowe	-	0,03 %	powierzchni	5,14	ha
- razem	-	100,00 %	powierzchni	16044,16	ha

Zmiany powierzchni siedliskowych typów lasu dla całego nadleśnictwa między IV a V rewizją urządzenia lasu przedstawia niżej zamieszczone zestawienie i diagram:

Zmiany powierzchni siedliskowych typów lasu między IV i V rewizją planu

Typ siedliskowy lasu	Nadleśnictwo				
	IV rewizja		V rewizja		Wzrost / Spadek ha
	Pow. ha	Udział %	Pow. ha	Udział %	
1	2	3	4	5	6
Bs	236,68	1,48	96,79	0,60	-139,89
Bśw	12954,85	81,01	12014,58	74,88	-940,27
Bw	250,57	1,57	112,59	0,70	-137,98
Bb	5,14	0,03	-	-	-5,14
BMśw	1316,10	8,23	1730,90	10,79	414,80
BMw	321,51	2,01	556,34	3,47	234,83
BMb	2,98	0,02	41,49	0,26	38,51
LMśw	256,94	1,61	500,46	3,12	243,52
LMw	53,60	0,34	186,91	1,16	133,31
LMb	-	-	14,15	0,09	14,15
Lśw	97,09	0,61	196,23	1,22	99,14
Lw	61,62	0,38	170,82	1,07	109,20
Ol	401,54	2,51	229,16	1,43	-172,38
OlJ	32,51	0,20	188,60	1,18	156,09
Lł	-	-	5,14	0,03	5,14
Ogółem	15991,13	100,00	16044,16	100,00	53,03

Zmiany powierzchni siedliskowych typów lasu między IV i V rewizją planu ul.

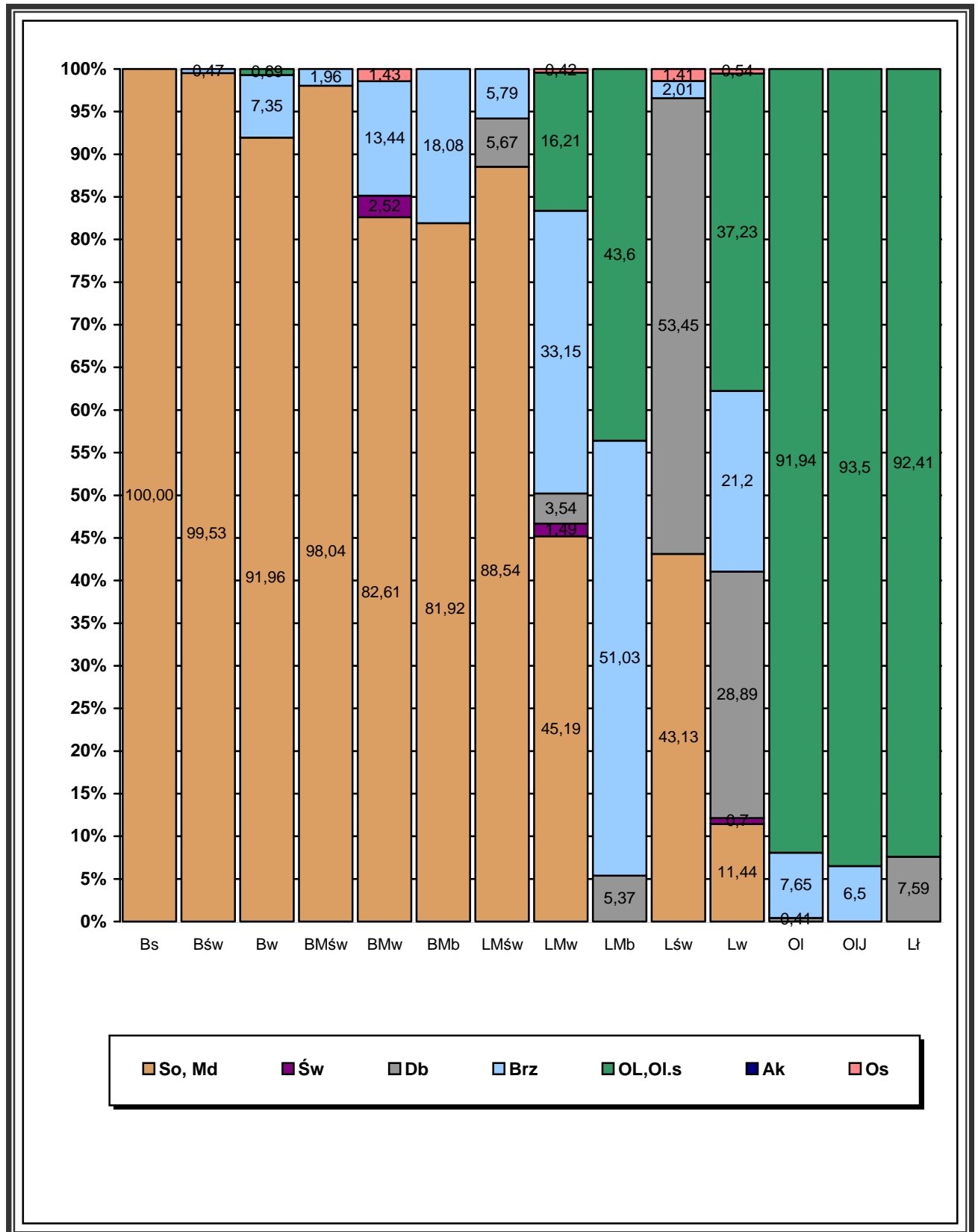

Udział powierzchniowy i procentowy drzewostanów wg gatunków panujących w poszczególnych typach siedliskowych lasu przedstawiono w niżej zamieszczonym zestawieniu i na diagramie.

Udział powierzchniowy gatunków panujących według siedliskowych typów lasu

STL		So	Md	Św	Db	GB	Brz	Ol	Ol.s	Ak	Os	Razem
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Nadleśnictwo Ostrołęka												
Bs	ha	96,79										96,79
	%	100,00										100,00
Bśw	ha	11952,82		4,70			56,93				0,13	12014,58
	%	99,49		0,04			0,47				0,00	100,00
Bw	ha	103,54					8,72	0,78				112,59
	%	91,96					7,35	0,69				100,00
BMśw	ha	1695,95		0,97			32,97	0,85		0,06	0,10	1730,90
	%	97,98		0,06			1,90	0,05		0,00	0,01	100,00
BMw	ha	459,59		14,01	0,28		74,08	0,41			7,97	556,34
	%	82,61		2,52	0,05		13,32	0,07			1,43	100,00
BMb	ha	33,99					7,50					41,49
	%	81,92					18,08					100,00
LMśw	ha	439,12	2,82	1,16	28,39		27,81	1,16				500,46
	%	87,75	0,56	0,23	5,67		5,56	0,23				100,00
LMw	ha	83,72	0,74	2,79	6,61		61,97	30,30			0,78	186,91
	%	44,79	0,40	1,49	3,54		33,15	16,21			0,42	100,00
LMb	ha				0,76		7,22	6,17				14,15
	%				5,37		51,03	43,60				100,00
Lśw	ha	84,63			104,89		3,95				2,76	196,23
	%	43,13			53,45		2,01				1,41	100,00
Lw	ha	19,55		1,20	49,35	0,40	35,82	63,07	0,50		0,93	170,82
	%	11,44		0,70	28,89	0,23	20,97	36,94	0,29		0,54	100,00
Ol	ha				0,95		17,52	210,69				229,16
	%				0,41		7,65	91,94				100,00
OIJ	ha						12,26	176,34				188,60
	%						6,50	93,50				100,00
Lł	ha				0,39			4,75				5,14
	%				7,59			92,41				100,00
Ogółem	ha	14969,70	3,56	24,83	191,62	0,40	346,30	494,52	0,50	0,06	12,67	16044,16
	%	93,32	0,02	0,15	1,19	0,00	2,16	3,08	0,00	0,00	0,08	100,00

Udział procentowy gatunków panujących w siedliskowych typach lasu

Z powyższego wykresu wynika, że na siedliskach lasowych występuje przewaga sosny na niekorzyść dębu i świerka, a na siedlisku OIJ nadmiar olszy na niekorzyść jesionu.

1.2.8. Zanieczyszczenie powietrza i uszkodzenia lasu od emisji przemysłowych

Najbardziej istotnymi zanieczyszczeniami powietrza są tlenki siarki i azotu pochodzenia przemysłowego. Ze względu na niewielkie uprzemysłowienie regionu oraz znaczne oddalenie od wielkich aglomeracji miejskich poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego jest niewielki i jest znacznie niższy od średniej krajowej. Również wpływ emisji mający swe źródło w odległych miejscach uległ w ostatnich czasach znacznemu zmniejszeniu. Powodem spadku ilości zanieczyszczeń zawartych w powietrzu są wprowadzane w zakładach produkcyjnych nowe technologie, które są bardziej przyjazne środowisku.

Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2010 przeprowadzonej w województwie mazowieckim określiły poziom stężeń tlenków siarki, azotu i węgla poniżej wartości dopuszczalnych, określonych dla jednej godziny i roku.

W Lasach Państwowych na stałych powierzchniach obserwacyjnych (SPO) prowadzony jest ciągły monitoring lasu, pozwalający systematycznie określać zagrożenie środowiska leśnego i stan drzewostanów.

Głównym źródłem tlenków azotu w województwie mazowieckim jest komunikacja samochodowa i energetyka, a dwutlenku siarki paleniska przemysłowe i domowe spalające paliwa stałe, zwłaszcza węgiel kamienny. Stężenie roczne NO₂ wynosi 2,64 mikrograma/m³ a SO₂ 1,09 mikrograma/m³ („Monitoring Lasu 2010” - IBL Zakład Urządzania i Monitoringu Lasu) i mieści się w granicach dopuszczalnych norm zanieczyszczenia powietrza.

Z uwagi na brak jednolitej metodyki określenia stref uszkodzenia lasu, całość lasów nadleśnictwa zaliczono do zerowej strefy uszkodzeń.

1.2.9. Przyjęte przez KZP gospodarcze typy drzewostanów i orientacyjne składy upraw

Komisja Założeń Planu przyjęła następujące typy gospodarcze drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw dla poszczególnych typów siedliskowych lasu:

Orientacyjne składy gatunkowe upraw

Dla IV Krainy Mazowiecko- Podlaskiej

Typ siedlisko -wy lasu	Gospodarczy typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw
1	2	3
Bs	So	So - 80 %, Brz i inne liściaste-20 %
Bśw	So	So - 80 %, Brz i inne liściaste-20 %
Bw	So	So - 80 %, Brz i inne -20 %
Bb	So	So - 80 %, Brz i inne -20 %
BMśw	So	So - 80%, Brz i inne - 20%
	Db - So	So - 70%, Db - 20%, Md i inne - 10%
BMw	So	So - 70%, Db i inne - 30%
BMb	So	So - 80%, Brz i inne - 20%
LMśw	Db - So	So - 50%, Db - 40%, Md i inne - 10%
	So - Db	Db - 50%, So - 30%, Md i inne - 10%
LMw	So - Db	Db - 50%, So - 40%, Js i inne - 10%
LMb	Ol	Ol - 70%, Brz, So, Św i inne - 30%
	Brz - Ol	Ol - 40%, Brz - 30%, So, Św i inne 30%
Lśw	Db	Db - 80%, Md i inne - 20%
Lw	Db	Db -80%, Js i inne - 20%
Lł	Js - Db	Db - 40%, Js - 30%, Ol i inne - 30%
Ol	Ol	Ol - 90%, Js i inne - 10%
OlJ	Ol - Js	Js - 60%, Ol - 30%, Brz i inne - 10%

Do czasu ustąpienia choroby naczyniowej jesiona, w skład gatunkowy upraw należy wprowadzać gatunki zastępcze - wiąz, olszę i inne liściaste.

Gospodarcze typy drzewostanów dla poszczególnych typów siedliskowych lasu od II do IV rewizji urządzenia lasu przedstawiono w poniższym zestawieniu:

Typ siedliskowy lasu	Rewizja urządzenia lasu			
	II	III	IV	V
	Typ gospodarczy drzewostanu			
1	2	3	4	5
Bs	So	So	So	So
Bśw	So	So	So	So
Bw	Św-So	So	So	So
Bb	So	So	-	So
BMśw	Św-So So	So Db-So	So Db-So	So Db-So
BMw	Św-So Db-So	So	So	So
BMb	-	So	-	So
LMśw	Db-So	Db-So So-Db	Db-So So-Db	Db-So So-Db
LMw	-	So-Db	So-Db	So-Db
LMb	-	-	-	Ol Brz-Ol
Lśw	Db Md-Db	Db	Db	Db
Lw	Js - Db	Db	Db	Db
Lł	-	-	-	Js-Db
Ol	Ol	Ol	Ol	Ol
OlJ	Ol - Js	Ol - Js	Ol - Js	Ol - Js

Z analizy powyższego zestawienia wynika, że gospodarcze typy drzewostanów dla poszczególnych typów siedliskowych na przestrzeni czterech rewizji urządzenia lasu nie uległy istotnym zmianom.

1.2.10. Charakterystyka walorów genetycznych lasu i bazy nasiennej

Nadleśnictwo Ostrołęka położone jest w 401 i 402 regionie pochodzenia leśnego materiału sadzeniowego. (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9.03.2004 r.).

Gospodarcze drzewostany nasienne przyjęto zgodnie z Krajowym Rejestrem Leśnego Materiału Podstawowego zatwierdzonym w Biurze Nasiennictwa Leśnego. Poniżej przedstawiono powierzchnię i gatunki tworzące GDN.

Gatunek panujący	Obręb		Nadleśnictwo
	Ostrołęka	Seborki	
1	2	3	4
Sosna zwyczajna	197,32	249,71	447,03
Dąb szypułkowy	6,95	-	6,95
Olsza czarna	13,64	-	13,64
Brzoza brodawkowata	23,02	-	23,02
Razem	240,93	249,71	490,64

W Nadleśnictwie Ostrołęka wytypowano dwa wyłączone drzewostany nasienne sosny zwyczajnej. W obrębie leśnym Ostrołęka w oddziałach 39c, 40d,g o powierzchni 14,61 ha oraz w obrębie leśnym Seborki w oddziale 157f 0 powierzchni 10,07 ha

Na terenie nadleśnictwa zarejestrowano dziewięć drzew matecznych olszy czarnej o numerach od 35982 do 35990 położonych w obrębie leśnym Ostrołęka w leśnictwie Płoszyce w oddziale 56h..

W obrębie leśnym Seborki w leśnictwie Przyszań w oddziale 481 wyznaczono i wpisano do rejestru źródło nasion w kategorii I ze zidentyfikowanego źródła dla lipy drobnolistnej.

W obrębie leśnym Seborki w oddziale 169 c,g,h,j,k na powierzchni 15, 05 ha zaewidencjonowano drzewostany zachowawcze sosny zwyczajnej.

1.2.11. Ogólna ocena stanu środowiska przyrodniczego

a) Funkcje lasu i kategorie ochronności

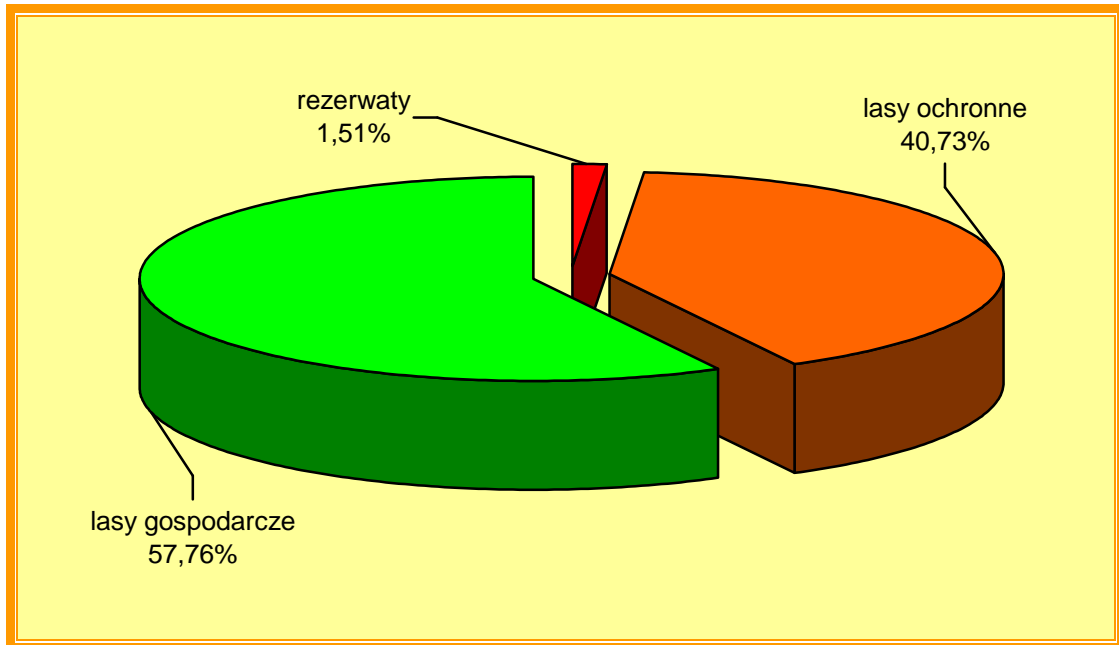
Lasy Nadleśnictwa Ostrołęka podzielono według dominujących funkcji na lasy rezerwatowe, ochronne i gospodarcze.

Podział ten ilustruje niżej zamieszczone zestawienie i diagramy:

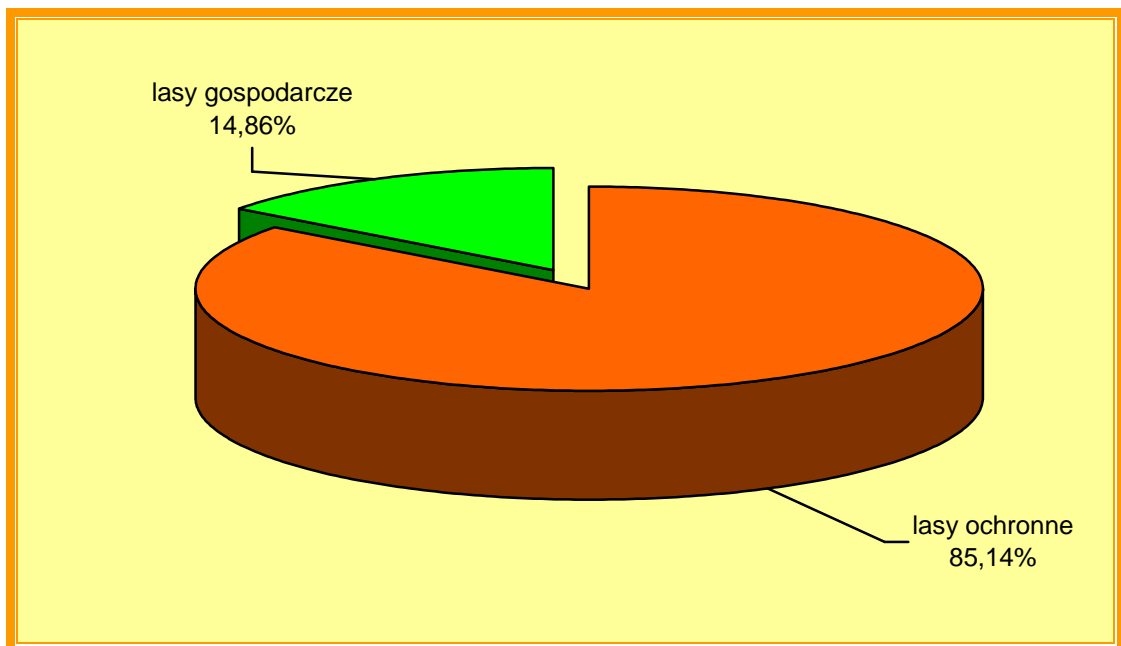
Dominująca funkcja lasu	Ostrołęka		Seborki		Nadleśnictwo	
	pow. ha	%	pow. ha	%	pow. ha	%
1	2	3	4	5	6	7
Rezerваты	136,72	1,51	-	-	136,72	0,85
Lasy ochronne	3675,20	40,73	1042,94	14,86	4718,14	29,41
Lasy gospodarcze	5212,80	57,76	5976,50	85,14	11189,30	69,74
Ogółem	9024,72	100,00	7019,44	100,00	16044,16	100,00

Procentowy udział poszczególnych funkcji lasu:

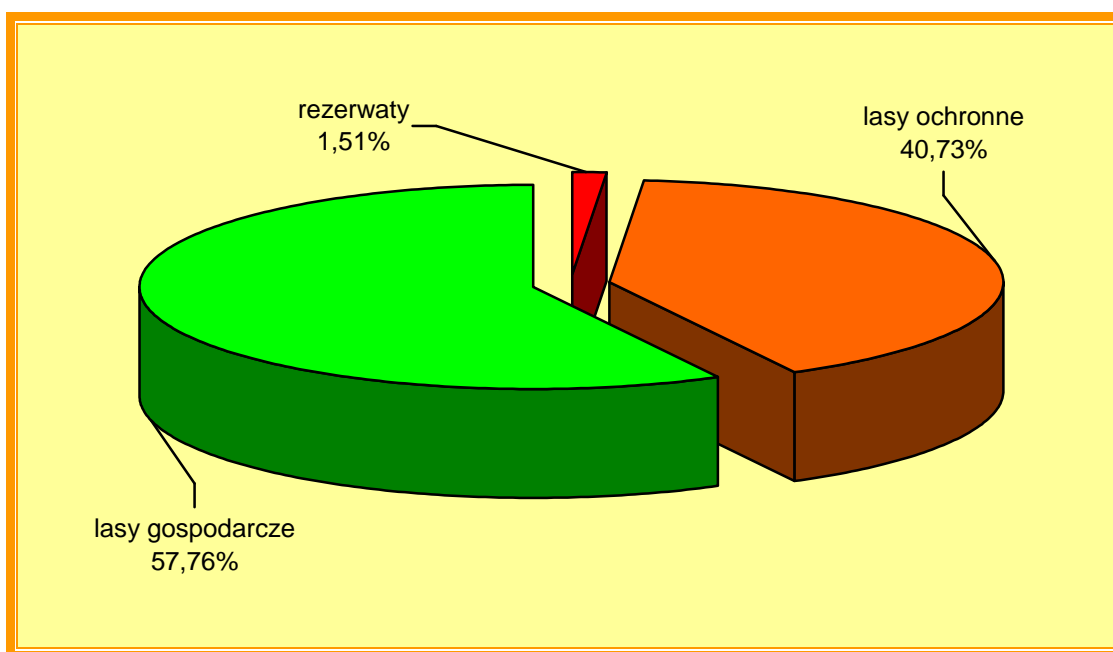
w obrębie Ostrołęka

w obrębie Seborgi

w Nadleśnictwie Ostrołęka

Porównanie powierzchniowe i procentowe dominujących funkcji lasu między IV i V rewizją urządzania lasu przedstawia zestawienie:

Dominująca funkcja lasu	Stan na				Różnica
	1.01.2002 r.		1.01.2012 r.		
	pow. ha	%	pow. ha	%	pow. ha
1	2	3	4	5	6
Rezerwy	136,72	0,86	136,72	0,85	-
Lasy ochronne	3772,35	23,59	4718,14	29,41	945,79
Lasy gospodarcze	12082,06	75,55	11189,30	69,74	-892,76
Ogółem	15991,13	100,00	16044,16	100,00	53,03

Rezerwat częściowy „Olsy Płoszyckie”

Rezerwat „Olsy Płoszyckie” znajduje się w województwie mazowieckim, powiecie ostrołęckim, gminie Lelis w obrębie ewidencyjnym Długi Kąt, w obrębie leśnym Ostrołęka. Jest to rezerwat częściowy – leśny, położony w oddziałach 50c,d; 51; 57; 62; 63; 68a,b,c,d; 69.

Rezerwat utworzono w 1997 r. w oparciu o Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 lipca 1997 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP NR 56/544, 1997 r.).

Celem powołania rezerwatu jest ochrona dobrze zachowanego kompleksu olsów położonych w dolinie rzeki Rozogi, wykazującego wysokie walory faunistyczne, fitosocjologiczne i florystyczne. Szczegółowe dane o Rezerwacie „Olsy Płoszyckie” znajdują się w Programie Ochrony Przyrody.

Lasy ochronne

Zgodnie z postanowieniami KZP zasięg, lokalizację i powierzchnię lasów ochronnych przyjęto w oparciu o projekt przedstawiony do zatwierdzenia Ministrowi Środowiska. W dniu 22 listopada 2011 r. Decyzją DL-lpn-612-20/51867/11/JŁ Minister Środowiska zatwierdził powyższy projekt.

Zestawienie funkcji lasu i kategorii ochronności

Lp.	Kategoria lasu	Obręby		Pow. leśna nadleśnictwa - ha	%
		Ostrołęka	Seborki		
		pow. leśna - ha			
1	2	3	4	5	6
1	Rezerwaty	136,72	-	136,72	0,85
2	Glebochronne	219,57	-	219,57	1,37
3	Wodochronne	108,55	32,68	141,23	0,88
4	Wodochronne - cenne fragmenty rodzimej przyrody	31,74	49,81	81,55	0,51
5	Wodochronne - w granicach administracyjnych miast	91,57	-	91,57	0,57
6	Wodochronne - cenne w granicach administracyj. miast	15,54	10,11	25,65	0,16
7	Cenne fragmenty rodzimej przyrody	550,55	51,93	602,48	3,76
8	Cenne fragmenty rodzimej przyrody w granicach administracyjnych miast	13,54	19,33	32,87	0,20
9	W granicach administracyjnych miast	2626,55	869,01	3495,56	21,79
10	Stanowiące powierzchnie badawcze i doświadczalne	2,98	-	2,98	0,02
11	Stanowiące drzewostany nasienne wyłączone	14,61	10,07	24,68	0,15
12	Lasy ochronne- razem 2-6	3675,20	1042,94	4718,14	29,41
13	Lasy gospodarcze	5212,80	5976,50	11189,30	69,74
	Razem	9024,72	7019,44	16044,16	100,00

Szczegółowe dane dotyczące tego zestawienia znajdują się w tabeli III zamieszczonej w części tabelarycznej niniejszego elaboratu.

b) Walory przyrodnicze

Ochrona najcenniejszych składników przyrody została uregulowana Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16.IV.2004 r. (Dz. U. Nr 92 poz. 880 z 30.04.2004 r. wraz z późniejszymi zmianami Dz .U. Nr 201, poz. 1237 z 13.11.2008 r.). w której zawarte są szczegółowe zapisy określające formy tejże ochrony.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Ostrołęka znajdują się: rezerwat, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, chronione rośliny i zwierzęta.

Wymienione obszary znalazły się na mapie funkcji lasów nadleśnictwa. Szczegółowe ich omówienie jak i pozostałych walorów przyrodniczych (lista roślin chronionych, zwierząt, pomników przyrody, zabytków itp.) zostało zamieszczone w Tomie III „Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa”.

c) Zagrożenie środowiska przyrodniczego

Zagrożenie abiotyczne

Szczegółowe zagrożenia i zjawiska klęskowe z przyczyn abiotycznych zostały omówione w pkt. 1.2.4 (Warunki klimatyczne) oraz pkt. 4.5 (Kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu) niniejszego elaboratu, a także w „Analizie gospodarki przeszłej Nadleśnictwa Ostrołęka”. W chwili obecnej największe zagrożenie stwarzają huraganowe wiatry i nagłe spadki temperatury (przymrozki wiosenne), nadmierne opady śniegu oraz wiosenne, długotrwałe podtapianie terenów na siedliskach wilgotnych i bagiennych.

Zagrożenie biotyczne

Szczegółowe zagrożenia i sytuacje klęskowe z tego zakresu zostały omówione w pkt. 1.1.2 (Rys historyczny) i pkt. 4.5 (Kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu) oraz w „Analizie gospodarki przeszłej”.

Znaczny udział drzewostanów na siedliskach porolnych sprzyja natomiast rozwojowi korzeniowca wieloletniego, huby korzeniowej i opieńki miodowej.

Stan zwierzyny leśnej zbliżony jest do optymalnego, w związku, z czym szkody przez nią wyrządzane są gospodarczo znośne. W ostatnich latach obserwuje się rozprzestrzenianie bobrów, w związku, z czym należy liczyć się ze szkodami w podtapianych drzewostanach.

I. Szkodniki owadzie (wg kart meldunkowych)

Gatunek	Rok	Powierzchnia (ha)	
		występowanie	zwalczenie
1. Brudnica mniszka	2000	100	-
	2001	275	-
	2002	5425	-
	2003	6525	-
	2204	6100	108
	2005	400	-
	2006	225	-
	2007	100	-
	2008	2225	-
2. Strzygonia choinówka	2000	350	-
	2001	2950	2462
	2002	300	-
	2005	50	-
	2007	50	-
	2008	450	-
3. Korowiec sosnowy	2000	250	-
	2001	250	3
	2003	11	-
4. Zwójki i miernikowce dębowe	2001	115	-
	2002	135	-
	2003	195	-
	2004	151	145
	2005	180	-
	2006	265	-
5. Barczatka sosnowka	2007	25	-

II. Szkodniki upraw i szkółek

<u>Gatunek</u>	<u>Rok</u>	<u>Powierzchnia (ha)</u>	
		<u>występowanie</u>	<u>zwalczanie</u>
a) Pędraki chrabąszczy	1999	0,60	0,60
	2000	0,50	0,50
	2001	0,75	-
	2002	3,15	-
	2003	0,07	-
	2004	0,15	-
	2006	0,06	-
	2008	0,10	-
b) Szeliniaki	1999	127	127
	2000	133	133
	2001	127	127
	2002	100	100
	2003	82	82
	2004	147	147
	2005	135	135
	2006	113	113
	2007	41	41
	2008	55	55
c) Zwójki sosnowe	1999	55	55
	2000	120	120
	2001	120	120
	2002	120	120
d) Mszyce	2002	8,48	-
e) Gryzonie	2008	0,32	-

III. Choroby lasu powodowane grzybami pasożytniczymi

<u>Nazwa grzyba</u>	<u>Rok</u>	<u>Powierzchnia występowania (ha)</u>		
		<u>szkółka</u>	<u>do 20 l.</u>	<u>powyżej 20 l.</u>
a) Pasożytnicza zgorzel siewek	2001	0,65	-	-
	2002	0,31	-	-
	2003	1,75	-	-
	2004	1,13	-	-
	2005	0,36	-	-
	2006	0,66	-	-
	2007	0,91	-	-
	2008	0,48	-	-
b) Osutka sosnowa	1999	-	100	-
	2000	-	120	-
	2001	-	120	-
	2002	0,71	335	-
	2003	-	350	-
	2005	0,36	-	-
	2006	0,68	-	-
	2007	0,91	-	-
	2008	0,75	-	-
c) Mączniak dębowy	2000	0,36	-	-
	2001	0,26	-	-
	2002	0,41	-	-
	2003	0,32	-	-
	2004	0,38	-	-
	2005	0,14	-	-
	2007	0,32	-	-
	2008	0,23	-	-
d) Rdze igieł i liści	2000	0,40	-	-
	2001	0,91	-	-
	2004	0,34	-	-
	2005	0,44	-	-
	2006	0,11	-	-
	2007	0,17	-	-
	2008	0,53	-	-
e) Opieńka miodowa	1999	-	200	100
	2000	-	200	150
	2001	-	263	982

	2002	-	-	738
	2003	-	10	750
	2004	-	-	700
	2005	-	-	700
	2006	-	-	700
	2007	-	-	700
	2008	-	-	700
f) Korzeniowiec wieloletni	1999	-	50	100
	2000	-	70	150
	2001	-	70	982
	2002	-	-	738
	2003	-	-	750
	2004	-	-	700
	2005	-	-	700
	2006	-	-	700
	2007	-	-	700
	2008	-	-	700
g) Huba sosny	1999	-	-	150
	2002	-	-	90
	2003	-	-	100
	2004	-	-	100
	2005	-	-	100
	2006	-	-	100
	2007	-	-	100
	2008	-	-	100
h) Zamieranie olszy	2005	0,12	-	-
	2008	-	-	2,90
i) Zamieranie jesionów	2008	-	0,96	10,20

IV. Szkody powodowane przez bobry

<u>Rok</u>	<u>Powierzchnia (ha)</u>	
	<u>występowanie</u>	<u>zwalczanie</u>
2004	7	-
2006	48	-
2007	100	-
2008	108	-

V. Szkodniki wtórne

Ilość pozyskanego posuszu iglastego i wywrotów iglastych ogółem wynosi:

1999 r.	-	850	m ³	2004 r.	-	4459	m ³
2000 r.	-	2142	m ³	2005 r.	-	2940	m ³
2001 r.	-	2408	m ³	2006 r.	-	1519	m ³
2002 r.	-	14112	m ³	2007 r.	-	2777	m ³
2003 r.	-	13071	m ³	2008 r.	-	1438	m ³

V. Wnioski

- uwzględnić w kronice operatu panującą w latach 1992- 1995, 2000- 2003 i w 2005r. suszę i obniżenie poziomu wód gruntowych, co ma istotny wpływ na stan sanitarny i zdrowotny lasu,
- nanieść na mapy ochrony lasu drzewostany, w których wystąpiły znaczące szkody od zwierzyny
- nanieść na mapy ochrony lasu drzewostany rosnące na gruntach porolnych,
- nanieść na mapy ochrony lasu drzewostany rosnące na ubogich siedliskach, które są pierwotnymi ogniskami gradacyjnymi szkodników pierwotnych
- odnotować w operacie zjawisko zamierania w ostatnich latach jesionów, olszy i innych gatunków liściastych

Zagrożenie antropogeniczne

Zagadnienia zanieczyszczeń powietrza zostały omówione w pkt. 1.2.8 (Zanieczyszczenie powietrza i uszkodzenia lasu od emisji przemysłowych).

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi miasta Ostrołęka jest uregulowana. Dużym problemem natomiast są okoliczne wsie, których mieszkańcy często pozbywają się odpadów w okolicznych lasach.

Pewnym zagrożeniem dla lasów nadleśnictwa są drogi:

- * Ostrołęka - Myszyniec
- * Ostrołęka - Nasiadki
- * Ostrołęka - Ostrów Mazowiecka
- * Ostrołęka - Różan
- * Ostrołęka – Jednorozec - Przasnysz

Lasy przy tych drogach są dość intensywnie penetrowane przez turystów, zbieraczy płodów runa leśnego i miejscową ludność.

W okresie letnim i jesiennym ze względu na obfitość grzybów tutejsze lasy są penetrowane przez amatorów grzybobrania. W konsekwencji powoduje to zwiększenie antropresji na środowisko. Wzmaga się natężenie ruchu samochodowego, a wraz z zanieczyszczenia komunikacyjne.

Osobnym problemem są zagrożenia pożarowe, szczegółowo omówione w pkt. 4.6 (Kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej). Zagrożenia te istnieją nadal, zarówno ze strony przypadkowych zaprószeń, przyczyn atmosferycznych, jak i celowych podpałek.

d) Inne elementy środowiska mające wpływ na jego ocenę

Rzeźba terenu i rozmieszczenie lasów w zlewniach rzek i ich dopływów ma korzystny wpływ na wiosenne przepływy wód i pełnienie funkcji retencyjnych przez las. Obserwowane wiosenne zahamowania odpływu wód powierzchniowych spowodowane są raczej niedrożnością części rowów melioracyjnych.

1.3. Charakterystyka warunków ekonomicznych działania nadleśnictwa

1.3.1. Syntetyczna ocena uwarunkowań w granicach zasięgu terytorialnego nadleśnictwa

a) Krótka charakterystyka ekonomiczna regionu

Lasy Nadleśnictwa Ostrołęka położone są na obszarze rolniczym. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się miasto Ostrołęka. Tereny bezpośrednio sąsiadujące z Nadleśnictwem to obszary leśne lub rolne, o bardzo słabym uprzemysłowieniu, w związku, z czym stopień zagrożenia przemysłowego jest bardzo niski.

Zdecydowana większość użytków rolnych znajduje się w posiadaniu rolników indywidualnych, a tylko część grunty należących do niedawna do PGR-ów znajduje się jeszcze we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych.

Charakterystyka regionu

Gmina (całe gminy)	Pow. km ²	Ludność w tys.	Pow. lasów ogółem w ha	Pow. lasów N-ctwa w ha	Lesistość %
1	2	3	4	5	6
Województwo mazowieckie					
<i>Powiat makowski</i>					
gm. Krasnosielc	168	6 542	4 864,05	457,00	29,0
Gm. Młynarze	75	1 748	2 071,04	208,31	27,6
Gm. Sypniewo	128	3 493	2 938,41	1479,40	23,0
Razem	371	11 783	9 873,50	2144,71	26,6
<i>Powiat ostrołęcki</i>					
m. Ostrołęka	29	53 481	263,50	0,99	9,1
gm. Baranowo	198	6 693	6 122,56	1004,07	30,9
gm. Czerwin	170	5 135	2 784,30	537,53	16,4
gm. Goworowo	219	8 575	6 609,20	1810,51	30,2
gm. Kadzidło	258	11 258	10 318,08	1084,96	40,0
gm. Lelis	196	8 647	7 061,39	4779,80	36,0
gm. Olszewo Borki	197	9 969	8 466,26	4048,62	43,0
gm. Rzekuń	136	9 375	3 636,36	998,41	26,7
gm. Troszyn	156	4 820	2 412,60	26,32	15,5
Razem	1 530	64 472	47 670,70	14291,21	31,2
Ogółem	1,930	129 736	57 807,70	16435,92	30,0

Dane dotyczące powierzchni gmin, ludności i powierzchni lasów ogółem pochodzą z „Rocznika statystycznego województwa warmińsko - mazurskiego 2009 r.)

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa Ostrołęka znajduje się 37833,06 ha lasów, w tym: lasy nadleśnictwa 16435,92 ha i lasy stanowiące własność osób fizycznych 21397,14 ha. Powierzchnia ogólna w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa wynosi 1314,90 km², a lesistość 28,77 %, która jest prawie równa średniej krajowej wynoszącej 28,9% i nieznacznie mniejsza od średniej w RDLP - 29,1%.

Powyższe dane według gmin zawarte są we Wzorze nr 7.

Głównymi odbiorcami drewna wielko- i średniowymiarowego z Nadleśnictwa Ostrołęka są:

- STORA ENSO PRODUCTS
- SWEDWOOD POLAND
- SKLEJKA PISZ PAGED
- PRZETWÓRSTWO ROLNO – SPOŻYWCZE I RUNA LEŚNEGO S.C. BRZOSTEK
- PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNE „MARDOM” JAN WALASZEK

Wszelkie prace związane z gospodarką leśną nadleśnictwa, wykonują wyspecjalizowane Zakłady Usług Leśnych wyłonione w drodze przetargu ogłoszonego przez nadleśnictwo zgodnie z procedurami Ustawy o zamówieniach publicznych.

b) Charakterystyka kompleksów leśnych w powiązaniu z warunkami transportu drewna

Charakterystykę przestrzenną kompleksów leśnych przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Wielkość kompleksu	Obręb				Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki		Ostrołęka	
	ilość	pow.	ilość	pow.	ilość	pow.
1	2	3	4	5	6	7
do 1.00 ha	167	61,27	76	29,12	243	90,39
1.01 - 5.00 ha	90	199,05	91	188,35	181	387,40
5.01 - 20.00 ha	16	130,55	25	223,83	41	354,38
20.01 - 100.00 ha	9	633,80	1	40,93	10	674,73
100.01 - 200.00 ha	3	432,13	0	0,00	4	432,13
200.01 - 500.00 ha	3	1107,05	1	396,45	4	1503,50
500.01 - 2000.00 ha	2	1702,16	2	2141,15	4	3843,31
2000.01 i więcej	2	5199,86	1	4329,86	3	9519,72
Razem	292	9465,87	197	7339,69	489	16805,56

Całość nadleśnictwa położona jest w 489 kompleksach.

Małe i duże kompleksy lasów prywatnych występują przeważnie w dużym rozproszeniu, często przylegają do lasów nadleśnictwa, ale rzadko stanowią wśród nich enklawy.

Lasy Nadleśnictwa Ostrołęka przecinają liczne drogi asfaltowe, które znacznie ułatwiają dostęp do większości kompleksów leśnych. Najważniejsza z nich to drogi:

- * Ostrołęka - Myszyniec
- * Ostrołęka - Nasiadki
- * Ostrołęka - Ostrów Mazowiecka
- * Ostrołęka - Różan
- * Ostrołęka – Jednoróżec - Przasnysz

Wymienioną wyżej sieć dróg uzupełniają liczne drogi gminne (często utwardzone) oraz dość gęsta sieć leśnych dróg wywozowych. Pozostałe drogi

leśne oraz linie oddziałowe można również wykorzystywać do transportu i zrywki drewna.

Przez teren Nadleśnictwo Ostrołęka przebiega linia kolejowa: Ostrołęka-Warszawa.

Istniejąca sieć dróg wywozowych jest wystarczająca i umożliwia dojazd do wszystkich kompleksów. Część dróg leśnych wymaga częstych napraw, szczególnie w okresie wiosennym i jesiennym. Nie ma również potrzeby tworzenia składnic, ponieważ do czasowego składowania drewna wykorzystywane są powierzchnie zrębowe, nieleśne lub niewielkie przerzedzenia w drzewostanach przy drogach wywozowych.

c) Pozostałe czynniki wpływające na stopień trudności gospodarczych Nadleśnictwa

Najważniejsze czynniki zwiększające stopień trudności gospodarczych Nadleśnictwa przedstawiają się następująco:

- udział siedlisk lasowych	- 6,69%	pow. leśnej
- udział siedlisk wilgotnych i bagiennych	- 9,39%	pow. leśnej
- udział gatunków liściastych	- 6,51%	pow. leśnej
- udział drzewostanów I, II kl.w. oraz KO i KDO	- 26,63%	pow. leśnej
- udział lasów ochronnych	- 29,41%	pow. leśnej
- udział drzewostanów do przebudowy	- 0,37%	pow. leśnej
- udział drzewostanów na gruntach porolnych	- 8,90%	pow. leśnej

Przeważające, płaskie ukształtowanie terenu oraz duża podaż usług leśnych sprzyjają prowadzeniu gospodarki leśnej.

Według aktualnych danych nadleśnictwo zostało zaliczone do I kategorii zagrożenia pożarowego. Najbardziej zagrożone pod tym względem są drzewostany sąsiadujące bezpośrednio z miastem Ostrołęka.

1.3.2. Zestawienie ekonomicznych wskaźników gospodarki leśnej w nadleśnictwie oraz ramowy plan ekonomiczny na 10 - lecie

NTG podjęła decyzję o nie sporządzaniu ramowego planu ekonomicznego oraz Tabel nr XIXb, XIXc dotyczących ekonomicznych wskaźników gospodarki leśnej.

1.4. Charakterystyka stanu lasu i zasobów drzewnych

1.4.1. Ocena możliwości produkcyjnych na podstawie zestawień końcowych

Możliwości produkcyjne lasów nadleśnictwa charakteryzują następujące tabele zamieszczone w części tabelarycznej niniejszego elaboratu:

Tabela nr II

Zestawienie powierzchni typów siedliskowych lasu według panujących Gatunków drzew oraz ich bonitacji

Tabela nr III

Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg głównych funkcji lasu i gatunków panujących

Tabela nr IV

Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg typów siedliskowych lasu i gatunków panujących

Tabela nr Va

Powierzchniowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu

Tabela nr Vb

Miąższościowa tabela klas wieku wg rzeczywistego udziału gatunków drzew w typach siedliskowych lasu

Tabela nr VI

Powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku wg gospodarstw i grup Gatunków panujących o tym samym wieku rębności

Tabela nr VIIa

Tabela klas wieku spodziewanego bieżącego rocznego przyrostu miąższości wg gatunków panujących i stref uszkodzenia - przyrost tablicowy

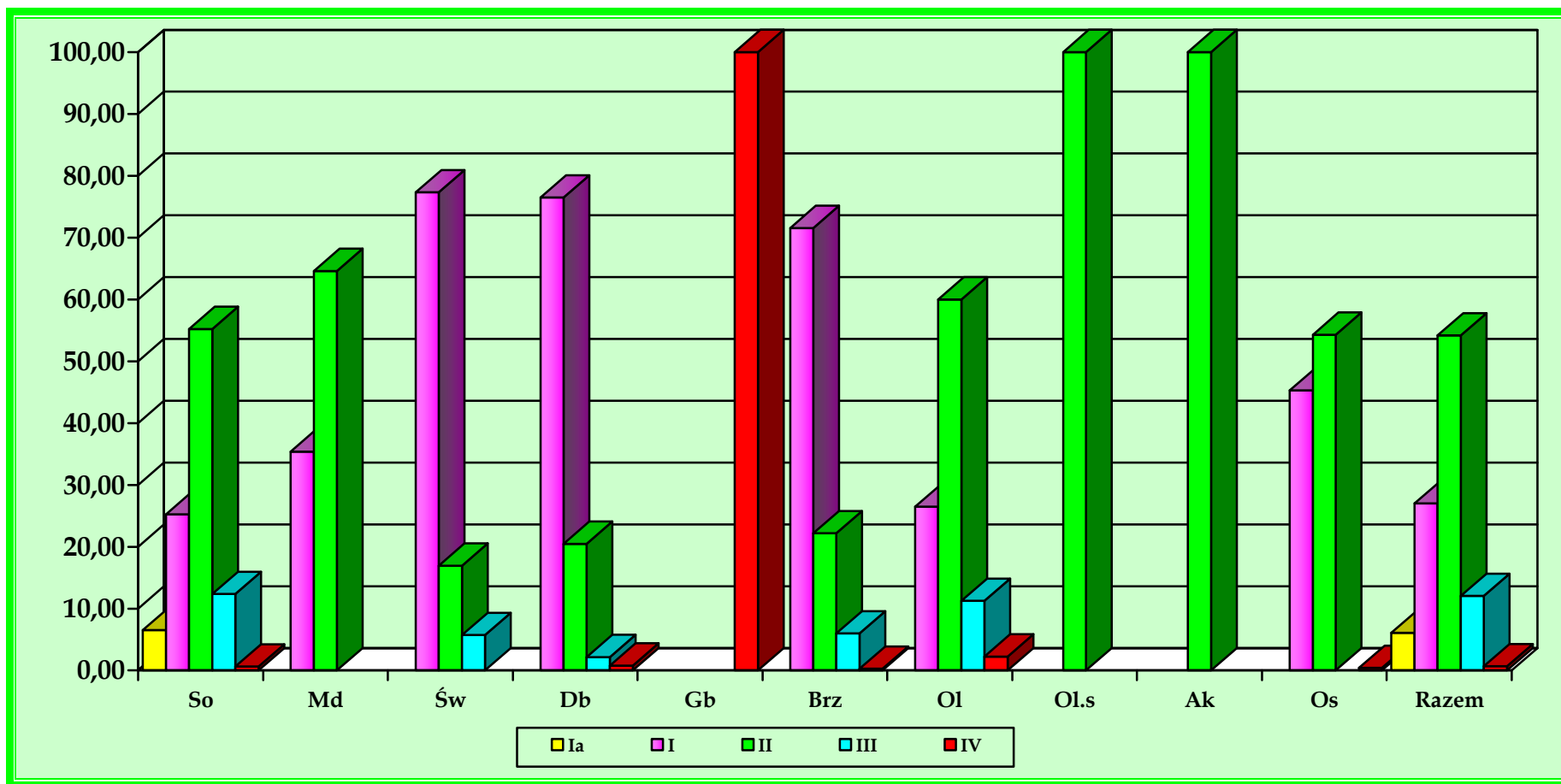
a) Przeciętne bonitacje gatunków panujących

Udział procentowy powierzchni drzewostanów na powierzchni leśnej zalesionej według bonitacji i gatunków panujących przedstawia niżej zamieszczone zestawienie sporządzone na podstawie Tabeli nr II

Bonitacja	Gatunek panujący										Razem
	So	Md	Św	Db	Gb	Brz	Ol	Ol.s	Ak	Os	
	%										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	19
Obwód Ostrołęka											
Ia	8,15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7,35
I	24,73	35,39	81,77	77,99	-	76,14	28,74	-	-	45,30	27,56
II	52,60	64,61	18,23	19,80	-	20,84	59,69	100,0	-	54,30	51,33
III	13,64	-	-	2,21	-	3,02	9,35	-	-	-	12,86
IV	0,88	-	-	-	-	-	2,22	-	-	0,40	0,90
R - m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,00
Obwód Seborgi											
Ia	4,59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,47
I	25,91	-	76,54	-	-	56,77	14,40	-	-	-	26,29
II	58,36	-	16,73	57,06	-	26,52	61,67	-	-	100,0	57,88
III	10,81	-	6,73	-	-	15,54	21,52	-	-	-	10,97
IV	0,33	-	-	42,94	100,0	1,17	2,41	-	-	-	0,38
R - m	100,0	-	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,00
Nadleśnictwo Ostrołęka											
Ia	6,53	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,09
I	25,27	35,39	77,33	76,56	-	71,55	26,49	-	-	45,30	27,01
II	55,22	64,61	16,95	20,49	-	22,19	60,00	100,0	100,0	54,30	54,18
III	12,35	-	5,72	2,16	-	5,99	11,26	-	-	-	12,04
IV	0,63	-	-	0,79	100,0	0,27	2,25	-	-	0,40	0,68
R - m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,00

Procentowo największą powierzchnię nadleśnictwa zajmują drzewostany II bonitacji (54,18 %) oraz I bonitacji (27,01 %) - łącznie I i II bonitacja dominuje na 81,19 % powierzchni drzewostanów.

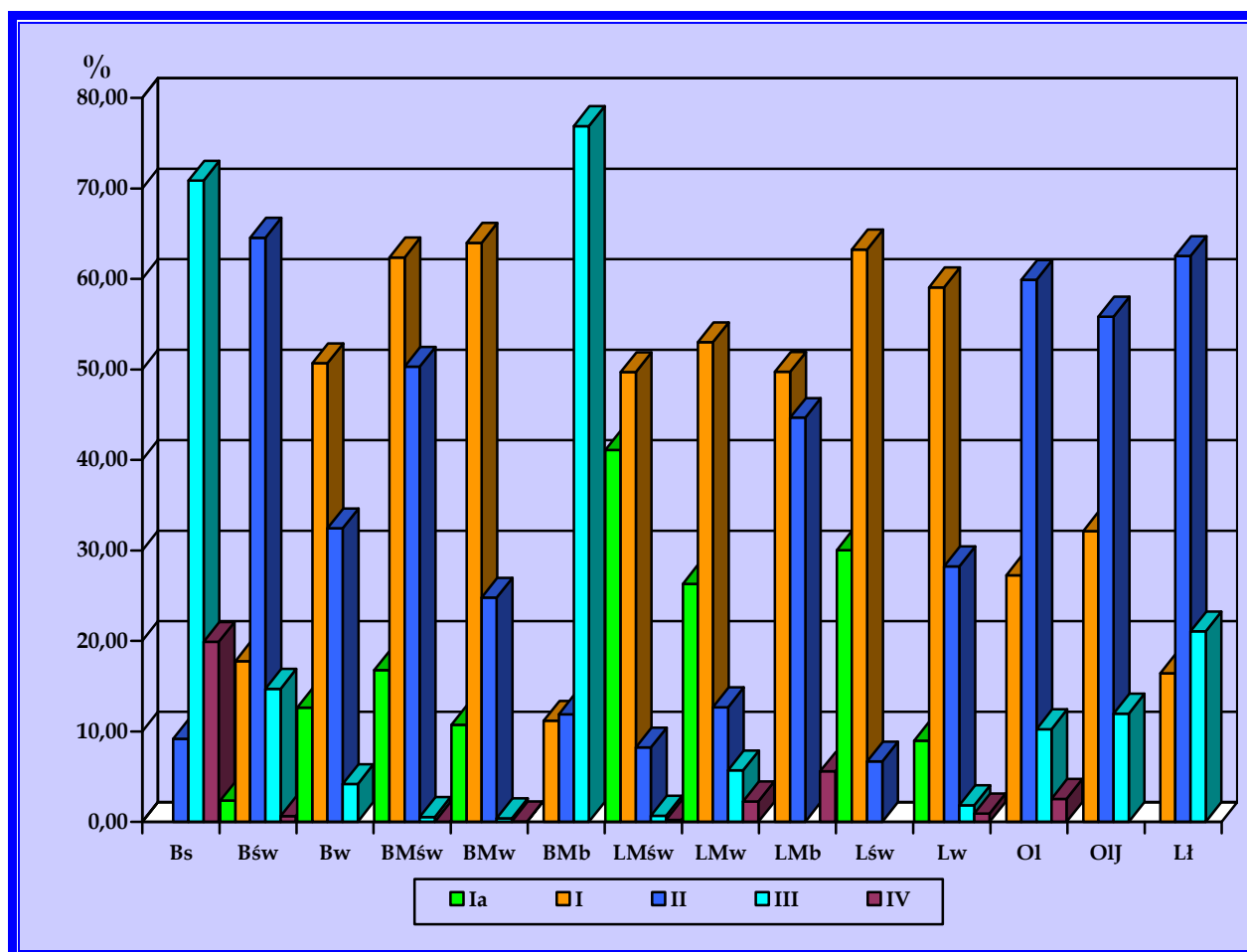
Powyższe dane dla całego nadleśnictwa przedstawiono na diagramie poniżej

Udział procentowy powierzchni drzewostanów na powierzchni leśnej zalesionej według bonitacji i typów siedliskowych lasu przedstawia niżej zamieszczone zestawienie sporządzone na podstawie Tabeli Nr II:

Bonitacja	Typy siedliskowe lasu														Razem
	Bs	Bśw	Bw	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	OI	OIJ	Lł	
	%														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			13	
Obwód Ostrołęka															
Ia	-	2,72	-	16,07	7,72	-	41,32	8,96	-	30,06	10,36	-	-	-	7,35
I	-	13,10	63,64	65,66	63,03	24,28	51,01	66,77	55,87	63,24	58,09	31,24	33,27	-	27,56
II	8,05	65,93	33,37	17,72	28,79	25,84	7,33	14,64	44,13	6,70	29,61	57,40	57,32	-	51,33
III	74,36	17,30	2,99	0,55	0,46	49,88	0,09	5,77	-	-	1,94	9,34	9,41	-	12,86
IV	17,59	0,95	-	0,00	-	-	0,25	3,86	-	-	-	2,04	-	-	0,90
R-m	100,00	100,00	100,00	100,0	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,0	100,00
Obwód Seborgi															
Ia	-	1,99	28,80	18,50	14,93	-	38,19	50,80	-	-	-	-	-	-	4,47
I	-	22,41	34,19	54,20	65,31	-	32,02	33,69	-	-	79,40	5,82	25,73	16,42	26,29
II	17,16	63,18	31,29	26,74	19,33	-	20,81	9,92	49,03	-	-	73,65	47,23	62,53	5,88
III	47,22	12,12	5,72	0,56	0,31	100,00	8,98	5,59	-	-	-	15,23	27,04	21,05	10,97
IV	35,62	0,30	-	-	0,12	-	-	-	50,97	-	20,60	5,30	-	-	0,39
R-m	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,0	100,00
Razem NADLEŚNICTWO															
Ia	-	2,35	12,65	16,77	10,76	-	41,11	26,34	-	30,06	8,98	-	-	-	6,09
I	-	17,75	50,70	62,36	63,99	11,19	49,72	53,02	49,76	63,24	59,06	27,29	32,16	16,42	27,01
II	9,22	64,55	32,46	20,32	24,80	11,91	8,25	12,68	44,66	6,70	28,27	59,90	55,85	62,53	54,18
III	70,88	14,72	4,19	0,55	0,40	76,90	0,69	5,70	-	-	1,85	10,26	11,99	21,05	12,04
IV	19,90	0,63	-	0,00	0,05	-	0,23	2,26	5,58	-	0,93	2,55	-	-	0,68
R-m	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Powyższe dane dla całego nadleśnictwa przedstawiono na diagramie poniżej:

b) Powierzchniowy i miąższościowy udział drzewostanów w klasach wieku

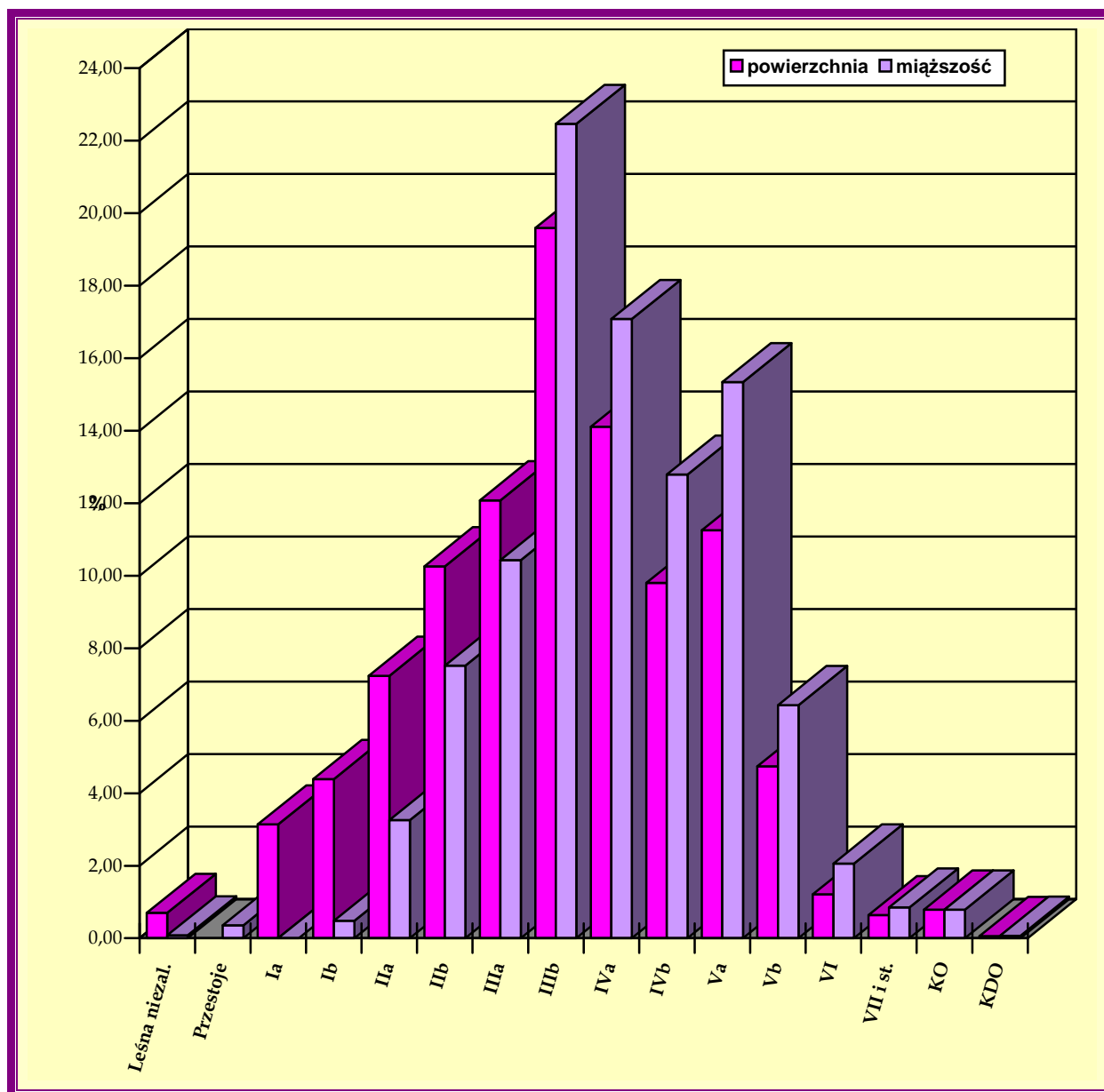
Powierzchniowy i miąższościowy udział drzewostanów według rodzajów powierzchni leśnej, klas i podklas wieku na podstawie tabeli nr III oraz porównanie z tabelami IV rewizji urządzenia lasu przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

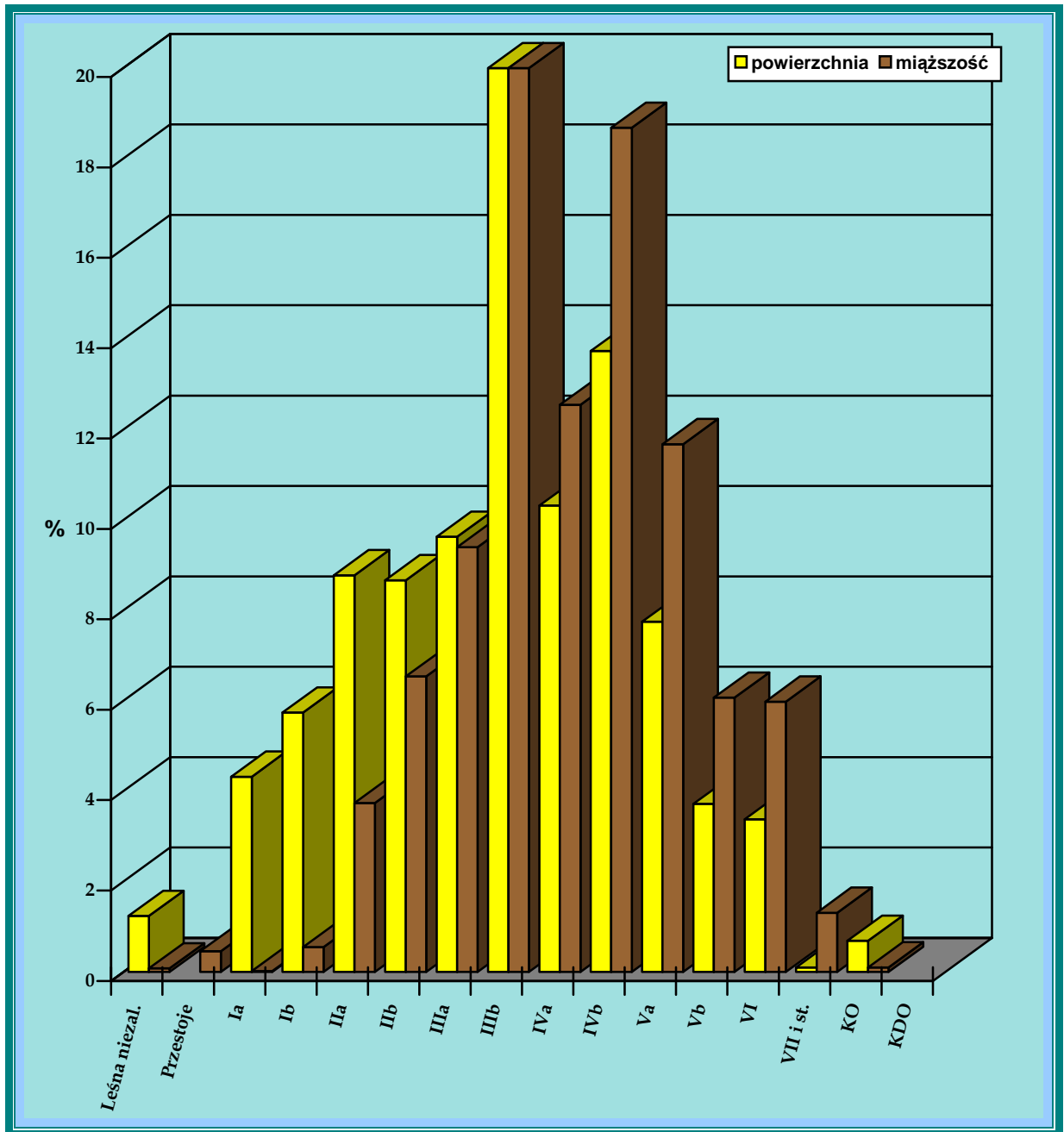
Jedn.	Leśna niezalesiona				przes toje na pow.les zales.	D r z e w o s t a n y w k l a s a c h i p o d k l a s a c h w i e k u													KO	KDO	Razem na powierzchni	
	do zalesienia		w prod. pomocni - czej	pozosta- ła		I			II		III		IV		V		VI	VII i st.			zalesio - nej	Leśnej
	halizny zręby	plazowi- ny				1-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-120	121 i wyżej					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
<i>Obreb Ostrołęka 1.01.2012 r.</i>																						
ha	38,95	-	9,26	15,91		283,48	396,07	653,33	925,56	1090,56	1767,70	1273,45	884,48	1015,66	427,41	108,96	57,40	70,91	5,63	8960,60	9024,72	
m ³	746	-	14	910	7547	25	10045	67540	155930	216390	465315	354285	265290	318205	133375	42750	17530	16450	1470	2072147	2073817	
% ha	0,43	-	0,09	0,18	-	3,14	4,39	7,24	10,26	12,08	19,59	14,11	9,80	11,25	4,74	1,21	0,64	0,79	0,06	99,30	100,00	
% m ³	0,04	-	0,00	0,04	0,36	0,00	0,48	3,26	7,52	10,43	22,46	17,08	12,79	15,34	6,43	2,06	0,85	0,79	0,07	99,92	100,00	
<i>Obreb Ostrołęka 1.01.2002 r.</i>																						
ha	14,77	2,55	3,35	-	-	377,61	666,03	924,73	1092,43	1742,16	1349,36	888,66	1073,97	546,49	170,14	98,68	63,72	-	10,27	9004,25	9024,92	
m ³	-	140	-	-	3181	-	8365	72615	156725	380815	337300	243160	324710	153815	49950	28330	17990	-	1620	1778576	1778716	
% ha	0,16	0,03	0,04	-	-	4,18	7,38	10,25	12,10	19,30	14,95	9,85	11,90	6,06	1,88	1,09	0,71	-	0,11	99,77	100,00	
% m ³	-	0,01	-	-	0,18	-	0,46	4,08	8,81	21,41	18,96	13,67	18,26	8,65	2,81	1,59	1,01	-	0,09	99,99	100,00	
<i>Obreb Seborki 1.01.2012 r.</i>																						
ha	50,72	0,15	4,56	32,13	-	302,95	403,02	616,48	608,40	676,05	1539,32	724,75	964,16	543,69	260,92	237,06	48,14	6,94	-	6931,88	7019,44	
m ³	710	5	-	425	6531	290	7825	52925	92555	133025	323240	177700	264430	165285	85875	84590	18530	1435	-	1414236	1415376	
% ha	0,72	0,00	0,06	0,46	-	4,32	5,74	8,78	8,67	9,63	21,92	10,32	13,74	7,75	3,72	3,38	0,10	0,69	-	98,75	100,00	
% m ³	0,05	0,00	-	0,03	0,46	0,02	0,55	3,74	6,54	9,40	22,84	12,55	18,68	11,68	6,07	5,98	1,31	0,10	-	99,92	100,00	
<i>Obreb Seborki 1.01.2002 r.</i>																						
ha	19,01	2,97	1,56	4,38	-	364,65	628,13	598,55	677,44	1537,16	725,37	1009,91	549,20	349,91	303,09	137,89	53,62	3,37	-	6938,29	6966,21	
m ³	3	145	-	190	3526	-	6920	53890	104615	304210	170060	261550	149765	99300	87650	40360	15495	790	-	1298131	1298469	
% ha	0,27	0,04	0,02	0,06	-	5,23	9,02	8,59	9,72	22,07	10,41	14,50	7,88	5,02	4,35	1,98	0,77	0,05	-	99,60	100,00	
m ³	0,00	0,01	-	0,01	0,27	-	0,53	4,15	8,06	23,43	13,10	20,14	11,53	7,65	6,75	3,11	1,19	0,06	-	99,97	100,00	
<i>Nadleśnictwo Ostrołęka 1.01.2012 r.</i>																						
ha	89,67	0,15	13,82	48,04	-	586,43	799,09	1269,81	1533,96	1766,61	3307,02	1998,20	1848,64	1559,35	688,33	346,02	105,54	77,85	5,63	15892,48	16044,16	
m ³	1456	5	14	1335	14078	315	17870	120465	248485	349415	788555	531985	529720	483490	219250	127340	36060	17885	1470	3486383	3489193	
% ha	0,56	0,00	0,09	0,30	-	3,66	4,98	7,91	9,56	11,01	20,60	12,45	11,52	9,72	4,29	2,16	0,66	0,49	0,04	99,05	100,00	
% m ³	0,04	0,00	0,00	0,00	0,40	0,01	0,51	3,45	7,12	10,01	22,61	15,25	15,18	13,86	6,28	3,65	1,04	0,51	0,04	99,92	100,00	
<i>Nadleśnictwo Ostrołęka 1.01.2002 r.</i>																						
ha	33,78	5,52	4,91	4,38	-	742,26	1294,16	1523,28	1769,87	3279,32	2074,73	1898,57	1623,17	896,40	473,23	236,57	117,34	13,54	-	15942,54	15991,13	
m ³	3	285	-	190	3526	-	15285	126505	261340	685025	507360	504710	474475	253115	137600	68690	33485	2410	-	3076707	3077185	
% ha	0,21	0,03	0,03	0,03	-	4,64	8,09	9,53	11,07	20,51	12,97	11,87	10,15	5,61	2,96	1,48	0,73	0,08	-	99,70	100,00	
m ³	0,00	0,01	-	0,01	0,11	-	0,50	41,18	8,49	22,26	16,49	16,40	15,42	8,23	4,47	2,23	1,09	0,08	-	99,98	100,00	
<i>Różnica ± Nadleśnictwo Ostrołęka</i>																						
ha	55,89	-5,37	8,91	43,70	-	-155,83	-495,07	-253,47	-235,91	-1512,71	1232,29	99,63	225,47	662,95	215,10	109,45	-11,80	64,31	5,63	-50,06	53,03	
m ³	1453	-280	14	1145	10552	315	2585	-6040	-12855	-335610	281195	27275	55245	230375	81650	58650	2575	15475	1470	409676	412008	

Procentowe ujęcie aktualnych danych dotyczących powierzchni i miąższości przedstawiają niżej zamieszczone diagramy.

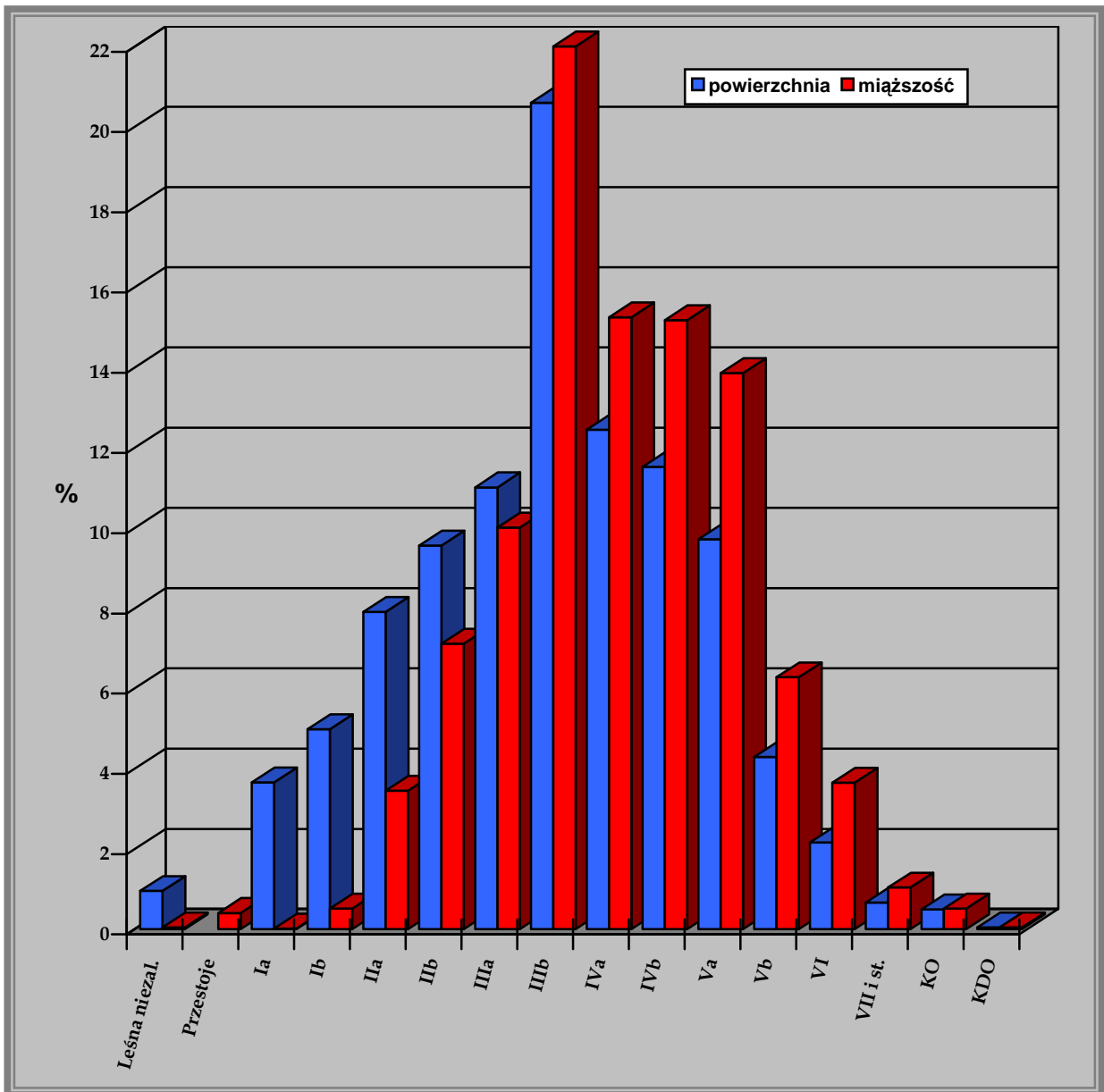
Obręb Ostrołęka

Obręb Seborgi

Nadleśnictwo Ostrołęka

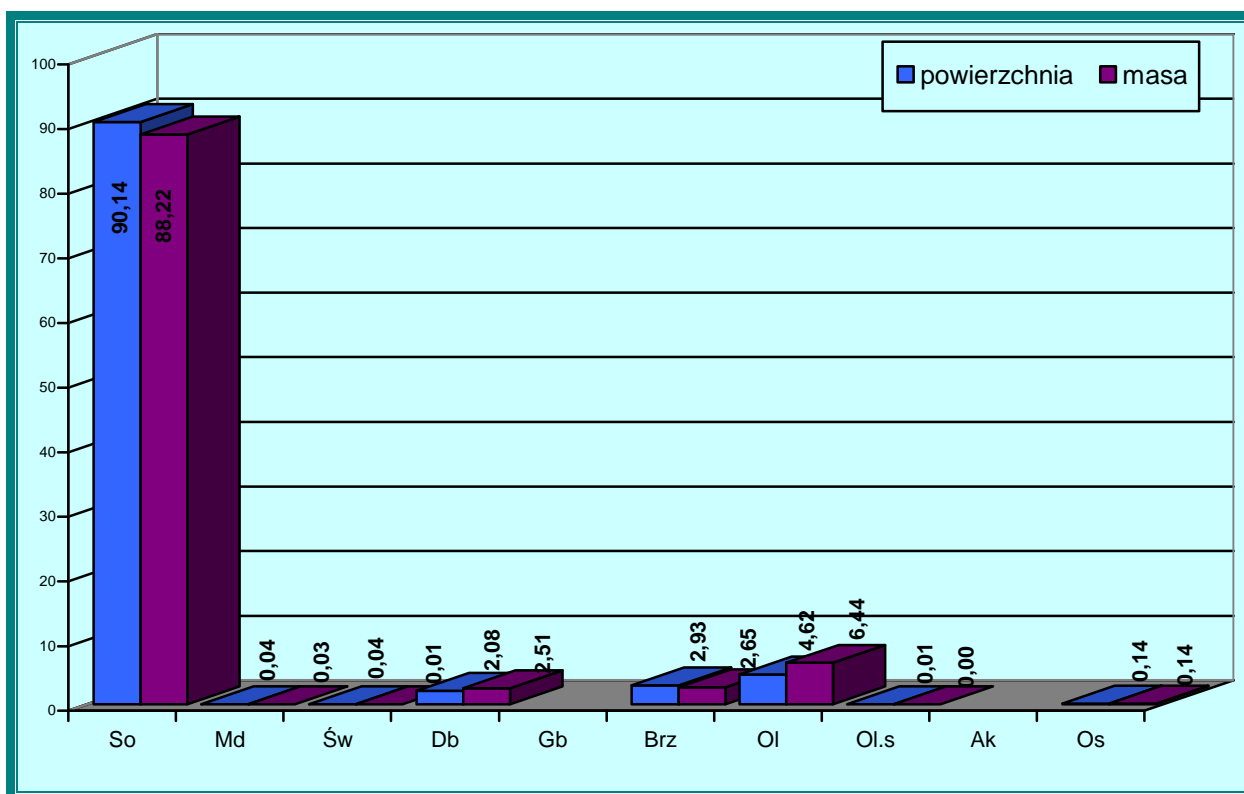
Z powyższego zestawienia wynika, że rozkład powierzchni od Ib do IV b klasy wieku jest do siebie zbliżony (za wyjątkiem III a pkl.w- prawie 21% pow.) i waha się w granicach 8-12 %.

c) Powierzchniowy i miąższościowy udział drzewostanów według gatunków panujących

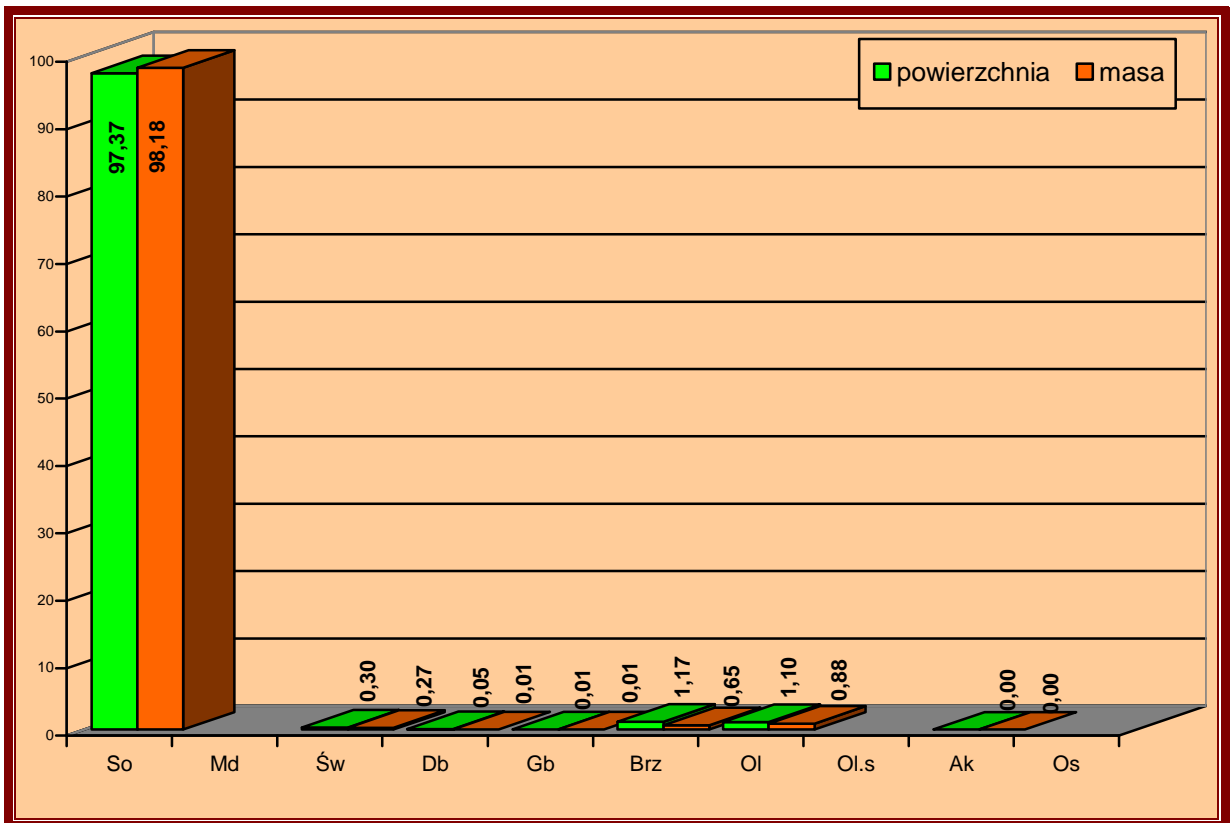
Procentowy udział powierzchni i miąższości drzewostanów wg gatunków panujących określony na podstawie tabeli nr III przedstawiono w zestawieniu poniżej:

Gatunek	Obręb				Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki		pow.	miąższość
	pow.	miąższość	pow.	miąższość		
	%					
1	2	3	4	5	6	7
So	90,14	88,22	97,37	98,18	93,32	92,27
Md	0,04	0,03	-	-	0,02	0,02
Św	0,04	0,01	0,30	0,27	0,15	0,11
Db	2,08	2,51	0,05	0,01	1,19	1,50
Gb	-	-	0,01	0,01	0,00	0,00
Brz	2,93	2,65	1,17	0,65	2,16	1,84
OI	4,62	6,44	1,10	0,88	3,08	4,18
OI.s	0,01	0,00	-	-	0,00	0,00
Ak	-	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Os	0,14	0,14	-	-	0,08	0,08
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

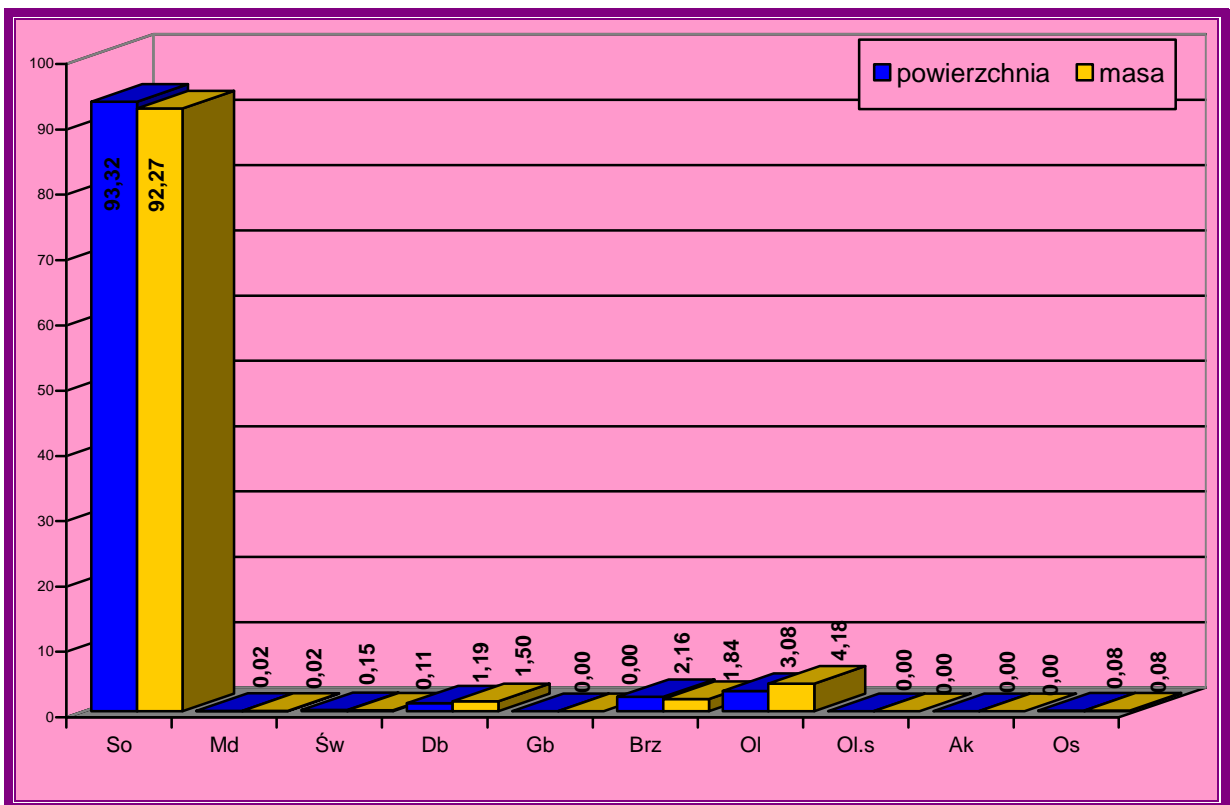
Powyższe dane ilustrują niżej zamieszczone diagramy:
Obręb Ostrołęka

Obwód Seborgi

Nadleśnictwo Ostrołęka

Głównym gatunkiem tworzącym drzewostany w Nadleśnictwie Ostrołęka jest sosna, który zajmuje 93,49% powierzchni. Następnym gatunkiem pod względem wielkości zajmowanej powierzchni jest olsza – 3,08%, oraz brzoza – 2,16%.

Zdecydowanie największą powierzchnię zajmują gatunki iglaste - 93,49%. Gatunki liściaste zajmują – 6,51%.

Porównanie procentowych udziałów powierzchni i miąższości drzewostanów w nadleśnictwie według gatunków panujących między IV a V rewizją urządzania lasu przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Gatunek	Powierzchnia				
	IV rewizja u.l.		V rewizja u.l.		Różnica
	ha	%	ha	%	ha
1	2	3	4	5	6
So	14926,66	93,34	14969,70	93,32	43,04
Md	3,44	0,02	3,56	0,02	0,12
Św	19,37	0,12	24,83	0,15	5,46
Db	196,39	1,23	191,62	1,19	-4,77
Gb	0,49	0,00	0,40	0,00	-0,09
Brz	339,19	2,12	346,30	2,16	7,11
Ol	495,05	3,10	494,52	3,08	-0,53
Ol.s	0,49	0,00	0,50	0,00	0,01
Ak	-	-	0,06	0,00	0,06
Os	10,05	0,07	12,67	0,08	2,62
Razem	15991,13	100,00	16044,16	100,00	53,03
Gatunek	Miąższość				
	IV rewizja u.l.		V rewizja u.l.		Różnica
	m ³	%	m ³	%	m ³
	7	8	9	10	11
So	2822826	91,74	3219225	92,27	396399
Md	215	0,01	537	0,02	322
Św	1622	0,05	3940	0,11	2318
Db	53631	1,74	52328	1,50	-1303
Gb	100	0,00	95	0,00	-5
Brz	53604	1,74	64136	1,84	10532
Ol	143120	4,65	145997	4,18	2877
Ol.s	90	0,00	80	0,00	-10
Ak	-	-	5	0,00	5
Os	1977	0,07	2850	0,08	873
Razem	3077185	100,00	3489193	100,00	412008

W strukturze gatunkowej drzewostanów nie zaszły większe zmiany. Nadal głównym gatunkiem tworzącym lasy nadleśnictwa pozostają sosna, brzoza i olsza.

d) Powierzchniowy i miąższościowy udział drzewostanów według gatunków rzeczywistych

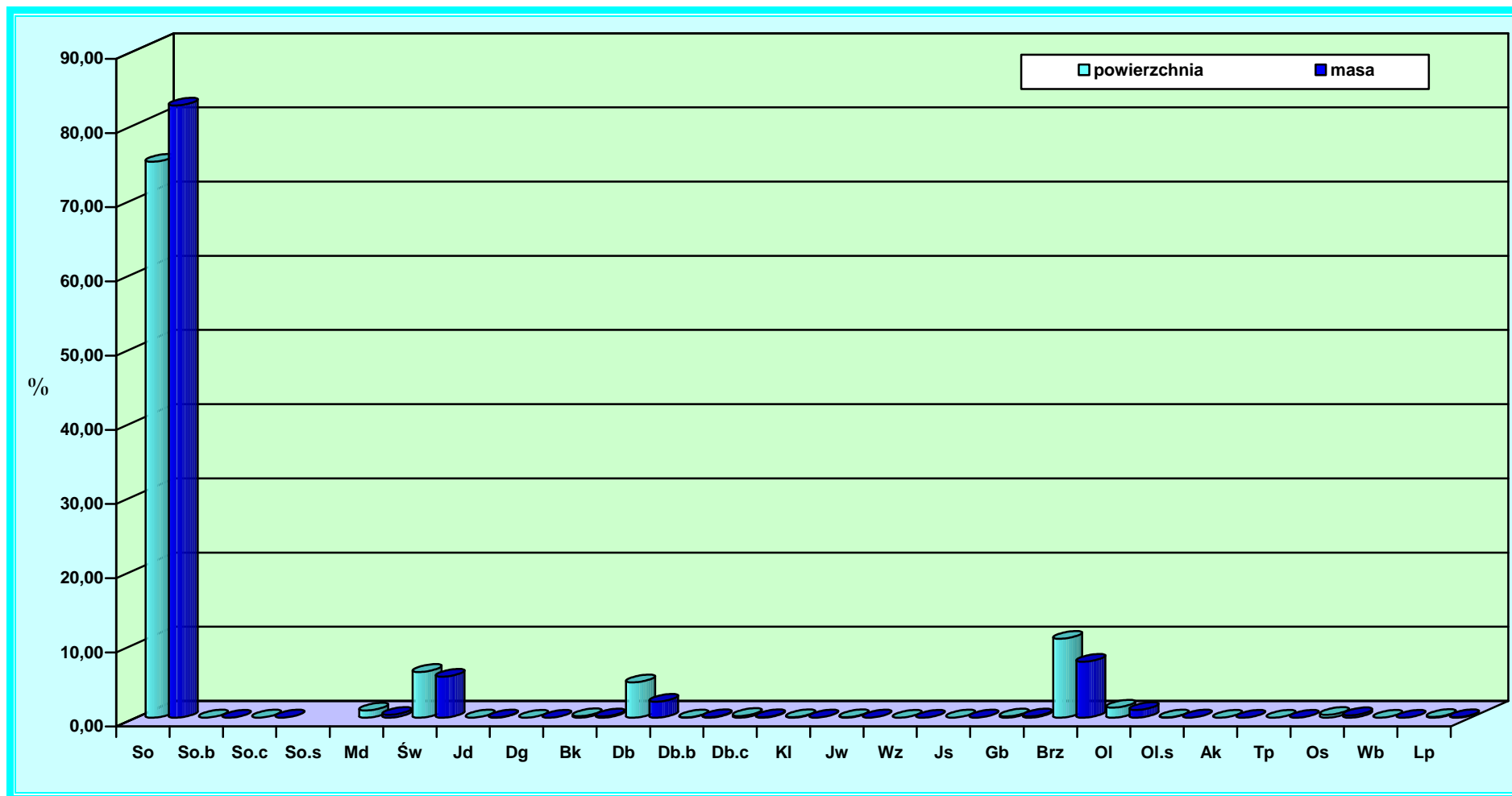
Procentowy udział powierzchni i miąższości gatunków rzeczywistych przedstawia niżej zamieszczone zestawienie i diagramy sporządzone na podstawie tabeli nr Va i Vb:

Gatunek	Obwód				Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki		pow.	miąższość
	pow.	miąższość	pow.	miąższość		
%						
1	2	3	4	5	6	7
So	85,74	85,31	93,16	96,21	88,97	89,72
So.b	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
So.w	-	-	0,00	0,00	0,00	0,00
Md	0,18	0,18	0,01	0,00	0,11	0,11
Św	0,21	0,19	0,66	0,50	0,41	0,32
Dg	-	-	0,00	0,01	0,00	0,00
Bk	0,01	0,00	-	-	0,00	-
Db	2,35	2,42	0,18	0,11	1,41	1,49
Db.s	0,04	0,00	0,07	0,00	0,05	-
Db.c	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00
Kl	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Wz	-	-	0,01	0,00	0,00	0,00
Js	0,02	0,00	0,02	0,00	0,02	0,00
Gb	0,08	0,11	0,00	0,00	0,04	0,07
Brz	6,85	5,23	4,70	2,21	5,91	4,01
Ol	4,19	6,04	1,09	0,87	2,84	3,94
Ol.s	0,01	0,01	-	-	0,01	0,00
Ak	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01
Os	0,30	0,50	0,06	0,06	0,20	0,32
Wb	0,00	0,00	-	-	0,00	-
Lp	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,00
Ogółem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

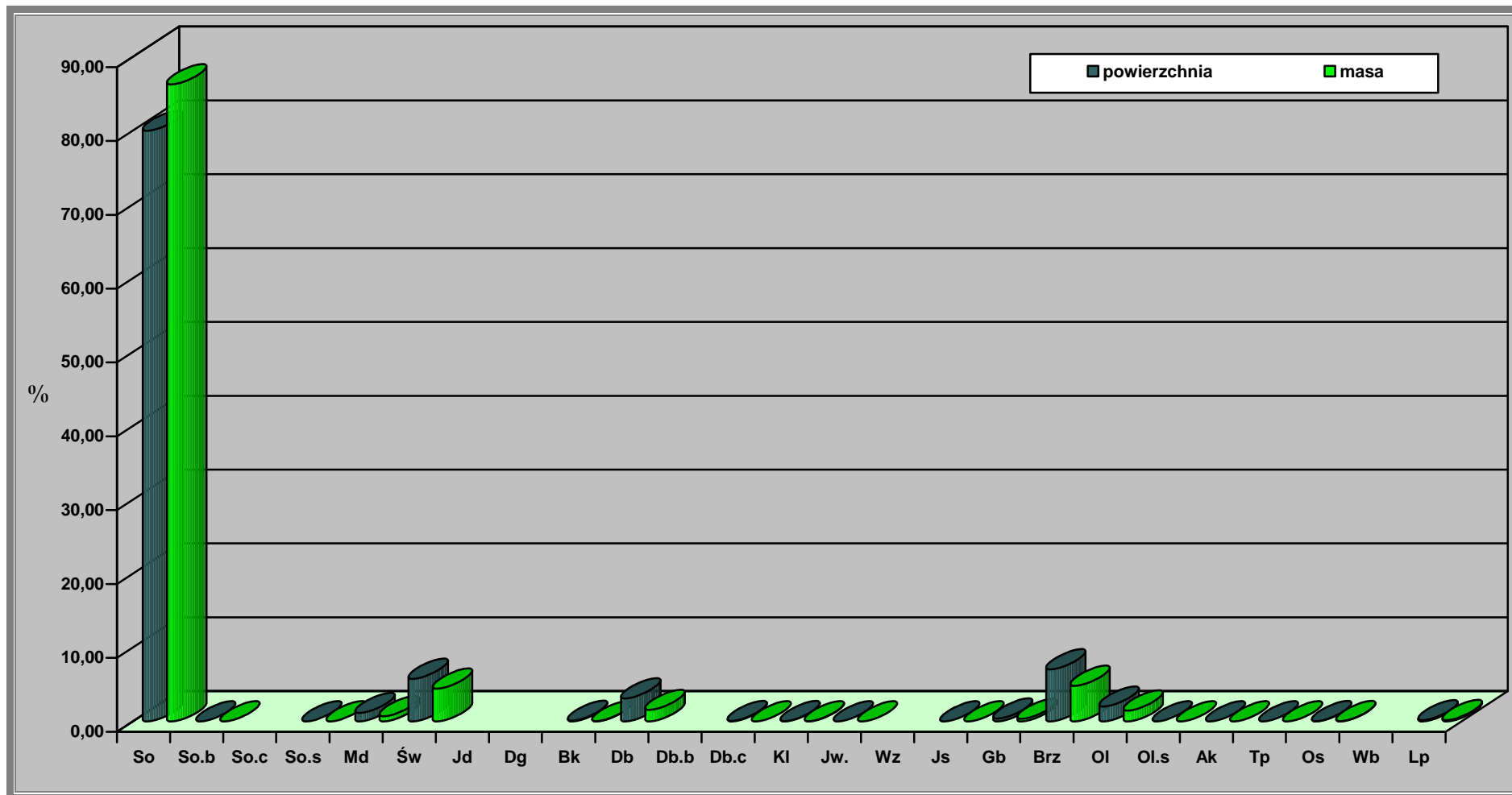

Powyższe dane prezentują niżej zamieszczone ryciny:

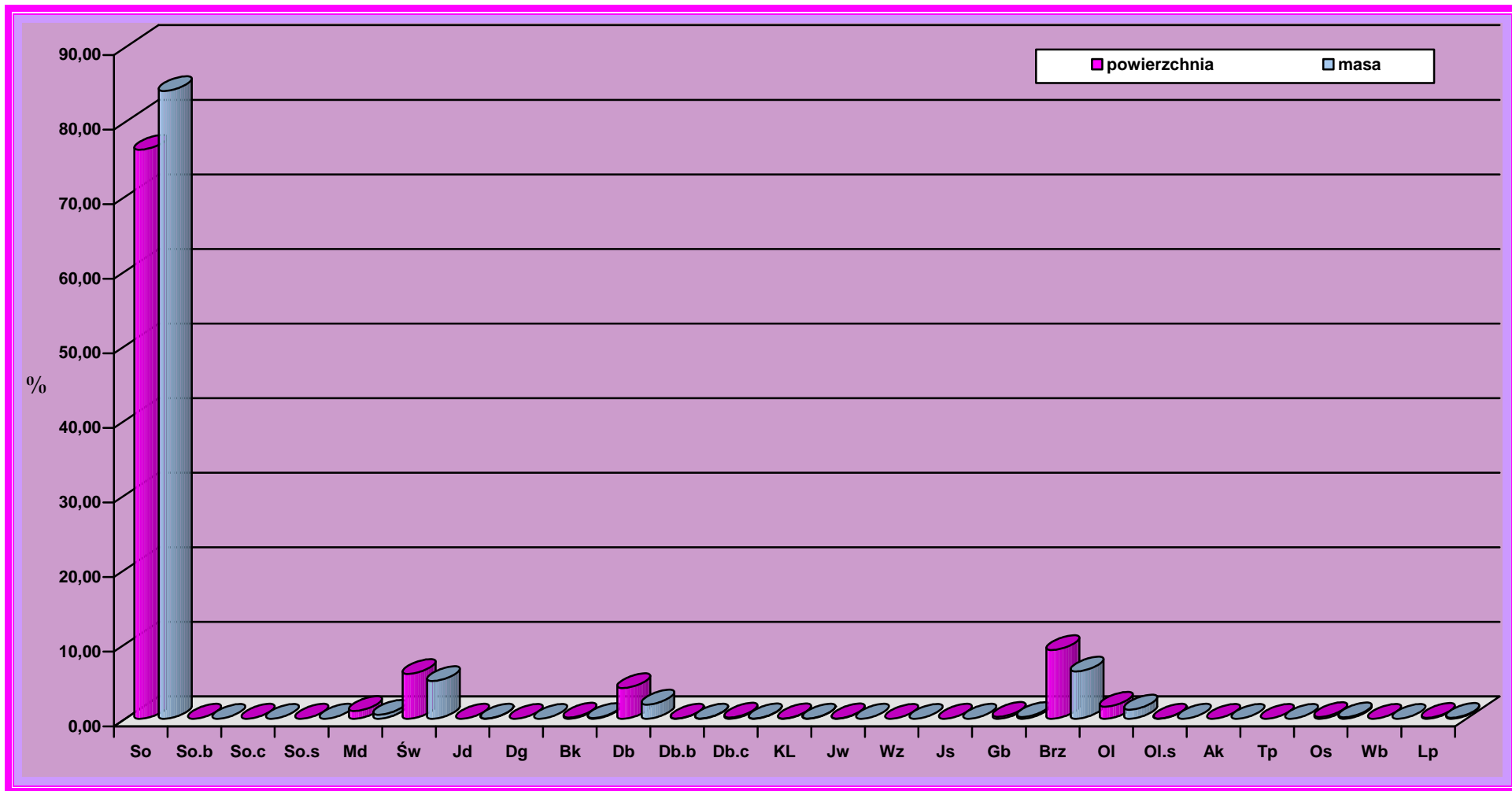
Obwód Ostrołęka

Obwód Seborgi

Nadleśnictwo Ostrołęka

Charakterystykę udziału powierzchniowego gatunków rzeczywistych na poszczególnych siedliskach wyrażonego w %, przedstawia niżej zamieszczone zestawienie sporządzone na podstawie tabeli nr Va.

Gatunek	Typ siedliskowy lasu														Ra - zem
	Bs	Bśw	Bw	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	Ol	OlJ	Lł	
	Udział procentowy %														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Obręb Ostrołęka															
So	97,90	96,49	89,49	88,74	73,66	50,11	75,40	21,42	6,96	33,93	10,63	0,16	0,10	-	85,74
So.b	-	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Md	-	0,00	-	0,03	-	-	1,00	0,49	-	3,60	1,90	-	-	-	0,18
Św	-	0,04	0,32	0,21	0,18	-	0,03	2,09	16,98	0,18	0,15	-	0,91	-	0,21
Dg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bk	-	-	-	-	2,75	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Db	-	0,02	0,23	2,03	-	-	10,97	-	-	36,14	28,40	0,06	0,19	-	2,35
Db.s	-	0,00	-	0,14	-	-	0,38	-	-	-	-	-	-	-	0,04
Db.c	-	-	-	0,00	-	-	0,05	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Kl	-	-	-	0,00	-	-	0,01	-	-	0,04	0,67	-	-	-	0,01
Wz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Js	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,61	-	0,39	-	0,02
Gb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,31	0,30	-	-	-	0,08
Brz	2,10	3,43	8,70	8,50	18,90	44,99	11,64	50,43	42,63	16,66	21,79	15,98	14,83	-	6,85
Ol	-	0,01	1,26	0,11	0,93	4,90	0,25	17,18	30,87	0,84	30,14	83,80	83,58	-	4,19
Ol.s	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,52	-	-	-	0,01
Ak	-	0,00	-	-	-	-	0,08	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Os	-	0,01	-	0,23	1,49	-	0,09	0,62	2,54	5,00	4,89	-	-	-	0,30
Wb	-	-	-	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Lp	-	-	-	0,00	-	-	-	-	-	0,30	-	-	-	-	-
R-m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Gatunek	Typ siedliskowy lasu														Ra - zem
	Bs	Bśw	Bw	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	Ol	OlJ	Il	
	Udział procentowy %														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Obwód Seborgi															
So	88,32	96,01	74,20	91,92	78,28	12,76	69,01	45,07	9,68	-	3,13	-	-	-	93,16
So.b	-	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,01
So.w	-	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Md	-	0,01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Św	-	0,15	7,27	0,98	6,90	-	4,43	10,86	9,68	-	16,43	-	6,16	8,21	0,66
Dg	-	-	-	0,05	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Db	-	0,04	-	0,76	0,43	-	8,50	1,92	10,32	-	5,08	2,16	-	-	0,18
Db.s	-	-	-	0,31	0,48	-	4,73	0,59	-	-	-	-	-	-	0,07
Db.c	-	0,00	-	-	-	-	0,15	0,28	-	-	-	-	-	-	0,01
Kl	-	-	-	-	-	-	0,42	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Wz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,00	-	-	-	0,01
Js	-	-	-	-	-	-	-	0,38	-	-	-	1,62	1,09	-	0,02
Gb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,56	-	-	-	0,00
Brz	11,68	3,77	18,53	5,14	12,29	80,76	11,00	26,00	60,64	-	43,29	6,16	9,79	3,37	4,70
Ol	-	-	-	0,61	0,62	6,48	-	13,98	9,68	-	23,47	88,64	82,96	88,42	1,09
Ak	-	0,00	-	0,17	-	-	0,18	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Os	-	0,01	-	0,06	1,00	-	-	0,92	-	-	-	0,71	-	-	0,06
Lp	-	-	-	-	-	-	1,58	-	-	-	1,04	0,71	-	-	0,01
R-m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Gatunek	Typ siedliskowy lasu														Ra - zem
	Bs	Bśw	Bw	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	Ol	OlJ	Li	
	Udział procentowy %														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Nadleśnictwo Ostrołęka															
So	96,67	96,25	82,77	89,67	75,62	29,98	74,95	31,24	7,28	33,93	10,29	0,13	0,08	-	88,97
So.b	-	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
So.w	-	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Md	-	0,01	-	0,02	-	-	1,02	0,28	-	3,60	1,82	-	-	-	0,11
Św	-	0,10	3,37	0,43	4,12	-	0,33	5,73	16,18	0,18	0,89	-	1,68	-	0,41
Dg	-	-	-	0,02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Bk	-	-	-	-	0,10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Db	-	0,03	0,13	1,66	1,77	-	10,80	5,34	1,13	36,14	27,35	0,38	0,16	-	1,41
Db.s	-	0,00	-	0,19	0,20	-	0,68	0,25	-	-	-	-	-	-	0,05
Db.c	-	0,00	-	0,00	-	-	0,05	0,11	-	-	-	-	-	-	0,00
Kl	-	-	-	0,00	-	-	0,04	-	-	0,04	0,64	-	-	-	0,01
Wz	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,27	-	-	-	0,00
Js	-	-	-	-	-	-	-	0,16	-	-	0,58	0,25	0,49	8,21	0,02
Gb	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,31	0,35	-	-	-	0,04
Brz	3,33	3,60	13,02	7,53	16,11	64,27	11,60	40,30	44,60	16,66	22,76	14,46	14,09	3,37	5,91
Ol	-	0,00	0,71	0,25	0,80	5,75	0,24	15,85	28,55	0,84	29,83	84,56	83,50	88,42	2,84
Ol.s	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,50	-	-	-	0,01
Ak	-	0,00	-	0,05	-	-	0,09	-	-	-	-	-	-	-	0,01
Os	-	0,01	-	0,18	1,28	-	0,09	0,74	2,26	5,00	4,67	0,11	-	-	0,20
Wb	-	-	-	0,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,00
Lp	-	-	-	0,00	-	-	0,11	-	-	0,30	0,05	0,11	-	-	0,01
R-m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

W powyższym zestawieniu widać, że gama gatunków rzeczywistych występujących na poszczególnych siedliskach jest szeroka.

Porównanie procentowego udziału miąższości gatunków rzeczywistych między IV a V rewizją przedstawia niżej zamieszczone zestawienie.

Gatunek	Obwód				Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki		IV rewizja	V rewizja
	IV rewizja	V rewizja	IV rewizja	V rewizja		
% m ³						
1	2	3	4	5	7	8
So	84,03	85,31	96,12	96,21	89,13	89,72
So.b	-	0,00	-	0,00	-	0,00
So.w	-	0,00	-	0,00	-	0,00
Md	0,20	0,18	0,00	0,00	0,12	0,11
Św	0,22	0,19	0,36	0,50	0,28	0,32
Dg	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00
Bk	-	0,00	-	0,00	-	0,00
Db	2,90	2,42	0,13	0,11	1,73	1,49
Db.s	-	0,00	-	0,00	-	0,00
Db.c	-	0,00	-	0,00	-	0,00
Kl	-	0,00	-	0,00	-	0,00
Jw	-	0,00	-	0,00	-	0,00
Wz	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Js	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07
Gb	0,14	0,11	0,00	0,00	0,08	0,00
Brz	5,66	5,23	1,96	2,21	4,10	4,01
Ol	6,24	6,04	1,29	0,87	4,15	3,94
Ol.s	0,01	0,01	-	0,00	0,01	0,00
Ak	-	0,00	-	0,01	-	0,01
Os	0,58	0,50	0,09	0,06	0,40	0,32
Wb	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lp	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,01
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

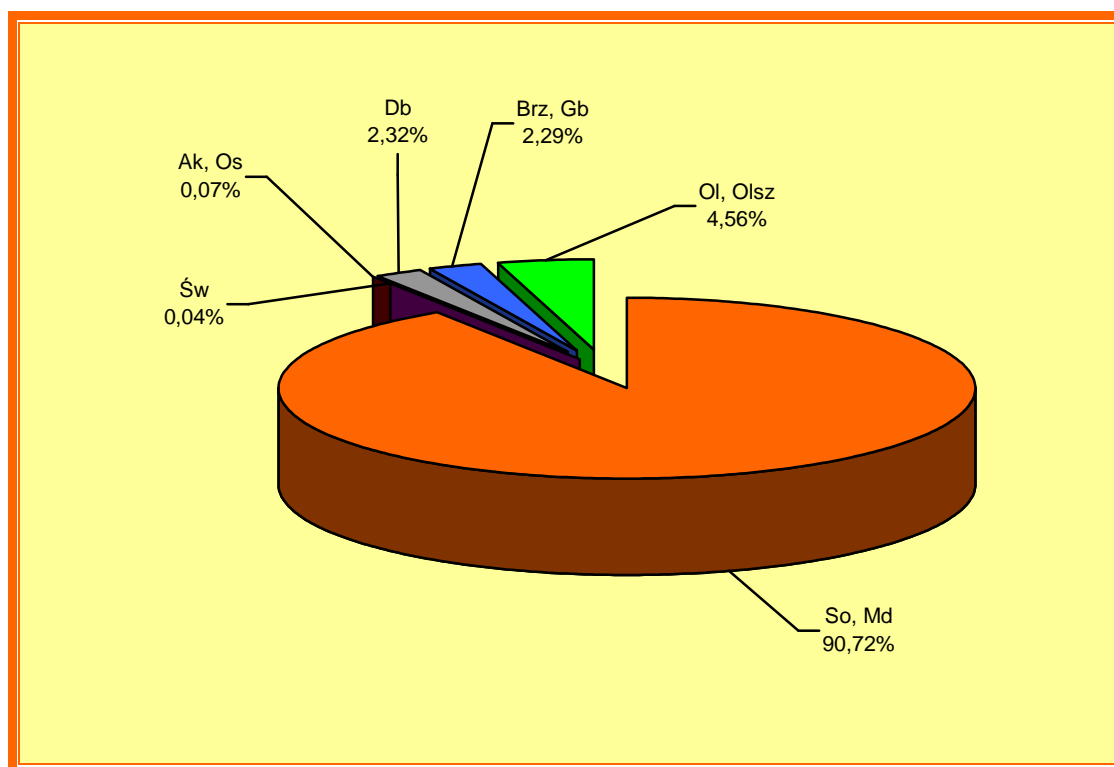
Z braku danych z IV rewizji u.l. dotyczących powierzchniowego udziału gatunków rzeczywistych dokonano tylko porównania procentowego udziału miąższości gatunków rzeczywistych. Różnice w udziale gatunków panujących jak i rzeczywistych w drzewostanach są niewielkie lecz ich gama jest duża.

e) Spodziewany bieżący przyrost roczny według gatunków panujących

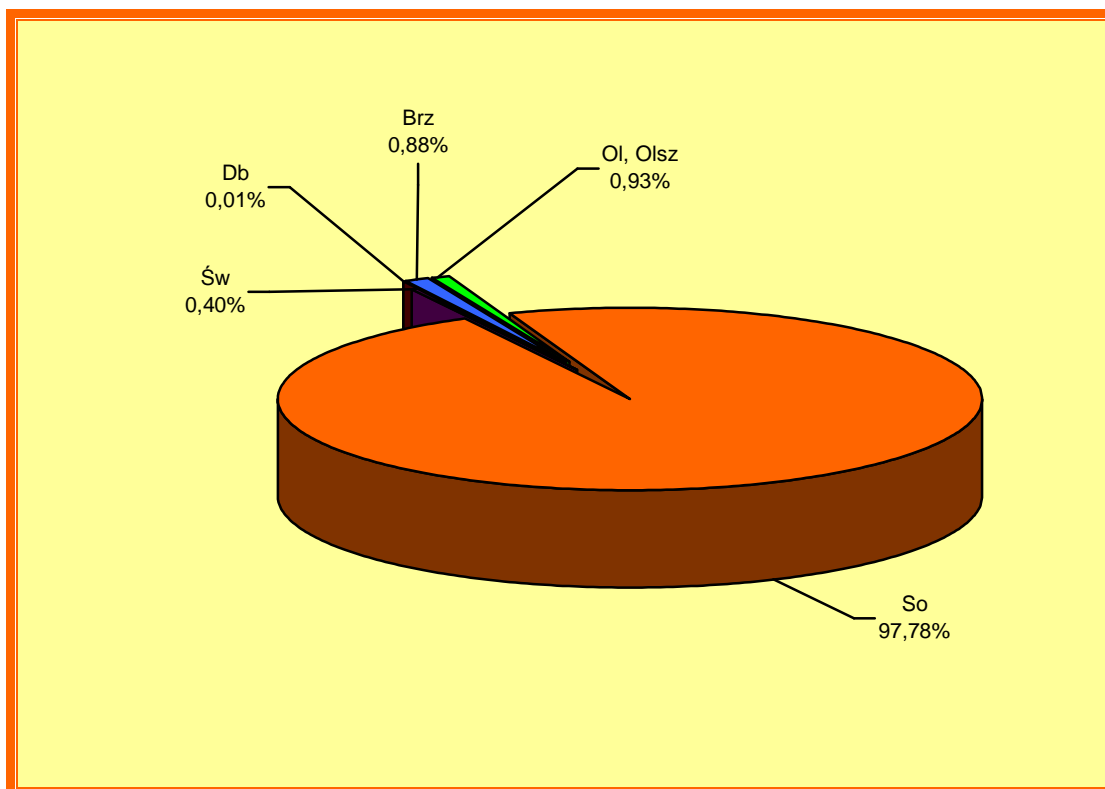
Ze względu na brak odpowiednich wytycznych dotyczących określenia stref uszkodzenia lasu tabeli VIII b nie sporządzono. Na podstawie tabeli nr VIII a sporządzono syntetyczne zestawienie przyrostu bieżącego rocznego według gatunków panujących, które zamieszczono poniżej:

Gatunek	Obręb				Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki		m ³	%
	przyrost bieżący roczny (tablicowy)					
	m ³	%	m ³	%	m ³	%
1	2	3	4	5	8	9
So	49985	90,58	37680	97,78	87665	93,54
Md	25	0,05	-	-	25	0,03
Św	20	0,04	155	0,40	175	0,19
Db	1290	2,34	5	0,01	1295	1,38
Gb	-	-	-	-	-	-
Brz	1275	2,31	340	0,88	1615	1,72
OI	2540	4,60	360	0,93	2900	3,09
Olsz	5	0,01	-	-	5	0,01
Ak	-	-	-	-	-	-
Os	40	0,07	-	-	40	0,04
Razem	55180	100,00	38540	100,00	93720	100,00

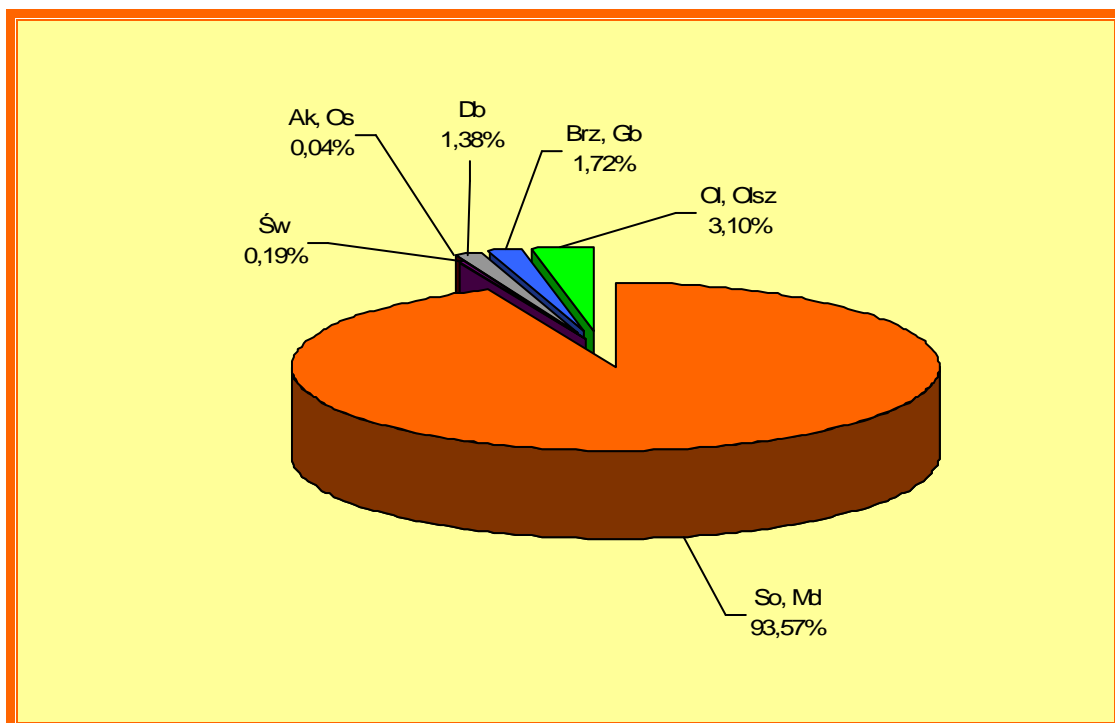
Obręb Ostrołęka

Obręb Seborki

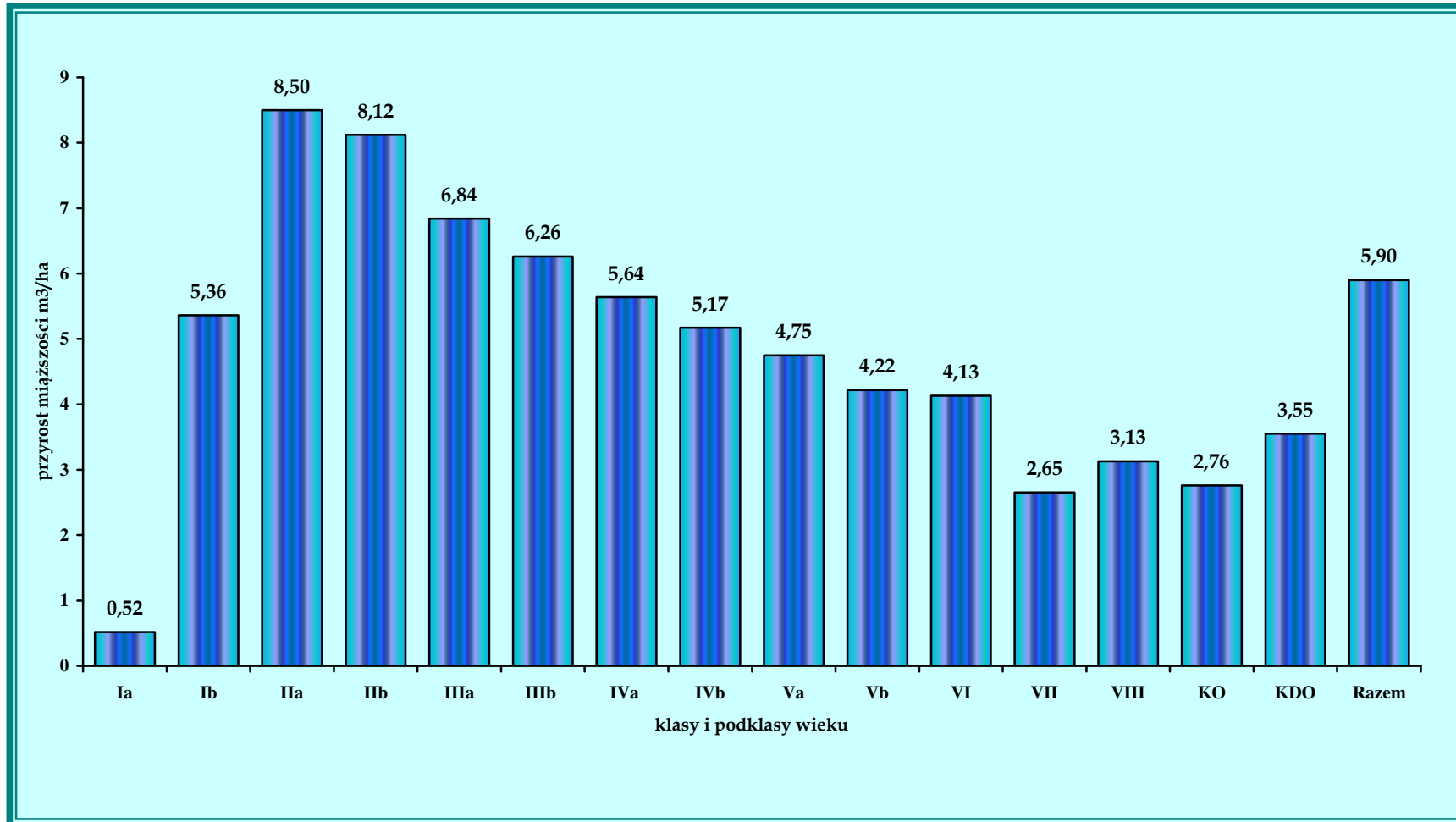

Nadleśnictwo Ostrołęka

Spodziewany bieżący roczny przyrost miąższości drzewostanów na 1 ha w klasach i podklasach wieku w nadleśnictwie przedstawiono na rycinie poniżej:

Z analizy powyższych danych wynika, że największy spodziewany bieżący przyrost roczny miąższości drzewostanów występuje w młodszych i średnich klasach wieku (II - III), co rzutuje na rozmiar użytków przedrębnych. Dość wysoki przyrost miąższości w KDO spowodowany jest tym, że rębnię IIIa zastosowano w drzewostanach wykazujących jeszcze dużą zasobność i występujących na najlepszych siedliskach.

1.4.2. Ocena stanu uszkodzenia drzewostanów

Podczas prac terenowych zainwentaryzowano szkody na powierzchni 635,93 ha stanowiącej 3,96% powierzchni leśnej. Wyrządzone szkody występują głównie w 1-szym stopniu uszkodzeń (11 - 25%). Szkody istotne (powyżej 60%) występują na powierzchni 2,24 ha. Największą powierzchnię stanowią szkody wyrządzone przez zwierzyne – 298,75 ha.

Szczegółowe zestawienie uszkodzeń przedstawiono w tabelce poniżej:

Główna przyczyna uszkodzeń	Procentowy przedział uszkodzeń drzewostanów			Razem
	11-25%	26-60%	> 60%	
	powierzchnia (ha)			
1	2	3	4	5
Obręb Ostrołęka				
antropogeniczne	13,88	-	-	13,88
grzyby	138,32	17,55	-	155,87
inne	39,61	4,66	-	44,27
klimat	2,15	4,21	-	6,36
owady	-	-	-	-
wodne	33,77	5,06	1,51	40,34
zwierzyna	262,32	15,09	-	277,41
pożar	-	-	-	-
Razem	490,05	46,57	1,51	538,13
Obręb Seborgi				
antropogeniczne	2,40	-	-	2,40
grzyby	23,57	0,12	-	23,69
inne	18,18	-	-	18,18
klimat	2,45	-	0,73	3,18
owady	3,41	-	-	3,41
wodne	1,67	1,87	-	3,54
zwierzyna	36,43	0,28	-	36,71

pożar	6,69	-	-	6,69
Razem	94,80	2,27	0,73	97,80
Nadleśnictwo Ostrołęka				
antropogeniczne	16,28	-	-	16,28
grzyby	161,89	17,67	-	179,56
inne	57,79	4,66	-	62,45
klimat	4,60	4,21	0,73	9,54
owady	3,41	-	-	3,41
wodne	35,44	6,93	1,51	43,88
zwierzyna	298,75	15,37	-	314,12
pożar	6,69	-	-	6,69
Ogółem	584,85	48,84	2,24	635,93

Zarejestrowane uszkodzenia, chociaż na niewielkiej stosunkowo powierzchni, mają długotrwały wpływ na proces wydzielania się posuszu, a tym samym na utrudnienia w prowadzeniu gospodarki leśnej.

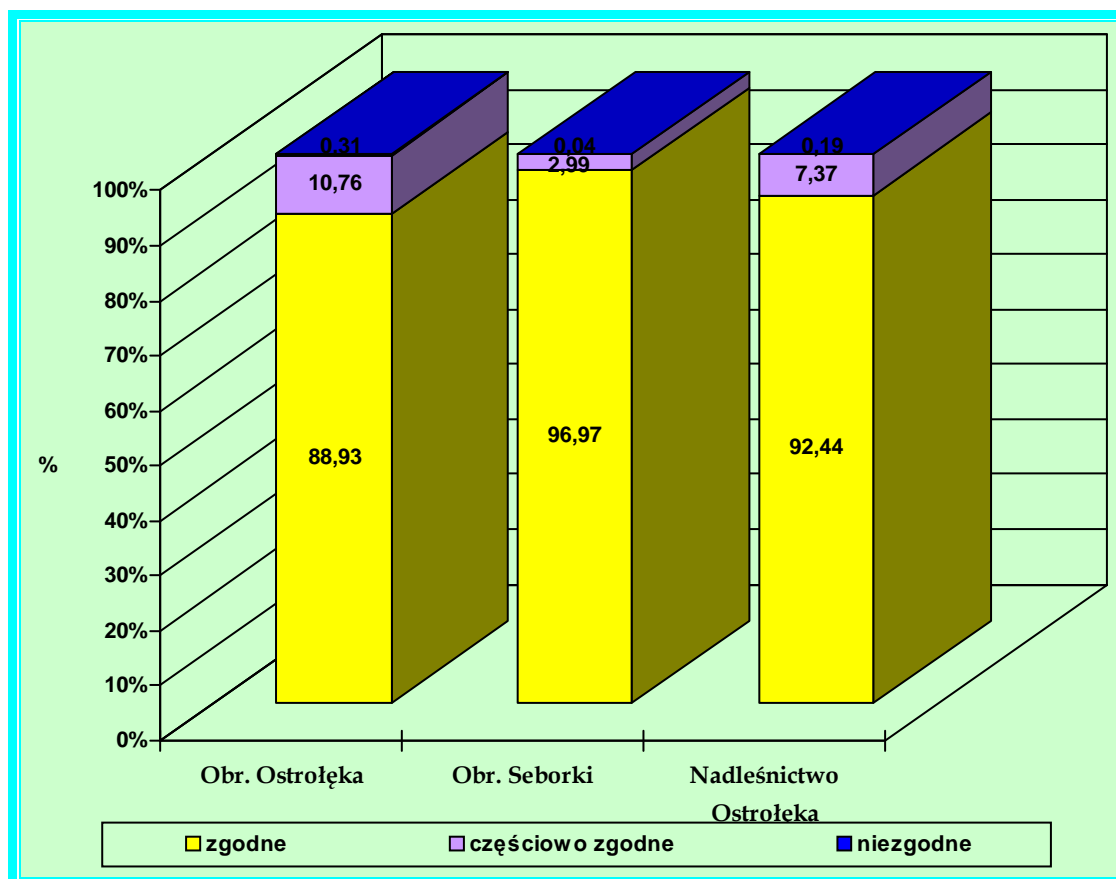
Inne zagrożenia zostały omówione w „Rysie historycznym” (p. 1.1.2), „Warunkach klimatycznych” (p. 1.2.4), „Warunkach wodnych” (p. 1.2.6), „Zanieczyszczeniach powietrza i uszkodzenia lasu od emisji przemysłowych” (p. 1.2.8) oraz „Ogólnej ocenie stanu środowiska przyrodniczego” (p. 1.2.11).

1.4.3. Ocena zgodności składu gatunkowego z gospodarczym typem drzewostanu

Ogólną ocenę zgodności składu gatunkowego drzewostanów Nadleśnictwa z gospodarczym typem drzewostanów przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Stopień zgodności składu drzewostanów z GTD	Obręby				Razem Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki			
	powierzchnia					
	ha	%	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5	6	7
zgodne	7968,39	88,93	6721,79	96,97	14690,18	92,44
częściowo zgodne	964,63	10,76	207,44	2,99	1172,07	7,37
niezgodne	27,58	0,31	2,65	0,04	30,23	0,19
Ogółem	8960,60	100,00	6931,88	100,00	15892,48	100,00

Procentowy udział drzewostanów w stopniach zgodności składu gatunkowego z siedliskiem ilustruje poniższy diagram:

Drzewostany o składzie zgodnym z gospodarczym typem drzewostanu na danym siedlisku zajmują 92,44% powierzchni. Drzewostany o składzie częściowo zgodnym z gospodarczym typem drzewostanu stanowią 7,37% powierzchni zalesionej nadleśnictwa. Drzewostany niezgodne z gospodarczym typem drzewostanu zajmują 0,19% powierzchni. Większość z nich występuje na siedliskach wilgotnych i bagiennych. Na tych siedliskach obserwuje się najczęściej niedobór lub zupełny brak gatunku głównego, szczególnie dębu i jesionu lub nadmiar brzozy z samosiewu. Niewielki udział drzewostanów o składzie częściowo zgodnym z gospodarczym typem drzewostanu jest wynikiem ostatniego opracowania glebowo - siedliskowego. Wynika z niego, że znaczna część dawnych siedlisk zgodnie ze stanem faktycznym przesunęła

się o jeden stopień żyzności. W drzewostanach na tych siedliskach przeważnie brakuje jednego z gatunków stanowiących gospodarczy typ drzewostanu, co powoduje zaliczenie ich do częściowo zgodnych na podstawie instrukcji u.l. z 2003 r.

W przypadku upraw i młodników do 10 lat, 94,19% wykazuje zgodność ze składem pożądanym. Resztę 5,81% stanowią uprawy i młodniki o składzie częściowo zgodnym z gospodarczym typem drzewostanu na danym siedlisku. Upraw przypadłych oraz upraw o składzie niezgodnym z gospodarczym typem drzewostanu na terenie Nadleśnictwa nie zainwentaryzowano.

Uprawy podokapowe występujące w drzewostanach klasy odnowienia wykazują pełną zgodność z gospodarczym typem drzewostanu, ponieważ większość z nich stanowi gatunek występujący na danym siedlisku. Również uprawy i młodniki po rębniach złożonych są zgodne ze składem pożądanym.

Szczegółowe dane dotyczące zgodności upraw i młodników do 10 lat oraz upraw i młodników podokapowych i po rębniach złożonych, z gospodarczym typem drzewostanu przedstawiono w tabeli nr XI i XII zamieszczonych w części tabelarycznej niniejszego elaboratu. Temat ten został również omówiony w „Referacie Nadleśniczego” (p. 5) oraz w „Koreferacie wykonawcy planu” (p. I.2).

1.4.4. Ocena jakości hodowlanej i technicznej drzewostanów

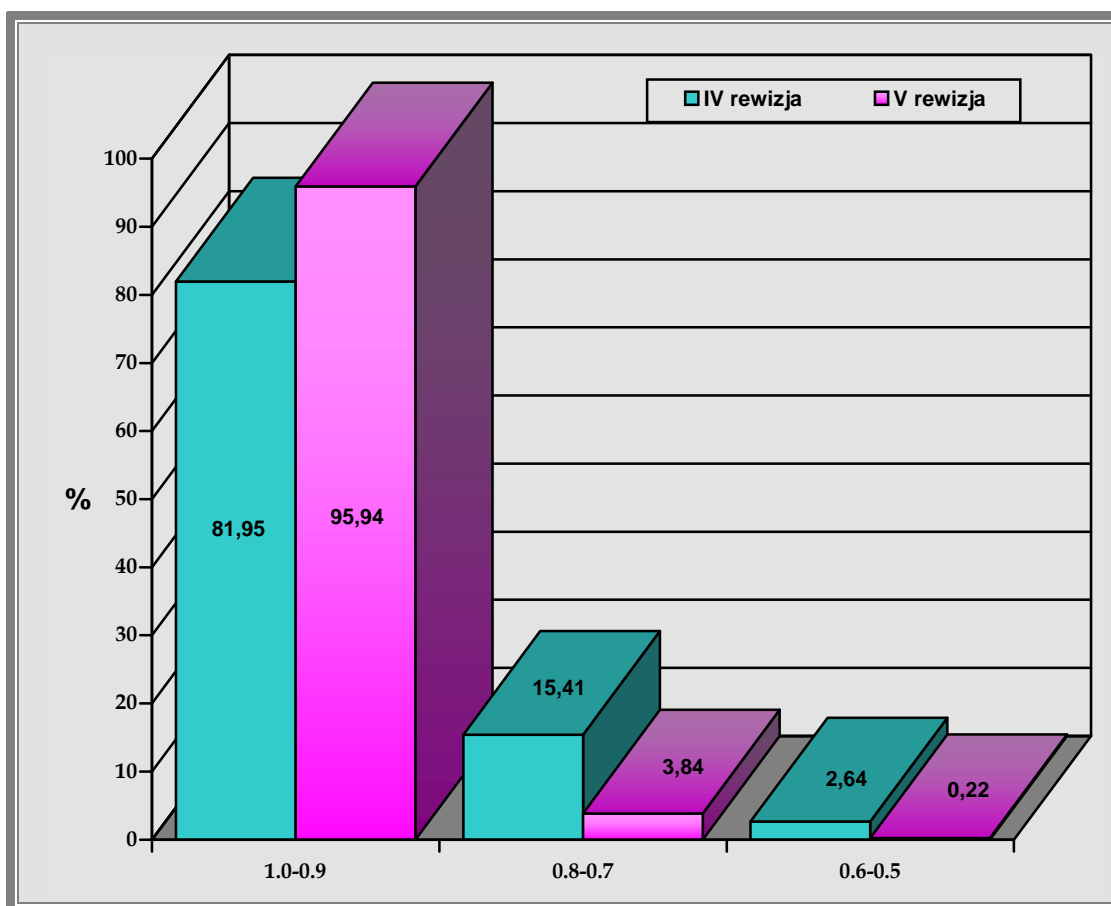
a) Ocena jakości hodowlanej upraw i młodników w wieku do 10 lat na powierzchniach otwartych

Jakość hodowlana upraw i młodników do 10 lat w zależności od zadrzewień, uszkodzeń oraz dostosowania składu do gospodarczego typu drzewostanu, w Nadleśnictwie Ostrołęka waha się najczęściej w przedziale 11 - 22.

Uprawy silnie przeredzone o zadrzewieniu 0,5 - 0,6 stanowią zaledwie 0,22% wszystkich upraw. Większy wpływ na obniżenie jakości hodowlanej upraw mają uszkodzenia przez zwierzyńę, grzyby oraz czynniki abiotyczne. Średnie zadrzewienie uległo zwiększeniu w ostatnim 10 - leciu z 0,9086 do 0,9414.

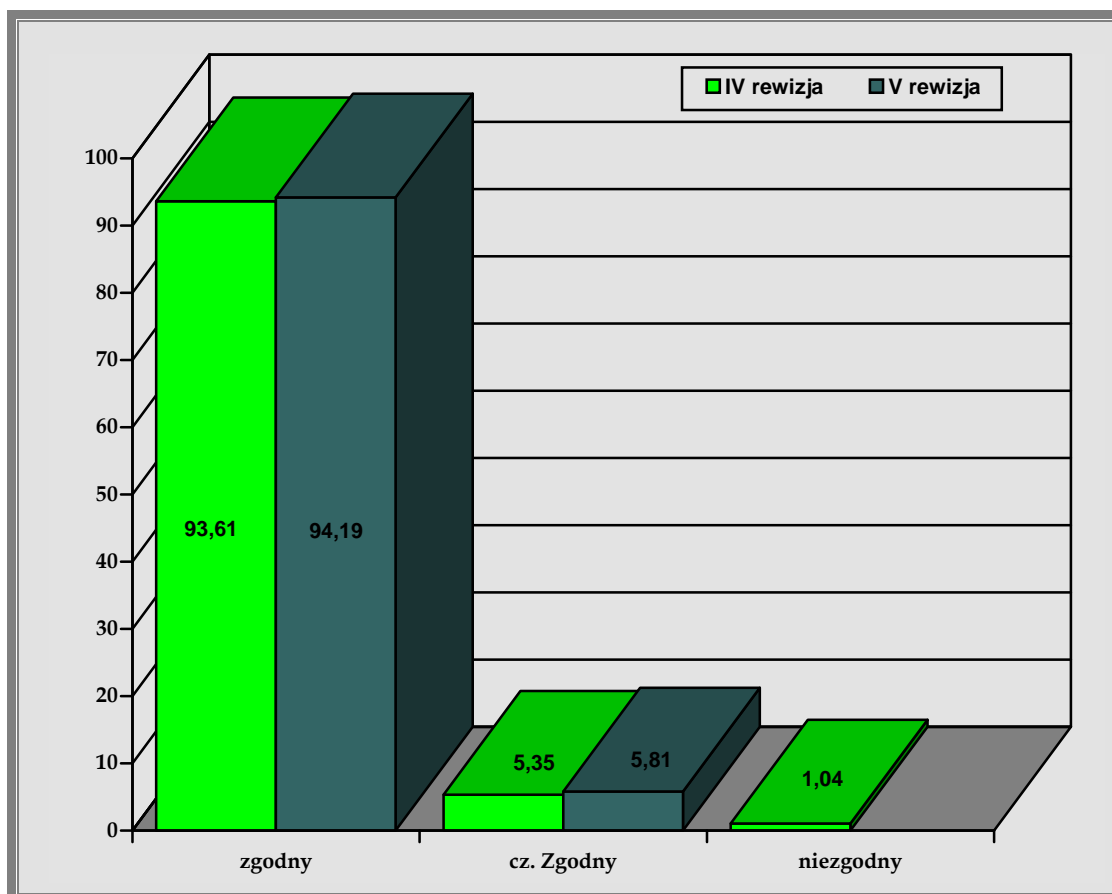
Procentowe zestawienie porównawcze (całe nadleśnictwo) upraw na powierzchniach otwartych pod względem zadrzewienia.

Rewizja	Zadrzewienie				Ogółem
	1,0-0,9	0,8-0,7	0,6-0,5	poniżej 0,4	
	%				
1	2	3	4	5	6
IV	81,95	15,41	2,64	-	100,00
V	95,94	3,84	0,22	-	100,00

Procentowe zestawienie porównawcze (całe Nadleśnictwo) upraw na powierzchniach otwartych pod względem zgodności ze stanem pożądanym.

Rewizja	Skład upraw			Ogółem
	zgodny	cz. zgodny	niezgodny	
	%			
1	2	3	4	5
IV	93,61	5,35	1,04	100,00
V	94,19	5,81	-	100,00

W ostatnim 10 - leciu stan upraw na powierzchniach otwartych pod względem zgodności ze składem pożądanym uległ poprawie, nie zainwentaryzowano upraw niezgodnych ze składem pożądanym.

b) Ocena upraw i młodników po rębniach złożonych oraz odnowień

podokapowych

Jakość hodowlana upraw i młodników w KO jest dobra i wynosi przeciętnie 22. Jakość hodowlaną na poszczególnych siedliskach oraz przeciętne zadrzewienie zawiera Tabela nr XII.

c) Ocena pozostałych młodników i drzewostanów, dla których w trakcie prac urządzeniowych określono jakość hodowlaną

Jakość hodowlana pozostałych drzewostanów jest dobra i przeciętnie określono ją na 22. Ogólną ocenę obniża jakość drzewostanów na gruntach porolnych (powierzchnia 1428,37 ha), zahubionych, uszkodzonych przez zwierzynę (spałowanie) oraz na siedliskach bagiennych.

d) Ocena jakości technicznej gatunków panujących w drzewostanach starszych, dla których określono jakość techniczną

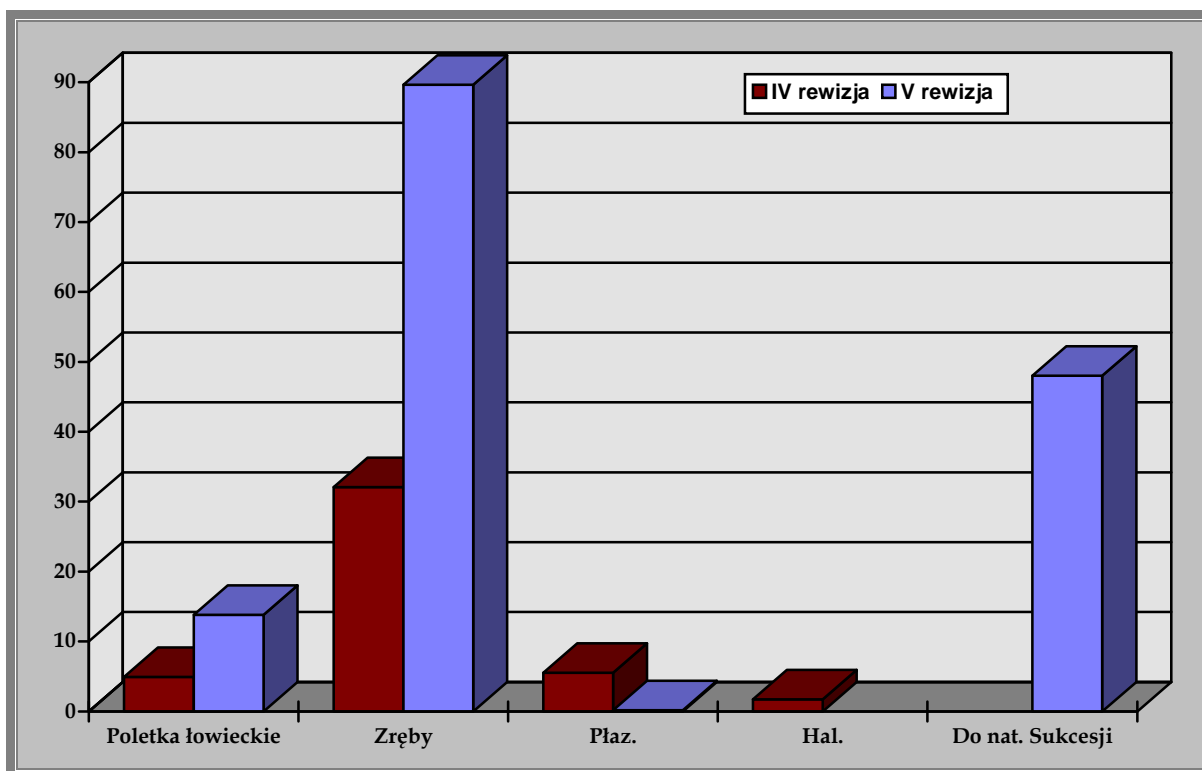
Jakość techniczną gatunku głównego, jaki w Nadleśnictwie Ostrołęka stanowi sosna, jest na ogół dobra (2), a w niektórych drzewostanach bardzo dobra (1). O dobrej lub bardzo dobrej jakości drzewostanów w Nadleśnictwie świadczy znaczna powierzchnia gospodarczych drzewostanów nasiennych (490,64 ha). Jakość pozostałych gatunków lasotwórczych: dębu, brzozy, olszy i świerka jest najczęściej dobra (2), rzadziej średnia (3).

1.4.5. Charakterystyka powierzchni leśnej nie zalesionej

Porównanie powierzchni leśnej niezalesionej podczas IV i V rewizji przedstawiono w zestawieniu poniżej oraz na diagramie.

Rodzaj pow. leśnej niezalesionej	V rewizja urządzania lasu			IV rewizja u.l. N - ctwo	Różnica
	Obręby		Nadleś - nictwo		
	Ostrołęka	Seborki			
1	2	3	4	5	6
Poletka łowieckie	9,29	4,56	13,82	4,91	8,91
Płazowiny	-	0,15	0,15	5,52	-5,37
Halizna	-	-	-	1,71	-1,71
Zręby	38,95	50,72	89,67	32,07	57,60
Do naturalnej sukcesji	15,91	32,13	48,04	-	48,04
Razem	64,12	87,56	151,68	44,21	107,47

Powierzchnia leśna nie zalesiona między IV a V rewizją uległa znacznemu zwiększeniu, głównie wskutek zwiększenia powierzchni zrębów z tytułu ich przelegiwania i gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji. Powierzchnia poletek łowieckich wzrosła o 8,91 ha. i powierzchnia gruntów przewidzianych do naturalnej sukcesji wzrosła o 48,04 ha.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt pozbycia się halizn i zmniejszenia powierzchni płazowin do 0,15 ha.

1.4.6. Prezentacja i ocena zmian stanu zasobów drzewnych

Szczegółową ocenę stanu zasobów drzewnych w nadleśnictwie, w kolejnych cyklach urzędzeniowych, przedstawiają Tabele Nr XIII zamieszczone w części tabelarycznej niniejszego elaboratu.

Z analizy danych zawartych w tych tabelach wynika, że w porównaniu z IV rewizją urządzenia lasu nastąpił wzrost zasobów drzewnych o 13,39% przy wzroście powierzchni leśnej o 0,32%. Wzrosły również przeciętne zasobności w poszczególnych klasach i podklasach wieku.

Przeciętna zasobność na 1 ha wzrosła o 24 m³, przeciętny wiek o 6 lat, a spodziewany przyrost drzewostanów zmaleje o 0,46 m³/ha. Wzrost tych wskaźników wynika głównie z odkładania się zapasu w drzewostanach wskutek mniejszego, niż bieżący przyrost miąższości pozyskania. W ubiegłym 10 - leciu w użytkach głównych wykorzystano zaledwie 79,79% przyrostu miąższości drzewostanów.

2. Wyniki analizy gospodarki leśnej w minionym okresie

2.1. Referat Nadleśniczego

2.2. Koreferat Inspekcji Lasów Państwowych

2.3. Koreferat Wykonawcy Planu

2.4. Końcowa ocena dokonana przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych

**REFERAT NADLEŚNICZEGO
NADLEŚNICTWA OSTROŁĘKA**

NA NARADĘ
TECHNICZNO – GOSPODARCZĄ
21.09.2011

1. Wstęp

Nadleśnictwo Ostrołęka położone jest w północnej części województwa mazowieckiego, w powiatach ostrołęckim (8 gmin) i makowskim (3 gminy) oraz mieście Ostrołęka.

Nadleśnictwo tworzą dwa obręby leśne:

- Ostrołęka,
- Seborgi.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo-leśną lasy nadleśnictwa położone są w Krainie Mazowiecko-Podlaskiej (IV.):

- dzielnica Niziny Północno-Mazowieckiej (IV.1.):
  - mezoregion Wysoczyzny Ciechanowsko-Płońskiej (IV.1.b.),
- dzielnica Puszczy Kurpiowskiej (IV.4.),
- dzielnica Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej (IV.5.):
  - mezoregion Dolnej Narwi (IV.5.a.)
  - mezoregion Wysoczyzny Łomżyńskiej. (IV.5.b.).

Siedziba nadleśnictwa znajduje się w Ostrołęce, przy ul. Zawadzkiego 4 (obręb leśny Ostrołęka, leśnictwo Borawe, oddz. 377 a).

Nadleśnictwo w obecnym kształcie istnieje od 01.01.1973 r. Powołane zostało Zarządzeniem Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych Nr 76 z dnia 21.12.1972 r. łączącego nadleśnictwa Seborgi i Ostrołęka. Początkowo wchodziło w skład OZLP w Siedlcach a po jego likwidacji w 1975 r. należało do OZLP w Olsztynie, po 1991 r. RDLP w Olsztynie.

2. Stan posiadania

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Ostrołęka wg stanu na 31.12.2011 r. wynosi 16 805,5024 ha.

Nadleśnictwo nie posiada gruntów we współwłasnościach.

TABELA 1.

Powierzchnia Nadleśnictwa wg gmin:

lp.	gmina	powierzchnia [ha]
1	M. Ostrołęka	0,9897
2	Krasnosielc	493,1381
3	Młynarze	212,3556
4	Sypniewo	1 499,1365
5	Baranowo	1 035,6800
6	Czerwin	580,2521
7	Goworowo	1 871,1365
8	Kadzidło	1 092,1578
9	Lelis	4 855,1306
10	Olszewo Borki	4 099,3063
11	Rzekuń	1 036,5792
12	Troszyn	29,6400
Razem		16 805,5024

TABELA 2.

Powierzchnia Nadleśnictwa wg obrębów leśnych w II, III i IV rewizji powstała z zaokrąglenia powierzchni wydzieleń do pełnych arów w opisie taksacyjnym :

		powierzchnia [ha]		
		obręb Ostrołęka	obręb Seborgi	razem Nadleśnictwo
II REWIZJA	stan na 01.01.1988 r.	9 172,22	7 132,64	16 304,86
III REWIZJA	stan na 01.01.1992 r.	9 361,92	7 332,97	16 694,89
IV REWIZJA	stan na 01.01.2002 r.	9 514,87	7 349,21	16 864,08
	stan na 31.12.2011 r.	9 465,87	7 339,69	16 805,56
	różnica w stosunku do stanu na 01.01.2002 r	-49,00	-9,52	-58,52

W latach 2002-2011 ubyło 63,0544 ha gruntów z tytułu:

- sprzedaży nieruchomości art. 40 a ustawy o lasach –	2,2179	ha
- sprzedaży nieruchomości art. 38 ustawy o lasach –	44,6427	ha
- przekazania gruntów na podstawie ustawy o drogach publicznych –	1,0406	ha
- regulacja powierzchni działek –	0,1017	ha
- przeniesienie zarządu na rzecz Starosty Ostrołęckiego –	1,1515	ha
- zamiana nieruchomości art. 38e ustawy o lasach –	1,7400	ha
- zwrot nieruchomości byłym właścicielom (Decyzja Min. Rol. i Rozw. Wsi)	11,0900	ha
- regulacja granic zasięgu z Nadl. Pułtusk	0,8000	ha
- art. 98 ust.1 UoGN, spr z 2000 r.–	0,2700	ha

W latach 2002-2011 przybyło 4,4768 ha gruntów z tytułu:

- regulacja powierzchni działek –	0,2568	ha
- przejęcie w zarząd -	1,0400	ha
- zamiana nieruchomości art. 38e ustawy o lasach –	3,1800	ha

W sumie powierzchnia Nadleśnictwa uległa zmniejszeniu w latach 2002-2011 o 58,5776 ha.

TABELA 3.

Bilans gruntów przyjętych i przekazanych w 10-leciu

Lata	Sprzedaż z art. 38 ust 1 pkt 5 ustawy o lasach	Sprzedaż z art. 40a ustawy o lasach	Regulacja powierzchni działek	Regulacja powierzchni działek	Przekazanie gruntów na rzecz Starosty Ostrołęckiego	Przejęcie gruntów z na podst. Dec. Naczelnika Gminy z 1977r	Zamiana z art. 38e ustawy o lasach	Zamiana z art. 38e ustawy o lasach	Zwrot spadkobiercom b. właścicieli	Regulacja granic zasięgu terytorialnego z Nadleśnictwem Pułtusk	art. 98 ust.1 UoGN d ec o podziale zaszczość	Przekazanie gruntów na podstawie ustawy o drogach publicznych pod drogę gminną	Suma w roku	
	ubyło	ubyło	ubyło	przybyło	ubyło	przybyło	ubyło	przybyło	ubyło	ubyło	ubyło	ubyło	przybyło	przybyło
2002		0,1363											0,1363	
2003		1,2516										0,4700	1,7216	
2004		0,4600			0,0700	1,04			6,54				7,0700	1,0400
2005		0,1700			0,8579		1,74	3,18		0,80			3,5679	3,1800
2006					0,2236								0,2236	
2007		0,2000	0,0203	0,1692									0,2203	0,1692
2008									4,55			0,5706	5,1206	
2009														
2010	15,9344			0,0876							0,27		16,2044	0,0876
2011	28,7083		0,0814										28,7897	
Suma w 10-leciu	44,6427	2,2179	0,1017	0,2568	1,1515	1,04	1,74	3,18	11,09	0,80	0,27	1,0406	63,0544	4,4768

Regulacja stanu prawnego gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Ostrołęka

Grunty Nadleśnictwa mają w 99,33 % urządzone księgi wieczyste.

3. Analiza realizacji cięć rębnych i pielęgnacyjnych.

Do analiz i porównań przyjęto etat zgodny z planem urządzenia lasu na lata 2002-2011 zatwierdzony Decyzją Ministra Środowiska nr DL-lp-611-4/02 z dnia 07 listopada 2002 roku.

3.1. Analiza użytkowania głównego.

Etat użytkowania głównego netto wynoszący 485 065m³ został wykonany w 100 %.

W latach 2002-2011 pozyskano 484 965m³ grubizny.

TABELA 4.
Struktura pozyskania w grupach rodzajowych drewna

Wyszczególnienie	Użytki przedrębne			Użytki rębne			Ogółem		
	PUL	Wykonanie	%	PUL	Wykonanie	%	PUL	Wykonanie	%
Drewno iglaste	257 682	263 154	102	193 284	158 100	82	450 966	421 254	93
Drewno liściaste	18 710	44 911	240	15 389	18 800	122	34 099	63 711	187
Razem	276 392	308 065	111	208 673	176 900	85	485 065	484 965	100

Drewno iglaste pozyskano w ilości 421 254 m³, co stanowi 93 % w stosunku do założeń planu, a drewno liściaste w ilości 63 711 m³, co stanowi 187 % planu.

3.1.1. Analiza użytkowania rębego.

Cięcia rębne wykonano na powierzchni 692,37 ha z 905,60 ha planowanych, co stanowi 76 % założeń planu UL. W ramach tych cięć pozyskano 176 900 m³, to jest 85 % masy planowanej, wynoszącej 208 673 m³.

TABELA 5.
Szczegółowa analiza użytkowania rębego

Lp	Wyszczególnienie			Obręb		Razem nadleśnictwo		
				Ostrołęka	Seborki			
1	2			3	4	6		
1	Rb I ogółem	Etat na 10 - lecie		m ³	108 027	95 743	203 770	
				ha	470,03	421,64	891,67	
2	Rb I ogółem	Wykonanie za lata obowiązywania planu UL		m ³	74 094	81 811	155 905	
				ha	322,82	343,34	666,16	
3	Rb I ogółem	w tym: nie objęte planem UL		m ³	1 467	2 691	4 158	
				ha	12,48	12,03	24,51	
4	Rb I ogółem	Stopień realizacji etatu (2:1)		miąższościowego	%	69	85	77
				powierzchniowego	%	69	81	75
5	Rb II - IV	Etat na 10 - lecie		m ³	3823	545	4368	
				ha	12,26	1,67	13,93	
6	Rb II - IV	Wykonanie za lata obowiązywania planu UL		m ³	5 816	748	6 564	
				ha	23,17	3,04	26,21	
7	Rb II - IV	w tym: nie objęte planem UL		m ³				
				ha				
8	Rb II - IV	Stopień realizacji etatu (6:5)		miąższościowego	%	152	137	150
				powierzchniowego	%	189	182	188
9	Nie zaliczone na etat powierzchniowy	Etat na 10 - lecie		m ³	296	239	535	
				ha				
10	Nie zaliczone na etat powierzchniowy	Wykonanie za lata obowiązywania planu UL		m ³	8 950	1 050	10 000	
				ha				
11	Nie zaliczone na etat powierzchniowy	w tym: nie objęte planem UL		m ³	8 654	811	9 465	
				ha				
12	Nie zaliczone na etat powierzchniowy	Stopień realizacji etatu (10:9)		miąższościowego	%	3 024	439	1 869
				powierzchniowego	%			
13	Użytki przygodne rębne			m ³	1 000	3 431	4 431	
14	Ogółem rębne	Etat na 10 - lecie		m ³	112 146	96 527	208 673	
				ha	482,29	423,31	905,6	
15	Ogółem rębne	Wykonanie za lata obowiązywania planu UL		m ³	89 860	87 040	176 900	
				ha	345,99	346,38	692,37	
16	Ogółem rębne	w tym: nie objęte planem UL		m ³	1 467	2 691	4 158	
				ha	12,48	12,03	24,51	
17	Ogółem rębne	Stopień realizacji etatu (15:14)		miąższościowego	%	80	90	85
				powierzchniowego	%	72	82	76
18	Ogółem rębne	Udział cięć nie objętych planem (16:15)		w miąższości	%	2	3	2
				w powierzchni	%	4	3	4
19	udział użytków przygodnych w rębnych (13 : 15) w %			%	1	4	2	

W 10-leciu pozyskano masę 10 000 m³ na pozycjach nie zaliczonych na etat powierzchniowy, co stanowi 6% masy pozyskanej w użytkowaniu rębnym. Były to cięcia związane z koniecznością usuwania drzewostanów

z powierzchni wyłączonych z produkcji leśnej na cele nierolnicze lub nieleśne na podstawie decyzji Dyrektora RDLP (pod kopalnie kruszywa). Ponadto zostały wykonane nieplanowane zręby z przyczyn sanitarnych na pow. 24,51ha, w których pozyskano 4 158 m³.

Użytki przygodne rębne stanowiły 4 431 m³, to jest 2% masy pozyskanej, które powstały w wyniku huraganowych wiatrów z 2002 i 2011 roku. W ramach użytkowania rębego pozyskano przeciętnie 255 m³ z 1 ha, przy planowanych 230 m³.

W analizowanym okresie nadleśnictwo nie wykonało zaplanowanych cięć rębnych na powierzchni ogółem 213,23 ha.

Główne przyczyny takiego stanu to: masowa kompensacja przekroczenia etatu użytkowania przedrębego oraz konieczność prowadzenia cięć rębnych nieplanowanych w PUL, o których wspomniano wyżej.

Przekroczenie rozmiaru powierzchniowego i masowego rębni złożonych wynika ze zmiany zasad kwalifikacji rębni Id na IIIa (z grupy rębni prostych do rębni złożonych) w trakcie obowiązywania PUL. Było to rezultatem wejścia w życie nowych Zasad Hodowli Lasu w grudniu 2002 r.

3.1.2. Analiza użytkowania przedrębego.

W latach 2002-2011 cięcia przedrębne wykonano na powierzchni 13 092 ha. Etat powierzchniowy wynosił 13 406 ha. Wykonanie etatu powierzchniowego zostało zrealizowane w 98 %.

W ramach tych cięć pozyskano 308 065 m³ grubizny, to jest 111 % masy planowanej, wynoszącej 276 392 m³. Użytki przygodne stanowiły 14 % pozyskanej masy, to jest 41 799 m³ grubizny. W ramach użytkowania przedrębego pozyskano przeciętnie w 10-leciu 23,53 m³ z 1 ha powierzchni (bez nawrotów), plan zakładał pozyskanie 20,61 m³ z 1 ha.

TABELA 6.

Szczegółowa analiza użytkowania przedrębego

Lp	Wyszczególnienie		Obręb		Razem nadleśnictwo	
			Ostrołęka	Seborki		
1	2		3	4	6	
1		Etat na 10 - lecie	m ³	159 754	116 638	276 392
			ha	7 659	5 747	13 406
2	Ogółem przedrębne	Wykonanie za lata obowiązywania planu	m ³	173 568	134 497	308 065
			ha	7 380	5 712	13 092
3	Stopień realizacji (2:1)	miaższościowo	%	109	115	111
			powierzchniowo	%	96	99
w tym:						
4		Etat na 10 - lecie	m ³	995	814	1 809
			ha	274	203	477
5	CP	Wykonanie za lata obowiązywania planu	m ³	709	953	1 662
			ha	415	289	704
6	Stopień realizacji (5:4)	miaższościowo	%	71	117	92
			powierzchniowo	%	151	142
7		Etat na 10 - lecie	m ³	32 753	23 183	55 936
			ha	2 173	1 397	3 570
8	TW	Wykonanie za lata obowiązywania planu UL	m ³	30 552	23 356	53 908
			ha	2 055	1 368	3 423
9	Stopień realizacji (8:7)	miaższościowo	%	93	101	96
			powierzchniowo	%	95	98
10		Etat na 10 - lecie	m ³	126 006	92 641	218 647
			ha	5 212	4 147	9 359
11	TP	Wykonanie za lata obowiązywania planu UL	m ³	124 211	86 485	210 696
			ha	4 910	4 055	8 965
12	Stopień realizacji (11:10)	miaższościowo	%	99	93	96
			powierzchniowo	%	94	98
13	Użytki przygodne w przedrębnych		m ³	18 096	23 703	41 799
14	% udziału użytków przygodnych w przedrębnych			10	18	14

Realizacja cięć w poszczególnych rodzajach zabiegów była następująca:

- Czyszczenia późne

- Rozmiar powierzchniowy został zrealizowany w 148 % - 704 ha przy planie wynoszącym 477 ha. W ramach zabiegów czyszczeń późnych pozyskano 2,36 m³ z 1 ha powierzchni.

- Trzebieże

- Rozmiar powierzchniowy trzebieży został zrealizowany w 96% tj. 12 388 ha, przy planie wynoszącym 12 929 ha, w tym:
  - trzebieże wczesne: 3 423 ha przy planie wynoszącym 3 570 ha tj. 96 %.
  - trzebieże późne: 8 965 ha przy planie wynoszącym 9 359 ha tj. 96 %.
 Łącznie nie wykonano zabiegów trzebieżowych na powierzchni 541 ha. Powodem niepełnego zrealizowania planu powierzchniowego było:
  - 1) wyłączenie z prod. leśnej na cele nierolnicze lub nieleśne – 40 ha
  - 2) wykonanie zrębów sanitarnych w drzewostanach uszkodzonych przez czynniki abiotyczne i biotyczne – 16 ha
  - 3) niewykonanie zabiegów w drzewostanach trudnodostępnych – 41 ha
  - 4) niewykonanie zabiegów w drzewostanach uszkodzonych przez czynniki abiotyczne i biotyczne (obniżenie zadrzewienia) – 162 ha
  - 5) niewykonanie zabiegów w drzewostanach, w których wykonano planowane CP z masą i dla których wykonanie trzebieży (zaplanowanych na koniec obowiązywania PUL) było zbędne ze względu na stan lasu – 15 ha
  - 6) niewykonanie zabiegów w drzewostanach dojrzałych, planowanych do użytkowania rębego w II. 10-letciu – 267 ha
- Rozmiar masowy trzebieży został zrealizowany w 96 % tj. 264 604 m³ przy planie wynoszącym 274 583 m³, z tego:
  - trzebieże wczesne: 53 908 m³ przy planie wynoszącym 55 936 m³ tj. 96 %.
  - trzebieże późne: 210 696 m³ przy planie wynoszącym 218 647 m³ tj. 96%.

3.1.3. Analiza pozyskanych sortymentów.

W nadleśnictwie pozyskano drewno wielkowymiarowe, średniowymiarowe i małowymiarowe.

TABELA 7.

Pozyskanie w układzie gatunków i grup sortymentów w okresie 2002-2011

Gatunek	Rodzaj drewna								Ogółem
	W0	W1	S10	S2	S3	S4	R-m w+s	M	
SO	145 276	6 563	17 569	212 927	22 251	14 442	419 028	20 369	439 397
ŚW	678		2	1 004	73	113	1 870	56	1 926
MD	275		1	80			356		356
KL						13	13		13
BRZ	3 086	271		20 903	132	6 451	30 843	807	31 650
DB	1 411		17	4 641	8	2 673	8 750	275	9 025
OL	4 770	1 738		7 245	84	2 625	16 462	520	16 982
OS	2 511			1 697	9	2 594	6 811	194	7 005
GB				28		94	122		122
LP	9			34		27	70		70
BK									
JS	46			42		49	137		137
CZM						98	98	6	104
WB				1		9	10	26	36
WZ						1	1	26	27
TP	226					19	245	5	250
AK			1			145	146	1	147
JW						3	3		3
OGÓLEM	158 288	8 572	17 590	248 602	225 57	29 356	484 965	22 285	507 250

Udział drewna małowymiarowego (M) w ogólnej masie wyniósł 4% a grubizny (W+S) 96%. W grubiznie drewno średniowymiarowe (S) stanowi 66%, sortymenty wielkowymiarowe (W) 34%.

W drewnie średniowymiarowym (S) dominuje sortyment S2, z udziałem 78% (stanowiący 51% grubizny), pozostałe sortymenty średniowymiarowe (S10, S3, S4) stanowią 22%.

W drewnie wielkowymiarowym (W) sortymenty cenne (WA1, WB1) stanowią 6% (2% pozyskanej masy drewna ogółem).

TABELA 8.

Zestawienie pozyskania drewna za ubiegły okres wg kategorii cięć i porównanie z etatem (Tabela IX IUŁ)

Rok kalendarzowy	Użytki										ogółem m ³
	rębne				przedrębne						
	ha	przygodne		Razem	czyszczenia		trzebieże		przygodne m ³	razem m ³	
m ³		m ³	m ³	ha	m ³	ha	m ³				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
wykonanie za ubiegły okres wg lat											
Obręb OSTROŁĘKA											
2002	23,70	4 730	56	4 786	26	37	452	7 712	4 052	11 801	16 587
2003	43,57	10 832	124	10 956	88	84	671	12 383	3 069	15 536	26 492
2004	48,46	11 669	267	11 936	72	135	734	13 620	2 627	16 382	28 318
2005	48,54	10 655	110	10 765	53	129	780	15 110	1 956	17 195	27 960
2006	38,74	9 767	82	9 849	107	221	756	17 079	1 281	18 581	28 430
2007	35,49	9 236	78	9 314	5	17	724	19 401	1 776	21 194	30 508
2008	29,26	8 155	98	8 253	7	18	722	17 898	763	18 679	26 932
2009	29,79	8 146	77	8 223	36	53	763	18 446	789	19 288	27 511
2010	20,55	6 470	28	6 498	19	6	713	17 502	683	18 192	24 690
2011	27,89	9 200	80	9 280	2	8	650	15 612	1 100	16 720	26 000
Ogółem	345,99	88 860	1 000	89 860	415	709	6 965	154 763	18 096	173 568	263 428
Etat za ubiegły okres	482,29	112 146		112 146	274	995	7 385	158 759		159 754	271 900
% wykonania	72	79		80	151	71	94	97		109	96
Obręb SEBORKI											
2002	35,10	8 341	1 151	9 492			335	6 839	14 088	20 927	30 419
2003	38,65	8 174	177	8 351	4	16	701	13 011	4 006	17 033	25 384
2004	44,27	9 009	514	9 523	21	30	596	11 052	1 614	12 696	22 219
2005	43	9 058	802	9 860	28	51	591	11 355	770	12 176	22 036
2006	26,53	6 572	485	7 057	57	120	572	12 275	463	12 858	19 915
2007	35,00	8 276	61	8 337	15	19	565	12 160	943	13 122	21 459
2008	31,65	8 362	70	8 432	15	95	582	12 796	480	13 371	21 803
2009	29,84	7 384	47	7 431	83	563	587	11 659	354	12 576	20 007
2010	34,06	8 961	74	9 035	63	55	501	11 472	363	11 889	20 924
2011	28,28	9 472	50	9 522	3	5	393	7 221	623	7 849	17 371
Ogółem	346,38	83 609	3 431	87 040	289	953	5 423	109 841	23 703	134 497	221 537
Etat za ubiegły okres	423,31	96 527		96 527	203	814	5 544	115 824		116 638	213 165
% wykonania	82	87		90	142	117	98	95		115	104
Ogółem Nadleśnictwo											
2002	58,8	13 071	1 207	14 278	26	37	787	14 551	18 140	32 728	47 006
2003	82,22	19 006	301	19 307	92	100	1 372	25 394	7 075	32 569	51 876
2004	92,73	20 678	781	21 459	93	165	1 330	24 673	4 240	29 078	50 537
2005	91,54	19 713	912	20 625	81	180	1 371	26 465	2 726	29 371	49 996
2006	65,27	16 339	567	16 906	164	341	1 328	29 354	1 744	31 439	48 345
2007	70,49	17 512	139	17 651	20	36	1 289	31 561	2 719	34 316	51 967
2008	60,91	16 517	168	16 685	22	113	1 304	30 694	1 243	32 050	48 735
2009	59,63	15 530	124	15 654	119	616	1 350	30 105	1 143	31 864	47 518
2010	54,61	15 431	102	15 533	82	61	1 214	28 974	1 046	30 081	45 614

Rok kalendarzowy	Użytki											
	rębne				przedrębne							ogółem m³
	ha	przygodne		Razem	czyszczenia		trzebieże		przygodne m³	razem m³		
		m³	m³	m³	ha	m³	ha	m³				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
wykonanie za ubiegły okres wg lat												
2011	56,17	18 672	130	18 802	5	13	1 043	22 833	1 723	24 569	43 371	
Ogółem	692,37	172 469	4 431	176 900	704	1 662	12 388	264 604	41 799	308 065	484 965	
Etat za ubiegły okres	905,60	208 673		208 673	477	1 809	12 929	274 583		276 392	485 065	
% wykonania	76	83		85	148	92	96	96		111	100	

4. Analiza realizacji zadań z hodowli lasu

Wykonanie zadań z hodowli lasu obrazuje tabela zamieszczona poniżej.

TABELA

Zestawienie wykonanych prac z zakresu hodowli lasu za ubiegły okres oraz porównanie z planowanymi zadaniami (Tabela nr X IUL).

9.

Rok kalendarzowy	Odnowienia i zalesienia							Pielęgnowanie			Melioracje		
	otwarte		pod osłoną			poprawki i uzupełnienia	wprowadzenie podszytów	gleby	upraw	młodników	nawożenie	agrotechniczne	wodne
	plazowiny, halizny, zręby	grunty nieleśne	przy rębniach złożonych	podsadzenia	dolesienia luk i przereźień								
	Powierzchnia zredukowana - ha												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Wykonanie za ubiegły okres wg lat													
Obręb OSTROŁEKA													
2002	19,24				1,58	6,62	78,71	25,2	61,55	60,48			
2003	24,6	4,73	8,53		0,41	4,88	76,83	25,68	107,30	115,38		40,80	
2004	46,07	6,12	6,47		1,22	6,22	21,24	57,51	67,13	116,03		33,25	
2005	49,66	0,54	3,87		1,73	4,76	75,02	51,06	52,21	109,61		31,14	
2006	35,63	1,29			1,15	5,33	77,32	50,39	73,35	140,55		31,53	
2007	34,89	0,15	2,02		1,43	2,51	23,56	52,31	78,92	58,31		35,22	
2008	28,82	2,51	3,4	0,42	1,29	1,37	26,07	52,16	93,67	42,44		28,53	
2009	24,13	2,12	1,72	0,78	0,12	0,72	34,85	17,21	81,38	63,72		29,79	
2010	4,56				0,20	2,72	21,21	20,93	74,89	22,28		25,42	
2011	25,19					0,26	15,51	24,16	77,06	13,21		53,39	
Razem	292,79	17,46	26,01	1,2	9,13	35,39	450,32	376,61	767,46	742,01		309,07	
Orientacyjne zadania na ubiegły okres	487,35	6,97	12,26		0,72	101,96	559,54	634,41	910,08	679,04		510,39	
% wykonania	60%	250%	212%		1268%	35%	80%	59%	84%	109%		60%	
Obręb SEBORKI													
2002	24,57	8,06			1,61	0,95	44,33	5,27	64,45	28,80			
2003	41,26	3,75	12,39			3,49	116,88	11,52	63,18	62,14		31,73	
2004	53,03	3,16	0,69		1,88	5,16	16,64	23,10	83,02	70,02		35,85	
2005	31,8	4,43			0,54	3,49	19,51	49,99	50,22	85,52		40,86	
2006	24,19	2,86			1,53	2,26	83,03	24,84	74,72	117,94		23,76	
2007	23,42	0,55			0,35	2,97		31,48	93,45	108,92		41,73	
2008	39,97		1,93	0,75	0,22	2,61	14,09	37,14	75,61	98,12		49,09	
2009	30,43	0,19		1,01	0,47	3,06	12,28	15,04	63,32	112,14		33,37	
2010	13,29				0,30	3,63	28,50	45,08	59,59	82,68		52,13	
2011	31,61					1,06	10,63	56,61	56,04	47,39		12,79	
Razem	313,57	23	15,01	1,76	6,9	28,68	345,89	300,07	683,6	813,67		321,31	
Orientacyjne zadania na ubiegły okres	444,44	15,42	1,67	2,96	3,45	92,98	236,66	588,21	728,72	820,62		468,94	
% wykonania	70%	149%	899%	59%	200%	31%	146%	51%	94%	99%		68%	
Ogółem Nadleśnictwo													
2002	43,81	8,06			3,19	7,57	123,04	30,47	126	89,28			
2003	65,86	8,48	20,92		0,41	8,37	193,71	37,20	170,48	177,52		72,53	
2004	99,1	9,28	7,16		3,10	11,38	37,88	80,61	150,15	186,05		69,10	
2005	81,46	4,97	3,87		2,27	8,25	94,53	101,05	102,43	195,13		72	
2006	59,82	4,15			2,68	7,59	160,35	75,23	148,07	258,49		55,29	
2007	58,31	0,7	2,02		1,78	5,48	23,56	83,79	172,37	167,23		76,95	
2008	68,79	2,51	5,33	1,17	1,51	3,98	40,16	89,30	169,28	140,56		77,62	
2009	55,85	2,31	1,72	1,79	0,59	3,78	47,13	32,25	144,70	175,86		63,16	
2010	17,85				0,50	6,35	49,71	66,01	134,48	104,96		77,55	

Rok kalendarzowy	Odnowienia i zalesienia							Pielęgnowanie			Melioracje		
	otwarte		pod osłoną			poprawki i uzupełnienia	wprowadzenie podszytów	gleby	upraw	młodników	nawożenie	agrotechniczne	wodne
	plazowiny, halizny, zręby	grunty nieleśne	przy rębniach złożonych	podsadzenia	dolesienia luk i przereźień								
Powierzchnia zredukowana - ha													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Wykonanie za ubiegły okres wg lat													
2011	56,94				0,25	1,32	26,14	80,77	133,10	60,60		101,51	
Razem	607,76	40,46	41,02	2,96	16,28	64,18	796,21	676,68	1451,06	1555,68		665,71	
Orientacyjne zadania na ubiegły okres	931,79	22,39	13,93	2,96	4,17	194,93	796,20	1222,62	1638,80	1499,66		979,33	
% wykonania	65%	181%	294%	100%	390%	33%	100%	55%	88%	104%		68%	

4.1. Odnowienia i zalesienia

W latach 2002-2011 wykonano łącznie 648,22 ha odnowień na powierzchniach otwartych i zalesień gruntów porolnych, co stanowi 67,9 % w stosunku do założonego planu, z czego plan zalesień wykonano w 180,7 % (plan 22,39 ha; wykonanie 40,46 ha), plan odnowień w 65 % (plan 931,79 ha, wykonanie 607,76 ha). Nie wykonanie planu odnowienia zrębów spowodowane jest nie zrealizowaniem etatu powierzchniowego cięć rębnych. Wykonanie odnowienia rębni złożonych zostało przekroczone trzykrotnie, ze względu na zmianę kwalifikacji rębni zupełnej (Id) na złożoną (IIIa). Przekroczenie planu wykonania dolesienia luk spowodowane jest dolesieniem luk powstałych w trakcie obowiązywania PUL w wyniku działania czynników biotycznych i abiotycznych.

4.2. Poprawki i uzupełnienia

W latach 2002-2011 wykonano poprawki na powierzchni 64,18 ha, co stanowi 33 % planu. Niskie wykonanie planu spowodowane jest stosowaniem przy odnowieniach dobrej jakości materiału sadzeniowego i poprawnym wykonaniem prac.

4.3. Pielęgnowanie lasu

Zabiegi pielęgnowania gleby i czyszczeń wczesnych wykonane zostały zgodnie z potrzebami. Nie wykonanie planu pielęgnowania gleby i upraw wiąże się z niepełnym wykonaniem odnowień, a wcześniej cięć rębnych. Czyszczenia późne wykonano w 104%.

5. Ocena wpływu wykonanych zabiegów gospodarczych na stan lasu

Ocena upraw i młodników do 10 lat przeprowadzona na powierzchniach otwartych przedstawiona została w tabeli nr XI, wykonanej przez BULiGL według stanu na dzień 31.12.2011, dla poszczególnych obrębów. Zinventaryzowano 586,41 ha upraw i młodników do 10 lat.

Skład gatunkowy zgodny z pożądanym posiada 552,35 ha (94%), częściowo zgodny 34,06 ha (6%). Upraw i młodników z niezgodnym składem gatunkowym nie stwierdzono.

TABELA 10.

Ocena upraw i młodników do 10 lat na powierzchniach otwartych (Tabela nr XI. IUL)

Typ siedliskowy lasu	Skład gatunkowy upraw i młodników do 10 lat										Uprawy przypadłe	Razem
	zgodny ze składem pożądanym			częściowo zgodny ze składem pożądanym			niezgodny ze składem pożądanym			0.4 i mniej		
	przy zadrzewieniu											
	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	0.4 i mniej		
powierzchnia - ha												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Obręb OSTROŁĘKA												
BŚW	204,25	0,31		3,73	1,82						210,11	
BW				0,99							0,99	
BMŚW	35,22	0,10		2,37	0,30						37,99	
BMW	7,75	2,61		0,74							11,10	
LMŚW	7,32			1,29							8,61	
LMW	1,02			2,56							3,58	
LW				2,23							2,23	
OL	2,88	1,15	1,27								5,30	
OLJ	0,48	1,54			1,53						3,55	

Typ siedliskowy lasu	Skład gatunkowy upraw i młodników do 10 lat									Uprawy przepadłe	Razem
	zgodny ze składem pożądanym			częściowo zgodny ze składem pożądanym			niezgodny ze składem pożądanym				
	przy zadrzewieniu									0.4 i mniej	
	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5	1.0-0.9	0.8-0.7	0.6-0.5		
powierzchnia - ha											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ogółem	258,92	5,71	1,27	13,91	3,65						283,46
Obwód SEBORKI											
BŚW	216,66	5,45		7,69	0,91						230,71
BW	2,64										2,64
BMSW	23,36				0,06						23,42
BMW	18,81	0,93		0,80							20,54
LMŚW	2,92										2,92
LMW				2,95							2,95
LW				0,25							0,25
OL	8,21	5,83									14,04
OLJ	1,64			2,21							3,85
LŁ				1,63							1,63
Ogółem	274,24	12,21		15,53	0,97						302,95
NADLEŚNICTWO											
BŚW	420,91	5,76		11,42	2,73						440,82
BW	2,64			0,99							3,63
BMSW	58,58	0,10		2,37	0,36						61,41
BMW	26,56	3,54		1,54							31,64
LMŚW	10,24			1,29							11,53
LMW	1,02			5,51							6,53
LW				2,48							2,48
OL	11,09	6,98	1,27								19,34
OLJ	2,12	1,54		2,21	1,53						7,40
LŁ				1,63							1,63
Ogółem	533,16	17,92	1,27	29,44	4,62						586,41

Ocenę odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych według typów siedliskowych lasu i według gatunków panujących przedstawiono w tabeli wykonanej przez BULiGL według stanu na dzień 31.12.2011 r. (Tabela wzór nr XII-IUL). Drzewostanów w KO w Nadleśnictwie Ostrołęka jest 77,86 ha. Przeciętny procent pokrycia wynosi 34,2% a przeciętną jakość hodowlaną w całym nadleśnictwie oceniono na 22.

TABELA 11.

Ocena odnowień podokapowych oraz upraw i młodników po rębniach złożonych (Tabela nr XII. IUL)

Wyszczególnienie	Typ siedliskowy lasu	Gatunek panujący młodego pokolenia	Powierzchnia manipulacyjna w ha	Przeciętny % pokrycia (zadrzewienie)	Przeciętna jakość hodowlana
	1	2	3	4	5
Obwód OSTROŁĘKA					
KO	BMSW	DB	10,57	30,0	22
	BMSW	DB.S	3,56	30,0	22
	BMW	DB	22,44	30,0	22
	LMŚW	DB	8,79	39,2	22
	LMŚW	DB.S	3,93	30,0	22
	LMW	DB	7,19	50,0	12
	LW	DB	14,44	30,0	22
Razem			70,92	33,2	22
Ogółem			70,92	33,2	22
Obwód SEBORKI					
KO	LMŚW	DB.S	6,14	47,1	22
	LMW	OL	0,80	30,0	22
Razem			6,94	45,1	22

Wyszczególnienie	Typ siedliskowy lasu	Gatunek panujący młodego pokolenia	Powierzchnia manipulacyjna w ha	Przeciętny % pokrycia (zadrzewienie)	Przeciętna jakość hodowlana
	1	2	3	4	5
Ogółem			6,94	45,1	22
NADLEŚNICTWO					
KO	BMŚW	DB	10,57	30,0	22
	BMŚW	DB.S	3,56	30,0	22
	BMW	DB	22,44	30,0	22
	LMŚW	DB	8,79	39,2	22
	LMŚW	DB.S	10,07	40,4	22
	LMW	DB	7,19	50,0	12
	LMW	OL	0,80	30,0	22
	LW	DB	14,44	30,0	22
Razem			77,86	34,2	22
Ogółem			77,86	34,2	22

6. Nasiennictwo i selekcja

6.1. Wyłączone Drzewostany Nasienne (WDN)

Nadleśnictwo posiada dwa Wyłączone Drzewostany Nasienne sosny pospolitej (region pochodzenia 401) w Leśnictwie Płoszyce, oddział 39c, 40d, 40g o łącznej powierzchni 14,55 ha, i w Leśnictwie Zabiele oddz. 175f o powierzchni 10,07 ha.

Obiekty zostały uznane w roku 1961 Zarządzeniem Dyrektora Naczelnego Zarządu Lasów Państwowych a Decyzją Ministra Środowiska nr 368/KRLMP/05 w roku 2005 zarejestrowane w Krajowym Rejestrze LMP.

6.2. Gospodarcze Drzewostany Nasienne (GDN)

Według stanu na 01.01.2002 r. Nadleśnictwo Ostrołęka posiadało 876,09 ha Gospodarczych Drzewostanów Nasiennych.

Na dzień 31.12.2011 r. nadleśnictwo posiada 523,78 ha GDN z tego:

GDN sosny pospolitej	(region pochodzenia 401 i 402)	o pow. 421,12 ha,
GDN brzozy brodawkowatej	(region pochodzenia 402)	o pow. 22,90 ha,
GDN dębu szypułkowego	(region pochodzenia 402)	o pow. 29,03 ha,
GDN olszy czarnej	(region pochodzenia 402)	o pow. 18,49 ha.

Zmiana powierzchni GDN wynika z weryfikacji drzewostanów przez Biuro Nasiennictwa Leśnego w 2005 roku oraz bieżącego użytkowania rębego.

6.3. Źródła nasion.

W roku 2006 na terenie nadleśnictwa wyznaczono, a następnie wpisano do rejestru Decyzją Ministra Środowiska nr 681/KRLMP/06 źródło nasion w kategorii I ze zidentyfikowanego źródła dla lipy drobnolistnej – oddz. 48 I, leśnictwo Przysań (MP/1/46027/006).

6.4. Uprawy pochodne.

Nadleśnictwo posiada 16 bloków upraw pochodnych sosny pospolitej rozmieszczonych w 10 leśnictwach. Powierzchnia upraw pochodnych w blokach na dzień 31.12.2011 r. to 929,76 ha.

7. Szkółkarstwo

7.1. Szkółkarstwo leśne w Nadleśnictwie Ostrołęka

W latach 2002-2011 szkółka w Nadleśnictwie Ostrołęka składała się z 10 kwater rozmieszczonych na terenie 5 leśnictw. Wielkość kwater wahała się od 0,5 ha do 1,4 ha. W trakcie minionego dziesięciolecia powierzchnia szkółki ulegała systematycznemu zmniejszaniu.

Zgodnie z Regionalnym Programem Produkcji Szkółkarskiej dla Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie na lata 2009-2015 szkółka została przeznaczona do likwidacji. Ostateczna likwidacja szkółki nastąpi z dniem 31.12.2011 r.

7.2. Analiza produkcji szkółkarskiej

W latach 2002-2011 nadleśnictwo produkowało na potrzeby własne oraz lasów niepaństwowych sadzonki drzew i krzewów leśnych (sosna, świerk, modrzew, brzoza, olcha, dąb, lipa, klony, jesion, buk, grab, jarząb, głogi i inne). Nadleśnictwo prowadziło sprzedaż sadzonek dla miejscowej ludności na potrzeby zalesień

gruntów porolnych i bieżących odnowień. Produkcja nie zawsze w pełni zaspokajała własne potrzeby. Część materiału sadzeniowego była kupowana w innych jednostkach LP. Średnioroczna produkcja sadzonek oscylowała w granicach 1 300 tys. szt.

7.3. Infrastruktura szkółki

Szkółka Nadleśnictwa Ostrołęka nie posiadała deszczowni oraz właściwej infrastruktury technicznej. Jedyne doposażenie o kilka urządzeń wspomagających produkcje materiału sadzeniowego miało miejsce w 2006 r.

8. Ochrona lasu

8.1. Rozmiar szkód w lasach spowodowanych przez czynniki biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne

Powierzchniowy udział uszkodzeń drzewostanów wg głównej przyczyny uszkodzeń zgodnie z określonymi w Instrukcji Urządzania Lasu procentowymi przedziałami uszkodzeń (drzewostany z uszkodzeniami do 10 % traktowano jak bez uszkodzeń) przedstawiają się następująco (w ha):

TABELA 12.
Uszkodzenia drzewostanów wg przyczyn

Przyczyny uszkodzenia	Obręb	Stopień uszkodzenia			Ogółem
		1 (11-25%)	2 (26-60%)	3 (pow.60%)	
		Powierzchnia uszkodzeń w ha			
1	2	3	4	5	6
Grzyby	Ostrołęka	131,94	17,55	-	149,49
	Seborki	23,57	0,12	-	23,69
Antropogeniczne	Ostrołęka	13,88	-	-	13,88
	Seborki	2,40	-	-	2,40
Klimat	Ostrołęka	2,15	4,21	-	6,36
	Seborki	2,45	-	0,73	3,18
Owady	Ostrołęka	-	-	-	0,00
	Seborki	3,41	-	-	3,41
Wodne	Ostrołęka	33,77	5,06	1,51	40,34
	Seborki	1,67	1,87	-	3,54
Pożar	Ostrołęka	-	-	-	0,00
	Seborki	6,68	-	-	6,68
Zwierzyna	Ostrołęka	261,63	15,09	-	276,72
	Seborki	36,05	0,28	-	36,33
Inne	Ostrołęka	39,61	4,66	-	44,27
	Seborki	18,18	-	-	18,18
Ogółem	Ostrołęka	482,98	46,57	1,51	531,06
	Seborki	94,41	2,27	0,73	97,41
	Nadleśnictwo	577,39	48,84	2,24	628,47

Inwentaryzacja stanu lasu wykazała, że uszkodzenia występują na powierzchni 628,47 ha, co stanowi 3,9 % drzewostanów ogółem.

Uszkodzenia drzewostanów występują głównie w 1 stopniu uszkodzenia – 92 %, w 2 stopniu – 7 %, w 3 stopniu – pon. 1 %.

Największą grupę stanowią uszkodzenia od zwierzyny – 313,05 ha, następnie uszkodzenia powodowane przez grzyby – 173,18 ha. Pozostałe czynniki w niewielkim stopniu uszkodziły drzewostany.

8.1.1. Szkody spowodowane przez zwierzynę

Szkody powodowane przez zwierzynę płową na naszym terenie są gospodarczo znośne, jednak w ostatnim okresie obserwujemy znaczny ich wzrost. Są to szkody od zgryzania w uprawach oraz spalowania w młodnikach.

Wielkość uszkodzeń powodowanych przez zwierzynę wg oceny wykonawcy Planu Urządzenia Lasu przedstawia się następująco: zainwentaryzowano szkody na powierzchni 313,05 ha, w tym, w 1 stopniu uszkodzenia – 297,68 ha i 2 stopniu – 15,37 ha.

Szkody łowieckie nie mają znaczącego wpływu na wielkość wykonywanych w nadleśnictwie poprawek w uprawach. Spowodowane jest to stosowaniem różnych metod zabezpieczania w miejscach szczególnie narażonych na zgryzanie. Nadleśnictwo stosuje zasadę rozproszonego ryzyka ograniczając ochronę tylko do naprawę niezbędnych zabiegów.

Wzrastająca w ostatnich latach liczebność zwierzyny czyni zwiększoną presję na uprawy i młodniki. Nadleśnictwo corocznie w okresie zimowym wykłada drzewa zgryzowe oraz współpracuje z dzierżawcami obwodów łowieckich w zakresie racjonalizacji planów łowieckich i pozyskania zwierzyny płowej (tabele stanów zwierzyny i pozyskania przy omówieniu użytkowania ubocznego).

TABELA 13
Szkody od zwierzyny w latach 2002-2011 - razem dla nadleśnictwa

Rok	Uprawy w ha				Młodniki w ha				Drzewostany w ha			
	Stopień uszkodzenia w %				Stopień uszkodzenia w %				Stopień uszkodzenia w %			
	<20	21-50	>50	rm	<20	21-50	>50	rm	<20	21-50	>50	rm
2002	14,8	3,48	0,42	18,7	18,51	2,02	0,56	21,09				0
2003	19,42	4,87	0	24,29	54,02	0,71	0	54,73				0
2004	10,89	1,01	0,5	12,4	40,14	0,71	0	40,85				0
2005	25,43	5,69	0,71	31,83	24,43	0,71	0	25,14				0
2006	60,82	13,88	0,8	75,5	73,2	5,72	0	78,92	16,69	0	0	16,69
2007	42,65	6,67	0	49,32	36,49	3,84	0	40,33				0
2008	47,65	10,02	0	57,67	22,9	8,48	0	31,38				0
2009	37,68	15,79	0	53,47	56,9	3,39	5,69	65,98				0
2010	60,16	19,33	0	79,49	125,97	20,06	6,24	152,27				0
2011	124,86	32,53	11,15	168,54	144,35	19,53	5,69	169,57	14,82	0	0	14,82
Razem	444,36	113,27	13,58	571,21	596,91	65,17	18,18	680,26	31,51	0	0	31,51

TABELA 14.
Stosowane sposoby zabezpieczania od zwierzyny w latach 2002-2011

Rok	zabezpieczenie chemiczne	zabezpieczenie mechaniczne		
		osłonki plastikowe	pakuły	Grodz. upraw
2002	2,51			0,10
2003	5,19			
2004	0,27	1,1	0,25	0,30
2005	7,26	3,64	0,65	0,30
2006	4,34	11,11		0,30
2007	5,35	2,2	0,4	0,15
2008	3,37	10,34		
2009	4,32	14,35		
2010				0,27
2011		7,57		
Razem	32,61	50,31	1,3	1,42

Najczęściej stosowanym sposobem ochrony przed szkodami od zwierzyny były metody mechaniczne - zabezpieczanie gniazd dębowych na uprawach oraz w latach wcześniejszych metody chemiczne, od których nadleśnictwo sukcesywnie odchodziło.

Grodzenia do 2007 roku dotyczyły wyłącznie zakładanych remiz.

W celu wzbogacenia bazy żerowej zwierzyny płowej, a tym samym zmniejszenia presji na uprawy nadleśnictwo stosowało wykładanie drzew zgryzowych pozyskanych w trakcie cięć pielęgnacyjnych.

8.1.2. Szkody spowodowane przez pożary

Organizacja ochrony przeciwpożarowej

Nadleśnictwo Ostrołęka zaliczone jest do I kategorii zagrożenia pożarowego na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 roku.

Zgodnie z Zarządzeniem nr 15 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dn. 22 lutego 2008 roku w sprawie wprowadzenia nowego podziału obszarów leśnych Polski na strefy prognostyczne, nadleśnictwo

znajduje się w strefie prognostycznej nr 10. Stopień zagrożenia pożarowego lasu określany jest na podstawie codziennych badań prowadzonych w punktach prognostycznych zlokalizowanych na terenie Nadleśnictw Parciaki i Dwukoły.

Lasy Nadleśnictwa Ostrołęka znajdują się z zasięgu działania dwóch Komend Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej:

- Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Ostrołęce,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Makowie Mazowieckim.

Na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Ostrołęka działa 51 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego 11 znajduje się w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (w miejscowościach: Borawe, Lelis, Czerwin, Dobrołęka, Goworowo, Nowa Wieś Zachodnia, Rzekuń, Suchcice, Troszyn, Sieluń i Sypniewo). Każdego roku teren nadleśnictwa kontrolowany jest przez Komendy PSP pod względem zabezpieczenia pożarowego. Corocznie nadleśnictwo aktualizuje i uzgadnia z właściwymi jednostkami Państwowej Straży Pożarnej „*Sposoby postępowania na wypadek pożaru lasu*”.

W biurze nadleśnictwa w godzinach popołudniowych, w dni wolne oraz święta, w okresie „akcji bezpośredniej” pełniony jest dyżur w Punkcie Alarmowo Dyspozycyjnym. Sieć łączności w Nadleśnictwie zapewnia PAD wyposażony w telefon stacjonarny, radiotelefon oraz połączenie z internetem do celów uzyskiwana bieżących informacji pogodowych.

W leśnictwach Lelis, Kruszewo i Wyszel znajdują się wieże do obserwacji terenu i lokalizacji powstałych pożarów. W okresie dużego zagrożenia pożarowego uruchamiane są naziemne patrole. Ponadto na zlecenie RDLP w Olsztynie uruchamiane są patrole lotnicze.

Infrastruktura służąca ochronie przed pożarami:

- Punkt Alarmowo-Dyspozycyjny w biurze nadleśnictwa,
- dostrzegalnie do obserwacji lasów i wykrywania pożarów, - 3 szt.
- bazy sprzętu przeciwpożarowego - 2 szt.
- (przy siedzibie nadleśnictwa oraz w Leśnictwie Dąbrówka),
- zabezpieczenie w wodę do celów gaśniczych
- ze źródeł naturalnych – rzeki - 7 szt.,
- przy zbiornikach sztucznych – zbiorniki ziemne - 10 szt.,
- hydranty własne nadleśnictwa zasilane ze studni głębinowych - 3 szt.
- hydranty wiejskie - 9 szt.
- sieć dojazdów pożarowych zapewniająca dostępność do obszarów leśnych,

Liczba, powierzchnia i główne przyczyny powstawania pożarów.

W latach 2002-2011 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Ostrołęka (gruntach LP) miało miejsce 87 pożarów o łącznej powierzchni 18,29 ha (średniorocznie 8 szt., przeciętna powierzchnia: 0,21ha).

TABELA 15.

Zestawienie pożarów za 10-lecie w Nadleśnictwie Ostrołęka.

Rok	liczba	powierzchnia objęta
	szt.	pożarami ha
2002	16	3,94
2003	13	2,98
2004	7	0,38
2005	7	0,95
2006	20	3,73
2007	4	0,43
2008	5	0,44
2009	10	5,27
2010	3	0,08
2011	2	0,09
Ogółem	87	18,29

W analogicznym okresie w lasach nadzorowanych odnotowano 181 pożarów o łącznej powierzchni 39,27 ha (średniorocznie 18 szt.).

Przeciętna powierzchnia pożaru jest podobna dla lasów różnej własności i wynosi 0,21ha. Główne przyczyny to nieświadome zaproszenie ognia.

8.1.3. Szkody spowodowane przez owady i grzyby patogeniczne

Głównym sprawcą wydzielenia się posuszu jest przykłaszczek granatek. Zasiadła on drzewostany przeredzone przez wiatr i osłabione przez hubę korzeniową, wśród których ponad 90 % powierzchni zajmuje sosna. Drzewostany te są wrażliwe na choroby grzybowe i podatne na przykłaszczka.

Nadleśnictwo corocznie stosowało biologiczne metody zwalczania poprzez smarowanie pni preparatem grzybowym *Phlebia gigantea*, który jest antagonistyczny w stosunku do huby korzeniowej. Średniorocznie zabieg był wykonywany na powierzchni ok. 57 ha.

Innym gatunkiem mającym istotne znaczenie dla stanu lasu był szeliniak sosnowiec. Nadleśnictwo poniosło znaczne koszty na zwalczanie szeliniaka w uprawach metodami mechanicznym i chemicznymi (średniorocznie ok. 70 ha). W ostatnich latach problem ten maleje. Wpływ na to ma wydłużenie okresu odnowienia do 5 lat, co pozwala na przelegiwanie zrębów, które jest skuteczną metodą ograniczającą występowanie szeliniaka w uprawach.

W 2004 r. na terenie leśnictw Przysań i Czerwin prowadzone były zabiegi zwalczające szkodniki pierwotne techniką lotniczą. W Leśnictwie Czerwin zabiegi zwalczające zwójkę zielonoczkę prowadzone były na powierzchni 145 ha, zaś w leśnictwie Przysań zwalczano brudnicę mniszkę na pow. 109 ha.

8.1.4. Szkody spowodowane przez zanieczyszczenia środowiska

Na terenie nadleśnictwa szkody powodowane przez zanieczyszczenie środowiska nie zostały stwierdzone.

8.1.5. Szkody spowodowane przez czynniki klimatyczne

Spośród czynników abiotycznych najbardziej dotkliwe były wichury w latach 2002 i 2011. W dniu 4 lipca 2002r. przez teren nadleśnictwa przeszła burza z silnymi wiatrami, która lokalnie miała charakter trąby powietrznej. Spowodowała uszkodzenia drzewostanów w leśnictwach Rżaniec, Dąbrówka, Przysań, Gutowo i Wyszel. Masa usuniętych wywrotów i złomów to ok. 23 tys.m³. Szkody pojedyncze i grupowe wystąpiły na obszarze ok. 7 500 ha.

20 lipca br. w wyniku burz i nawałnic stwierdziliśmy szkody głównie w leśnictwie Kruszewo na pow. ok. 8,68 ha. Masa wstępnie oszacowanych wywrotów i złomów to ok. 3 tys.m³.

8.2. Rozmiar cięć sanitarnych.

Pozyskanie drewna w cięciach sanitarnych stanowiło 8 % pozyskania drewna i przedstawia się następująco w poszczególnych latach:

TABELA 16.

Pozyskanie drewna w cięciach sanitarnych

Rok	Posusz	Wywroty i złomy	Razem	Pozyskanie roczne ogółem	% pozyskania
1	2	3	4	5	6
2002	12	18 128	18 140	47 006	8%
2003	3 898	3 177	7 075	51 876	15%
2004	4 108	132	4 240	50 537	10%
2005	2 573	153	2 726	49 996	8%
2006	3 272	-1 528	1 744	48 345	8%
2007	1 885	834	2 719	51 967	7%
2008	1 288	-45	1 243	48 735	4%
2009	1 091	52	1 143	47 518	3%
2010	927	119	1 046	45 614	3%
2011	462	1 261	1 723	43 371	10%
Ogółem	19 516	22 283	41 799	484 965	8%

9. Użytkowanie uboczne

91. Gospodarka łowiecka

Nadleśnictwo Ostrołęka należy do Rejonu Hodowlanego nr 7 „Kurpie Zachodnie”, który tworzą nadleśnictwa: Ostrołęka, Myszyńiec, Parciaki i Przasnysz. Wieloletni Łowiecki Plan Hodowlany obowiązuje na lata 2007-2017. Rolę koordynatora pełni Nadleśniczy Nadleśnictwa Parciaki.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Ostrołęka obecnie znajduje się 19 obwodów łowieckich. Cztery z nich to obwody leśne, pozostałe to obwody polne. Nadleśnictwo nie prowadzi gospodarki w OHZLP.

TABELA 17.

Zainwentaryzowany stan zwierzyny grubej w poszczególnych latach na terenie nadleśnictwa.

Stan na 15 marca ... roku	Łoś	Jeleń europejski	Sarna	Dzik
2002	2	72	681	153
2003	4	84	702	193
2004	3	65	674	184
2005	13	61	762	194
2006	19	78	896	214
2007	27	89	999	209
2008	26	120	1028	394
2009	26	132	1082	377
2010	21	149	1128	405
2011	32	162	1180	439
Średniorocznie	17,3	101,2	913,2	276,2
Docelowy stan zgodnie z WPL	32	116	1320	375

Analiza liczebności głównych gatunków łownych (jeleń, sarna, dzik) wskazuje, że stan ilościowy zbliżony jest do stanów określonych w wieloletnim planie hodowlanym. Stany ilościowe saren kształtują się na poziomie poniżej ilości określonych w wieloletnim łowieckim planie hodowlanym, a jelenie i dziki powyżej. Analizując stany ilościowe zwierzyny grubej należy mieć na względzie stosowaną metodę szacowania - metoda całorocznej obserwacji, która może być obciążona błędem.

W ostatnich latach obserwujemy wzrost liczebności zwierzyny łownej. Przyczyny takiego stanu rzeczy możemy dopatrywać się w zwiększonej liczbie drapieżników (wilka) w ościennych nadleśnictwach, co powoduje koncentrację zwierzyny na naszym terenie oraz dobre warunki bytowania i rozrodu. Powyższe przyczynia się do powiększania rozmiaru szkód powodowanych przez zwierzynę łowną.

TABELA 18.

Pozyskanie zwierzyny grubej

SEZON	Łoś	Jeleń europejski	Sarna	Dzik
2001/2002	0	19	77	73
2002/2003	0	18	82	77
2003/2004	0	15	77	66
2004/2005	0	12	65	53
2005/2006	0	11	48	60
2006/2007	0	13	55	48
2007/2008	0	17	70	81
2008/2009	0	22	85	129
2009/2010	0	24	92	137
2010/2012	0	24	112	149
Średniorocznie	0	17,5	76,3	87,3

9.2. Pozyskanie choinek

Sprzedaż choinek kształtowała się następująco:

- 2001 rok	- 93 szt.
- 2002 rok	- 83 szt.
- 2003 rok	- 45 szt.
- 2004 rok	- 42 szt.
- 2005 rok	- 80 szt.
- 2006 rok	- 55 szt.
- 2007 rok	- 72 szt.
- 2008 rok	- 66 szt.
- 2009 rok	- 72 szt.
- 2010 rok	- 66 szt.
Razem w okresie	-674 szt.

Niski poziom pozyskania i sprzedaży choinek wynika z funkcjonowania znacznej ilości plantacji choinkowych własności prywatnej.

9.3. Pozostałe użytkowanie uboczne

Baza surowcowa pozostałych użytków ubocznych była wykorzystywana w niewielkim stopniu. Praktycznie nie pozyskiwano żywicy i karpiny, ze względu na brak zainteresowania tymi produktami. Pozyskanie roślin runa również nie występuje. Istotnym elementem użytkowania ubocznego jest pozyskanie grzybów. Lasy nadleśnictwa to bogata baza surowcowa w tym zakresie. Baza ta jest intensywnie wykorzystywana na potrzeby własne przez okoliczną ludność.

9.4. Gospodarka rolna.

Nadleśnictwo Ostrołęka nie prowadzi gospodarki rolnej. Grunty rolne znajdujące się w zasobach Nadleśnictwa są użytkowane przez dzierżawców oraz użytkowników deputatów gruntowych (zgodnie z PUZP). Łączna powierzchnia gruntów rolnych przekazanych w użytkowanie na podstawie zawartych umów wynosi 261 ha.

9.5. Działalność dodatkowa – dzierżawy

Na terenie nadleśnictwa zainwentaryzowano złoża kopalin pospolitych – żwiry, w Leśnictwie Czerwin obr. Ostrołęka o pow. ok. 70ha. Od 1991 roku są dzierżawione grunty podmiotom gosp. pod eksploatację kopalin. W chwili obecnej dzierżawa na ten cel obejmuje 40,06 ha gruntów. Roczne przychody nadleśnictwa z tego tytułu są na poziomie 1.230 tys.zł.

10. Ocena wykonania zadań wynikających z programu ochrony przyrody

W zasięgu Nadleśnictwa Ostrołęka występują następujące formy ochrony przyrody:

- rezerwat przyrody,
- pomniki przyrody,
- obszary Natura 2000
- gatunki chronione,

10.1. Rezerваты przyrody

Na terenie Nadleśnictwa Ostrołęka znajduje się jeden rezerwat „Olsy Płoszyckie”.

Rezerwat o powierzchni 140.86 ha został ustanowiony w 1997 r. Zarządzeniem MOŚZNiL z dnia 25 sierpnia 1997 r. w celu „ochrony dobrze zachowanego kompleksu olsów wykazującego wysokie walory florystyczne i fitosocjologiczne”.

10.2. Pomniki przyrody

Na gruntach zarządzanych przez nadleśnictwo i stanowiących własność Skarbu Państwa znajdują się następujące pomniki przyrody:

- "ALTANA" grupa 16 sztuk lip drobnolistnych zrośniętych pniami w obrębie Ostrołęka, leśnictwo Borawe, oddz. 237a, pomnik ustanowiony 05.06.1973 r. przez PWRN w Warszawie aktem sygn. Rlop-831/101/73,
- Modrzew polski położony w obrębie Ostrołęka, leśnictwo Borawe, oddz. 237a, pomnik ustanowiony 05.06.1973r. przez PWRN w Warszawie aktem sygn. Rlop-831/100/73,

- Brzoza brodawkowata w wieku 100lat, położona w obrębie Ostrołęka, leśnictwo Łodziska, oddz. 211f, pomnik ustanowiony 03.03.1975r. przez Wojewodę Warszawskiego aktem sygn. RLS.X-831/36/75, (obecnie wywrot, pozostawiony do naturalnego rozkładu)
- Dąb szypułkowy położony w obrębie Seboroki, leśnictwo Przysań, oddz. 49d, pomnik ustanowiony 17.07.1972r. przez PWRN w Warszawie aktem sygn. Rlsp-831/22/72,

10.3. Natura 2000

Podstawami prawnymi sieci Natura 2000 są:

1. Dyrektywa Ptasia (Dyrektywa Rady 79/409/EWG z 2 kwietnia 1979 roku – z późniejszymi modyfikacjami o ochronie dzikich ptaków),
2. Dyrektywa Siedliskowa (Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 roku o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

Na terenie Nadleśnictwa Ostrołęka występują trzy obszary specjalnej ochrony ptaków.

Dyrektywa Rady nr 79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków zwana Dyrektywą Ptasia, ma na celu ochronę gatunków ptaków, gospodarowanie nimi i regulowanie ich liczebności. Zawiera ona również zasady dopuszczalnego ich wykorzystania, podaje listę gatunków ptaków rzadkich, lub zagrożonych wyginięciem z powodu zmian zachodzących w ich siedliskach, które muszą być objęte ochroną, aby umożliwić ptakom przetrwanie i rozród.

TABELA 19.

Obszary Natura 2000 na terenie Nadleśnictwa

Powierzchniowe formy ochrony przyrody	Nazwa obszaru	Powierzchnia w ha	Suma powierzchni
Obszar Natura 2000 Dyrektywa Ptasia	OSO Dolina Omulwi i Płodownicy	189,21	825,36
	OSO Dolina Dolnej Narwi	505,91	
	OSO Puszcza Biała	130,24	

10.4. Gatunki chronione

Każdego roku przez pracowników Nadleśnictwa dokonywana jest weryfikacja waloryzacji zasobów przyrodniczych aktualizująca wykaz chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów zawarty w Programie Ochrony Przyrody.

W latach 2006-2007 na podstawie Decyzji nr 63 Dyrektora Generalnego Lasów została przeprowadzona powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory - o których mowa w Dyrektywach Rady: Nr 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory i 92/62/WE z dnia 27 października 1997 r. w sprawie dostosowania do postępu naukowo-technicznego dyrektywy 93/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także w sprawie uzupełnienia inwentaryzacji bociana czarnego, bielika, orlika krzykliwego, puchacza, żurawia i cietrzewia. Powszechną inwentaryzacją objęty był teren całego nadleśnictwa.

W trakcie prac na terenie nadleśnictwa zinwentaryzowano następujące gatunki zwierząt:

- - Bóbr europejski 20 stanowisk
- - Czerwończyk nieparek 12 okazów
- - Kumak nizinny 5 stanowisk
- - Traszka grzebieniasta 7 stanowisk
- - Żuraw 14 stanowisk

Siedliska zinwentaryzowane w latach 2006-2007 na terenie Nadleśnictwa:

- - Śródładowy bór chrobotkowy 226 ha,
- - Sosnowe bory bagienne typowe 6 ha,
- - Grąd subkontynentalny 70 ha,
- - Łęgi olszowe, olszowo-jesionowe i jesionowe 65 ha,
- - Sosnowo-brzozowy las bagienny 3 ha,
- - Śródładowe wydmy z otwartymi murawami 9 ha,
- - Naturalne jeziora eutroficzne 2 ha.

Nadleśnictwo realizuje również Zarządzenie Nr 23 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji L.P w Olsztynie z dnia 18.08.2008 roku w sprawie szczególnej ochrony zasobów rozkładającego się drewna w ochronie różnorodności biologicznej, w wybranych ekosystemach leśnych na terenie RDLP w Olsztynie oraz Zarządzenie Nr 24 Dyrektora RDLP z dnia 26.08.2008 roku w sprawie procedury wyznaczania i konsultacji społecznych lasów o szczególnych walorach przyrodniczych HCVF. Wyznaczono 641,23 ha takich powierzchni z 371,3 m³ rozkładającego się drewna (stan na 31.12.2011 r.). Ponadto na pozostałych terenach zainwentaryzowano 139,4 tys. m³ drewna martwego. Łącznie daje to 139,8 tys. m³ drewna martwego w nadleśnictwie.

Zarządzenie 24 - Kategorie ochronności HCVF (powierzchnie zatwierdzone Decyzją Nr 78 Dyrektora RDLP z dnia 25.08.2009r)

TABELA 20.
Lasy o szczególnych walorach przyrodniczych (HCVF)

Lp.	Kategoria HCVF	Pow. w ha	Identyfikacja formy ochrony	Krótki opis przedmiotu ochrony
1.	1_1_a	138,99	Lasy posiadające globalne regionalne lub narodowe znaczenie pod względem koncentracji wartości biologicznych Lasy w rezerwach przyrody „Olsy płoszyckie”	Zachowanie kompleksu drzewostanów olszowych z udziałem licznych gat. roślin rzadkich i chronionych
2.	1_2_b	521,39	Ostoje i stanowiska gatunków ginących i zagrożonych.	Rośliny i zwierzęta z europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 mające istotne znaczenie dla zachowania zasobów
3.	2.	817,29	Kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie w skali krajowej, makroregionalnej lub globalnej. Obszary Natura 2000 Dyrektywa ptasia	Ochronie dziko żyjących ptaków
4.	3.1	138,88	3.1 bory, brzeziny bagienne, 3.2 grądy, łągi Obszary obejmujące rzadkie, ginące lub zagrożone ekosystemy.	Ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące mające marginalne znaczenie z punktu widzenia gospodarki leśnej
	3.2	81,01		
5.	4.1	304,24	4.1 – lasy wodochronne	Lasy pełniące funkcje w sytuacjach krytycznych.
	4.2	226,20	4.2 – lasy glebochronne	
6.	6.	24,48		Lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności
Razem		2252,48		

11. Infrastruktura techniczna w latach 2002-2011.

Na początku 2002 roku Nadleśnictwo Ostrołęka administrowało 42 lokalami mieszkalnymi. Na podstawie art. 40a Ustawy o Lasach w latach 2002 – 2011 sprzedano 13 lokali. W tym czasie również wybudowano 3 lokale. Na koniec roku 2011 nadleśnictwo posiada 32 lokali mieszkalnych.

TABELA 21.
Zasoby mieszkaniowe

Ilość nieruchomości mieszkaniowych na dzień 01.01.2002 r.	Lokale mieszkalne w szt.	42
	w tym budynki w szt.	34
Ilość nieruchomości mieszkaniowych na dzień 31.12.2011 r.	Lokale mieszkalne w szt.	32
	w tym budynki w szt.	24
Ilość nieruchomości mieszkaniowych sprzedanych i przekazanych gminom i rozebranych w ostatnich 10 latach	Lokale mieszkalne w szt.	13
	w tym budynki w szt.	13
Stan i wykorzystanie mieszkań na dzień 31.12.2011 r.	Ilość lokali funkcyjnych w szt.	13
	Ilość lokali rotacyjnych w szt.	8
	Ilość lokali pozostałych w szt.	11
	Ilość pustostanów szt.	0
	Ilość lokali przewidzianych do sprzedaży lub rozbiórki w 2012-2013r. w szt.	11
	Ilość lokali do pozostawienia docelowo w szt.	17
	w tym:	
funkcyjne	12	
rotacyjne	5	

W minionym dziesięcioleciu Nadleśnictwo Ostrołęka wydatkowało znaczne nakłady na infrastrukturę, zarówno w ramach nakładów na środki trwałe w budowie jak i w ramach nakładów na remonty i zakupy środków trwałych.

Główne wykonane zadania inwestycyjne to:

Budynki i budowle- budowa nowych

- budowa leśniczówki Gutowo wraz z budynkiem garażowo-gospodarczym (2006 rok),
- budowa leśniczówki Wyszel wraz z budynkiem garażowo-gospodarczym (2009 rok),
- budowa nadleśniczówki wraz z budynkiem garażowo-gospodarczym (2010 rok),

- remont leśniczówek:

- Łęg (2002 rok)
- Lelis (2003 rok)
- Dąbrówka (2004 rok)
- Kruszewo, Rżaniec, Przysań, Borawe (2005 rok)
- Czerwin (2006 rok)
- Pasieki (2008 rok)

remont podleśniczówek

- Płoszyce, Kruszewo (2005 rok)
- Gowoprowo, Czerwin (2006 rok)
- Dąbrówka, Zabiele (2007 rok)

Budowa dróg pożarowych za środki UE

- 12,80 km (2005 rok)
- 15,10 km (2006 rok)
- 19,07 km (2011 rok)

- naprawy dróg leśnych w ramach remontów bieżących

- średniorocznie 15,0 km

Urządzenia melioracyjne:

- corocznie wykonywano prace konserwacyjne w ramach bieżącego utrzymania na terenie całego nadleśnictwa.

Infrastruktura przeciwpożarowa:

- budowa wieży obserwacyjnej do wykrywania pożarów w leśnictwie Kruszewo (2002 rok),
- budowa punktów czerpania wody w leśnictwach Rżaniec (2005 rok),

Infrastruktura szkółkarska:

- Zakup sprzętu szkółkarskiego za środki UE. Zakupiono 14 szt. sprzętu szkółkarskiego za kwotę prawie 700 tysięcy złotych (2006 rok)

Transport zakup nowych samochodów

- Suzuki Grand Vitara (2008 rok),
- Nissan Pickup straży leśnej z modułem gaśniczym (2003 rok),
- Suzuki Grand Vitara (2011 rok),

12. Edukacja leśna

Już od wielu lat prowadzona jest w Nadleśnictwie Ostrołęka szeroko rozumiana działalność z zakresu edukacji przyrodniczo leśnej. Zmieniają się jej formy dostosowując się do potrzeb społeczeństwa i możliwości, jakie daje rozwój i postęp cywilizacji. Prawnie kwestię edukacji społeczeństwa w Lasach Państwowych uregulowało Zarządzenie Dyrektora Generalnego nr 57 z dnia 09.05.2003 r., wprowadzające pełną sprawozdawczość oraz tworzenie Programu Edukacji Społeczeństwa (w Nadleśnictwie Ostrołęka na lata 2002-2011), będącego integralną częścią Planu Urządzenia Lasu.

Ilość osób korzystających z oferty edukacji w Nadleśnictwie Ostrołęka:

rok	osób
2002	1 200
2003	1 525
2004	2 483
2005	2 445
2006	884
2007	1 176
2008	1 304
2009	2 170
2010	2 588
2011	1 920

W zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa znajduje się duża liczba placówek oświatowych. Największym skupiskiem ludności jest miasto Ostrołęka, gdzie funkcjonują liczne przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne oraz uczelnie wyższe.

Nadleśnictwo Ostrołęka realizuje edukację poprzez różne formy:

- Lekcje terenowe na ścieżce edukacyjnej,
- Spotkania z leśnikiem w szkołach,
- Spotkania i prelekcje w innych placówkach publicznych,
- Konkursy przyrodnicze i leśne,
- Imprezy okolicznościowe,
- Wystawy edukacyjno przyrodnicze.

Trzonem działalności edukacyjnej w Nadleśnictwie są zajęcia z młodzieżą prowadzone przez pracowników zajmujących się edukacją oraz leśniczych terenowych.

Pracownicy przekazują swoją wiedzę na temat ekosystemów leśnych, lokalnej fauny i flory (gatunków rzadkich, ginących i zagrożonych wyginięciem), omawiane są różne formy ochrony środowiska i jak możemy o nie wspólnie zadbać.

Wspomnieć należy też, że Nadleśnictwo współpracuje z mediami. Artykuły prasowe ukazują się w prasie lokalnej informując na bieżąco czytelników o wydarzeniach mających miejsce na terenie nadleśnictwa.

Podstawą do prowadzenia edukacji w Nadleśnictwie Ostrołęka są ścieżki dydaktyczne zlokalizowana w leśnictwach: Łęg i Płoszyce. Przy ścieżce edukacyjnej w Leśnictwie Łęg znajduje się wiata, gdzie organizowane są lekcje oraz inne formy edukacji. Na realizację celów edukacyjnych nadleśnictwo pozyskuje środki zewnętrzne.

Edukacja młodzieży prowadzona jest również we współpracy z Kołami Łowieckimi, połączona ze sprzątaniem lasu czy dokarmianiem zwierzyny. Istotnym elementem edukacji i rekreacji turystycznej są ścieżki rowerowe oraz trasy konne.

13. Wnioski wynikające z porównania powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzania lasu

Według danych BULiGL w Olsztynie, porównano wskaźniki stanu zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzania lasu dla Nadleśnictwa Ostrołęka.

TABELA 22.

Porównanie wskaźników stanu zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzania lasu (Tabela XIII. IUL)

Lp	Wskaźniki	j.m.	Stan na 1.1.1979	Stan na 1.1.1992	Stan na 1.01.2002	Stan na 1.01.2012**
1	2	3	4	5	6	7
Obręb OSTROŁĘKA						
1.	Powierzchnia leśna zal. i niezal.	ha	8 682	8 875	9 025	9 025
2.	Zasoby miąższości	m ³	1 137 636	1 408 774	1 778 716	2 076 000
3.	Przeciętna zasobność drzewostanów na 1 ha w podklasach wieku					
	Ila	m ³	82	84	79	103
	Ilb	m ³	151	165	143	168
	IIla	m ³	193	200	218	198
	IIlb	m ³	213	224	250	263
	IVa	m ³	227	248	274	278
	IVb	m ³	236	247	302	300
	Va	m ³	227	272	281	313
	Vb	m ³	214	255	293	312
	VI	m ³	220	233	289	392
	VII i starsze	m ³	185	190	282	305
	VIII i starsze	m ³	b.d.	b.d.	b.d.	-
	KO	m ³	-	-	203	232
	KDO	m ³	-	-	-	261
4.	Przeciętna zasobność na 1 ha na pow. leśnej zal. i niezal.	m ³	134	159	197	230
5.	Przeciętny wiek	lat	42	44	50	56
6.	Spodziewany bieżący przyrost roczny drzewostanów na 1 ha – tablicowy	m ³	1,44	6,18	6,44	6,16
7.	Spodziewany bieżący przyrost roczny drzewostanów na 1 ha – zred.	m ³	0,66	4,64	4,83	6,16
8.	Przeciętna miąższość użytków rębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³	1,44	1,09	1,24	b.d.
9.	Przeciętna miąższość użytków przedrębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³	0,66	1,26	2,40	b.d.
10.	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący roczny przyrost d-nów na 1 ha	m ³	4,25	6,15	6,94	b.d.
Obręb SEBORKI						
1.	Powierzchnia leśna zal. i niezal.	ha	6 716	6 951	6 966	7 019
2.	Zasoby miąższości	m ³	1 017 545	1 046 393	1 298 469	1 415 376
3.	Przeciętna zasobność drzewostanów na 1 ha w podklasach wieku					
	Ila	m ³	51	69	90	86
	Ilb	m ³	165	140	154	152
	IIla	m ³	208	183	198	197
	IIlb	m ³	240	215	234	210
	IVa	m ³	247	241	259	245
	IVb	m ³	272	237	273	274
	Va	m ³	278	256	284	304
	Vb	m ³	288	256	289	329
	VI	m ³	279	235	294	357
	VII i starsze*	m ³	293	283	289	385
	VIII i starsze	m ³	b.d.	b.d.	b.d.	393
	KO	m ³	-	-	209	207
	KDO	m ³	-	-	-	-
4.	Przeciętna zasobność na 1 ha na pow. leśnej zal. i niezal.	m ³	154	151	187	207

Lp	Wskaźniki	j.m.	Stan na 1.1.1979	Stan na 1.1.1992	Stan na 1.01.2002	Stan na 1.01.2012**
1	2	3	4	5	6	7
5.	Przeciętny wiek	lat	45	45	50	55
6.	Spodziewany bieżący przyrost roczny drzewostanów na 1 ha – tablicowy	m ³	b.d.-	5,67	6,24	5,56
7.	Spodziewany bieżący przyrost roczny drzewostanów na 1 ha – zred.	m ³	b.d.-	4,26	4,68	5,56
8.	Przeciętna miąższość użytków rębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³	1,55	1,40	1,15	b.d
9.	Przeciętna miąższość użytków przedrębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³	0,81	1,29	2,40	b.d
10.	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący roczny przyrost d-nów na 1 ha	m ³	2,36	6,19	6,05	b.d
NADLEŚNICTWO						
1.	Powierzchnia leśna zal. i niezal.	ha	15 399	15 926	15 991	16 044
2.	Zasoby miąższości	m ³	2 155 181	2 455 167	3 077 185	3 489 193
3.	Przeciętna zasobność drzewostanów na 1 ha w podklasach wieku					
	Ila	m ³	68	78	83	95
	Ilb	m ³	156	148	148	162
	IIla	m ³	201	194	209	198
	IIlb	m ³	224	219	245	238
	IVa	m ³	233	246	266	266
	IVb	m ³	258	243	292	287
	Va	m ³	258	262	282	310
	Vb	m ³	246	256	291	319
	VI	m ³	241	234	292	368
	VII i starsze*	m ³	254	262	285	342
	VIII i starsze	m ³	b.d.	b.d.	b.d.	-
	KO	m ³	-	-	204	230
	KDO	m ³	-	-	-	261
4.	Przeciętna zasobność na 1 ha na pow. leśnej zal. i niezal.	m ³	140	156	193	217
5.	Przeciętny wiek	lat	42	44	50	56
6.	Spodziewany bieżący przyrost roczny drzewostanów na 1 ha – tablicowy	m ³	b.d.	5,96	6,36	5,90
7.	Spodziewany bieżący przyrost roczny drzewostanów na 1 ha – zred.	m ³	b.d.	4,47	4,77	5,90
8.	Przeciętna miąższość użytków rębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³	1,49	1,23	1,38	b.d
9.	Przeciętna miąższość użytków przedrębnych na 1 ha (za okres ubiegły)	m ³	0,72	1,27	2,40	b.d
10.	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący roczny przyrost d-nów na 1 ha	m ³	3,29	6,30	6,28	b.d

*- stan na 01.01.2012 tylko klasa VII , d-stany starsze ujęte w kl VIII i starszych.

** - dane z BUL w Olsztynie.

Jak wynika z przekazanych danych (tabela wzór nr XIII wg IUL), w latach 2002-2012 powierzchnia leśna zalesiona i niezalesiona wzrosła z 16 389,65 ha do 16 450,44 ha, tj. zwiększyła się o 60,79 ha.

Jednocześnie zasoby miąższości wzrosły z 3 077 185 m³ do 3 491 117 m³, tj. o 413 932 m³.

Przeciętna zasobność na 1 ha zwiększyła się z 193 m³ do 230 m³.

Przeciętny wiek drzewostanów wzrósł o 6 lat i wynosi obecnie 56 lat.

14. Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa

Nadleśnictwo Ostrołęka sprawuje nadzór nad gospodarką w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa zgodnie z zawartymi porozumieniami ze Starostami Makowskim i Ostrołęckim oraz Prezydentem Miasta Ostrołęka.

TABELA 23.**Powierzchnia lasów nadzorowanych na dzień 31.12.2011 roku**

Lp	powiat	Powierzchnia przekazana w nadzór w ha	liczba obrębów ewid.
1	makowski	3 628	50
2	ostrolęcki	17 509	209
3	miasto Ostrołęka	260	1
razem		21 397	260

Zadania wynikające z zawartych porozumień wykonują leśniczowie w odniesieniu do lasów położonych w zasięgu ich działania (wspólne obwody nadzorcze), a nad całością koordynację prowadzi Specjalista Służby Leśnej. Powierzchnia lasów nadzorowanych w jednym leśnictwie waha się od 134 ha (I.Płoszyce) do 3.620 ha (I.Goworowo).

Większość nadzorowanych lasów jest własnością osób fizycznych – lasy osób prawnych, związków wyznaniowych, gmin i wspólnot gruntowych mają znikomy udział.

W omawianym zakresie nastąpił znaczny postęp w aktualności dokumentacji urzędniowej. Na początku okresu aktualne Upr. Plany Urządzenia Lasu miało jedynie 30% obrębów. Obecnie wskaźnik ten osiągnął 80% a od 01.01.2012 r. zaczną obowiązywać nowo opracowywane plany.

Dużym utrudnieniem w sprawowaniu nadzoru jest znaczne rozdrobnienie lasów prywatnej własności i liczne przypadki własności o nieuregulowanym stanie prawnym.

15. Uwagi końcowe.

Składam podziękowania pracownikom Biur Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Olsztynie za rzetelne przygotowanie materiałów do opracowania Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Ostrołęka oraz za bardzo dobrą współpracę z pracownikami Nadleśnictwa.

Ostrołęka 22 sierpnia 2011 r.

NADLEŚNICZY

mgr inż. Zdzisław Gadomski

Ostrołęka, 19 września 2011r.

**GENERALNA DYREKCA
LASÓW PAŃSTWOWYCH
INSPEKCJA LASÓW
PAŃSTWOWYCH
OLSZTYŃSKI REGION
INSPEKCYJNY**

Znak spr. ORI -7016 - 03/11

KOREFERAT

**Inspekcji Lasów Państwowych do referatu Nadleśniczego dotyczącego analizy
gospodarki przeszłej Nadleśnictwa Ostrołęka za lata 2002-2011.**

Koreferat opracowano na podstawie kontroli kompleksowych przeprowadzonych w 2004 (za okres 1999-2004) i 2011 (za okres 2002-2011r.) roku. Ustalenia kontroli z 2011r. kontrolujący przekazali autorowi niniejszego referatu przed podpisaniem protokołu po zakończeniu procedur kontrolnych dotyczących przedmiotu koreferatu.

1. Zmiany w stanie posiadania.

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Ostrołęka na dzień 19.09.11r. wynosi 16 805,08 ha i zmalała w odniesieniu do stanu z dnia 1.01.2002r. o 58, 52 ha. Podstawa zamian w obrocie gruntami została dokładnie przedstawiono w referacie.

Dla 99,33% gruntów nadleśnictwa założono księgi wieczyste. Księgi wieczyste należy jeszcze założyć dla 112,07 ha, co stanowi 0,67 % stanu gruntów na dzień sporządzenia referatu. Dnia 12.09.11r. wpłynęło do Nadleśnictwa zawiadomienie o założeniu ksiąg wieczystych na 2,7 ha. Złożono wniosek do Sądu o zasiedzenie dla gruntów o powierzchni 109,37 ha

W nadleśnictwie występuje wiele kompleksów leśnych w sąsiedztwie lasów prywatnych o lokalizacji, wielkości i kształcie utrudniającym lub uniemożliwiającym prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej. Celowe jest zbycie ww. gruntów (*przez sprzedaż albo zamianę*).

2. Porównanie zaplanowanych zadań gospodarczych na ubiegłe 10-lecie z ich wykonaniem.

W referacie Nadleśniczego wykonanie zadań gospodarczych za 10 lat uwzględnia rzeczywistą realizację za 9 lat i zadania planowane na 10 rok obowiązywania pul zweryfikowane bieżącą realizacją.

a) Cięcia rębne i pielęgnacyjne – w ha i m³ grubizny

Cięcia rębne i przedrębne były wykonywane zgodnie z wytycznymi Zasad Hodowli Lasu i Planu Urządzenia Lasu. Lustracja terenowa w trakcie kontroli kompleksowej nie wykazała istotnych nieprawidłowości w zakresie prowadzonych cięć.

Poniżej zacytowano fragment zapisu z protokołu kontroli kompleksowej przeprowadzonej w 2004r.

...”1.22. Analiza intensywności wykonanych cięć pielęgnacyjnych w porównaniu z faktycznymi potrzebami drzewostanu. Plan urządzenia lasu dla poszczególnych cięć pielęgnacyjnych określił ich następujące intensywności (intensywność cięć): czyszczenia 4m³/ha, TW – 16m³/ha, TP – 23 m³/ha, a wykonanie wyniosło odpowiednio 1 m³/ha, 14 m³/ha, – 20 m³/ha. Lustracje terenowe wykonywanych lub wyznaczonych cięć pielęgnacyjnych nie wykazywały istotnych nieprawidłowości ... stwierdzone uwagi dotyczyły głównie zbyt małej intensywności (cięć).”

Intensywność cięć (natężenie CP, TW i TP) była średnio niższa od wartości planowanych o około 10%. Kontrola przeprowadzona w 2011 do prowadzonych cięć nie wniosła uwag.

Według danych z referatu realizację masową trzebieży wykonano w 96%.

b) Hodowla lasu

Jak stwierdzono w referacie analizy gospodarki przeszłej „*Zabiegi pielęgnacyjne gleby i czyszczenia wczesne wykonane zostały zgodnie z potrzebami. Nie wykonanie planu pielęgnowania gleby i upraw wiąże się z niepełnym wykonaniem odnowień, a wcześniej cięć rębnych. Czyszczenia późne wykonano w 104%...*”. Kontrola sporadycznie stwierdzała przypadki złego wykonania CP.

Kontrola kompleksowa prowadzona w 2011r. w zakresie realizacji zadań, wniosła uwagę do sposobu klasyfikowania i ewidencjonowania zabiegów pielęgnowania gleby i czyszczeń wczesnych. W ocenie kontrolujących część zabiegów pielęgnowania gleby zostało błędnie zakwalifikowanych do czyszczeń wczesnych. Do pozostałych zadań z zakresu hodowli lasu uwag nie wniesiono.

3. Ocena wpływu wykonanych zabiegów gospodarczych na stan lasu.

a) *Wpływ gospodarowania na wielkość zasobów leśnych.*

ILP nie wnosi uwag do przedstawionych danych w zakresie wielkości zasobów leśnych.

Przedstawione dane statystyczne w referacie w punkcie 13 i tabeli 22 oraz w koreferacie BULi GL w sposób dosadny obrazują pozytywny wpływ planowania i gospodarowania na zasoby leśne. Zmiany wymagają te elementy planu, które mają wpływ na pełne wykorzystanie potencjału produkcyjnego lasu.

b) *Jakość upraw i młodników w tym zgodność z typami siedliskowymi lasu*

W trakcie kontroli kompleksowej w 2004 roku dokonano oceny upraw: pięcioletnich na łącznej powierzchni 28,61 ha oceniając je na 39% powierzchni jako uprawy bardzo dobre, na 61% jako dobre; ośmioletnich na łącznej powierzchni 11,49 ha oceniając je na 34% powierzchni jako uprawy bardzo dobre, na 55% jako dobre i 11% jako zadawalające.

Ocenę młodników dokonano na łącznej powierzchni 44,61 ha, 95% powierzchni uzyskało ocenę bardzo dobrą, 5% dobrą. W ostatniej kontroli kompleksowej jakość hodowlaną młodników oceniono jako bardzo dobrą (Arkusz ocen nr.MazRI-0940-4/2011; VI.3.1.3), do prawidłowości składów gatunkowych i zastosowanych form zmieszania nie wniesiono uwag.

c) *Stan zdrowotny i sanitarny lasu*

Nie wniesiono uwag.

d) *Stan infrastruktury technicznej*

Ilość lokali funkcyjnych, rotacyjnych i pozostałych jest sukcesywnie dostosowywana do potrzeb i planów optymalizacji zatrudnienia i ustroju administracyjnego nadleśnictwa.

Skala prac remontowych i modernizacyjnych jest adekwatna do potrzeb. Standard leśniczówek i podleśniczówek dobry i bardzo dobry. Infrastruktura dróg wymaga dalszych modernizacji.

4. Rozmiar wykonanych prac zalesieniowych

Zadania prac odnowieniowych zostały wykonane odpowiednio do możliwości realizacji planu.

Nie wniesiono uwag.

5. Rozmiar szkód w lasach spowodowanych przez czynniki biologiczne, abiotyczne

i antropogeniczne, z uwzględnieniem ich lokalizacji i przyczyn.

- a) szkody w uprawach, młodnikach, podszytach, nalotach i podrostach spowodowanych przez zwierzynę. Powierzchnia zredukowana poprawek i uzupełnień z tego powodu.*

Większość zainwentaryzowanych szkód stanowią szkody w przedziale do 20% uszkodzonej powierzchni. Lustracje terenowe potwierdziły stopień uszkodzeń upraw wykazywanych w inwentaryzacjach. Szkód w uprawach i młodnikach, mających wpływ na ich ocenę nie stwierdzono (kontrola kompleksowa z 2004 r).

- b) szkody powodowane przez pożary z określeniem ich liczby, powierzchni, przyczyn powstawania i stanu urządzeń przeciwpożarowych*

Wyposażenie techniczne oraz funkcjonowanie systemu obserwacji, powiadamiania i alarmowania p.poż. pozwala na właściwe reagowanie na wypadek powstania pożarów. (kontrola kompleksowa z 2004 r). Pozytywnie oceniona efektywność organizacji systemu p.poż. dobrze została zobrazowana statystyką przedstawioną w referacie przez Nadleśniczego.

- c) szkody powodowane przez szkodliwe owady i grzyby patogeniczne i stosowane sposoby ich ograniczania*

Nie wniesiono uwag.

- d) szkody powodowane przez zanieczyszczenia środowiska i sposoby ich ograniczania*

Nie wniesiono uwag.

- e) szkody powodowane przez czynniki klimatyczne, ich natężenia i przyczyn (w tym zależnych od gospodarki leśnej*

Nie wniesiono uwag.

6. Podstawowe wyniki z zakresu użytkowania ubocznego (stopień wykorzystania baz surowcowych z punktu widzenia ich trwałości oraz wyniki gospodarki łowieckiej, z uwzględnieniem zapisów §106 IUL.

Nie wniesiono uwag.

7. Ocena wykonania zadań wynikających z programu ochrony przyrody

Nie wniesiono uwag.

8. Wnioski wynikające z porównania powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzenia lasu.

Stan lasu zobrazowany wskaźnikami stanu zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzenia lasu potwierdza zasadność przyjętych założeń i poprawność prowadzonej gospodarki leśnej. Niepełna jednak realizacja planów wymaga odpowiedniej korekty w zakresie planowania wielkości cięć (*odpowiedniej wielkości etatów w wymiarze masowym*) i zadań hodowlanych.

Opracował:
Jacek Stefko
Inspektor Lasów Państwowych

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie

KOREFERAT

Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Olsztynie

do analizy gospodarki leśnej

Nadleśnictwa OSTROŁĘKA

Obręby: OSTROŁĘKA, SEBORKI

w latach 2002 – 2011

Wykonało:

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Olsztynie**

---

1. Wstęp

Koreferat do analizy gospodarki leśnej opracowano za lata 2002 - 2011.

2. Stan posiadania

Powierzchnia ogólna Nadleśnictwa Ostrolęka wg stanu na 01.01.2012 r. wynosi 16834,1394 ha. i jest zgodna z powierzchnią wykazywaną przez Nadleśnictwo.

3. Analiza realizacji cięć rębnych i pielęgnacyjnych.

Analizę użytkowania zasobów drzewnych wykonano w oparciu o sprawozdania roczne z lat 2002 - 2011.

Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej nie wnosi zastrzeżeń do zamieszczonych danych dotyczących użytkowania lasu i związanych z tym wyliczeń oraz porównań z etatem wynikającym z planem urządzenia lasu.

Tabela 1. Zestawienie zbiorcze użytkowania rębego i przedrębego w porównaniu z etatem według kategorii cięć przedstawiono poniżej.

Okres	Użytki										
	rębne				przedrębne						ogółem m ³
	ha	m ³	przygodne m ³	razem m ³	czyszczenia		trzebieże		przygodne m ³	razem m ³	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
wykonanie w ubiegłym okresie											
2002 - 2011	692,37	172469	4431	176900	704	1662	12388	264604	41799	308065	484965
Etat za ubiegły okres	905,60	208673	-	208673	477	1809	12929	274583	-	276392	485065
% wykonania	76,5	82,7	-	84,8	147,6	91,9	95,8	96,4	-	111,5	100,0

W referacie Nadleśniczego szczegółowo omówiono zagadnienia dotyczące użytkowania zasobów drzewnych, zarówno w części opisowej jak i tabelarycznej.

W analizowanym okresie Nadleśnictwo pozyskiwało przeciętnie 48 496 m³ netto rocznie. Masowy etat cięć użytków rębnych zrealizowano w 84,8 %, natomiast etat powierzchniowy kształtował się na poziomie 76,5 %.

Czyszczenia wykonano na powierzchni 704 ha, co stanowi 147,6 5% w stosunku do projektowanej powierzchni wynoszącej 477 ha. Część młodników, w których planowano tylko CP, a gdzie w drugim nawrocie pozyskano masę odnotowano również w wykonaniu planu użytkowania przedrębego.

Trzebieże ogółem = nawrót wykonano na powierzchni 12 388 ha, co stanowi 95,8 % w stosunku do planowanej w wysokości 12 929 ha. Szczegółowe rozpisanie drzewostanów, w których nie wykonano trzebieży zamieszczone zostało w referacie Nadleśnictwa.

W użytkowaniu przygodnym, w kategorii użytków przedrębnych pozyskano 41799 m³ drewna. Ogółem użytki przygodne w rozmiarze 46 230 m³ stanowiły około 9,5 % całkowitego pozyskania, do czego przyczyniły się niekorzystne warunki klimatyczne i w konsekwencji działalność szkodników wtórnych.

Pozyskanie masy w użytkowaniu rębny i przedrębny w ubiegłym 10-leciu stanowiło nieco ponad 79,8 % przyrostu tablicowego.

W trakcie prac taksacyjnych nie stwierdzono widocznych zmian w drzewostanach pod względem zwarcia (z wyjątkiem drzewostanów pokłeskowych). Nie stwierdzono także zaniedbań w wykonywaniu czyszczeń.

4. Analiza realizacji zadań z hodowli lasu.

Tabela 2. Zestawienie wykonanych prac z zakresu hodowli lasu oraz porównanie ich z planowanymi zadaniami przedstawia poniższa tabela.

	Odnowienia i zalesienia						Pielęgnowanie				Pozostale				
	otwarte		pod osłon*									sp.	ecj	aln	-a
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Powierzchnia zredukowana - ha															
Wykonanie za ubiegły okres															
2002 -2011	607,76	40,46	41,02	2,96	16,28	64,18	796,21	676,68	1451,06	1555,68	-	665,71	-		
Orientacyjne zadania na ubiegły okres	931,79	22,39	13,93	2,96	4,17	194,93	796,20	1222,62	1638,80	1499,66	-	979,33	-		
% wykonania	65,2	180,7	294,5	100,0	390,4	32,9	100,0	55,3	88,5	103,7	-	68,0	-		

Ocenę wykonanych prac z zakresu hodowli lasu przeprowadzono w oparciu o dane wg stanu na 1.01.2002 r.

Zręby zaległe z poprzedniego 10 - lecia zostały w trakcie planu odnowione, a drzewostany te produkujące uproduktywnione i według stanu na 1.01.2012 r. stanowią uprawy na powierzchniach otwartych. Według stanu na 1.01.2012 r. pozostało 88,14 ha nie odnowionych zrębów zaległych z ostatnich dwóch lat. Drzewostanów w KO jest 77,86 ha natomiast w KDO 5,63 ha. W ubiegłym okresie drzewostanów KO było 13,64 ha, natomiast nie zinwentaryzowano drzewostanów w KDO. Wzrost ten świadczy o prowadzeniu gospodarki leśnej z szerszym zastosowaniem rębni złożonych.

Planowany rozmiar prac odnowieniowych został wykonany proporcjonalnie do wykonanych zrębów zupełnych. Na niewykonanie odnowień na powierzchniach otwartych wpływ ma także możliwość pozostawienia powierzchni zrębowych celem przelegiwania.

Z ubiegłego okresu pozostało do odnowienia 88,14 ha zrębów zaległych oraz 0,15 ha płazowin. Halizny w Nadleśnictwie Ostrołęka nie występują.

Dane tabelaryczne przedstawione w referacie Nadleśniczego są poprawne.

5. Ocena wpływu wykonanych zabiegów gospodarczych na stan lasu.

W celu uzupełnienia referatu należy podkreślić, że przeciętne zadrzewienie upraw i młodników na powierzchniach otwartych w Nadleśnictwie wynosi 0,94 (w ubiegłym okresie 0,91). Podczas inwentaryzacji zauważono nieznaczny wzrost zadrzewienia w uprawach i młodnikach do lat 10. W obecnym okresie nastąpiła poprawa stanu zgodności upraw ze składem gatunkowym. Upraw zgodnych ze składem jest 95,9 % (ubiegły okres 81,9 %). Nie stwierdzono upraw przypadłych oraz niezgodnych ze składem gatunkowym.

6. Nasiennictwo i selekcja

Dane dotyczące nasiennictwa i selekcji przedstawione przez Nadleśnictwo są poprawne. W nowym planie u.l. w wyniku zmian powierzchniowych oraz nowego wniosku o uznanie lasów za ochronne nastąpi zmiana powierzchni wyłączzonego drzewostanu nasiennego w leśnictwie Płoszyce z 14,55 ha na 14,61 ha.

Różnice w powierzchni gospodarczych drzewostanów nasiennych i upraw pochodnych między referatem Nadleśniczego a referatem wykonawcy wynikają z korekty wydzieżeń taksacyjnych oraz ponownego rozliczenia powierzchni.

7. Szkółkarstwo

Informacja przedstawiona w referacie Nadleśnictwo odnośnie szkółkarstwa mają odzwierciedlenie w nowym opracowaniu planu u.l.

8. Ochrona lasu

Zagrożenia, szkody oraz ich zwalczanie zostały szczegółowo omówione w analizie Nadleśnictwa oraz informacji Zespołu Ochrony Lasu w Olsztynie.

9. Użytkowanie uboczne

Zagadnienia z tego zakresu zostały bardzo precyzyjnie przedstawione w referacie Nadleśnictwa, wykonawca planu u.l. nie wnosi zastrzeżeń.

10. Ocena wykonania zadań wynikających z programu ochrony przyrody

Zagadnienia ochrony przyrody zostały szczegółowo omówione w Programie Ochrony Przyrody dla nadleśnictwa oraz w punkcie 10 analizy gospodarki leśnej.

11. Infrastruktura techniczna w latach 2002-2011

Budownictwo i remonty są prowadzone na miarę możliwości i potrzeb. Do danych przedstawionych w analizie gospodarki leśnej Nadleśnictwa (punkt 11) wykonawca nie wnosi uwag.

12. Edukacja leśna

Zagadnienia z tego zakresu wyczerpująco przedstawiono w analizie gospodarki leśnej Nadleśnictwa.

13. Porównanie pow. leśnej i zasobów drzewnych w kolejnych planach u. l.

Analizując tabelę XIII przedstawioną w analizie warto podkreślić pozytywny fakt zwiększania sse powierzchni leśnej, przeciętnej zasobności drzewostanów oraz przeciętnego wieku w poszczególnych rewizjach urządzania lasu.

14. Nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa

Zagadnienia z tego zakresu wyczerpująco przedstawiono w analizie gospodarki leśnej Nadleśnictwa.

Koreferat opracował:

Kierownik

Pracowni Urzędzeniowej

Artur Sobczek

Sprawdził:

Z-ca Dyrektora

BUL i GL Oddział w Olsztynie

Lucjan Szuniewicz

**Ocena Dyrektora RDLP w Olszynie
dotycząca gospodarki przeszłej za okres 01.01.2002 r. - 31.12.2011 r.
w Nadleśnictwie Ostrołęka**

Ocenę przeprowadzono na podstawie analizy gospodarki przeszłej przedstawionej przez Nadleśniczego oraz Inspektora Lasów Państwowych.

1. Pozyskanie grubizny za lata 2002 – 2011 wg kategorii cięć i porównanie z etatem.

Rodzaj użytkowania	Wykonanie ogółem	Etat za 10 lat	% wykonania etatu
<u>Użytki rębne</u>			
- powierzchnia w ha	692,37	905,60	76
- grubizna r-m m ³	176 900,00	208 673,00	85
<u>Użytki przedrębne</u>			
- czyszczenia ha	704,00	477,00	148
- czyszczenia m ³	1 662,00	1 809,00	92
- trzebieże ha	12 388,00	12 929,00	96
- trzebieże m ³	264 604,00	274 583,00	96
- przygodne m ³	41 799,00	-	
Razem przedrębne: m ³	308 065,00	276 392,00	111
Ogółem pozyskanie m³	484 965,00	485 065,00	100

Jak wynika z powyższej tabeli etat grubizny użytków rębnych został wykonany powierzchniowo w 76 % a masowo w 85 %.

Użytki przedrębne wykonano masowo w rozmiarze 111 % w stosunku do planu.

Trzebieże wykonano miąższościowo na poziomie 96 % natomiast powierzchniowo w 96 %. Wykonanie trzebieży wiązało się z realizacją bieżących potrzeb hodowlanych lasu.

Użytkowanie przygodne stanowiło 8,6 % ogólnego pozyskania i wiązało się: z wykonaniem wyłączeń gruntów z produkcji leśnej oraz zaistnieniem szkód, których źródłem były wiatry i okiść.

Ogółem pozyskanie wyniosło **484 965 m³** co stanowiło 100% planowanej masy do pozyskania w minionym dziesięcioleciu.

2. Wykonanie prac z zakresu hodowli lasu w latach 2002 – 2011 w porównaniu z planem urządzenia lasu.

Rodzaj zabiegu	Wykonanie [ha]	Plan	% wykonania planu
		[ha]	
Odnowienia i zalesienia			
- halizny, płazowiny zręby zaległe i bieżące	607,76	931,79	65
- zalesienia gruntów nieleśnych	40,46	22,39	181
- po rębni złożonej	41,02	13,93	294
Podsadzenia produkcyjne	2,96	2,96	100
Dolesienia luk	16,28	4,17	390
Poprawki i uzupełnienia	64,18	194,93	33
Wprowadzenie podszytów	796,21	796,2	100
Pielęgnowanie			
- gleby	676,68	1222,62	55
- upraw	1451,06	1638,8	89
- młodników	1555,68	1499,66	104
Melioracje			
- agrotechniczne	665,71	979,33	68
- wodne	-	-	-

Wykonanie poprawek w stosunku do wartości planowanych wiązało się z brakiem potrzeb hodowlanych do wykonania tego zabiegu oraz dobrą udatnością zakładanych upraw.

Procent wykonania pozostałych czynności z zakresu pielęgnowania lasu, wynikał z realizacji zadań wynikających z bieżących potrzeb. W kategorii odnowień i zalesień znacząco przekroczono plan dotyczący odnowień rębniami złożonymi.

3. Stan upraw i młodników do 10 lat założonych na powierzchniach otwartych.

Skład gatunkowy upraw i młodników	ZADRZEWIENIE					
	1,0-0,9	0,8-0,7	0,6-0,5	0,4 i niżej	Razem	%
Zgodny ze składem pożądanym	533,16	17,92	1,27	brak	552,35	94
Częściowo zgodny ze składem pożądanym	29,44	4,62	brak	brak	34,06	6
Niezgodny ze składem pożądanym	brak	brak	brak	brak	0	0
Uprawy przepadłe	brak	brak	brak	brak	0	0
Ogółem	562,6	22,54	1,27	0	586,41	100
%	71,8	25,4	2,7	0	100	

Zdecydowana większość założonych upraw (72 %) jest zgodna ze składem pożądanym. Brak jest upraw niezgodnych ze składem pożądanym oraz upraw przepadłych.

4. Ocena wykonania pozostałych zadań gospodarczych

Na podstawie przedstawionych materiałów Komisja stwierdziła, że zadania gospodarcze wynikające z planu urzędzenia lasu Nadleśnictwa z zakresu, ochrony lasu, ochrony przeciwpożarowej, ochrony przyrody, gospodarki łowieckiej a także zagospodarowania turystycznego i realizacji programu edukacji leśnej społeczeństwa wykonane zostały prawidłowo zgodnie z potrzebami gospodarki leśnej.

W zakresie polepszania infrastruktury technicznej wykonano szereg remontów osad służbowych, wykonywano niezbędne remonty i konserwację dróg leśnych.

Na szczególne podkreślenie zasługują:

- uregulowanie stanu prawnego gruntów, 99% posiada założone księgi wieczyste
- bardzo dobry stan sanitarny lasu, co obrazuje niski procent użytków przygodnych.

W następnym dziesięcioleciu należy zwrócić większą uwagę na zagadnienia z zakresu:

- wykorzystanie potencjalnych możliwości naturalnego odnowienia lasu.

Ocena końcowa gospodarki leśnej

Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie na podstawie przeprowadzonej analizy gospodarki przeszłej przedstawionej w referacie Nadleśniczego oraz koreferacie Inspektora Lasów Państwowych:

- gospodarkę zasobami leśnymi w wymiarze masowym, powierzchniowym i przestrzennym;
- wykonane zadania z zakresu hodowli i ochrony lasu, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony przyrody, edukacji ekologicznej społeczeństwa, gospodarki łowieckiej i użytkowania ubocznego;
- realizację zadań w zakresie infrastruktury technicznej i zagospodarowania turystycznego lasów

za prowadzone i wykonane prawidłowo, zgodnie z zasadami zawartymi w artykule 8 Ustawy o Lasach z dnia 28 września 1991r. i założeniami obowiązującego w minionym okresie planu urządzenia lasu a także faktycznymi potrzebami gospodarki leśnej.

DYREKTOR

Z upoważnienia
Dyrektora KRLP Olsztyn
Z-ca Dyrektora d/s Gospodarki Leśnej

mgr inż. Paweł Artych

3. Opis przyjętych zasad określenia zadań gospodarczych dla nadleśnictwa

3.1. Zestawienie wniosków wynikających z rysu historycznego nadleśnictwa, charakterystyki warunków przyrodniczych, ekonomicznych, stanu lasu i zasobów drzewnych, które stanowiły podstawę projektu planu na najbliższe 10 - lecie

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Ostrołęka wykonała brygada urzędzeniowa BUL i GL Oddział w Olsztynie w oparciu o Ustawę o Lasach z dnia 28.09.1991 r. (Dz. U. Nr 101 poz. 444) i obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 27.06.2000 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o lasach (Dz. U. Nr 56 poz. 679), Ustawę o Ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. (Dz. U. Nr 92 poz. 880), Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20.12.2005 r. (Dz. U. Nr 256 poz. 2 151) w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu oraz zgodnie z obowiązującą Instrukcją urządzania lasu z 2003 r., Zasadami hodowli lasu z 2002 r., Instrukcją ochrony lasu z 2004 r., Instrukcją ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych z 1996 r., Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22.03.2006 r. (Dz.U. Nr 58 poz. 405) w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów, Zarządzeniami wprowadzonymi przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego i wytycznymi KZP oraz NTG.

Zasady określania zadań gospodarczych zostały przyjęte na podstawie szczegółowej inwentaryzacji lasu, opracowań specjalistycznych, analiz i opisów gospodarki leśnej w ubiegłych latach oraz warunków przyrodniczych.

Przy projektowaniu użytkowania rębego stosowano się ściśle do Zarządzenia Nr 11A Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 11.05.1999 r. w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych.

Na etapie projektowania i realizacji rębni należy mieć na uwadze następujące zasady:

- preferować rębnie złożone,
- do cięć rębnych przeznaczać w pierwszej kolejności drzewostany do przebudowy, drzewostany w klasie odnowienia, wyżywicowane, przeszłorębne, złej jakości i o niskim zadrzewieniu,
- areał zrębów zupełnych musi ulegać stopniowemu zmniejszaniu,
- szerokość zrębów zupełnych przebiegających wzdłuż całego oddziału ograniczyć do 30 - 60 m,

- powierzchnia zrębów zupełnych nie powinna przekraczać 4 ha,
- ściany zrębowe powinny mieć nieregularny przebieg,
- pozostawić na zrębach, z wyjątkiem bloków upraw pochodnych, do 5% masy w formie grup i kęp 20 - 30 drzew wraz z dolną warstwą krzewów i runa,
- nie stosować zrębów zupełnych na pasie drzewostanu o szerokości minimum 40 m wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych (drogi krajowe, wojewódzkie), zbiornikach wodnych (rzeki, jeziora, oczka wodne) i otulin rezerwatów,
- podczas pozyskania drewna stosować techniki przyjazne środowisku leśnemu,
- okres pozyskania drewna dostosować do terminu najmniejszego zagrożenia lasu ze strony owadów i grzybów, wiatru i śniegu oraz możliwości wykorzystania cienkiej kory z drzew leżących,
- na granicy pole - las, woda - las oraz przy drogach publicznych kształtować strefy ekotonowe szerokości 20 - 30 m,
- chronić cenne fragmenty środowiska leśnego: małe śródleśne bagienka, łączki i torfowiska.

Na etapie projektowania i realizacji użytkowania przedrębego należy mieć na uwadze następujące zasady:

- nie stosować cięć schematycznych w drzewostanach sosnowych i świerkowych,
- podczas pozyskania drewna stosować techniki proekologiczne,
- na terenach porolnych zabezpieczać świeże pniaki przed grzybami,
- intensywność i termin cięć pielęgnacyjnych dostosować do warunków atmosferycznych i zagrożeń ze strony owadów, grzybów i zwierzyny,
- dbać o właściwy dobór pozostawionych drzew podczas trzebieży,
- kształtować odpowiedni skład gatunkowy w uprawach i młodnikach.

Przy projektowaniu i realizacji zadań z zakresu hodowli lasu należy kierować się następującymi zasadami:

- preferować naturalne sposoby odnawiania lasu,
- skład gatunkowy upraw w odnowieniach i zalesieniach należy dostosować do gospodarczych typów drzewostanów poszczególnych siedlisk przyjętych przez II KTG,
- na mikrosiedliskach wśród niejednorodnych powierzchni stosować gatunki zgodnie z ich wymaganiami w stosunku do żyzności i wilgotności gleby,
- preferować różnorodność biologiczną poprzez wprowadzanie rzadkich gatunków domieszkowych oraz drzew i krzewów owocowych,

- stosować przyjazne środowisku techniki przygotowania gleby i ochrony roślinności,
- w szerokim zakresie należy wykorzystywać opracowania glebowo - siedliskowe oraz ostatnie wyniki inwentaryzacji lasu.

Przy projektowaniu zadań z zakresu ochrony lasu, ochrony przeciwpozarowej, użytkowania ubocznego, gospodarki łowieckiej, budowy i remontów infrastruktury technicznej oraz zadań z zakresu zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego należy kierować się bieżącymi potrzebami nadleśnictwa. Zadania te zostały określone w dalszej części elaboratu w punktach 4.7.i 4.8..

3.2. Podstawy gospodarki przyszłego okresu

3.2.1. Opis celów i zasad trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w nadleśnictwie

Trwale zrównoważona gospodarka leśna oznacza działalność zmierzającą do ukształtowania lasów i ich wykorzystania w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowania ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania, teraz i w przyszłości, wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów.

Zgodnie z Ustawą o lasach z dnia 28.09.1991 r. (Dz. U. Nr 101 poz. 444, z późniejszymi zmianami), podstawą prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej jest plan urządzenia lasu.

Plan urządzenia lasu sporządzony dla Nadleśnictwa Ostrołęka na okres gospodarczy od 1.01.2012 r. do 31.12.2021 r. przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Olsztynie, uwzględnia w szczególności następujące cele:

- zachowanie lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz równowagę przyrodniczą,
- ochronę lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na zachowanie różnorodności przyrodniczej, leśnych zasobów genowych, walorów krajobrazowych i naukowych,
- ochronę gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym,
- ochronę wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałowych i na obszarach zasilania

- zbiorników wód podziemnych,
- produkcję, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

Gospodarka leśna określona wskazaniami gospodarczymi prowadzona jest według następujących zasad:

- powszechnej ochrony lasów,
- trwałości utrzymania lasów,
- ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów,
- powiększenia zasobów leśnych.

3.2.2. Podział na gospodarstwa

Uwzględniając podział lasów na kategorie ochronności i ustalenia KZP w Nadleśnictwie Ostrołęka wyodrębniono następujące gospodarstwa:

- gospodarstwo specjalne (S)
- gospodarstwo ochronne (O)
- gospodarstwo zrębowe (GZ)
- gospodarstwo przerębowo - zrębowe (GPZ)
- gospodarstwo przebudowy (R)

Do gospodarstwa specjalnego w Nadleśnictwie Ostrołęka zaliczono:

- rezerwat przyrody,
- lasy glebochronne
- lasy ochronne w miastach
- wyłączone drzewostany nasienne wraz zotulinami
- lasy na siedliskach Bs, Bb, BMb, LMb, Lł
- lasy badawcze i doświadczalne
- powierzchni referencyjne

Do gospodarstwa lasów ochronnych zaliczono lasy ochronne z wyjątkiem lasów zaliczonych do gospodarstwa specjalnego lub do gospodarstwa przebudowy.

Do gospodarstwa zrębowego zaliczono drzewostany w lasach gospodarczych, nie ujęte w gospodarstwie specjalnym lub przebudowy, w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz gospodarczy typ drzewostanu i aktualny skład gatunkowy, przyjmuje się zrębowy sposób zagospodarowania lasu (rębnia zupełna).

Do gospodarstwa przerębowo - zrębowego zaliczono drzewostany w lasach gospodarczych, nie ujęte w gospodarstwie specjalnym lub przebudowy, w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz gospodarczy typ drzewostanu i aktualny skład gatunkowy, zastosowano przerębowo - zrębowy sposób zagospodarowania lasu (rębnia częściowa, gniazdowa lub stopniowa z okresem odnowienia do 40 lat).

Do gospodarstwa przebudowy zakwalifikowano drzewostany w trakcie przebudowy, drzewostany o niskim zadrzewieniu i słabej jakości technicznej oraz drzewostany o składzie niezgodnym z gospodarczym typem drzewostanu przeznaczone do przebudowy w najbliższym 10 - leciu.

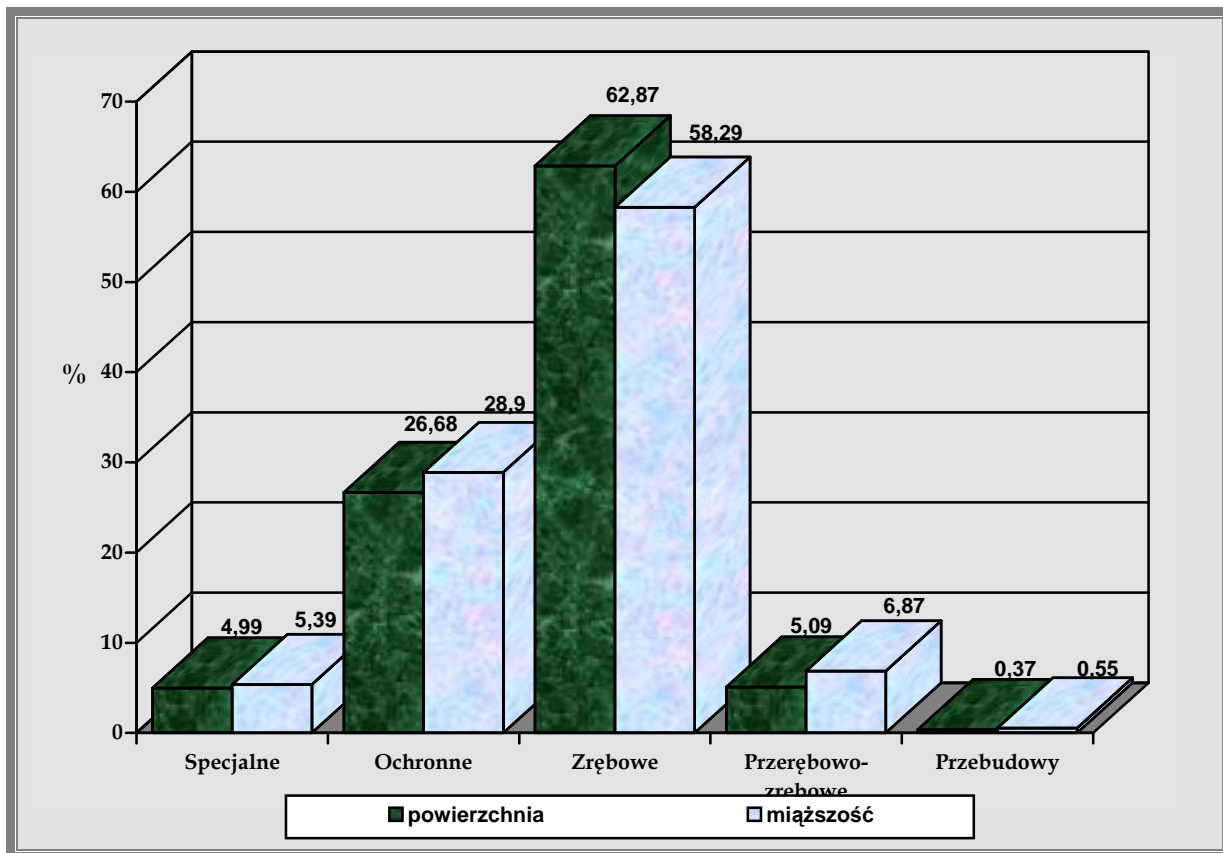
Szczegółowy wykaz tych drzewostanów przedstawia Wzór Nr 3 zamieszczony w Tomie II. Nie wyczerpuje on jednak problematyki przebudowy drzewostanów. Potrzeby w tym zakresie są znacznie wyższe, ale ograniczają je czynniki czasowe, przestrzenne możliwości lokalizacji cięć oraz konieczność realizacji zadań w pozostałych gospodarstwach. Przebudowę drzewostanów należy zaczynać znacznie wcześniej poprzez regulację składu upraw i młodników podczas prac pielęgnacyjnych. W starszych drzewostanach zabiegi pielęgnacyjne mogą przyjąć charakter intensywnych cięć przekształcających.

Szczegółowe zestawienie powierzchni i miąższości drzewostanów według gospodarstw i grup gatunków panujących o tym samym wieku rębności przedstawiono w Tabeli Nr VI zamieszczonej w części tabelarycznej niniejszego elaboratu.

Podział powierzchni leśnej zalesionej nadleśnictwa na gospodarstwa przedstawia niżej zamieszczone zestawieni

Gospodarstwo	Obręb		Razem	
	Ostrołęka	Seborki	Nadleśnictwo	
	powierzchnia (ha)			%
	miąższość (m ³)			%
1	2	3	4	5
Specjalne (S)	666,35	126,39	792,74	4,99
	157700	29605	187305	5,39
Lasów ochronnych (O)	3254,80	985,83	4240,63	26,68
	807255	196070	1003325	28,90
Zrębowe w lasach gospodarczych (GZ)	4247,43	5744,14	9991,57	62,87
	857470	1166450	2023920	58,29
Przerębowo - zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ)	735,77	73,55	809,32	5,09
	223160	15380	238540	6,87
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodarczych (R)	56,25	1,97	58,22	0,37
	19015	200	19215	0,55
Razem	8960,60	6931,88	15892,48	100,00
	2064600	1407705	3472305	100,00

Udział procentowy powyższych danych ilustruje diagram dla nadleśnictwa

Najwięcej drzewostanów w nadleśnictwie zaliczono do gospodarstwa zrębowego – 62,87%, i ochronnego – 26,68%. Gospodarstwo przerębowo – zrębowe zajmuje 5,09% a specjalne 4,99%. Niespełna 0,37% stanowi gospodarstwo przebudowy.

Porównanie powierzchni gospodarstw między IV i V rewizją przedstawia niżej zamieszczone zestawienie.

Gospodarstwo	Rewizja urządzania lasu				Różnica +, - pow. ha
	IV		V		
	pow. ha	%	pow. ha	%	
1	2	3	4	5	6
Specjalne (S)	445,00	2,79	792,74	4,99	347,74
Lasów ochronnych (O)	-	-	4240,63	26,68	4240,63
Zrębowe w lasach gospod. (GZ)	15007,88	94,14	9991,57	62,87	-5016,31
Przerębowo-zrębowe w lasach gospodarczych (GPZ)	489,66	3,07	809,32	5,09	319,66
Przebudowy w lasach ochronnych i gospodarczych (R)	-	-	58,22	0,37	58,22
Razem	15942,54	100,00	15892,48	100,00	-50,06

Zwiększenie powierzchni gospodarstwa specjalnego nastąpiło na skutek zaliczenia do niego siedlisk suchych bagiennych i powierzchni referencyjnych zgodnie z decyzją NTG. Lasy ochronne utworzono przeważnie z lasów gospodarstwa zrębowego i przerębwo - zrębowego. Zwiększenie powierzchni gospodarstwa zrębwo - przerębwo nastąpiło wskutek przesunięcia drzewostanów zagospodarowanych rębnią Id występujących w gospodarstwie zrębowym do rębni złożonych (obecnie IIIa).

Nowoutworzone gospodarstwo przebudowy jako ważny czynnik ekologizacji działań gospodarczych będzie sprzyjało prowadzeniu zrównoważonej gospodarki w lesie.

3.2.3. Wieki rębności

Przeciętne wieki rębności dla panujących gatunków drzew w Nadleśnictwie zostały ustalone na I KTG. Dla sosny, świerka, jodły, dębu i buka przyjęto zgodnie z Zarządzeniem Nr 36 DGLP z dnia 19.05.2004 r. w sprawie zmian w Instrukcji urządzania lasu, stanowiącej załącznik do Zarządzenia Nr 43 DGLP z dnia 18.04.2003 r. w sprawie Instrukcji urządzania lasu (Załącznik Nr 1). Dla pozostałych gatunków drzew wieki rębności przyjęto zgodnie z poprzednim planem urządzania lasu.

Wieki te dla wszystkich obrębów przedstawiają się następująco:

- dąb	140	lat
- sosna	100	lat
- świerk,	80	lat
- jesion	140	lat
- brzoza, olsza, grab, lipa, klon,	80	lat
- osika	50	lat
- olsza szara, topola, wierzba	40	lat

Ustalone przeciętne wieki rębności gatunku panującego w drzewostanie służą do obliczenia etatów użytkowania rębego. Wieki te mogą, lecz nie muszą, być zgodne z wiekami rębności (wiekiem dojrzałości rębnej) poszczególnych drzewostanów. Przeciętne wieki rębności drzewostanów obecnej rewizji są zgodne z wiekami rębności przyjętymi w ubiegłym 10 - leciu.

3.2.4. Podział na ostępy

Podział lasu na ostępy w opracowanym planie przyjęty został zasadniczo z poprzedniego cyklu urzędzeniowego. W uzasadnionych przypadkach dokonano niezbędnej korekty, szczególnie na gruntach nowodołączonych. Granicami ostępów są linie gospodarcze wyznaczające w terenie wzajemnie mijające się szeregi ostępowe składające się z dwóch, rzadziej z trzech oddziałów. Ostępy jedno oddziałowe z konieczności projektowano w odosobnionych kompleksach leśnych lub na skrajach większych kompleksów. Średnia długość ostępów w nadleśnictwie waha się w granicach 400 - 1200 m.

3.2.5. Określenie ogólnych zasad wyliczenia i przyjęcia etatów cięć użytkowania głównego

Wyliczenia i przyjęcia etatów użytków głównych dokonano w oparciu o §§ 87 - 96 Instrukcji zarządzania lasu z 2003 roku. Etaty użytków głównych zostały wyliczone osobno dla użytków rębnych i przedrębnych.

Użytki rębne dzielą się na:

- **zaliczone na poczet etatu**
- **niezaliczone na poczet etatu.**

Etaty miąższościowe (w m³ grubizny brutto) i powierzchniowe użytków rębnych zaliczonych na poczet etatu wyliczono dla poszczególnych gospodarstw na podstawie powierzchniowej i miąższościowej tabeli klas wieku według gospodarstw i grup gatunków panujących o tym samym wieku rębności (Tabela Nr VI), drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy (Wzór Nr 3), drzewostanów w KO (Wzór Nr 4) oraz drzewostanów w KDO (Wzór Nr 5).

Etatu dla gospodarstwa specjalnego nie oblicza się, a rozmiar użytkowania rębnego dla tego gospodarstwa wynika z sumy stwierdzonych na gruncie potrzeb hodowlanych drzewostanów. W gospodarstwie lasów ochronnych przyjmuje się również etat z potrzeb hodowlanych. W gospodarstwie zrębowym przyjęty etat miąższościowy i powierzchniowy nie powinien przekraczać etatów optymalnych. W gospodarstwie przerębowo - zrębowym przyjmuje się na ogół etat według potrzeb hodowlanych, ale powinien być on zbliżony do wyliczonego etatu optymalnego. W gospodarstwie przebudowy etat wynika bezpośrednio ze stwierdzonych na gruncie potrzeb hodowlanych.

W lasach ochronnych ograniczono ilość działek zrębowych do jednej na 10 -lecie. Średnie okresy odnowienia wynoszą: przy rębni IIa i IIb - 20 lat, przy rębni IIIa - 15 lat, i rębni IVd - 40 lat. W lasach gospodarczych należy stosować minimum 4 letni nawrót cięć, a w lasach ochronnych 5 - 7 -letni.

Etat użytków rębnych nie zaliczonych na etat wynika bezpośrednio z konieczności uprzątnięcia płazowin, zbędnych przestojów złej jakości oraz zadrzewień (poszerzenie linii).

Przyjęta w wykazie cięć miąższość drzewostanów brutto przelicza się przy pomocy współczynników redukcyjnych na miąższość netto. Sumę miąższości netto drzewostanów powiększa się o 5% z tytułu spodziewanego przyrostu drzewostanów do chwili ich wyrębu. Do tak wyliczonej miąższości grubizny netto użytków rębnych zaliczonych na poczet przyjętego etatu dodaje się miąższość grubizny netto użytków rębnych nie zaliczonych na poczet przyjętego etatu. Ustalona suma użytków rębnych na okres obowiązywania planu zatwierdzona jest jako wielkość maksymalna.

Orientacyjną wysokość miąższości grubizny planowaną do pozyskania w ramach użytkowania przedrębego na 10 - lecie określa się na podstawie:

- wyników użytkowania przedrębego w nadleśnictwie w okresie ostatnich 5 lat,
- tabeli klas wieku spodziewanego bieżącego rocznego przyrostu miąższości wg gatunków panujących (Tabela Nr VIIIa),
- zestawienia zbiorczego powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębego we wskazaniach gospodarczych opisu taksacyjnego.

Orientacyjny etat miąższościowy użytkowania przedrębego określa się w miąższości grubizny netto. Do przeliczenia miąższości netto na brutto stosuje się współczynnik 1,25.

Etat cięć użytkowania przedrębego w wymiarze powierzchniowym ustala się na podstawie zestawienia zbiorczego powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębego we wskazaniach gospodarczych opisu taksacyjnego, według rodzajów cięć i gatunków panujących oraz klas i podklas wieku (Tabela Nr XVI zamieszczona w części tabelarycznej niniejszego elaboratu).

Szczegółowe wyliczenia etatu użytkowania głównego zawarte są w rozdziale 4.1.1.

4. Opisanie i zestawienie zadań wynikających z planu urządzenia lasu

4.1. Zestawienie i opisanie zadań z zakresu użytkowania głównego

4.1.1. Określenie i przyjęcie zadań etatów cięć użytkowania głównego

a) Etat cięć użytkowania rębnego

Ogólne zasady wyliczenia i przyjęcia etatów cięć użytkowania głównego określono w rozdziale 3.2.5.

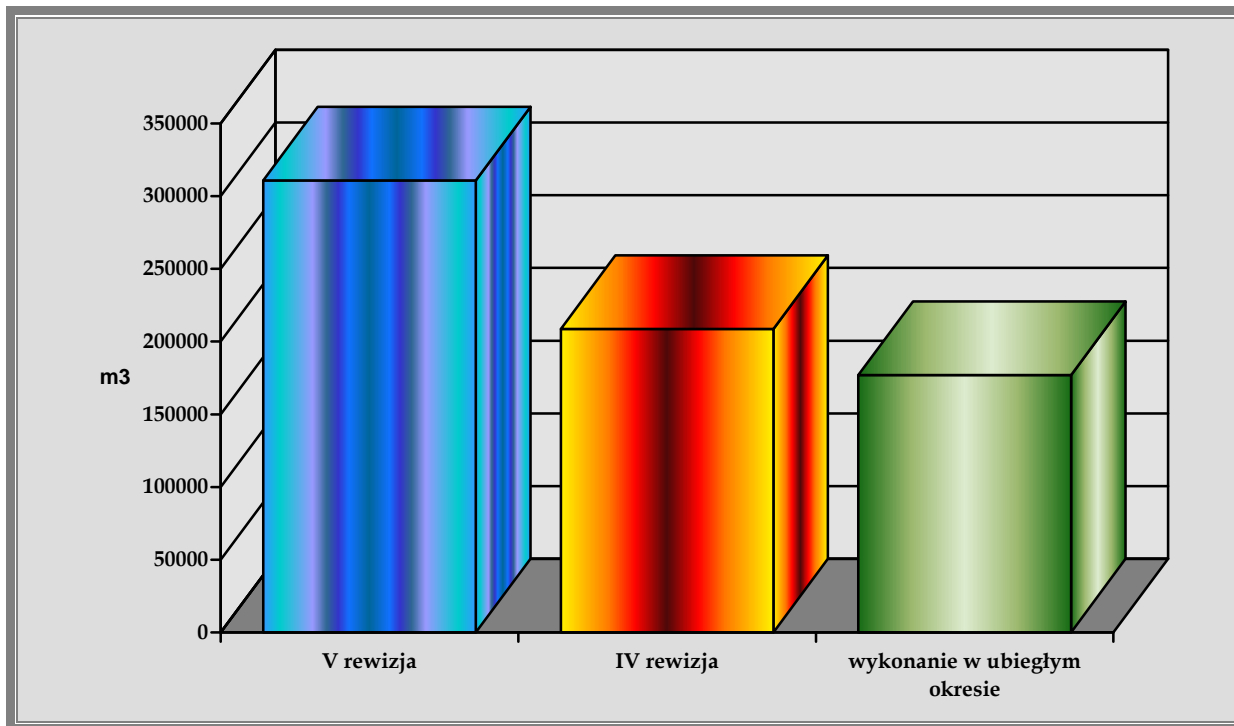
➤ Użytki rębne zaliczone na poczet przyjętego etatu

Obliczone i przyjęte etaty użytkowania rębnego dla obrębów i nadleśnictwa przedstawia Tabela Nr XIV zamieszczona w części tabelarycznej niniejszego opracowania.

Etaty przyjęte dla każdego gospodarstwa są zgodne z zasadami określonymi przez Instrukcję urządzenia lasu z 2003 roku, omówionymi w rozdziale 3.2.5.

➤ Obecny etat miąższościowy wynoszący 388 750 m³ brutto jest większy od etatu z IV rewizji urządzenia lasu wynoszącego 260 841 m³ brutto o 127 909 m³ (wzrost o 49,04%) oraz od wykonania w ubiegłym okresie wynosząc 221 125 m³ brutto. Przyczyną tak dużej różnicy w przyjętych etatach brutto użytków rębnych jest rozpoczęcie użytkowania rębego rębniami gniazdowymi IIIa, IIIb (20 - 40% masy) w poprzednim 10 - leciu i konsekwentna realizacja w obecnym 10 - leciu (cięcia uprzątające ok. 70% masy) oraz kumulowanie się drzewostanów rębnych wskutek niewykonywania planów w poprzednich dziesięcioleciach. W ubiegłym 10 - leciu plan użytków rębnych został wykonany powierzchniowo w 76%, a masowo w 83%.

Porównanie przyjętych etatów miąższościowych (netto) użytków rębnych z IV i V rewizji urządzenia lasu oraz wykonanie za ubiegły okres przedstawia niżej zamieszczony diagram.

Ostateczną wielkość użytków rębnych zaliczonych na poczet przyjętego etatu zestawiono poniżej:

Użytki rębne zaliczone na poczet etatu	Miąższość użytków rębnych w 10 - leciu m ³		
	obręby		Nadleśnictwo
	Ostrołęka	Seborki	
1	2	3	4
Etat przyjęty brutto	220 497	155 307	375 804
Etat netto	173 501	122 593	296 094
5% spodziewany przyrost	8 675	6 130	14 805
Etat netto ze spodziewanym 5% przyrostem	182 176	128 723	310 899

➤ **Użytki rębne nie zaliczone na poczet przyjętego etatu**

Rodzaj użytków rębnych nie zaliczonych na etat	Obręby				Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki			
	miąższość m ³					
	brutto	netto	brutto	netto	brutto	netto
1	2	3	4	5	6	7
Uprzątnięcie płazowin	-	-	5	4	5	4
Uprzątnięcie nasienników i przestoi	-	-	-	-	-	-
Uprzątnięcia i poszrenie linii oddziałowych (pozostałe)	92	70	29	22	121	92
Razem	92	70	34	26	126	96

➤ **Razem etat cięć użytkowania rębego**

Łączny rozmiar użytków rębnych przedstawiono w niżej zamieszczonym zestawieniu.

Rodzaj użytkowania rębego zaliczonego lub nie zaliczonego na poczet etatu	Obręby				Nadleśnictwo	
	Ostrołęka		Seborki			
	miąższość m ³					
	brutto	netto	brutto	netto	brutto	netto
1	2	3	4	5	6	7
Zaliczone	227 720	182 176	160 904	128 723	388 624	310 899
Nie zaliczone	92	70	34	26	126	96
Razem	227 812	182 246	160 938	128 749	388 750	310 995

Miąższość netto użytkowania rębego zaliczonego na poczet etatu podaje się łącznie z 5% spodziewanym przyrostem.

Suma użytków rębnych wynosząca **310 995 m³** netto stanowi wielkość maksymalną użytkowania rębego w nadleśnictwie na okres obowiązywania planu.

b) Etat cięć użytkowania przedrębego

Zasady obliczania i zatwierdzania etatu użytków przedrębnych zostały omówione w poprzednim rozdziale III p. 3.2.5.

➤ Etat cięć użytkowania przedrębego w wymiarze powierzchniowym

Ogólną powierzchnię drzewostanów przewidzianych do użytkowania przedrębego przedstawia poniższe zestawienie:

Rodzaj cięć	Obręb		Razem Nadleśnictwo
	Ostrołęka	Seborki	
	powierzchnia ha		
1	2	3	4
Czyszczenia późne	260,67	262,28	522,95
Trzebieże wczesne	1391,36	1222,67	2614,03
Trzebieże późne	4491,87	3872,54	8364,41
Razem trzebieże	5883,23	5095,21	10978,44
<i>Ogółem</i>	<i>6143,90</i>	<i>5357,49</i>	<i>11501,39</i>

Szczegółowe dane dotyczące powierzchni czyszczeń późnych, trzebieży wczesnych i późnych zawarte są w Tabeli Nr XVI zamieszczonej w części tabelarycznej.

Część drzewostanów kwalifikujących się, ze względu na wiek, do cięć przedrębnych lub rębnych nie została objęta tymi cięciami. Powierzchnię tych drzewostanów przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Powierzchnia drzewostanów nie objętych użytkowaniem przedrębnym i rębnym z wyjątkiem upraw i młodników, w których przewidziano zabiegi hodowlane CW i CP bez masy. - ha		
Ostrołęka	Seborki	Nadleśnictwo
1	2	4
992,36	389,01	1 381,37

Na powierzchnię drzewostanów nie objętych użytkowaniem rębnym składają się:

- drzewostany rębne i starsze z gospodarstwa specjalnego (rezerwaty, ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, wyłączone drzewostany nasienne wraz z otulinami, większość drzewostanów glebochronnych oraz drzewostany na siedliskach bagiennych),
- drzewostany rębne i starsze nie mieszczące się w nawrotach cięć.

Na powierzchnię drzewostanów nie objętych użytkowaniem przedrębnym składają się:

- drzewostany, które ze względu na wiek kwalifikują się do użytkowania przedrębnego ale występują w rezerwach lub w ostojach zwierząt podlegających ochronie gatunkowej,
- drzewostany o niskim zadrzewieniu,
- drzewostany, w których zabiegi pielęgnacyjne były wykonywane w dwóch ostatnich latach ubiegłego 10 - lecia,
- drzewostany trudnodostępne, na terenach zabagnionych.

W trakcie realizacji użytkowania przedrębnego w miarę potrzeby lub konieczności, czyszczenia późne (CP), trzebieże wczesne (TW) i trzebieże późne (TP) mogą przybrać charakter cięć przekształcających wspierających przebudowę drzewostanów.

Porównanie ustalonych obecnie etatów powierzchniowych użytkowania przedrębego z IV rewizją urządzania lasu przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Rewizja urządzania lasu	Powierzchnia leśna zalesiona Nadleśnictwa - ha	Powierzchnia drzewostanów od II do V kl.w. - ha	Przyjęty etat powierzchniowy użytków przedrębnych w Nadleśnictwie - ha
1	2	3	4
V	16 044,16	12 523,33	11 501,39
IV	15 991,13	12 168,84	13 405,80
Różnica	53,03	354,49	-1904,41

Powierzchnia użytków przedrębnych ustalona podczas obecnej rewizji urządzania lasy jest mniejsza o 1904,41 ha od przyjętej w czasie IV rewizji.

➤ **Orientacyjny etat użytkowania przedrębego w wymiarze miąższościowym**

Zasady ustalania etatu użytkowania przedrębego w wymiarze miąższościowym zostały omówione w rozdziale 3.2.5.

Na wniosek Dyrektora RDLP w Olsztynie Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wyraził zgodę na zwiększenie intensywności użytkowania przedrębego do 65% spodziewanego przyrostu bieżącego (Zn. Spr.: ZU-7031-8/11 z dnia 29.07.2011 r.)

Wyliczenia porównawcze etatów masowych oraz etatów przyjętych ostatecznie przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Podstawa ustalenia etatu miąższościowego	Orientacyjny etat miąższościowy m ³ netto	Przyjęty etat pow. - ha	Wskaźnik intensywności cięć w m ³ /ha netto w stosunku do powierzchni:	
			drzewostanów objętych użytk. przedrębnym	Drzewostanów objęte i nie objętych użytk. głównym
1	2	3	4	5
<i>Obwód Ostrołęka</i>				
Użytkowanie w ostatnich 5 latach	79 495	3 739,00	21,26	20,76
Użytkowanie w całym minionym okresie	173 568	7 380,00	23,52	22,66
50% przyrostu bieżącego tablicowego	229 720	-	-	-
Etat przyjęty	252 254	6 143,90	41,06	35,35
<i>Obwód Seborki</i>				
Użytkowanie w ostatnich 5 latach	75 690	3 485,00	21,72	26,34
Użytkowanie w całym minionym okresie	134 497	5 712,00	23,55	23,40
50% przyrostu bieżącego tablicowego	154 160	-	-	-
Etat przyjęty	181 751	5 357,49	33,92	31,63
<i>Nadleśnictwo Ostrołęka</i>				
Użytkowanie w ostatnich 5 latach	155 175	7 224,00	21,48	23,15
Użytkowanie w całym minionym okresie	308 065	13 092,00	23,53	22,98
50% przyrostu bieżącego tablicowego	374 880	-	-	-
Etat przyjęty	434 005	11 501,39	37,74	33,69

Przy obliczaniu ostatniego wskaźnika (kol. 5) do wyliczeń za ubiegły okres gospodarczy przyjęto całą planowaną powierzchnię I nawrotu, a w przypadku obecnej rewizji urządzenia lasu do powierzchni I nawrotu dodano powierzchnię drzewostanów nie objętych użytkowaniem przedrębnym i rębny.

Zwiększone wskaźniki intensywności cięć w ostatnich pięciu latach ubiegłego 10 - lecia spowodowane są zaliczeniem pozyskania sanitarnego do użytków przedrębnych przygodnych bez podawania powierzchni. Przyjęty i wykonany etat miąższościowy użytków przedrębnych w ubiegłym okresie nie przekracza 50% spodziewanego bieżącego przyrostu miąższości drzewostanów przedrębnych.

Przyjęty na NTG etat miąższościowy użytków przedrębnych w wysokości 434 005 m³ netto jest etatem maksymalnym na okres obowiązywania planu urządzenia lasu.

c) Etat miąższościowy użytków głównych

Etat miąższościowy użytków głównych składa się z sumy miąższościowej netto (m³) użytków rębnych (zaliczonych na poczet etatu z 5% przyrostem i niezaliczonych na poczet etatu) oraz użytków przedrębnych. Przyjęty i zatwierdzony etat miąższościowy użytków głównych stanowi maksymalną ilość drewna przewidzianą do pozyskania w planie urządzenia lasu. Przekroczenie tak przyjętego i zatwierzonego etatu użytków głównych, ustawa o lasach dopuszcza jedynie w przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych lub innych szkód.

Etat ten szczegółowo charakteryzuje Tabela Nr XVII zamieszczona w części tabelarycznej „Opisu ogólnego”.

Zestawienie etatów (netto) wchodzących w skład etatów użytków głównych przedstawiono w niżej zamieszczonej tabeli:

Etat grupy użytków	Obręb		Nadleś - nictwo
	Ostrołęka	Seborki	
	miąższość netto m ³		
1	2	3	4
Użytki rębne zaliczone na poczet etatu wraz z 5% spodziewanym przyrostem	182 176	128 723	310 899
Użytki rębne nie zaliczone na poczet etatu -(etat orientacyjny)	70	26	96
Użytki przedrębne	252 254	181 751	434 005
Razem	434 500	310 500	745 000

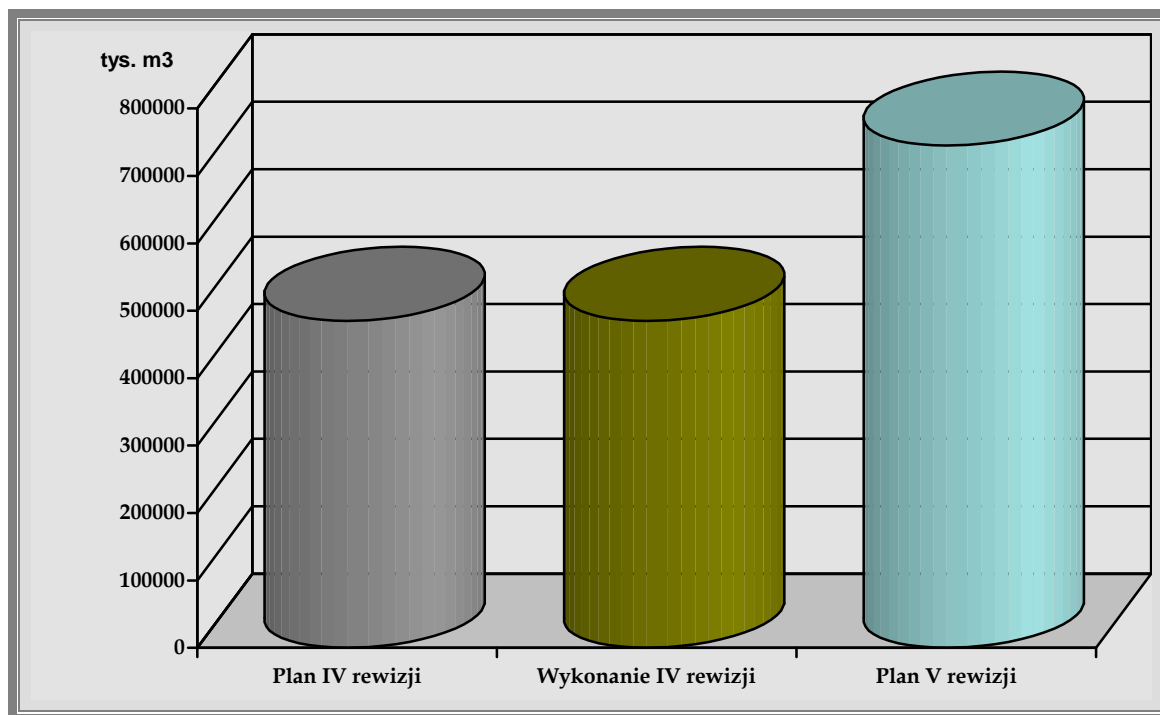
Porównanie etatu użytków głównych na 10 - lecie do ogólnych zasobów miazszości i spodziewanego przyrostu bieżącego przedstawiono w zestawieniu poniżej:

Rodzaj użytków	Zasoby ogółem brutto	Spodziewany przyrost bieżący brutto m ³	Przyjęty etat brutto / netto m ³	Relacja % etatów do zasobów	Relacja % etatów do przyrostu
1	2	3	4	5	6
Obwód Ostrołęka					
Użytki rębne	529 780	74 450	227 812 182 246	43,00	305,99
Użytki przedrębne	1 544 037	477 350	315 317 252 254	20,42	66,06
Razem	2 073 817	551 800	543 129 434 500	26,19	43
Obwód Seborgi					
Użytki rębne	355 715	48 250	160 938 128 749	45,24	333,55
Użytki przedrębne	1 059 661	337 150	227 189 181 751	21,44	67,39
Razem	1 415 376	385 400	388 127 310 500	27,42	100,70
Nadleśnictwo Ostrołęka					
Użytki rębne	885 495	122 700	388 750 310 995	43,90	316,83
Użytki przedrębne	2 603 698	814 500	542 506 434 005	20,84	66,61
Razem	3 489 193	937 200	931 256 745 000	26,69	99,37

Etat użytków przedrębnych nie przekracza 65% spodziewanego przyrostu bieżącego drzewostanów przedrębnych (brutto) zgodnie z pismem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 29.07.2011 r..

Przyjęty w Nadleśnictwie Ostrołęka etat użytków głównych (netto) w rozmiarze 745 000 m³ na 10 - lecie nie przekracza spodziewanego przyrostu bieżącego netto w wysokości 749 760 m³ (stopień wykorzystania 99,37%) i pozwala na kumulację zapasu na przyszłe 10 - lecie. W poprzednim okresie gospodarczym przyjęto etat użytków głównych w wysokości 485 065 m³ netto, który został wykonany w 100% (484 965 m³) i stanowił 79,77% spodziewanego przyrostu bieżącego netto.

Omówione dane ilustruje niżej zamieszczony diagram:

W stosunku do ubiegłego 10 - lecia nastąpił wzrost planowanej do pozyskania masy w użytkach głównych o 259 935 m³ netto, co stanowi wzrost o 53,59 %.

Głównym powodem znacznego wzrostu etatów użytków głównych jest rozpoczęcie w poprzednim okresie gospodarczym użytkowania rębego rębniami gniazdowymi (pobór masy 20 - 40%) i konsekwentne dalsze ich prowadzenie w bieżącym 10 - leciu (cięcia uprzątające ok. 70% masy), oraz kumulacji drzewostanów rębnych (V i starsze kl.w zajmują ok. 17 % powierzchni).

4.1.2. Opisanie projektowanych w nadleśnictwie cięć użytkowania głównego

a) Opisanie projektowanych w nadleśnictwie cięć rębnych i zestawienie projektowanych cięć rębnych

Realizację cięć rębnych należy prowadzić na podstawie wskazań gospodarczych zawartych w opisach taksacyjnych oraz wykazu projektowanych cięć rębnych (Wzór Nr 6), wykazów drzewostanów KO, KDO i drzewostanów

zakwalifikowanych do przebudowy w najbliższym 10 - leciu (Wzory Nr 4; 5; 3), w oparciu o zasady określone w „Zasadach hodowli lasu” z 2002 r. Wszystkie pięć wymienione wzory nr 3; 4; 5; 6 7 stanowią oddzielny tom (II) planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa.

Rodzaje zastosowanych rębni przyjęte na podstawie Zasad hodowli lasu §§ 80 - 91 zamieszczono w protokóle ustaleń Komisji Założeń Planu zamieszczonym w załącznikach (rozdział 8). Szczegóły dotyczące szerokości zrębów, stref ochronnych, długości okresów odnowienia, nawrotów cięć, pozostawienia kęp drzewostanów itp.. Przy naborze drzewostanów do użytkowania rębego przyjęto następującą kolejność:

- drzewostany przewidziane do przebudowy,
- drzewostany o słabej jakości technicznej i niskim zadrzewieniu,
- drzewostany w klasie odnowienia,
- drzewostany wyżywicowane,
- drzewostany przeszłorębne,
- drzewostany rębne.

Szczegółowe zestawienie powierzchni manipulacyjnej użytków rębnych według rodzajów rębni w gospodarstwach przedstawia Tabela Nr XV zamieszczona w części tabelarycznej niniejszego elaboratu.

Zastosowanie rębni zupełnej w gospodarstwie lasów ochronnych wynika ze słabej jakości tych drzewostanów występujących często na małych powierzchniach zachwaszczonych lub z dużą ilością podszytów.

Do rębni zupełnych w tym gospodarstwie zakwalifikowano też przeszłorębne olszyny występujących na siedlisku olesu oraz drzewostany o niskim zadrzewieniu.

Zastosowanie rębni zupełnej w gospodarstwie przebudowy wynika głównie z niedostosowania składu gatunkowego na lesie wilgotnym, gdzie gatunkiem panującym jest najczęściej olsza lub brzoza, a powinien być dąb.

Duże zachwaszczenie (pokrzywa) lub silnie rozwinięty podszyt na tym siedlisku w połączeniu z brakiem w składzie odpowiednich gatunków do obsiewu utrudniają w znacznym stopniu odnowienie naturalne oraz sztuczne odnowienie podokapowe. Dodatkowym utrudnieniem na siedlisku Lw i LMw są często występujące zmrozowiska w obniżeniach terenu. Na pozostałych siedliskach w gospodarstwie przebudowy występują drzewostany o niskim zadrzewieniu lub miernej jakości.

Większość drzewostanów w klasie odnowienia zostało przeznaczone do uprzątnięcia w I 10 - leciu.

Przyjęty etat brutto użytków rębnych stanowi 43,9% zasobów drzewostanów rębnych.

Wykaz użytków rębnych (wzór nr 6) umieszczony wraz ze wzorami nr 3; 4, 5 i 7 w osobnym tomie, został sporządzony w rozbiciu na działki zrębowe bez przydziału na poszczególne lata gospodarcze obowiązywania planu urządzenia lasu.

Etaty użytkowania rębego, rozplanowanie cięć oraz rodzaje zastosowanych rębni, zostały uzgodnione z Nadleśnictwem i Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Olsztynie. Lokalizacja cięć w pierwszych dwóch latach obowiązywania planu została uzgodniona z nadleśnictwem.

Użytki rębne nie zaliczone na poczet etatu zostały omówione w rozdziale 4.1.1.

Projektowane cięcia rębne zostały wkreślone na mapę przeglądową cięć rębnych sporządzoną w skali 1 : 25 000 i. mapach leśnictw w skali 1 :10 000

b) Użytkowanie przedrębne

Użytkowanie przedrębne powinno być realizowane na podstawie wskazań gospodarczych zawartych w opisach taksacyjnych w oparciu o wytyczne zawarte w „Zasadach hodowli lasu” z 2002 r. (§§ 133 - 147). Zadania określone w wymiarze powierzchniowym w opisach taksacyjnych, mają w zasadzie charakter obligatoryjny, a w zakresie miąższościowym powinny być realizowane według potrzeb poszczególnych drzewostanów. Termin i intensywność wykonywanych cięć w konkretnych drzewostanach określa każdorazowo służba leśna nadleśnictwa.

Zestawienia zbiorcze powierzchni drzewostanów zaprojektowanych do użytkowania przedrębego we wskazaniach gospodarczych opisu taksacyjnego według rodzajów cięć i gatunków panujących oraz klas i podklas wieku dla obrębów i nadleśnictwa przedstawiono w Tabeli Nr XVI zamieszczonej w części tabelarycznej niniejszego opracowania.

Zasady określania i przyjęcia etatów użytkowania przedrębego zostały określone w rozdziale 4.1. Wszystkie wskazania gospodarcze dotyczące użytkowania głównego drzewostanów, zamieszczone w opisach taksacyjnych zostały uzgodnione z przedstawicielami Nadleśnictwa Ostrołęka oraz leśniczymi.

c) Zestawienie łączne użytków głównych

Zestawienie łączne użytków głównych według kategorii cięć dla obrębów i nadleśnictwa przedstawiają Tabele Nr XVII zamieszczone w części tabelarycznej elaboratu.

Analizując dane z kolejnych rewizji urzędzenia lasu (wzrost przeciętnej zasobności, przeciętnego wieku, przeciętnego przyrostu bieżącego, przyrostu powierzchni leśnej) można stwierdzić, że w najbliższej perspektywie łączny etat użytków głównych będzie kształtował się na wyższym poziomie niż obecnie.

4.2. Zestawienie i opisanie zadań z zakresu hodowli lasu

Zadania z zakresu hodowli lasu zostały przedstawione we wskazaniach gospodarczych opisów taksacyjnych i zestawione w Tabeli Nr XVIII, sporządzonej dla obrębów leśnych i nadleśnictwa w oparciu o wytyczne „Zasad hodowli lasu” z 2002 r. i ustalenia NTG. Tabele te zostały zamieszczone w części tabelarycznej elaboratu.

Zestawienie zadań z zakresu hodowli lasu, przewidzianych do realizacji w najbliższym 10 - leciu oraz porównanie z zadaniami określonymi w trakcie IV rewizji urzędzenia lasu przedstawia się poniżej:

Rodzaj czynności	Obręb		Razem N-ctwo	
	Ostrołęka	Seborki	Vrewizji u.l.	IV rewizji u.l.
	powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
Odnowienia halizn, płazowin i zrębów	38,95	50,87	89,82	40,12
Zalesienia gruntów nieleśnych	0,69	-	0,69	22,39
Odnowienia zrębów projektowanych	501,48	385,20	886,68	891,67
Odnowienia przy rębniach złożonych	114,46	6,60	121,06	13,93
Podsadzenia produkcyjne	-	-	-	2,96
Dolesienia luk i przersedzeń	0,40	0,28	0,68	4,17
Poprawki i uzupełnienia w uprawach i młodnikach	0,30	0,27	0,57	4,09
Poprawki i uzupeł. na gruntach proj. do odn. i zales. w wys. 10% ich pow.	65,56	44,27	109,83	190,84
Wprowadzenie podszytów	-	-	-	796,20
Pielęgnowanie gleby	665,28	473,30	1138,58	1222,62
Pielęgnowanie upraw istniejących (CW)	114,61	136,82	251,43	819,40
Pielęgnowanie upraw projektowanych(CW)	409,33	235,17	644,50	819,40
Pielęgnowanie młodników (CP)	552,96	554,54	1107,50	1976,18
w tym CP-P	260,67	262,28	522,95	476,52
Specjalne zabiegi agrotechniczne	703,82	481,08	1184,90	979,33

W powyższy zestawieniu zwracają uwagę zwiększone zadania w porównaniu z IV rewizją u.l. w zakresie odnowień przy rębniach złożonych, zaniechanie wprowadzenia podsadzeń produkcyjnych i podszytów oraz zmniejszenie pielęgnowanie gleby, upraw (CW) i młodników (CP).

Szczegółowe zasady projektowania i realizacji poszczególnych rodzajów czynności podaje się poniżej:

a) odnowienia i zalesienia otwarte

Odnowienia i zalesienia otwarte obejmują powierzchnię zrębów zaległych i części zrębów zupełnych zaprojektowanych na I 10 – lecie (ok. 80%) oraz zalesienie gruntów porolnych.

Skład gatunkowy upraw w odnowieniach otwartych należy dostosować do typów gospodarczych drzewostanów poszczególnych siedlisk przyjętych przez NTG. Na mikrosiedliskach wśród niejednorodnych powierzchni stosować gatunki zgodnie z ich wymaganiami w stosunku do żyzności i wilgotności gleby.

b) odnowienia przy rębniach złożonych

Odnowienia przy rębniach złożonych obejmują powierzchnię przewidzianą do odnowienia w drzewostanach użytkowanych rębnią II, III i IV.

Stosując rębnię II należy spodziewać się odnowienia naturalnego, sosny lub świerka. W przypadku braku odnowienia naturalnego należy wprowadzić podsadzenia sztuczne gatunkami głównymi, a po cięciu uprzątającym pozostałą powierzchnię odnowić pozostałymi gatunkami, stanowiącymi gospodarczy typ drzewostanu.

Gniazda przy zastosowaniu rębni gniazdowych (IIIa) należy odnawiać dębem. Pozostałą powierzchnię po cięciu uprzątającym, w przypadku rębni IIIa, należy odnowić gatunkami dostosowanymi do typu gospodarczego na poszczególnych siedliskach. Odnowione gniazda zaleca się chronić przed zwierzyną poprzez ich grodzenie lub mechaniczną czy chemiczną ochroną pojedynczych sadzonek.

W przypadku stwierdzenia możliwości samosiewnego odnowienia sosny na siedliskach BMśw ze słabo zadarnioną pokrywą istnieje możliwość zmiany rębni Ib na IIb wykonywanej w dwóch etapach z krótkim okresem odnowienia. Naturalny sposób odnowienia należy preferować na wszystkich siedliskach, wykorzystując zwarte kępy istniejących samosiewów.

c) podsadzenia produkcyjne

Na najbliższe 10 – lecie w nadleśnictwie nie projektuje się podsadzeń produkcyjnych.

d) dolesienia luk i przerzedzeń

Dolesienia luk i przerzedzeń zaprojektowano głównie w drzewostanach przedrębnych nie wykazujących tendencji do naturalnego odnowienia. Do tego celu należy również wykorzystywać gatunki cienioznośne, ale będące w składzie gospodarczego typu drzewostanów.

e) poprawki i uzupełnienia

Poprawki i uzupełnienia należy wykonywać gatunkami docelowymi. Poprawki i uzupełnienia w uprawach i młodnikach projektowanych, na podstawie doświadczeń z lat ubiegłych, NTG określiła na 10%.

f) wprowadzenie podszytów

Na najbliższe 10 – lecie nie projektuje się wprowadzenia podszytów.

g) pielęgnowanie lasu

Pielęgnowanie lasu obejmuje prace związane z pielęgnowaniem gleby, czyszczenia wczesne (CW) oraz czyszczenia późne (CP).

Pielęgnowanie gleby zaprojektowano na powierzchni upraw istniejących, w zasadzie do 5 lat, oraz na części powierzchni odnowień i dolesień projektowanych do wykonania w najbliższym 10 - leciu.

Pielęgnowanie upraw (CW) zaplanowano w uprawach i młodnikach istniejących w wieku do ok. 10 lat w zależności od występującego gatunku oraz na powierzchniach przeznaczonych do odnowienia, a także na ok. 50% powierzchni zrębów bieżących.

Pielęgnowanie młodników (CP) zaplanowano głównie w drzewostanach Ib podklasy wieku, a także Ia w zależności od gatunku oraz ilości nawrotów.

h) melioracje wodne

Zgodnie z postanowieniem NTG nie projektuje się na powierzchniach leśnych melioracji wodnych w najbliższym 10 - leciu, a prace melioracyjne na gruntach rolnych nadleśnictwo zleca spółkom wodnym.

i) melioracje agrotechniczne

Melioracje agrotechniczne zaprojektowano na powierzchniach, gdzie zachodzi konieczność usunięcia zbędnych i bezwartościowych samosiewów i podszytów lub zdziczałej pokrywy.

4.3. Zestawienie zadań gospodarczych z zakresu użytkowania przedrębego oraz odnowień i zalesień wg leśnictw

Zestawienie podstawowych zadań gospodarczych z zakresu użytkowania przedrębego oraz hodowli lasu według leśnictw przedstawiono poniżej:

Lp.	Leśnictwo	Pow. ogólna - ha	Zadania na 10 - lecie	
			użytkowanie przedrębne - ha	odnowienia i zalesienia - ha
1	2	3	4	5
Obwód Ostrołęka				
1	Płoszyce	1598,64	796,20	110,15
2	Dąbrówka	1468,91	941,94	118,03
3	Łęg	1381,87	1052,90	59,33
4	Łodziska	1497,85	1019,67	83,86
5	Borawe	1037,57	505,89	155,64
6	Kruszewo	1271,52	921,25	70,28
7	Czerwin	567,65	425,64	39,99
8	Goworowo	641,86	480,41	18,30
Razem		9465,87	6143,90	655,58
Obwód Seborki				
9	Wyszel	1396,46	896,66	143,70
10	Przystań	1500,48	1182,30	51,82
11	Zabiele	1202,64	803,54	75,21
12	Gutowo	1534,94	1114,28	105,51
13	Rzaniec	1413,88	1141,10	60,11
14	Olszewo Borki	291,29	219,61	6,32
Razem		7339,69	5357,49	442,67
Ogółem		16805,56	11501,39	1098,25

W powyższym zestawieniu w kol. 4 podano powierzchnię użytków przedrębnych z masą (CP-P, TW, TP).

4.4. Zestawienie ekonomicznych wskaźników gospodarki leśnej i ramowy plan ekonomicznych nadleśnictwa na najbliższe 10 – 10 - lecie

Zgodnie z Decyzją Rady Techniczno - Gospodarczej sporządzono Tabelę XIX dotyczącą ekonomicznych wskaźników gospodarki leśnej dla Nadleśnictwa Ostrołęka

Tabela nr XIXa. Ekonomiczne wskaźniki gospodarki leśnej

Lp.	Wyszczególnienie		Ubiegły okres gospodarczy	Plan na bieżący okres gospod.
1	2		3	4
1	Powierzchnia leśna w ha		15 991,13	16 044,16
2	Zasoby drzewne na powierzchni leśnej w m ³		3 077 185	3 489 193
3	Zasobność drzewostanów w m ³ /ha		193	217
4	Wartość majątkowa Nadleśnictwa	wartość drzewostanów w tys. zł.	-	-
		wartość gruntów leśnych w tys. zł.	-	-
		wartość środków trwałych w tys. zł.	-	-
Razem		w tys. zł.	-	-
5	Etat 10-letni (grubizna netto)	użytki rębne w m ³ netto	208 673	310 995
		użytki przedrębne w m ³ netto	276 392	434 005
		razem użytki główne w m ³ netto	485 065	745 000
		udział użytków przedrębnych w %	56,98	58,26
6	Okresowy przyrost brutto w 10-leciu	w m ³ brutto	759 930	937 200
		przeciętnie m ³ /ha/rok	4,75	5,84
7	Wskaźniki gospodarki zasobami (grubizna brutto)	użytkowanie rębne: m ³ /ha pow. leśnej/rok	1,63	2,42
		użytkowanie przedrębne: m ³ /ha pow. leśnej/rok	2,16	3,30
		użytkowanie główne: m ³ /ha pow. leśnej/rok	3,79	5,72
		użytkowanie główne: % zasobów/rok	1,97	2,67
		użytkowanie główne: % przyrostu/rok	7,98	9,94
8	Przeciętne roczne przychody Nadleśnictwa w tys. zł.			-
	w tym: ze sprzedaży drewna w tys. zł.			-
9	Przeciętne roczne koszty Nadleśnictwa ogółem w tys. zł.			-
	w tym: podatek leśny w tys. zł.			-
10	Przeciętny roczny wynik finansowy w tys. zł.			-
11	Wskaźnik rentowności (10 : 9) w %			-
12	Udział powierzchni prawnie wyłączonych z użytkowania rębego w %		0,85	0,85
13	Udział lasów ochronnych w %		18,54	29,41
14	Udział gospodarstwa przebudowy w %		-	0,37
15	Powierzchnia lasów nadzorowanych w ha		20 953,00	21 397,14
	% udziału w powierzchni lasów Nadleśnictwa		131,0	133,4

4.5. Kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu

Zagrożenia środowiska przyrodniczego zostały szczegółowo omówione w rozdziale na podstawie wytycznych zawartych w § 101 „Instrukcji urzędzenia lasu” z 2003 r..

Głównym zadaniem z zakresu ogólnej ochrony lasu jest działalność zmierzająca do poprawy stanu sanitarnego lasu poprzez przeciwdziałanie rozwojowi szkodliwych owadów i grzybów oraz poprzez szybkie usuwanie złomów, wywrotów i wiatrołomów.

Według informacji Zakładu Ochrony Lasu z Olsztyna największe zagrożenie dla lasów nadleśnictwa stanowi obecnie brudnica mniszka, strzygonia choinówka, boreczniki sosnowe, korowiec sosny oraz zwójka i miernikowce dębowe.

W szkółkach i uprawach największe zagrożenie stanowią pędraki chrabąszczy, szeliniak sosnowiec, smolik znaczony, hurmak olchowiec. Niewielkie szkody wyrządzają również drobne gryzonie.

Mimo nielicznego zasiedlenia drewna przez szkodniki wtórne w dalszym ciągu należy dążyć do poprawy stanu sanitarnego lasu, śledzić rozwój liczebny szkodników, prowadzić ich poszukiwania, a w przypadkach koniecznych przystąpić do ich zwalczania. Szczególnie należy zwrócić uwagę na bezwzględnie czystą wyróbkę sortymentów, korowania pniaków i szybki wywóz surowca z lasu przed rójkami szkodliwych owadów.

Przeciwdziałać rozmnoży szkodliwych owadów można wieloma sposobami, jednak najskuteczniejszą metodą jest terminowe wykładanie różnego rodzaju pułapek. Ilość drzew pułapkowych oraz liczbę pułapek trzeba dostosować do aktualnych potrzeb drzewostanów. Jako drzewa pułapkowe należy wykorzystywać również wywroty i wiatrołomy.

W ramach walki biologicznej ze szkodnikami owadzimi niezwykle skuteczną metodą jest ochrona pożytecznych ssaków owadożernych (ryjówki, jeże), płazów, gadów, ptaków i pożytecznych owadów. W zakresie ochrony ptaków należy utrzymywać w dobrym stanie posiadane szt. budek lęgowych oraz uzupełniać braki.

Skuteczne, zwłaszcza w drzewostanach sosnowych jest przeciwdziałanie nadmiernemu rozwojowi owadów poprzez zasiedlenia i ochronę mrowisk mrówki ćmawej.

Duże zagrożenie stwarza korzeniowiec wieloletni w drzewostanach na gruntach porolnych, które stanowią 53,05% powierzchni leśnej Nadleśnictwa oraz opieńka miodowa i huba korzeniowa. Z pozostałych grzybów zagrożenie występuje ze strony mącznika dębowego, osutki sosnowej oraz ostatnio zamierania pędów sosny i jesionu.

Przeciwdziałania przeciw chorobom grzybowym polegają przede wszystkim na chemicznym zabezpieczeniu pniaków po ściętym drzewie, zwalczaniu chemicznym i mechanicznym oraz na stosowaniu odpowiednich technik hodowlanych.

Szkody od zwierzyny występują w uprawach w postaci zgryzania, a w młodnikach w postaci spałowania na terenie całego Nadleśnictwa w gospodarczo znośnym nasileniu. Uprawy, szczególnie dębowe (gniazda), należy profilaktycznie zabezpieczać poprzez smarowanie preparatami odstraszającymi, pakulowanie, zakładanie osłonek, a ostatecznie grodzenie. Ponadto należy przestrzegać głównej zasady w zakresie ochrony, a mianowicie utrzymanie właściwego stanu zwierzyny. Z długoletniej obserwacji wynika, że na zmniejszenie rozmiaru szkód można zdecydowanie wpłynąć przez intensyfikację pozyskania drewna z czyszczeń i trzebieży w okresie od grudnia do marca. Z analizy zimowego spałowania wynika, że jest ono wyraźnie mniejsze o ile jelenie mają dostęp do świeżo powalonych drzew sosnowych, które korują przez spałowanie, często do połowy długości strzały, wliczając w to obcięte gałęzie i korony. Dlatego też na omawiane zagadnienia należy uczulić pracowników służby leśnej. Trzeba również egzekwować od kół łowieckich, dzierzawiących tereny leśne, prowadzenie właściwej gospodarki łowieckiej (dokarmianie, poletka łowieckie zgryzowe i zaporowe).

Prac związanych z ustaleniem stref zagrożenia przemysłowego, z uwagi na brak odpowiednich wytycznych, nie prowadzono, a całość lasów nadleśnictwa zaliczono do zerowej strefy.

Generalnie oceniając zadania z zakresu ogólnej ochrony lasu należy położyć nacisk na następujące zagadnienia:

- poprawę stanu sanitarnego lasu poprzez usuwanie na bieżąco wiatrołomów, leżaniny i posuszu,
- kontynuowanie zwalczania szkodliwych owadów i grzybów,
- prowadzenie corocznej kontroli występowania owadów,
- ochronę pożytecznego ptactwa i mrówek przez zakładanie remiz pokarmowych, rozwieszanie budek lęgowych, grodzenie mrowisk,
- ochronę drzewostanów przed wywalającymi wiatrami i przed okiścią przez prawidłowe wykonywanie cięć rębnych zgodnie z ustalonymi kierunkami, a cięć przedrębnych w odpowiednim terminie i właściwej intensywności,
- dostosowanie pogłowia zwierzyny płowej do istniejących możliwości łowisk oraz ochronę upraw i młodników przed szkodami,
- egzekwowanie zakazu wypasu bydła na gruntach leśnych.

Załącznikiem do planu jest mapa przeglądowa ochrony lasu sporządzona w skali 1 : 25 000.

**LASY PAŃSTWOWE
NADLEŚNICTWO OSTROŁĘKA**

**PLAN URZĄDZENIA LASU
w części dotyczącej ochrony przeciwpożarowej
na lata 2012 - 2021**

Uzgodniono:
z Mazowieckim Komendantem Wojewódzkim
Państwowej Straży Pożarnej
dn. ....

4.6.1. Przepisy prawne regulujące zabezpieczenie przeciwpożarowe lasu

Kierunkowe wytyczne na najbliższy okres gospodarczy z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu wynikają z analizy stanu zagrożenia pożarowego w ubiegłym okresie, oceny potencjalnego zagrożenia pożarowego wynikającego z obecnego stanu lasów oraz z analizy stanu ochrony ppoż. funkcjonującej w Nadleśnictwie, w świetle obowiązujących w tym względzie przepisów prawnych tj.:

- ☞ Jednolity tekst ustawy o lasach z dnia 27 czerwca 2000 r. (Dz. U. Nr 56, poz. 679),
- ☞ Jednolity tekst ustawy o ochronie przeciwpożarowej z dnia 22 lipca 2002 r. (Dz. U. Nr 147, poz. 1229) i wydanymi na ich podstawie przepisami wykonawczymi, tzn.:
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn. 07.06.2010 r., (Dz. U. 2010 Nr 109, poz. 719),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09.07.2010 r. (Dz. U. Nr 137, poz. 923), w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów.

Przy ustalaniu kierunkowych zadań z zakresu ochrony ppoż. uwzględniono ponadto zasady:

- Instrukcji ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych z 1996 r.,
- ustaleń ze służbami zajmującymi się tymi zagadnieniami w RDLP w Olsztynie i Nadleśnictwie

4.6.2. Ocena zagrożenia pożarowego w ubiegłym okresie gospodarczym

Zagrożenie pożarowe w ubiegłym okresie oparto o ilość i charakterystykę pożarów zaistniałych w lasach Nadleśnictwa Ostrołęka w latach 2002 - 2011. W ubiegłym okresie gospodarczym odnotowano na terenie Nadleśnictwa 87 pożary lasów na łącznej powierzchni 18,29 ha. Najwięcej pożarów powstało w roku 2006 - 20 szt., a najmniej w 2011 - 2. Przeciętna powierzchnia pożaru wyniosła 0,21ha. Przyczyny powstawania pożarów są najczęściej nieustalone (ok. 95%), a reszta to przerzuty z gruntów obcych, podpalenia i zaproszenia ognia.

Straty na powierzchniach pożarzysk, nie licząc niewymiernych strat w biocenozie leśnej, polegające na zniszczeniu życia biologicznego w poszyciu

drzewostanów i wierzchniej warstwie gleby, dotyczyły usunięcia pojedynczych, najbardziej uszkodzonych drzew.

Na zlecenie Starostw w Makowie Mazowieckim, Ostrołęce oraz Prezydenta Miasta Ostrołęka Nadleśnictwo sprawuje nadzór nad 21 397 ha lasów niepaństwowych. Lasy te bardzo często sąsiadują z lasami Nadleśnictwa w związku z tym objęte są monitoringiem i ochroną przeciwpożarową. W analogicznym okresie w lasach nadzorowanych odnotowano 181 pożarów o łącznej powierzchni 39,27 ha (średniorocznie 18 szt.). Przeciętna powierzchnia pożaru dla lasów różnej własności wynosi 0,21ha.

4.6.3. Czynniki kształtujące obecne i potencjalne zagrożenie pożarowe lasów

Określenie potencjalnego zagrożenia pożarowego lasów Nadleśnictwa Ostrołęka oparto o analizę poszczególnych czynników decydujących o tym zagrożeniu. Poddane analizie czynniki to:

- udział siedlisk borowych i łęgowych, struktura wiekowa drzewostanów oraz rodzaj pokrywy gleby,
- skład gatunkowy drzewostanów,
- rozmieszczenie zakładów przemysłowych i osad ludzkich,
- atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna lasów,
- sieć szlaków komunikacyjnych oraz rozmieszczenie obiektów i urządzeń turystycznych,
- warunki meteorologiczne.

a) udział siedlisk borowych i łęgowych, struktura wiekowa drzewostanów oraz rodzaj pokrywy gleby

Tabela Nr 1. Powierzchniowy udział siedlisk borowych i łęgowych w Nadleśnictwie z uwzględnieniem udziału drzewostanów I i II klasy wieku

Typ siedliskowy	Ogółem	w tym:		
		I klasa	II klasa	Razem
Powierzchnia w ha				
1	2	3	4	5
Bs, Bśw, Bw, BMśw, BMw, Lł	14516,34	1251,04	2582,12	3833,16
Pozostałe	1527,82	134,48	221,65	356,13
Ogółem	16044,16	1385,52	2803,77	4189,29

Tabela Nr 2. Udział siedlisk borowych i drzewostanów I i II klasy wieku w porównaniu do powierzchni ogólnej

Powierzchnia leśna w ha		Powierzchnia w ha Bs, Bśw, Bw, BMśw, BMw, (Lł)		%				
Ogółem	I i II kl.w.	Ogółem	I i II kl.w.	2 : 1	3 : 1	4 : 1	4 : 2	4 : 3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
16044,16	4189,29	14516,34	3833,16	26,11	90,48	23,89	91,50	26,41

Z powyższego zestawienia wynika, że 90,48 % ogólnej powierzchni leśnej to drzewostany na siedliskach Bs, Bśw, Bw, BMśw, BMw oraz Lł. Drzewostany I i II klasy wieku stanowią 26,41% powierzchni leśnej.

W okresie zagrożenia pożarowego szczególnie podatne na zapalenie są lasy, w których występują znaczne ilości łatwopalnych materiałów, takich jak: opadłe listowie, chrust i sucha roślinność, a w szczególności suche trawy.

b) skład gatunkowy drzewostanów

Dominującym gatunkiem w drzewostanach Nadleśnictwa Ostrołęka jest sosna, która jako gatunek panujący występuje na 93,32 % powierzchni leśnej. Kolejne miejsca, biorąc pod uwagę udział powierzchniowy, zajmują następujące gatunki: olsza – 3,08 %, brzoza – 2,16 % i dąb – 1,19 %. Pozostałe gatunki zajmują zaledwie 0,25 % powierzchni.

Ogólny podział lasów Nadleśnictwa, na drzewostany z przewagą gatunków iglastych i liściastych, przedstawia poniższe zestawienie.

Grupa gatunków panujących	Nadleśnictwo	
	pow. w ha	udział %
1	2	3
Iglaste	14998,09	93,52
Liściaste	1046,07	6,48
Razem	16044,16	100,00

Przytoczony wyżej podział w pełni odzwierciedla rzeczywisty obrazu tutejszych drzewostanów, ponieważ większość z nich to jednogatunkowe drzewostany sosnowe z niewielką domieszką brzozy.

c) rozmieszczenie zakładów przemysłowych i osad ludzkich

W najbliższym sąsiedztwie lasów Nadleśnictwa nie ma dużych zakładów przemysłowych stanowiących zagrożenie pożarowe. Nieliczne małe tartaki oddalone od lasów Nadleśnictwa nie stanowią większego zagrożenia pożarowego.

Zagrożenie pożarowe dla lasów wynikające z lokalizacji wsi (osady ludzkie) stanowią miejscowości położone w pobliżu lasów Nadleśnictwa. Ze względu na bardzo dużą lesistość, praktycznie wszystkie miejscowości zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksów leśnych.

d) atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna lasów

Teren Nadleśnictwa Ostrołęka jest dość atrakcyjny pod względem turystycznym i rekreacyjnym. Mimo braku jezior antropopresja jest istotnym zagrożeniem zwłaszcza w okresie zborów płodów runa leśnego. W celu minimalizacji skutków niekontrolowanego wjazdu pojazdów do lasu Nadleśnictwo wyznaczyło dwanaście miejsc postoju pojazdów w oddziałach: 3c, 141g, 248b, 249g, 250d, 258k, 267f, 272a, 274f – w obrębie leśnym Ostrołęka oraz 113a, 204g, 275j – w obrębie leśnym Seborgi.

Ważnym obiektem rekreacyjnym jest ścieżka edukacyjna w leśnictwie Łęg, natomiast interesującym obiektem przyrodniczym jest częściowy rezerwat przyrody „Olsy Płoszyckie”. Obiekty te powodują wzmożony ruch turystyczny, a tym samym zwiększając zagrożenie pożarowe. Brak szlaków turystycznych przebiegających przez lasy Nadleśnictwa zmniejsza ryzyko powstawania pożarów.

e) sieć szlaków komunikacyjnych oraz rozmieszczenie obiektów i urządzeń turystycznych

Przez tereny leśne Nadleśnictwa przebiega linia kolejowa Ostrołęka - Warszawa. W znacznej części linia ta omija kompleksy leśne nadleśnictwa, w związku z czym zagrożenie pożarowe jest zminimalizowane.

Dość duże znaczenie mają drogi krajowe i wojewódzkie:

- ★ Nr 53 – Ostrołęka – Szczytno
- ★ Nr 53 – Łomża – Różan
- ★ Nr 544 – Ostrołęka – Przasnysz
- ★ Nr 627 – Ostrołęka – Ostrów Mazowiecka
- ★ Nr 626 – Nowa Wieś – Maków Mazowiecki

Ponadto na obszarze Nadleśnictwa istnieje bardzo gęsta sieć dróg gminnych i powiatowych, które pełnią rolę dróg dojazdowych do typowych, leśnych dróg przeciwpożarowych.

Powyższe szlaki komunikacyjne nie stanowią większego zagrożenia pożarowego ze względu na mały ruch samochodowy.

Na terenie Nadleśnictwa nie ma ośrodków wypoczynkowych i innych obiektów turystycznych powodujących zagrożenie pożarowe.

f) warunki meteorologiczne

Warunki meteorologiczne są jednym z najważniejszych czynników kształtujących zagrożenie pożarowe lasów. Determinują one wilgotność pokrywy gleby, powietrza oraz innych materiałów znajdujących się w lesie, przez co decydują o możliwości powstania pożaru lasu. Najbardziej istotne znaczenie mają one w okresie od wczesnej wiosny do jesieni tj. w okresie bez pokrywy śnieżnej w lesie.

Charakterystyka czynników meteorologicznych w okresie największej palności (średnie wartości w okresie IX.2007 - IV.2010 - dane ze stacji meteorologicznej w Budziskach) dla lasów Nadleśnictwa Ostrołęka przedstawiają się następująco:

Czynnik meteorologiczny	Miesiące							Razem w okresie
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
średnie opady- (mm/m ²)	22,8	127,4	55,5	50,5	90,1	24,8	27,9	57,0
średnie temp. pow.- (°C)	9,0	13,2	16,8	20,0	18,4	12,6	6,8	13,8
Średnia siła panujących wiatrów -(m/sek.)	Nie przekraczająca 4 m/sek.							
Kierunek pan. wiatrów	Przewaga cyrkulacji zachodniej i kierunków zbliżonych							
Częstotliwość występowania dni upalnych z temp. około 30°C i >	4 - 5 razy w okresie							

Wymienione czynniki meteorologiczne wpływają bezpośrednio na wilgotność gleb leśnych, która również decyduje o potencjalnym zagrożeniu pożarowym lasów.

Wilgotność gleb w lasach Nadleśnictwa Ostrołęka przedstawia się następująco:

- siedliska suche	- 0,6 %	powierzchnia	96,79 ha
- siedliska świeże	- 90,0 %	powierzchnia	14 442,17 ha
- siedliska wilgotne	- 6,4 %	powierzchnia	1 026,66 ha
- siedliska bagienne	- 3,0 %	powierzchnia	-
			478,54 ha

Największe zagrożenie pożarowe występuje w okresie wczesnej wiosny i lata. Wtedy to silne promieniowanie słoneczne i wysokie temperatury wzmagają zagrożenie pożarowe lasów, szczególnie na siedliskach Bs, Bśw i BMśw gdzie z racji niskiej żyzności i słabego uwilgotnienia gleby szata roślinna jest bardzo uboga.

4.6.4. Określenie kategorii zagrożenia pożarowego obszarów leśnych nadleśnictwa

Kategorię zagrożenia pożarowego dla Nadleśnictwa obliczono zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dn. 09.07.2010 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów.

W przypadku Nadleśnictwa Ostrołęka ilość punktów przydzielona poszczególnym czynnikom, różnicującym zagrożenie pożarowe, przedstawia się następująco:

- za średnią liczbę pożarów lasu w okresie ostatnich 10 latach przypadających na 10km² powierzchni leśnej - **11 punktów**
- za udział procentowy powierzchni drzewostanów rosnących na siedliskach Bs, Bśw, Bw, BMśw, BMw i Lł - **9 punktów**
- za średnią wilgotność względną powietrza (pomiar z wysokości 0,5m) i procentowy udział dni z wilgotnością ściółki mniejszą od 15% o godzinie 9⁰⁰ -**9 punktów**
- za średnią liczbę mieszkańców przypadającą na 0,01km² powierzchni leśnej -**3 punkt**

Łączna suma punktów określających stan zagrożenia pożarowego wynosi **32**, co zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska, kwalifikuje lasy Nadleśnictwa Ostrołęka do I kategorii zagrożenia (lasy zalicza się do I kategorii zagrożenia pożarowego gdy suma punktów wynosi 25 lub więcej).

4.6.5. Zasady działań w zakresie profilaktyki

Zagrożenie pożarowe lasów, wynikające z ogólnej dostępności lasu, wymusza na zarządzających lasami podjęcie szeregu działań profilaktycznych minimalizujących to zagrożenie.

a) prowadzenie działalności informacyjnej i ostrzegawczej

Działalność informacyjna i ostrzegawcza zmierza do wywoływania odpowiednich zachowań ludzi w lesie i jego otoczeniu. W tym celu należy:

rozprowadzać ulotki o tematyce przeciwpożarowej;

wywieszać tablice ostrzegawcze przy wjazdach do lasu oraz w miejscach o dużej penetracji ludności;

wywieszać plakaty i ogłoszenia o tematyce ppoż. w miejscach zbiorowego przebywania ludności;

współpracować z lokalną prasą, lokalnymi organizacjami młodzieżowymi, ruchami ekologicznymi i samorządami terytorialnymi w zakresie ochrony ppoż.

Szczególny nacisk należy położyć na informowanie, w środkach masowego przekazu, o dużym zagrożeniu pożarowym lasu i wprowadzonych w związku z tym, okresowych zakazach wstępu na tereny leśne.

Powyższe zalecenia Nadleśnictwo realizuje na bieżąco w swej działalności gospodarczej.

b) korzystanie z lasu i zachowanie się w lesie

Korzystanie z lasu i zasady zachowania się w lesie regulują następujące przepisy:

☞ Ustawa z dnia 24.08.1991r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 2009 Nr 178, poz. 1380 tekst jednolity). W myśl tej ustawy [...] „Osoba fizyczna, prawna, organizacja lub instytucja korzystająca ze środowiska przyrodniczego, obiektu lub terenu obowiązane są zabezpieczyć środowisko, budynek, obiekt lub teren przed zagrożeniem pożarowym”

☞ Ustawa z dnia 28.09.1991r. o lasach (Dz. U. 2005 Nr 45, poz. 435 tekst jednolity). Zgodnie z jej postanowieniem „Jednostka organizacyjna, osoba fizyczna lub prawna odpowiedzialna za powstanie szkody w lasach jest obowiązana do jej naprawienia według zasad określonych w Kodeksie Cywilnym (art. 11)”, Nadleśniczy wprowadza okresowy zakaz wstępu do lasu stanowiącego własność Skarbu Państwa, w razie gdy:

wystąpiło zniszczenie albo znaczne uszkodzenie drzewostanów lub degradacja runa leśnego,

występuje duże zagrożenie pożarowe,

wykonywane są zabiegi związane z hodowlą, ochroną lasu lub pozyskiwaniem drewna (art. 26 ust.3),

art. 30 ust. 3 „W lasach oraz na terenach śródleśnych łąk, torfowisk, wrzosowisk, jak również w odległości 100m od lasu, zabrania się działań i czynności mogących wywołać niebezpieczeństwo, a w szczególności: rozniecania ognia

poza miejscami wyznaczonymi do tego celu przez właściciela lasu lub nadleśniczego, korzystania z otwartego płomienia, wypalania wierzchniej warstwy gleby i pozostałości roślinnych”,

art. 26 ust. 4 „Obowiązek ustawiania i utrzymywania znaków ciąży na nadleśniczym”.

☞ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 07.06.2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 109, poz. 719). Wymienione rozporządzenie, w rozdziale 9 „Zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów”, postanawia:

-§ 38.1. Lasy położone przy obiektach mogących stanowić zagrożenie pożarowe dla lasu oddziela się od tych obiektów pasami przeciwpożarowymi, utrzymywanymi w stanie zapewniającym ich użyteczność przez cały rok.

-§ 39.1. W odległości mniejszej niż 30m od skraju toru kolejowego lub drogi publicznej, z wyjątkiem drogi o nawierzchni nieutwardzonej, pozostawianie w szczególności gałęzi, chrustu, nieokrzesanych ściętych drzew i odpadów poeksploatacyjnych jest zabronione.

-§ 40.1. W lasach i na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100m od granicy lasów nie jest dopuszczalne wykonywanie czynności mogących wywołać niebezpieczeństwo pożaru.

c) posługiwanie się otwartym ogniem w lesie

Posługiwanie się otwartym ogniem w lesie lub w odległości do 100m od jego granicy dozwolone jest wyłącznie do celów związanych z gospodarką leśną pod warunkiem przestrzegania szczegółowych przepisów oraz za wiedzą lub zgodą właściciela lub zarządcy.

d) działania gospodarcze ograniczające rozprzestrzenianie się pożaru lasu - pasy przeciwpożarowe

Lasy położone przy obiektach mogących stanowić zagrożenie pożarowe dla lasu winny być oddzielone od tych obiektów pasami przeciwpożarowymi. Obiektami takimi są: zakłady przemysłowe, magazyny, poligony, linie kolejowe, drogi publiczne utwardzone, parkingi i inne objekty użyteczności publicznej. Obowiązek zakładania pasów wprowadza Rozporządzenie MSW i A z 07.06.2010 r. rozdz. 9 § 38 (Dz. U. Nr 109, poz. 719).

Według wymienionego Rozporządzenia (§ 38 pkt. 4) obowiązek utrzymywania pasów nie dotyczy:

- lasów zaliczonych do III kategorii zagrożenia pożarowego
- drzewostanów starszych niż 30 lat położonych przy drogach publicznych i parkingach oraz drzewostanów położonych przy drogach o nawierzchni nieutwardzonej, z wyjątkiem dróg poligonowych i międzypolygonowych
- lasów o szerokości mniejszej niż 200m

Rodzaje i sposoby wykonywania pasów ppoż. określa § 10 Rozporządzenia Ministra Środowiska z 22.03.2006 r. oraz „Instrukcja ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych”.

Istniejąca sieć pasów przeciwpożarowych wymieniona została w opisach taksacyjnych wydzieleń. Wg stanu na 1.01.2012 r. ilość pasów w całym Nadleśnictwie jest wystarczająca.

W bieżącym 10-leciu Nadleśnictwo będzie utrzymywało istniejące pasy przeciwpożarowe typu A i B wokół miejsc postoju oraz w drzewostanach w wieku poniżej 30 lat, spełniających kryteria Rozporządzenia.

e) zalecenia hodowlane w ochronie przeciwpożarowej

W celu zmniejszenia zagrożenia pożarowego w drzewostanach, wskazane jest:

- przy zakładaniu upraw wprowadzać maksymalną ilość gatunków domieszkowych i pomocniczych w wielorzędowej formie zmieszania;
- przy odnawianiu powierzchni powyżej 6ha stosować podział na mniejsze części przy pomocy wielorzędowych pasów z gatunkami liściastymi;
- przy zakładaniu w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych, dróg publicznych itp. przygotowanie gleby wykonywać należy równoległe do tych źródeł zagrożenia, na głębokość nie mniejszą niż 50m, oraz sadzić na takim pasie gatunki liściaste;
- powierzchnie pod liniami energetycznymi wysokiego napięcia na terenach leśnych zagospodarowywać, jako poletka łowieckie lub uprawy rolnicze, ewentualnie zadrzewić i zakrzewić gatunkami liściastymi;
- tworzyć na granicy pole - las oraz na obrzeżach lasu przylegających do szerokich dróg, strefy ekotonowe, jako pasy krzewów, niskich drzew i luźnego piętra górnego.

W przypadku Nadleśnictwa Ostrołęka wymienione wyżej zalecenia są realizowane na bieżąco. Linie energetyczne wysokiego napięcia, przebiegające przez kompleksy leśne, są w sposób naturalny dostatecznie zakrzaczone (głównie gatunkami podszytowymi).

f) zalecane zasady ochrony przeciwpożarowej w pracach użytkowania lasu

W myśl § 39, ust. 1 Rozporządzenia MSW i A z 07.06.2006 roku, w odległości mniejszej niż 30m od skraju toru kolejowego lub drogi publicznej, z wyjątkiem drogi o nawierzchni nieutwardzonej, pozostawianie w szczególności gałęzi, chrustu, nieokrzyszanych ściętych drzew i odpadów poeksploatacyjnych jest zabronione. Realizację powyższego obowiązku kontroluje w nadleśnictwie służba nadzoru technicznego.

g) szkolenia w zakresie ochrony przeciwpożarowej

Szkoleniem w zakresie ochrony przeciwpożarowej objęci są wszyscy pracownicy Nadleśnictwa oraz pracownicy wykonujący pracę na terenie lasów. Raz w roku odbywa się Narada Koordynacyjna z udziałem Służby Leśnej, przedstawicieli Komend Powiatowych PSP i Policji.

4.6.6. Ocena organizacyjno - technicznego zabezpieczenia pożarowego funkcjonującego w nadleśnictwie

a) system obserwacji

Nadleśnictwo Ostrołęka stanowi siedem większych kompleksów leśnych (powyżej 500ha) o łącznej powierzchni 13 tysięcy hektarów, w tym trzy kompleksy powyżej 2 000ha, oraz 484 mniejszych. Ze względu na duże zagrożenie pożarowe i dużą ilość kompleksów leśnych Nadleśnictwo wchodzi w skład systemu obserwacji opartego na sieci stałych punktów obserwacyjnych. Nadleśnictwo dysponuje trzema wieżami obserwacyjnymi, które wraz z wieżami w sąsiednich nadleśnictwach dają pełne pokrycie nadzorowanego obszaru. Wykaz tych wież wraz z wieżami współpracującymi przedstawia się poniżej:

- „LELIS” położona w obrębie leśnym Ostrołęka oddz. 175a, współrzędne geograficzne 21°33'09" długości geograficznej wschodniej oraz 53°10'38" szerokości geograficznej północnej, współpracuje z wieżami „Podgórze” z Nadleśnictwa Myszyniec, „Zbójna” z Nadleśnictwa Nowogród oraz własną „Wyszel”

- „WYSZEL” położona w obrębie leśnym Seborcki w oddz. 59g, współrzędne geograficzne 21°23'33" długości geograficznej wschodniej oraz 53°06'32" szerokości geograficznej północnej, współpracuje z wieżami „Rupin” z Nadleśnictwa Parciaki, oraz własnymi „Lelis” i „Kruszewo”

- „KRUSZEWO” położona w obrębie leśnym Ostrołęka w oddz. 304c, współrzędne geograficzne 21°30'32" długości geograficznej wschodniej oraz 52°58'44" szerokości geograficznej północnej, współpracuje z wieżami „Załużie” z Nadleśnictwa Pułtusk, „Przetycz” z Nadleśnictwa Wyszaków, „Antoniewo” z Nadleśnictwa Ostrów Mazowiecka, oraz własną „Wyszel”

Przyjęty w Nadleśnictwie system obserwacji, jest zgodny z zapisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22.03.2006 r. (Dz. U. Nr 58, poz. 405). Spełniony jest też wymóg zawarty w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn. 07.06.2010 r. rozdz. 9 § 39 ust 2, nakładający obowiązek na właścicieli lub zarządców lasów, do organizowania obserwacji i patrolowania, w okresie dużego zagrożenia pożarowego, kompleksów leśnych o powierzchni powyżej 300ha.

Nadleśnictwo Ostrołęka graniczy z nadleśnictwami: Myszyniec, Parciaki z terenu RDLP Olsztyn, Nowogród oraz Łomża z terenu RDLP Białystok, Ostrów Mazowiecka, Pułtusk z RDLP Warszawa.

b) obserwacje lotnicze

W okresie nasilenia zagrożenia pożarowego skuteczną i szybką metodą wykrywania pożarów w lasach mogą być patrole lotnicze.

RDLP w Olsztynie czarteruje dwa samoloty: Dromader M 18 B (100 godz.) i PZL WILGA (100 godz.) dysponując je, w razie potrzeby, do

bezpośredniej akcji gaśniczej. Czarterowane samoloty stacjonują w następujących leśnych bazach lotniczych:

- w Olsztynie - łączność w sieci LP Olsztyn, kanał nr 2, kryptonim 1 - 55, tel. 0607 661 547, telefon stacjonarny (089) 527 41 75
- w Przasnyszu - łączność w sieci LP Przasnysz, kanał nr 2, kryptonim 1 - 56, tel. 0607 661 548

Leśne bazy lotnicze znajdują się w Olsztynie (Dajtki) i Przasnyszu (Karwacz)

Dysponentem środków lotniczych jest RPAD RDLP Olsztyn tel. 089 527-22-72, kryptonim rtf Olsztyn 1-1, kanał 2.

c) punkty alarmowo dyspozycyjne

Punkt Alarmowo Dyspozycyjny, podległy bezpośrednio Regionalnemu Punktowi Alarmowo Dyspozycyjnemu przy RDLP w Olsztynie znajduje się na miejscu w Nadleśnictwie.

W przypadku wystąpienia zagrożenia pożarowego lasu w PAD prowadzone są dyżury.

Informacje o stopniu zagrożenia lasu podawane są z własnego meteorologicznego punktu pomiarowego zlokalizowanego przy Nadleśnictwie - łączność radiowa - kryptonim 1-37, kanał 9 i nr telefonu stacjonarnego (029) 760 21 32,

Podstawowe wyposażenie PAD w Nadleśnictwie stanowią:

- radiotelefon pasma leśnego (kryptonim LP Olsztyn 1 - 37 k. 5 umożliwiający bezpośrednie połączenie z PAD przy RDLP w Olsztynie (kryptonim 1-1,k. 9);
- telefon (029) 751 83 76
- zestaw map przeglądowych oraz mapa topograficzna terenu Nadleśnictwa z oznakowaną siatką koordynatów krajowych;
- dokumentacja obejmująca sposób postępowania na wypadek powstania pożaru;
- grafik dyżurów;
- dziennik dyspozytora;
- rejestr przyjętych i nadanych radiogramów;
- instrukcja PAD;
- komputer z kolorową drukarką (A3)
- klucze do bazy sprzętu ppoż.
- zegarek;

Alarmowanie stanowisk kierowania PSP o powstaniu pożaru odbywać się może drogą telefoniczną bądź radiową.

Sprawność alarmową w terenie gwarantują telefony stacjonarne we wszystkich osadach służbowych leśnictw oraz służbowe telefony komórkowe, w jakie wyposażeni zostali wszyscy pracownicy terenowi służby leśnej Nadleśnictwa.

Nadleśnictwo Ostrołęka - **(029) 760 21 32**

Wykaz telefonów do celów ochrony przeciwpożarowej w Nadleśnictwie:

Lp.	Stanowisko	Tel. stacjonarny	Tel. komórkowy.
1	Nadleśniczy (sekretariat)	029 760 21 32	606 377 489
2	Z-ca Nadleśniczego	029 760 44 23	602 531 422
3	Inżynier Nadzoru	-	604 648 494
4	Straż Leśna	-	606 759 294
5	RDLP Olsztyn	089 527 05 09	-
6	L - ctwo Płoszyce	029 761 82 65	608 685 517
7	L - ctwo Dąbrówka	029 761 19 50	604 647 737
8	L - ctwo Łęg	029 761 10 12	600 903 613
9	L - ctwo Łodziska	029 764 18 26	604 647 761
10	L - ctwo Borawe	029 764 71 26	505 011 559
11	L - ctwo Kruszewo	029 761 40 46	510 147 787
12	L - ctwo Czerwin	029 761 45 17	600 903 512
13	L - ctwo Goworowo	029 761 42 23	604 648 572
14	L - ctwo Wyszel	029 760 48 77	606 292 073
15	L - ctwo Przyszań	029 760 47 10	604 648 515
16	L - ctwo Zabiele	029 760 47 91	604 648 509
17	L - ctwo Gutowo	029 760 47 14	604 648 445
18	L - ctwo Rżaniec	029 760 48 78	604 648 456
19	L - ctwo Olszewo-Borki	029 761 31 40	604 647 589
Dostrzegalnie przeciwpożarowe			
	„LELIS”	029 761 10 25	-
	„WYSZEL”	-	606 759 296
	„KRUSZEWO”	029 768 33 51	-

**Wykaz ważniejszych telefonów pozostałych jednostek:
Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie**

Centrala Olsztyn - (089) 521 01 60

PAD Olsztyn - (089) 527 22 72 (FAX)

Poczta elektroniczna: Punkt.Alarmowy@olsztyn.lasy.gov.pl

Zastępca dyrektora RDLP Olsztyn tel. kom. - 0608 335 336

Naczelnik Wydziału Ochrony Lasu i Przyrody tel. kom. - 0608 357 138

Specjalista d/s Ochrony Lasu i Przyrody tel. kom. - 0602 780 411

Leśna Baza Lotnicza

LBL Olsztyn Dajtki tel. kom. - 0607 661 547 samolot patrolowy

LBL Przasnysz Karwacz tel. kom. - 0607 661 548 samolot gaśniczy

Komenda Miejskiej Powiatowej Straży Pożarnej w Ostrołęce – 029 769 44 10 lub 029 769 44 11

Komendy Powiatowe Państwowej Straży Pożarnej w Makowie Mazowieckim - 029 717 10 88 lub 029 717 11 50,

Nadleśnictwa

Myszyniec – 029 772 14 13

Parciaki – 029 760 21 32

Pułtusk – 023 692 15 64

Wyszków – 029 742 50 46

Ostrów Mazowiecka – 029 745 41 43

Do obowiązków PAD Nadleśnictwa należy:

- po otrzymaniu informacji o pożarze organizowanie naziemnej akcji ratowniczej z jednoczesnym przekazaniem informacji do PAD RDLP podając miejsce, rodzaj i wielkość pożaru oraz sugestią ewentualnego użycia samolotów;
- ustalenie trasy dojazdowej lub miejsca koncentracji najbliższej pożaru;
- wezwanie do pożaru sił i środków zgodnie z ustaleniami w „Sposobie postępowania na wypadek pożaru”;
- zaalarmowanie kadry kierowniczej Nadleśnictwa lub osoby upoważnionej przez Nadleśniczego do interwencji w wypadku pożaru i miejscowego leśniczego;
- zgłoszenie pożaru do właściwego PSK PSP i Policji;
- zorganizowanie łączności z miejscem prowadzonych działań ratowniczo - gaśniczych;
- stale współpracować i utrzymywać łączność z kierującymi akcją gaśniczą i PAD RDLP;
- po otrzymaniu dyspozycji z PAD RDLP o zastosowaniu samolotów przejęcie dyspozycji do czasu nawiązania łączności przez pilota z kierującym akcją ratowniczo - gaśniczą;

d) drogi dojazdowe i pożarowe

Jednym z najważniejszych czynników decydujących o szybkości i skuteczności podjętych działań ratowniczych w przypadku powstania pożaru lasu, jest dostępność terenów leśnych dla pojazdów służb ratowniczych.

Zapewnienie tej dostępności, poprzez odpowiednią ilość i jakość dróg dojazdowych, należy do podstawowych obowiązków Nadleśnictwa w zabezpieczeniu pożarowym administrowanych przez siebie lasów. Sieć dróg dojazdowych w Nadleśnictwie Ostrołęka tworzą lokalne drogi publiczne, o nawierzchni ulepszonej (głównie asfaltowe) przebiegające przez poszczególne kompleksy leśne lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie oraz oznakowane w terenie, leśne drogi ppoż.

Wymogi pod względem gęstości sieci dróg dojazdowych określa § 8 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22.03.2006 r. W przypadku Nadleśnictwa Ostrołęka (I kategoria zagrożenia) przepis ten stanowi, że odległość dowolnego punktu w lesie do najbliższej drogi dojazdowej nie powinna przekraczać 750m.

Jakość dróg leśnych wykorzystywanych, jako dojazdy pożarowe określa §7 wymienionego Rozporządzenia Ministra Środowiska, wg którego:

- drogi leśne, wykorzystywane, jako dojazdy pożarowe, powinny być utrzymywane w sposób zapewniający ich przejezdność oraz oznakowane i ponumerowane (§ 7. ust. 1);
- powinny posiadać nawierzchnię o nośności co najmniej 100 ton i nacisku na oś 5 ton;
- powinny posiadać promienie zewnętrzne łuków o długości, co najmniej 11m;
- odstępy pomiędzy koronami drzew do wysokości 4m liczonej od nawierzchni jezdni winny wynosić, co najmniej 6m;
- szerokość jezdni powinna wynosić, co najmniej 3m;
- w wypadku dróg nieprzelotowych winny posiadać plac manewrowy (20 x 20m)
- jednopasmowe drogi ppoż., co 200 - 300m, winny posiadać mijanki (o parametrach:, co najmniej 3m szerokości i 23m długości).

Dla większości, węższych leśnych dróg ppoż. w Nadleśnictwa Ostrołęka, rolę mijanek spełniają skrzyżowania linii podziału powierzchniowego i skrzyżowania z innymi drogami. Istniejąca sieć dróg dojazdowych, leśnych dróg ppoż. i dojazdowych publicznych spełnia w zasadzie wymogi wymienione w § 8 Rozporządzenia MOŚZN i L. W najbliższym czasie Nadleśnictwo zaprojektuje po lustracji terenowej dodatkowe drogi pożarowe spełniające wymogi bezpieczeństwa pożarowego.

Wykaz dróg pożarowych

Lp.	Nr drogi	Rodzaj drogi i nawierzchni	Stan	Planowane działania
1	2	3	4	5
1	1	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący/ średni
2	2	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
3	3	Szer 3m , gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
4	4	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
5	5	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
6	6	szer 3m, gruntowa naturalna	Średni mjs zły	Remont bieżący mjsc. Remont średni
7	7	szer 3m, gruntowa naturalna	Zły mjs średni	Remont średni mjsc. bieżący
8	8	Szer 3 m profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
9	9	szer 3m, gruntowa naturalna	Średni	Remont bieżący
10	10	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
11	11	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
12	12	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
13	13	Szer 2/3 m, gruntowa naturalna	Zły	Remont kapitalny / Remont średni
14	14	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
15	15	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
16	16	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
17	17	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
18	18	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
19	19	Szer 3-4 , gruntowa naturalna , profilowana ulepszona żwirowa	Średni/ dobry	Remont bieżący
20	20	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni

Lp.	Nr drogi	Rodzaj drogi i nawierzchni	Stan	Planowane działania
1	2	3	4	5
21	21	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
22	22	szer 5m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
23	23	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
24	24	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
25	25	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	średni	Remont bieżący
26	26	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
27	27	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
28	28	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni / bieżący
29	29	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
30	30	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	Zły / dobry	Remont średni / -
31	31	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	Średni / dobry	Remont bieżący/ -
32	32	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	średni	Remont bieżący
33	33	szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
34	34	szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	średni	Remont bieżący
35	35	szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
36	36	szer 3m, gruntowa naturalna	Zły / średni	Remont średni / Remont bieżący
37	37	szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	Średni / dobry	Remont bieżący / Remont średni

Lp.	Nr drogi	Rodzaj drogi i nawierzchni	Stan	Planowane działania
1	2	3	4	5
38	38	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa / szer 3m, gruntowa naturalna	Dobry / średni / zły	Remont średni
39	39	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
40	40	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
41	41	szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
42	42	szer 2-3m, gruntowa naturalna / szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	Zły / dobry	Remont kapitalny / -
43	43	szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
44	44	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
45	45	szer 3m, gruntowa naturalna	Zły / średni	Remont średni / Remont bieżący
46	46	szer 3m, gruntowa naturalna	Średni / zły	Remont bieżący / Remont średni
47	47	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
48	48	Szer 4m, gruntowa prof. nieulepszona	dobry	Remont bieżący
49	49	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
50	50	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
51	51	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
52	52	szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
53	53	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
54	54	szer 3m, gruntowa naturalna	Zły / średni	Remont średni / Remont bieżący
55	55	szer 3m, gruntowa naturalna	Średni / zły	Remont bieżący / Remont średni

Lp.	Nr drogi	Rodzaj drogi i nawierzchni	Stan	Planowane działania
1	2	3	4	5
56	56	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	Średni / dobry	Remont bieżący/ -
57	57	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	średni	Remont bieżący
58	58	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
59	59	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
60	60	szer 3m, gruntowa naturalna	Średni mjs zły	Remont bieżący mjsc. Remont średni
61	61	szer 3m, gruntowa naturalna	Zły mjs średni	Remont średni mjs bieżący
62	62	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
63	63	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
64	64	Szer 2/3 m, gruntowa naturalna	Zły	Remont kapitalny / Remont średni
65	65	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
66	66	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
67	67	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	Zły / dobry	Remont średni / -
68	68	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	Średni / dobry	Remont bieżący/ -
69	69	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
70	70	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
72	72	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący/ średni
73	73	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-

Lp.	Nr drogi	Rodzaj drogi i nawierzchni	Stan	Planowane działania
1	2	3	4	5
74	74	Szer 3m , gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
75	75	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
76	76	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
77	77	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
78	78	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	średni	Remont bieżący
79	79	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
80	80	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
81	81	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
82	82	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
83	83	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
84	84	Szer 2/3 m, gruntowa naturalna	Zły	Remont kapitalny / Remont średni
85	85	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
86	86	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
87	87	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
88	88	szer 3m, gruntowa naturalna	Średni	Remont bieżący
89	89	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
90	90	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
91	91	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
92	92	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	Średni / dobry	Remont bieżący/ -
93	93	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-

Lp.	Nr drogi	Rodzaj drogi i nawierzchni	Stan	Planowane działania
1	2	3	4	5
94	94	szer 3m, gruntowa naturalna	zły	Remont średni
95	95	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący/ średni
96	96	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	Średni / dobry	Remont bieżący/ -
97	97	szer 3m, gruntowa naturalna / szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	średni	Remont bieżący
98	98	szer 3m, gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
99	99	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
100	100	szer 3m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-
101	101	Szer 3m , gruntowa naturalna	średni	Remont bieżący
102	102	szer 4m, profilowana ulepszona żwirowa	dobry	-

Tylko nieliczne, małe kompleksy leśne posiadają słabą sieć dróg leśnych lub nie mają jej wcale, ponieważ położone są wśród gruntów ornych lub na siedliskach silnie wilgotnych lub bagiennych.

Jakość dróg ppoż. jest przedmiotem corocznej kontroli przedstawicieli PSP, zgłaszane zastrzeżenia są uwzględniane w niniejszym opracowaniu.

e) zabezpieczenie w wodę do celów gaśniczych

Do jednych z podstawowych obowiązków nadleśnictwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej jest zapewnienie wody do celów gaśniczych. Obowiązek ten nakłada na nadleśnictwa Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn. 07.06.2010 roku (rozdz. 9, § 39, ust. 4), w myśl, którego: „Źródła wody do celów przeciwpożarowych w lasach, które samoistnie lub wspólnie tworzą kompleks o powierzchni ponad 300ha, powinny mieć zapewnione w postaci nie więcej niż dwóch zbiorników w obrębie chronionej powierzchni, zawierających łącznie, co najmniej 50m³ wody, hydrantów zewnętrznych lub ciekę wodnego o stałym przepływie wody nie mniejszym niż 10 dm³/sek. przy najniższym stanie wód, z zapewnieniem najbliższego stanowiska

czierpania wody w terenie o promieniu nie przekraczającym 3km w lasach I kategorii zagrożenia pożarowego”

Istniejąca w Nadleśnictwie sieć punktów czerpania wody do celów przeciwpożarowych, spełnia wymogi wymienione w Rozporządzeniu MSW i A.

Ze względu na to, że Nadleśnictwo Ostrołęka zostało zaliczone do I kategorii zagrożenia pożarowego, Nadleśnictwo w porozumieniu z Komendą Miejską PSP w Ostrołęce oraz Komendą Powiatową PSP w Makowie Mazowieckim, ustaliło zapewnienie zasobów wody dla celów gaśniczych tak by dla terenu o promieniu 3km był zbiornik o pojemności min. 50m³ lub wydajności 10 dm³/s.

Wykaz punktów czerpania wody przedstawia się następująco:

Lp.	Opis miejsca poboru wody	Stanowi zaopatrzenie dla terenu leśnictwa:	Trasa dojazdu	Pobór wody
1.	Rzeka Rozoga – most na trasie Kadzidło - Łyse	Płoszyce	Ok. 2 km od Kadzidła	
2.	Rzeka Rozoga – most na trasie Lelis - Nasiadki	Dąbrówka	Ok. 2 km od Lelisa	
3.	Rzeka Szkwa – most na trasie Dąbrówka - Gąski	Dąbrówka	Ok. 1 km od Dąbrówki	
4.	Hydrant wiejski we wsi Dąbrówka	Dąbrówka	W miejscowości Dąbrówka	
5.	Rzeka Rozoga – most w Łęgu Starościńskim	Łęg	Miejscowość Łęg Starościński	
6.	Rzeka Szkwa – most na trasie Kurpiowskie - Stanisławowo	Łęg	Ok. 1 km od miejscowości Kurpiowskie	
7.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Łęg oddz. 152	Łęg	Ok. 1 km od trasy Łęg Starościński - Kurpiowskie	25 m ³
8.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Łodziska oddz. 211	Łodziska	Dojazd 100 m od drogi Ostrołęka - Durlasy	25 m ³
9.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Łodziska oddz. 204d	L Łodziska	Oddz. 230, 217, 216, 205, 204	100 m ³
10.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Łodziska oddz. 191	Łodziska, Łęg	Oddz. 189, 191	25 m ³

11.	Hydranty wiejskie we wsi Lelis	Łodziska, Łęg	W miejscowości Lelis	
12.	Hydranty wiejskie we wsi Durlasy	Łodziska, Łęg	W miejscowości Durlasy	
13.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Borawe oddz. 250	Borawe	Przy szosie Ostrołęka - Borawe	25 m ³
14.	Hydranty wiejskie we wsi Lipianka	Kruszewo, Borawe	W miejscowości Lipianka	
15.	Hydranty wiejskie we wsi Kamianka	Kruszewo, Borawe	W miejscowości Kamianka	
16.	Hydranty wiejskie we wsi Kruszewo	Kruszewo, Goworowo	W miejscowości Kruszewo	
Lp.	Opis miejsca poboru wody	Stanowi zaopatrzenie dla terenu leśnictwa:	Trasa dojazdu	Pobór wody
17.	Rzeka Narew – wieś Lipianka	Kruszewo	Ok. 1 km od wsi Lipianka	
18.	Hydrant Nadleśnictwa o dużej wydajności Leśnictwo Goworowo oddz. 367	Goworowo, Kruszewo	Przy podleśniczówce Pasiaki w Pasiakach	
19.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Wyszel oddz. 15	Wyszel	Od miejscowości Witowy Most 300 m	25 m ³
20.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Wyszel oddz. 42	Wyszel	Przy osadzie leśnej w m. Rataje	30 m ³
21.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Przyszań oddz. 275	Przyszań, Olszewo-Borki	Oddz. 70, 275 Od szosy Nowa Wieś - Przyszań	9000 m ³
22.	Hydrant Nadleśnictwa z pompą o dużej wydajności – Leśnictwo Przyszań oddz. 284	Przyszań, Wyszel, Zabiele, Olszewo-Borki	Przy leśniczówce Przyszań w Nowej Wsi Zach.	
23.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Zabiele oddz. 154	Zabiele	Oddz. 154 Od szosy Ostrołęka - Przasnysz	30 m ³
24.	Rzeka Omulew – most w	Przyszań	Na trasie Nowa	

	Przystani przy oddz. 48		Wieś – Przystań	
25.	Zbiornik ziemny – Leśnictwo Rżaniec oddz. 111	Rżaniec, Zabiele	Ok. 1,5 km od trasy Nowa Wieś – Krasnosielc	2000 m ³
26.	Hydrant wiejski we wsi Olszewo-Borki	Olszewo-Borki	W miejscowości Olszewo-Borki	
27	Hydrant przy leśniczówce w oddz.222	Gutowo	Oddział 218, 217, 222	60 m ³ /h
28	Hydranty wiejskie we wsi Chełchy	Gutowo, Olszewo-Borki	Miejscowość Chełchy	
29	Hydranty wiejskie we wsi Mamino	Gutowo, Zabiele, Rżaniec	Miejscowość Mamino	

W powyższym zestawieniu wymieniono obiekty znajdujące się w zasięgu terytorialnym poszczególnych leśnictw, ale z większości z nich korzystają również sąsiednie leśnictwa. Punkty czerpania wody są oznakowane w terenie odpowiednimi tablicami kierunkowymi.

Punkty czerpania wody, podobnie jak drogi ppoż., są przedmiotem corocznych kontroli PSP.

f) bazy sprzętu przeciwpożarowego

Obowiązek, co do ilość i wyposażenia baz sprzętu przeciwpożarowego reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dn. 22.03.2006 roku, w myśl którego na każde 10 tys. ha lasu organizować się winno jedną bazę sprzętu przeciwpożarowego.

W przypadku Nadleśnictwa Ostrołęka (pow. leśna 16044,16 ha) winny funkcjonować 2 bazy sprzętu ppoż. Na wyposażeniu bazy, z uwagi na zaliczenie lasów Nadleśnictwa do I kategorii zagrożenia, winno się znaleźć, co najmniej:

- 10 gaśnic lub hydronetek plecakowych
- 30 łopat
- 20 tłumic
- 2 pługi do wyorywania pasów ppoż.
- samochód patrolowo - gaśniczy albo przyczepa ze zbiornikiem na wodę o pojemności co najmniej 400l.

Wykaz i rozmieszczenie sił i środków ratowniczych w Nadleśnictwie:

1. Ciągniki:

Ursus 1014, Ursus 4512 - przy siedzibie Nadleśnictwa

2. Pługi LPZ

- Leśnictwo Dąbrówka
- Leśnictwo Goworowo
- Leśnictwo Czerwin
- Leśnictwo Borawe
- Leśnictwo Olszewo-Borki
- Leśnictwo Kruszewo
- Leśnictwo Gutowo
- Leśnictwo Płoszyce

3. Pługofrezarka

4. Samochód SUZUKI GRAND VITARA

- Nadleśniczy

5. Samochód NISSAN z modułem gaśniczym

- Straż Leśna

6. Samochód Lublin

- Wojciech Kaczyński

7. Przyczepy

- Leśnictwo Gutowo
- Leśnictwo Płoszyce

8. Piły

- Straż Leśna

9. Bazy sprzętu przeciwpożarowego przy siedzibie Nadleśnictwa i przy leśnictwie Dąbrówka, wyposażone są:

20 gaśnic uniwersalnych

40 tłumic

100 łopat i szpadli

40 motyk

10 siekier

4.6.7. Sposób postępowania na wypadek pożaru

Lasy Nadleśnictwa położone są w rejonie działania Komendy Miejskiej PSP w Ostrołęce oraz Komendy Powiatowej PSP w Makowie Mazowieckim.

W skład sił interwencyjnych, przewidzianych do gaszenia pożarów lasu na terenie Nadleśnictwa, wchodzi: Jednostka Ratowniczo - Gaśnicza w Ostrołęce i Makowie Mazowieckim oraz dodatkowo OSP mające swoje siedziby w okolicznych miejscowościach.

W wypadku powstania pożaru lasu, do zadań kierownictwa nadleśnictwa i personelu inżynieryjno-technicznego należy:

- niezwłoczne udanie się na miejsce pożaru,
- zorganizowanie i podjęcie akcji gaśniczej, w tym:
  - zaalarmowanie potrzebnej liczby pracowników nadleśnictwa,
  - sprowadzenie do pożaru środków i sprzętu będącego w dyspozycji nadleśnictwa,
  - wyznaczenie pracowników w celu szybkiego wprowadzenia na miejsce pożaru jednostek straży pożarnej,
  - zorganizowanie, w miarę potrzeby, ewakuacji ludzi i mienia z zagrożonych budynków lub terenu,
  - zapewnienie stałej łączności pomiędzy miejscem pożaru a PAD nadleśnictwa,
- przekazanie kierownictwa akcji dowódcy jednostki straży pożarnej z chwilą jej przybycia, współpracować z nim i podporządkować się jego rozkazom;
- przejęcie pożarzyska, zorganizowanie jego dogaszenia i zabezpieczenia;
- ustalenie okoliczności powstania i rozprzestrzeniania się pożaru przy współudziale Policji i PSP, jeszcze w czasie trwania pożaru.

Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej z 22 lipca 2002 roku (Dz. U. Nr 147, poz. 1229) Nadleśnictwo Ostrołęka posiada opracowany dokument p.t. „Sposób postępowania na wypadek powstania pożaru lasu”. Jest on jednym z podstawowych dokumentów wyposażenia PAD nadleśnictwa zawierającym plan alarmowania oraz wykaz sił i środków do operacyjnego zabezpieczenia nadleśnictwa.

Wykaz sił i środków dla zabezpieczenia lasów przedstawiono w poniższej tabeli:

Nazwa jednostki	Rodzaj sprzętu	Rejon działania
1	2	3
JRG Maków Maz.	GBA 2/24	KP PSP w Makowie Mazowieckim
OSP Sieluń	GBA 2,5/16 SLRt Lublin II	
OSP Rupin	Iveco GBA 2,5/16	
OSP Sypniewo	GBA 2,5/16 Mercedes GBA 2,5/16 Star 244 GLM 8 Żuk A 15	
OSP Gąsewo	GBA 2,5/16 Star 244 SLRt Ford	
OSP Mamino	Jelcz 315 GCBA 6/32	
OSP Zamość	GLM Lublin	
OSP Rawy	Żuk A-15 GLM 8 Jelcz 325 GCBA 6/32	
OSP Biedrzyce	Żuk A-15 GLM 8	
JRG Ostrołęka	GBA 2/16	
OSP Borawe	GCBA 5/32 Scania GCBA 6/32 Jelcz	
OSP Rzekuń	GBA 3/20 Man GLM-8 Ford	
OSP Zabiele	GLBM- 1,5/8 Przyczepka PW 200	
OSP Dzbenin	GBA- 2,5/16 SLKw Łódź WENA	
OSP Kamianka	GLM- 8 GBA-2,5/16	
OSP Rozwory	GLM -8	
OSP Troszyn	GBA 2,5/20 Star Man GCBA 2,5/25 Mercedes	
OSP Kleczkowo	GBA- 2,5/16	
OSP Choromany	GLM- 8	
OSP Zamość	GBA 2,5/28	
OSP Milewo Wielkie	GLM- 8	
OSP Łączyn	GBA- 2/16	
OSP Dzbenin	GCBA 5/24	
OSP Opęchowo	GBA 2,5/16	
OSP Repki	GLM-8 Lublin	

OSP Grucele	GLM-8	
OSP Czerwin	GBA 1,5/16 DAF GBA 3,8/24 Iveco Magirus	

Nazwa jednostki	Rodzaj sprzętu	Rejon działania
1	2	3
OSP Suchcice	GBA 3,8/24 Magirus GBA 1,5/16 DAF	KM PSP w Ostrołęce
OSP Malinowo	GBA 1,5/16	
OSP Choromany Witnice	GBA- 3/16 Magirus	
OSP Żochy	GLM- 8	
OSP Tomasze	GBM- 2,5/8	
OSP Dzwonek	GBM 2,5/8	
OSP Jarnuty	GBA 2,5 / 16	
OSP Goworowo	GBA 2,5/16 Star 244 GBA 2,5/24 Star Man	
OSP Pasieki	GBAM 2,3/20+10	
OSP Kruszewo	GBA 2/16	
OSP Czarnowo	GBAM- 2,3/20+10	
OSP Lipianka	GLM- 8 Lublin GBA 2,5/16	
OSP Kunin	GBA 2,5/16 GBA 2,8 /24	
OSP Ponikiew Mała	GBM- 3/8	
OSP Lelis	GCBA 6/32 Jelcz GBA 2,4/16 Man Łódź motorowa	
OSP Dąbrówka	GBAM- 2,7/16+8	
OSP Łęg Przedmiejski	GBA 2,5/16	
OSP Dobrołęka	GBAM 2,7/16+8 Star 660 GBA 2,5/25 Man TGM SLRt Lublin SLOp Polonez	
OSP Nowa Wieś Zachodnia	GBM 2/8 Star 266 GBA 2,5/25 Man SLOn-8 Żuk A 15B SLOp Polonez	
OSP Rżaniec	GBM- 2,5/8	
OSP Żerań Mały	GBAM- 2,5/8+8 Łódź WENA + przyczepka	
OSP Olszewo Borki	GCBA- 8,5/48	
OSP Zabiele Wielkie	GBA- 2,5/16 + PG8	

Koordinacją akcji ratowniczo - gaśniczej w wypadku pożaru zajmuje się sztab złożony z przedstawicieli Komendy Miejskiej oraz Komendy Powiatowej PSP i służby leśnej Nadleśnictwa. Składy osobowe sztabów, adresy i numery kontaktowe telefonów podane są w „Sposobie postępowania na wypadek pożaru lasu”.

4.6.8. Przepuszczalny okres swobodnego rozwoju pożaru

W punkcie prognostycznym w Budziskach, w okresie wzmożonego zagrożenia pożarowego lasu, tj. przeciętnie od marca do października, wykonywane są dwa razy dziennie (godz. 9.00 i 13.00) pomiary, określające temperaturę powietrza, wilgotność powietrza, wilgotność ściółki oraz wielkość opadów atmosferycznych. Na tej podstawie określany jest stopień zagrożenia pożarowego w lasach.

Powyższe parametry pozwalają na wyliczenie, w oparciu o program Zakładu Ochrony Lasu Instytutu Badawczego Leśnictwa, prognozowania swobodnego rozwoju pożarów leśnych.

Dane prognostyczne i modelowy rozwój pożaru podawany jest przez Regionalny Punkt Alarmowo - Dyspozycyjny do PAD nadleśnictw.

Przykład swobodnego rozwoju pożaru - modelowy rozwój pożaru:

Parametry	Pożar ściółki	Pożar trawy	Pożar całkowity
1	2	3	4
Obciążenie (kg/m ²)	2,6	0,8	13,0
Wilgotność materiału(%)	10	6	10
Prędkość wiatru (m/sek.)	4	4	4
Prędkość frontu(m/min.)	1,07	5,45	4,12
Czas trwania pożaru	45 min	45 min	45 min
Powierzchnia objęta pożarem (ha)	0,09	2,55	1,46
Obwód pożaru (m)	119	598	452

Obciążenie ogniowe (kg/m²) - zależy od rodzaju materiału palnego, składu gatunkowego drzewostanu i jego wieku.

Prędkość wiatru (m/sek.) wywiera istotny wpływ na prędkość frontu.

Czas trwania pożaru (min.) jest czasem swobodnego rozwoju pożaru.

Powierzchnia pożaru, zależy od prędkości frontu i czasu jego trwania.

Obwód pożaru (m) podobnie jak i powierzchnia zależy od prędkości frontu i czasu trwania pożaru.

Powyższy program pozwala obliczyć także, w zależności od sytuacji pożarowej, siły i środki konieczne do ugaszenia ognia dla różnych wariantów taktyki działań.

4.6.9 Wnioski i wytyczne odnośnie poprawy i utrzymania stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów Nadleśnictwa Ostrołęka

Z analizy przedstawionych wyżej zagadnień związanych z wymogami przepisów regulujących zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów oraz aktualnym stanem zabezpieczenia funkcjonującym w Nadleśnictwie Ostrołęka, wynikają określone wnioski i wytyczne na najbliższy okres gospodarczy, jakie są konieczne do zapewnienia pełnej ochrony przeciwpożarowej dla I kategorii zagrożenia pożarowego.

System obserwacji lasu w czasie zagrożenia pożarowego, oparty na patrolach naziemnych, należy uznać za zgodny z obowiązującymi przepisami.

Funkcjonowanie i wyposażenie PAD w Nadleśnictwie jest właściwe.

Utrzymać należy, przynajmniej na dotychczasowym poziomie, system łączności alarmowej w terenie.

Sieć dróg dojazdowych (własnych dróg ppoż. i dróg publicznych) jest w zasadzie wystarczająca.

Nie wszystkie drogi ppoż. odpowiadają określonym dla nich wymaganiom, w związku z tym należy:

- na części dróg przeprowadzić Remont y bieżące lub profilowanie
- na części dróg przeprowadzić Remont y kapitalne
- usunąć zakrzaczenia na części poboczy dróg.

Należy na bieżąco utrzymywać przejezdność dróg ppoż.

Zabezpieczenie w wodę do celów gaśniczych, jest zgodna z obowiązującymi w tym względzie przepisami.

Uzupełniać na bieżąco oznakowanie istniejących punktów czerpania wody oraz dojazdy do nich, które są często niszczone.

Przestrzegać terminowości odnawiania pasów przeciwpożarowych.

W ramach użytkowania lasu, na pasie wzdłuż dróg publicznych (szer. 30), nie pozostawiać nieokrzęsanych drzew, gałęzi, chrustu i odpadów poeksploatacyjnych.

W ramach prac odnowieniowych minimalizować zagrożenie zgodnie z zaleceniami poprzez:

wprowadzanie gatunków liściastych na pasie wzdłuż uczęszczanych dróg publicznych;

podział dużych powierzchni odnowień wielorzędowymi pasami gatunków liściastych, tworząc w ten sposób biologiczne pasy zabezpieczenia pożarowego.

Utrzymywać należy w należytych stanie (ewentualnie wymieniać) tablice informacyjne i ostrzegawcze o zagrożeniach pożarowych w lasach.

Prowadzić, w ramach czynności profilaktycznych, działalność informacyjną i ostrzegawczą w szkołach, instytucjach samorządowych, zebraniach mieszkańców na temat przyczyn powstawania i skutków pożarów w lasach, a także zachowania się ludzi w lesie i jego otoczeniu.

Corocznie uaktualniać i uzgadniać z KM PSP w Ostrołęce oraz KP PSP w Makowie Mazowieckim „Sposób postępowania na wypadek pożaru lasu”.

4.6.10. Dokumentacja kartograficzna

Integralną częścią planu urządzenia lasu jest mapa ochrony przeciwpożarowej w skali 1 : 50 000, wykonana w formie numerycznej, uwzględniająca między innymi informacje zawarte w dokumencie p.t. „Sposób postępowania na wypadek pożaru lasu”.

Bazę geometryczną tej mapy będzie można uzupełniać o dane tematyczne, dotyczące ochrony przeciwpożarowej, wykorzystując do tego celu program komputerowy „elMapa” zawierający stosowny moduł.

4.7. Kierunkowe zadania z zakresu użytkowania ubocznego oraz gospodarki łowieckiej

Zadania z tego zakresu zostały opracowane na podstawie wytycznych zawartych w §§ 105 - 107 „Instrukcji urządzenia lasu” z 2003 roku.

4.7.1. Użytkowanie uboczne

. W ubiegłym 10 - leciu pozyskania żywicy nie prowadzono i w obecnym planie urządzenia lasu nie sporządzono wykazu drzewostanów nadających się do żywicowania

Rozmiar pozyskania choinek proponuje się utrzymywać na dotychczasowym poziomie w zależności od możliwości zbytu na lokalnym rynku w ilości około 100 szt. rocznie.

Pozyskanie kory garbarskiej, stroiszu, cetyny, ziół i kruszyw mineralnych nie przewiduje się.

Zbiór nasion z gospodarczych drzewostanów nasiennych należy utrzymać na poziomie zaspakajającym własne potrzeby.

4.7.2. Wykorzystanie do produkcji ubocznej gruntów związanych z gospodarką leśną

Nadleśnictwo nie prowadzi produkcji ubocznej na gruntach związanych z gospodarką leśną z uwagi na brak takiej potrzeby i możliwości.

4.8.3. Gospodarka rolno - łąkowa

W stanie posiadania nadleśnictwa znajduje się 254,23 ha gruntów rolnych ujętych w zestawieniu:

Kategorie użytkowania	Obręb		Nadleśnictwo
	Ostrołęka	Seborki	
	powierzchnia w ha		
1	2	3	4
Role	50,32	41,06	91,38
Łąki	41,37	63,85	105,22
Pastwiska	31,90	20,81	52,71
Poletka łowieckie na gruntach ornych, pastwiskach i łąkach	4,25	0,39	4,64
Grunty pod rowami rolnymi	0,28	-	0,28
Razem	128,12	126,11	254,23

W powyższym zestawieniu (obręb Ostrołęka) w kategorii poletka łowieckie o powierzchni 4,25 ha znajdują się:

- poletka łowieckie na roli - 3,74 ha
- poletka łowieckie na pastwisku - 0,51 ha

Ogółem grunty orne w obrębie Ostrołęka zajmują powierzchnię – 44,80 ha pastwiska trwałe – 32,41 ha oraz łąki trwałe – 41,37 ha.

Podobnie w obrębie Seborcki w kategorii poletka łowieckie o powierzchni 0,39 ha znajdują się:

- poletka łowieckie na roli - 0,39 ha

Ogółem grunty orne w obrębie Seborcki zajmują powierzchnię 41,45 ha, łąki trwałe – 63,85 ha oraz pastwiska trwałe – 20,81 ha.

Nieznaczne różnice w powierzchni użytków podanych w metrach kwadratowych (Tabela nr I) a powierzchnią podaną w arach w opisach taksacyjnych wynikają z matematycznego zaokrąglenia m² na ary.

Większość gruntów ornych, łąk i pastwisk jest dzierzawiona przez osoby prywatne, pracowników nadleśnictwa, i koła łowieckie.

4.7.4. Gospodarka rybacka

Nadleśnictwo Ostrołęka nie prowadzi gospodarki rybackiej.

4.7.5. Gospodarka łowiecka

a) Stan wynikający z okresu minionego i stwierdzony w trakcie prac urzędzeniowych

Nadleśnictwo Ostrołęka znajduje się w rejonie hodowlanych Nr 7 „Kurpie Zachodnie”. Zatwierdzony Wieloletni Łowiecki Plan Hodowlany obowiązuje na lata 2007 – 2017. Teren nadleśnictwa podzielono na 20 obwodów łowieckich, dzierzawionych przez koła łowieckie.. Koordynatorem rejonu hodowlanego Nr 7 jest Nadleśniczy Nadleśnictwa Parciaki.

Głównym celem wieloletniego planu hodowlanego jest optymalizacja gospodarki łowieckiej poprzez utrzymanie należytego składu gatunkowego i liczebnego zwierzyny, w tym struktury wiekowej i struktury płci przy jednoczesnym zachowaniu równowagi biologicznej środowiska naturalnego i jego różnorodności.

Za zwierzęta pożądane dla gospodarki łowieckiej uznano jelenie, sarny i dziki, a niepożądane lisy i jenoty jako gatunki niekorzystnie wpływające na rozwój zwierzyny drobnej. Koła łowieckie powinny dbać o to by stan zwierzyny

utrzymywać na poziomie, przy którym szkody wyrządzane przez nią w środowisku leśnym można było określić jako gospodarczo znośne.

Krótką charakterystykę obwodów łowieckich przedstawia się poniżej:

Lp	Nr obwodu łowieckiego	Zarządzający	Powierzchnia w ha
1	2	3	4
1	15	K.Ł. nr 244 Świerk	5654
2	19	K.Ł. Haszcze w Ostrołęce	5326
3	27	K.Ł. Haszcze w Ostrołęce	5038
4	31	K.Ł. nr 27 Kwietniówka	6176
5	40	K.Ł. nr 1 Dzik	7318
6	41	K.Ł. Łoś	6519
7	50	K.Ł. Brzask	8024
8	62	K.Ł. Leśnik w Ostrołęce	7889
9	63	K.Ł. nr 1 Dzik	7189
10	64	K.Ł. Jeleń w Ożarowie Mazowieckim	6046
11	65	K.Ł. Sarna	4138
12	73	W.K.Ł. nr 321	4257
13	74	K.Ł. Jeleń w Warszawie	4164
14	75	K.Ł. Jeleń w Ożarowie Mazowieckim	5321
15	76	K.Ł. Sarna	5991
16	77	K.Ł. Świt w Sulisze	4331
17	78	-	6334
18	89	Warszawski K.Ł. Turzycz	7556
10	90	K.Ł. Kormoran	7154
20	128	Warszawski K.Ł. Turzycz	3931

Zmiany w stanie populacji zwierząt w obwodach macierzystych przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Lp	Gatunek zwierzyny	Stan zwierzyny			
		IV	V	Różnica	%
		rewizja	rewizja		
1	2	3	4	5	6
1	Łosie	17	32	15	88,2
2	Jelenie :	101	149	48	47,5
3	Sarny	913	1180	267	29,2
4	Dziki	276	439	163	59,1

Dla V rewizji urządzenia lasu podano stan na dzień 10.03.2011 r.

Z analizy powyższego zestawienia wynika, że w stosunku do ubiegłego 10 - lecia wzrósł znacznie stan najważniejszych gatunków zwierzyny łownej: łosia, jelenia, sarny i dzika.

Z uwagi na zwiększający się stan zwierzyny płowej (jeleń, sarna) wzrasta również zagrożenie dla istniejących, a szczególnie nowo zakładanych upraw.

Szkody wyrządzone przez zwierzynę leśną wystąpiły na ogólnej powierzchni 314,12 ha i na razie są gospodarczo znośne.

Powierzchnię poletek łowieckich w nadleśnictwie przedstawia niżej zamieszczone zestawienie:

Obręb	Na gruntach leśnych niezalesionych	Na gruntach nieleśnych
	Powierzchnia - ha	
1	2	3
Ostrołęka	9,26	4,25
Seborki	4,56	0,39
Razem	13,82	4,64

b) Kierunkowe zadania na najbliższe 10 - lecie

W celu minimalizacji szkód wyrządzanych przez zwierzynę należy intensyfikować działania w tym zakresie poprzez:

- dostosowanie populacji zwierzyny płowej oraz jej struktury wiekowej i płciowej do poziomu zapewniającego możliwość realizacji celów hodowli lasu,
- zwiększenie bazy żerowej dla zwierzyny, między innymi przez udostępnianie małych łąk śródleśnych, zwiększenie ilości różnych form poletek łowieckich, wprowadzenie zadrzewień, właściwy dobór gatunków drzew i krzewów w uprawach itp.,
- zabezpieczanie upraw i młodników przed zgryzaniem i spałowaniem,
- dobieranie właściwych terminów prowadzenia cięć pielęgnacyjnych sprzyjających żerowaniu zwierzyny,
- tworzenie warunków sprzyjających zrównoważeniu składów biocenotycznych,
- stałą współpracę nadleśnictwa z kołami łowieckimi w zakresie inwentaryzacji zwierzyny, opiniowania i zatwierdzania rocznych planów łowieckich i poprawiania warunków bytowania zwierzyny.

4.8. Określenie potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej w tym turystyki i rekreacji

4.8.1. Potrzeby z zakresu infrastruktury technicznej dla potrzeb prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej

a) Potrzeby z zakresu budownictwa drogowego, urządzeń drogowych i remontów

Na terenie nadleśnictwa istnieje dość gęsta sieć dróg asfaltowych, utwardzonych i gruntowych, która umożliwia dojazd do wszystkich kompleksów leśnych i pozostałych gruntów.

Leśne drogi pożarowe i główne drogi wywozowe są w dobrym stanie, ale powinny podlegać ciągłej kontroli i w razie potrzeby remontowane.

Drogi wywozowe należy szczególnie obserwować w okresie wiosennym i jesiennym oraz po obfitych opadach. W tym okresie, po wielokrotnych przejazdach ciężkiego sprzętu z ładunkiem są deformowane i wymagają szybkiej naprawy. Na bieżąco należy również usuwać nisko zwisające gałęzie oraz trasujące drogi wywroty po huraganach. Przedmiotem ciągłej kontroli i konserwacji powinny być także wszystkie mosty i przepusty.

b) Potrzeby z zakresu melioracji wodnych

Większość rowów melioracyjnych położona jest na śródleśnych łąkach, często nieużytkowanych. Główne rowy melioracyjne powinny być systematycznie oczyszczane, ponieważ ich niedrożność powoduje zalewanie okolicznych drzewostanów i wydłuża okres stagnacji wody. Potrzeby w zakresie melioracji wodnych nie są duże. W najbliższym 10 - leciu nie przewiduje się prowadzenia melioracji wodnych na powierzchniach zrębowych zgodnie z decyzją NTG.

c) Potrzeby z zakresu wykonania i utrzymania szlaków zrywkowych

Z uwagi na konieczność mechanizacji prac leśnych i stale rosnący udział drewna pozyskiwanego systemem maszynowym, niezbędne staje się udostępnianie drzewostanów poprzez tworzenie sieci szlaków technologicznych.

d) Potrzeby z zakresu budownictwa ogólnego

W najbliższym 10 - leciu nadleśnictwo nie przewiduje budownictwa kubaturowego.

Stan większości osad służbowych i budynków gospodarczych jest na ogół dobry. W razie potrzeby należy przeprowadzić remonty bieżące tych obiektów.

e) Potrzeby z zakresu budowy i konserwacji zbiorników małej retencji

Nadleśnictwo w najbliższym 10 – leciu nie przewiduje budowy zbiorników wodnych ani zabudowy cieków wodnych systemem zastawek i progów wodnych.

Wszystkie działania dotyczące infrastruktury technicznej nadleśnictwa należy dostosować do planów perspektywicznych RDLP i możliwości finansowych nadleśnictwa.

4.8.2. Potrzeby dotyczące realizacji infrastruktury technicznej z zakresu turystyki i rekreacji oraz edukacji przyrodniczej

Temat zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego został szczegółowo omówiony w „Programie ochrony przyrody dla Nadleśnictwa”.

Baza turystyczna w najbardziej atrakcyjnych miejscach w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa jest dość dobrze rozbudowana. Istniejąca baza obiektów i urządzeń turystycznych (parkingi leśne, miejsca postoju pojazdów, szlaki turystyczne piesze, rowerowe i wodne, ścieżki dydaktyczne) na terenie lasów nadleśnictwa jest w chwili obecnej wystarczająca. Bazę tę, wraz z postępującym rozwojem turystyki i rekreacji należy poszerzać w porozumieniu z lokalnymi społecznościami, bez szkody dla lasów nadleśnictwa.

Szczegóły dotyczące turystyki i rekreacji zostały zamieszczone na mapie sporządzonej w skali 1 : 50 000.

5. Program Ochrony Przyrody

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa został sporządzony zgodnie z §§ 110 - 111 „Instrukcji urządzenia lasu” z 2003 roku. Z uwagi na objętość został opracowany w oddzielny tom.

6. Prognoza stanu zasobów na koniec okresu gospodarczego

Stan zasobów drzewnych na koniec okresu gospodarczego określono na podstawie § 123 „Instrukcji urządzenia lasu” z 2003 roku.

Obwód Ostrołęka

$$V_k = 2\,073\,817 + 551\,800 - 543\,129 = 2\,082\,488 \text{ m}^3 \text{ grubizny brutto}$$

Obwód Seborgi

$$V_k = 1\,415\,376 + 385\,400 - 388\,127 = 1\,412\,649 \text{ m}^3 \text{ grubizny brutto}$$

Nadleśnictwo Ostrołęka

$$V_k = 3\,489\,193 + 937\,200 - 931\,256 = 3\,495\,137 \text{ m}^3 \text{ grubizny brutto}$$

Zasoby drzewne nadleśnictwa wzrosną na koniec okresu gospodarczego o 5 944 m³ grubizny brutto. Średnia zasobność na powierzchni leśnej zalesionej wyniesie 218 m³/ha czyli wzrośnie o 1 m³/ha.

7. Podsumowanie prac urządzeniowych

7.1. Prace przygotowawcze

7.1.1. Prace geodezyjne, ewidencyjne i klasyfikacyjne

Całość dokumentacji kartograficznej opracowana została zgodnie z Zarządzeniem Nr 41 DGLP z dnia 7.06.2004 r. w sprawie zmiany Zarządzenia Nr 74 z dnia 23.08.2001 r. w sprawie zdefiniowania standardu leśnej mapy numerycznej dla poziomu nadleśnictwa oraz wdrażania systemu informacji przestrzennej w nadleśnictwach.

Do planu urządzenia lasu przyjęto stan na 1.01.2012r.

Prace urządzeniowe wykonała brygada urządzeniowa BUL i GL Oddział w Olsztynie w oparciu o Ustawę o Lasach z dnia 28.09.1991r.. (Dz.U. Nr 101 pow. 444 z dnia 8.11.1991 r.) i obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 27.06.2000 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o lasach (Dz.U. Nr 56 poz. 679), Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20.12.2005r. (Dz.U. Nr 256 poz. 2151) w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu, zgodnie z obowiązującą Instrukcją urządzania lasu z 2003r., Zasadami Hodowli Lasu z 2002 r., Instrukcją ochrony lasu z 2004 r., Instrukcją ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych z 1996 r. i Zarządzeniami wprowadzonymi przez Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych oraz wytycznymi narady KZP i NTG

Prace terenowe rozpoczęto w kwietniu a zakończono w kwietniu 2011r.. Po zakończeniu prac terenowych w każdym leśnictwie, uzgodniono opisy taksacyjne i wskazania gospodarcze dla każdego wydzielenia.

Odbiór terenowych prac urządzeniowych nastąpił w dniach 4 -5 maja 2011r.. Komisja odbioru robót przyjęła prace bez zastrzeżeń. Wszystkie zamieszczone tabele i zestawienia dotyczące planu sporządzono według stanu na 1 stycznia 2012 r.

a) Podział powierzchniowy

Podział na leśnictwa został przyjęty zgodnie z podziałem przekazany przez Nadleśniczego.

7.1.2. Prace glebowo - siedliskowe, fitosocjologiczne i florystyczne

Do określenia siedliskowych typów lasu, typów i gatunków gleb wykorzystano operat glebowo - siedliskowy opracowany według stanu na 1.01.2010 r. przez BUL i GL w Warszawie.

7.2. Prace towarzyszące

7.2.1. Plany ochrony rezerwatów przyrody

Rezerwat „Olsy Płoszycie” posiada aktualny plan ochrony ważny do 2020 roku.

7.2.2. Plany docelowych rozwiązań dla nadleśnictwa z zakresu inżynierii leśnej

Plany docelowych rozwiązań dla nadleśnictwa z zakresu inżynierii leśnej (melioracje wodne, budownictwo ogólne) oraz kształtowania małej retencji i gospodarki wodnej dotychczas nie opracowano.

Równolegle z opracowywanym planem urządzenia lasu jest również sporządzany „Operat drogowy” dla Nadleśnictwa Ostrołęka. Plan urządzenia lasu będącym podstawowym dokumentem regulującym prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w nadleśnictwie powinien określić także rozmiar potrzeb budownictwa drogowego. W celu minimalizacji kosztów związanych z pozyskaniem i transportem surowca drzewnego jest optymalizacja sieci drogowej przeprowadzona w ujęciu przestrzennym i czasowym w oparciu o podstawowe wskaźniki, klasyfikujące i charakteryzujące nadleśnictwo:

- potok ładunków
- gęstość sieci drogowej
- stan techniczny dróg

Zmiana technologii pozyskania drewna poprzez zastosowanie maszyn wielofunkcyjnych typu harwester i forwarder w zasadniczy sposób wpływa na charakter i gęstość sieci dróg. Celem operatu drogowego jest wskazanie optymalnej sieci dróg oraz ustalenie harmonogramu prac remontowych oraz inwestycji w najbliższym okresie.

7.2.3. Plany ochrony obszarów NATURA 2000

Specjalnych planów ochrony ani zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 będących w zasięgu administracyjnym nadleśnictwa nie opracowano.

7.3. Podstawowe prace urządzeniowe

7.3.1. Prace terenowe

Prace taksacyjne wykonane zostały w 2010 r. (uaktualnione o zmiany wynikające z prowadzonej gospodarki do końca 2011 r.) przez BUL i GL Oddział w Olsztynie. Stan prac przyjęto na 1.01.2007 r.

Ogółem powierzchnia geodezyjna gruntów objętych taksacją wynosi 16805,56 ha.

Inwentaryzacja zasobów drzewnych dla każdego obrębu leśnego przeprowadzona została zgodnie z §§ 48 - 62 „Instrukcji urządzenia lasu” z 2003 r. w trzech etapach:

Etap pierwszy - szacunek zasobności drzewostanów (podczas sporządzania opisu taksacyjnego), z wykorzystaniem powierzchni próbnych relaskopowych, określenie bonitacji i zadrzewienia na podstawie „Tablic zasobności i przyrostu drzewostanów”, opracowanych przez Bolesława Szymkiewicza (Wydanie V PWRiL. Warszawa 1986).

Drugi etap - inwentaryzacja miąższości zasobów obrębu leśnego statystyczną metodą reprezentacyjną z zastosowaniem warstw gatunkowo - wiekowych oraz losowego rozdziału prób pomiarowych. W tym celu założono 1 680 szt. powierzchni próbnych, rozlosowanych przez program „Taksator”.

Trzeci etap - wyrównanie miąższości oszacowanej w drzewostanach do miąższości ustalonej dla klas i podklas wieku, w wyniku pomiaru miąższości - statystyczną metodą reprezentacyjną - w warstwach gatunkowo - wiekowych, z wykorzystaniem równań regresji.

Uzyskane dokładności i przeciętne błędy procentowe dla obrębów przedstawiają niżej zamieszczone zestawienia

Błędy procentowe dla pomierzonych cech

Nadleśnictwo Ostrołęka, Obręb Ostrołęka

Gatunek	BRZ	DB	OL	SO
Klasa wieku	wariancja miąższości współczynnik zmienności miąższości błąd procentowy miąższości			
Ila	152,43 17,02 12,03		4592,02 50,61 25,30	3486,64 57,05 12,76
Ilb	11723,12 52,94 23,67		5736,61 33,95 16,97	5744,59 46,75 7,58
IIla				12567,58 56,47 7,06
IIlb	2817,90 26,51 11,86	14228,21 38,11 12,70	10242,28 19,86 9,93	8214,17 35,35 3,33
IVa	3135,80 18,57 8,31		8452,69 25,75 7,76	8033,98 33,21 3,37
IVb		717,62 8,80 3,94	19551,51 36,80 12,27	6147,36 26,84 3,06
Va			2427,93 15,82 6,46	7230,38 27,13 2,61
Vb			6551,81 26,51 10,02	6497,22 25,60 3,73
VI				6193,28 21,73 4,26
KOKDO				20410,34 61,03 16,31

Błąd procentowy dla obrębu: 1,45

Błędy procentowe dla pomierzonych cech

Nadleśnictwo Ostrołęka, Obręb Seborcki

Gatunek	SO
Klasa wieku	wariancja miąższości współczynnik zmienności miąższości błąd procentowy miąższości
IIa	3314,08 67,07 13,15
IIb	3306,88 37,80 6,58
IIIa	3272,22 29,08 4,29
IIIb	4801,28 33,00 2,94
IVa	2769,83 21,47 2,51
IVb	20658,92 52,40 4,97
Va	4257,15 21,46 2,55
Vb	10482,71 31,11 5,34
VI	7757,91 24,36 3,52
KOKDO	3611,94 29,12 14,56

Błąd procentowy dla obrębu: 1,52

Korektę podziału na leśnictwa wprowadzono na wniosek nadleśnictwa po uzgodnieniu z RDLP w Olsztynie.

Pomiaru lub korekty mało skomplikowanych granic nowych wyłączeń taksacyjnych dokonano metodą domiarów prostokątnych, a w przypadku bardziej złożonych, przy użyciu GPS-a.

7.3.2. Prace kameralne

Przy wykonywaniu opisowych prac kameralnych wykorzystano program „Taksator”, a przy pracach kartograficznych program „Arc View”, „Leman 2”, „Raster Edit”.

W opracowaniu kameralnym wykorzystano również dane dostarczone przez Nadleśnictwo Ostrołęka.

Liczbę i wielkość oddziałów i pododdziałów przedstawia niżej zamieszczona tabela:

Wyszczególnienie	Obręb		Nadleśnictwo
	Ostrołęka	Seborki	
1	2	3	4
Liczba oddziałów	434	339	773
Średnia powierzchnia oddziałów w ha	21,81	21,65	21,74
Liczba pododdziałów	2921	2050	4971
Średnia pow. pododdziałów w ha	3,17	3,50	3,31
Liczba pododdziałów na pow. leśnej	2648	1921	4569
Średnia pow. pododdziałów na pow. leśnej w ha	3,41	3,65	3,51
Liczba pododdziałów na pow. nieleśnej	273	129	4,02
Średnia pow. pododdziałów na pow. nieleśnej w ha	0,90	1,22	1,00
Wydzielenia liniowe nieliterowane	1298	1159	2457

Prace kameralne wykonywała brygada BUL i GL w Olsztynie w składzie:

mgr inż. Artur Sobeczek
technik Adam Załoga
mgr inż. Przemysław Gajek
mgr inż. Bartosz Kostka
mgr inż. Adam Jankowski
mgr inż. Karol Jankowski
technik Sławomir Moszczyński
mgr inż. Anna Eywazow
inż. Sabina Zawadzka

kierownik drużyny
st. taksator
taksator
taksator
st. taksator
taksator
taksator
informatyk
informatyk

Współpracę pomiędzy personelem nadleśnictwa i RDLP a wykonawcą planu urządzenia lasu w zakresie przepływu informacji dotyczących bieżącej i przeszłej działalności nadleśnictwa oraz obecnej inwentaryzacji lasu należy uznać za wzorową.

7.3.3. Zestawienie składników planu urządzenia lasu

Plan urządzenia lasu sporządzony dla Nadleśnictwa Ostrołęka składa się z następujących części:

- Tom I - Opis ogólny lasów Nadleśnictwa (elaborat).
- Tom II - Wykaz projektowanych cięć rębnych.
- Tom III - Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa.
- Tom IV - Opis taksacyjny lasu.
- Materiały kartograficzne

Tom I sporządzono w 4 egzemplarzach (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP, 1 egz. DGLP, 1 egz. BUL i GL), a tom II w trzech (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP, 1 egz. DGLP).

Zawartość tych tomów określono w spisie treści zamieszczonym w tomie I. Tom III sporządzono w 3 egzemplarzach (1 egz. Nadleśnictwo, 2 egz. RDLP, 1 egz. DGLP), a jego zawartość określa spis treści zamieszczony na początku tego opracowania. Tom IV został sporządzony w 2 egzemplarzach (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP).

W skład materiałów kartograficznych wchodzi:

- mapa gospodarcza Nadleśnictwa w skali 1 : 5 000 dla Nadleśnictwa,
- mapy przeglądowe drzewostanów w skali 1 : 25 000, 3 egz. (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP, 1 egz. DGLP),
- mapy przeglądowe siedlisk w skali 1 : 25 000 , 3 egz. (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP, 1 egz. DGLP),
- mapy przeglądowe cięć rębnych w skali 1 : 25 000, 7 egz. (4 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP, 1 egz. DGLP),
- mapy przeglądowe ochrony lasu w skali 1 : 25 000, 2 egz. (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP),
- mapy przeglądowe nasiennictwa i selekcji w skali 1 : 25 000 2 egz. (1 egz. RDLP 1 egz. Nadleśnictwo)
- mapy sytuacyjno - przeglądowe ochrony przeciwpożarowej w skali 1 : 50 000, 2 egz. (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP,),
- mapy sytuacyjno - przeglądowe funkcji lasów w skali 1 : 50 000, 3 egz. (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP, 1 egz. DGLP),

- mapy sytuacyjne obszaru w granicach terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa w skali 1 : 50 000, 3 egz. (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP, 1 egz. DGLP),
- mapy sytuacyjno - przeglądowe zagospodarowania turystycznego w skali 1 : 50 000, 1 egz. (1 egz. Nadleśnictwo),
- mapy sytuacyjno - przeglądowe gospodarki łowieckiej w skali 1 : 50 000, 1 egz. (1 egz. Nadleśnictwo),
- mapy sytuacyjno - przeglądowe walorów przyrodniczo - kulturowych w skali 1 : 50 000, 3 egz. (1 egz. Nadleśnictwo, 1 egz. RDLP, 1 egz. DGLP),

Materiały kartograficzne zostały wykonane przez BUL i GL Oddział w Olsztynie w technice numerycznej, zgodnie ze standardem leśnej mapy numerycznej.

8. Załączniki

8.1. Decyzja Ministra Środowiska

8.2. Protokół z posiedzenia KZP

8.3. Protokół z posiedzenia NTG

8.4. Protokół z przeprowadzonego testu kontroli pomiaru miąższości na
Powierzchniach próbnych kołowych

Warszawa, dnia 22 listopada 2011 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

DL-lpn-612-20/51867/11/JL

DECYZJA

Na podstawie art. 16, ust. 1, ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 z późn. zm.) oraz art. 104 k.p.a., po rozpatrzeniu wniosku Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 17 października 2011 r. (data wpływu 24.10.2011 r.), znak: ZU – 7024-15/11, postanawia się co następuje:

- I. Pozbawia się charakteru ochronnego, z dniem bezpośrednio poprzedzającym dzień uprawomocnienia się niniejszej decyzji, lasy stanowiące własność Skarbu Państwa pozostające w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, położone w Nadleśnictwie Ostrołęka, określone decyzją Ministra Środowiska (znak: BOA-lplo-343/2892/2001), z dnia 20.12.2001 r., w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Ostrołęka.
- II. Uznaje się za ochronne lasy stanowiące własność Skarbu Państwa pozostające w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, o powierzchni łącznej 4 731,84 ha, położone w Nadleśnictwie Ostrołęka, w obrębach leśnych Seborki i Ostrołęka, jak niżej:
  - 1) w obrębie leśnym Ostrołęka, o powierzchni łącznej 3 690,02 ha, w tym:
    - a) lasy glebochronne, o powierzchni łącznej 219,53 ha, w oddziałach: 4; 5; 13; 14; 17a,b,d-h; 18; 19; 23; 175a; 175Af;
    - b) lasy wodochronne, o powierzchni łącznej 108,63 ha, w oddziałach: 127; 341a,h; 344c; 355k; 356f,g,i,j; 358a; 373; 374; 375l,m,o,t,x; 388f-i;
    - c) lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębnego - o powierzchni łącznej 14,61 ha, w oddziałach: 39c; 40d,g;
    - d) lasy wodochronne, chroniące zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, położone w granicach administracyjnych miast - o powierzchni łącznej 15,55 ha, w oddziałach: 152Ac,d; 239Ar,s; 249Aa-j; 249Bh-l; 272Ab;
    - e) lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców, o powierzchni łącznej 2 641,00 ha, w oddziałach: 134; 135; 136; 137a,b,d-h; 138; 139; 140; 141; 142; 143; 144; 146c; 147a,b; 148; 151d,i-l; 152d,g,i,k,m,s,t,x; 152Af; 187; 188; 189; 190; 191; 192; 193; 194; 195; 196; 197; 197A; 198; 199; 200; 201; 202; 203; 204a-c; 205; 206; 207; 208; 209; 210a,d-h; 210Ag,h,i,r-x; 211b-i; 212; 213; 214; 215; 216; 217; 218; 219; 220; 221; 222; 223; 224; 225; 226; 227a-j,l,n; 228a-c; 229; 230; 230A; 231; 232a; 233; 234a,b,f-h; 235a,c-f; 236; 236A; 237h,n,o,w,x; 237Ab-h,j; 237B; 237Cb-i; 238a-h,j; 238A; 239; 240; 240A; 241; 242; 243; 243A; 244b-f,i-m; 245; 246; 247; 248; 249; 250; 251b-f; 252a-c,h; 253; 254; 255; 256; 257; 258a-g,h,k; 259a,b,d-g; 259A; 260; 261a-c,f,g; 262; 263; 264; 265; 266; 267; 268; 269; 270; 271; 272; 273a-d,i-k,m,p; 274a-f,h,j; 275; 276; 277c-h; 278; 278A; 376; 378b-j;
    - f) lasy znajdujące się na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych, o powierzchni łącznej 2,98 ha, w oddziale 55d;
    - g) lasy wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast - o powierzchni łącznej 91,47 ha, w oddziałach: 145; 146a,b,d-i; 147c,d; 149a-d,g; 150a-g,i,j; 151a-c; 152a-c;

- h) lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, położone w granicach administracyjnych miast - o powierzchni łącznej 13,54 ha, w oddziałach: 133a,b; 152Aa,b,g; 139Am-p,t; 249Ba-g;
  - i) lasy wodochronne, chroniące zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody - o powierzchni łącznej 31,74 ha, w oddziałach: 308c-h, 388b;
  - j) lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, o powierzchni łącznej 550,97 ha, w oddziałach: 210Aa-f,j-p; 210Ba,c-y; 299; 300; 301; 302; 303; 304a-h,m-o; 305a; 306a-h,j,k; 307a-c; 312d-h; 313c-i; 314a,b,d,f,h-m; 315c-i; 316b-g; 317; 324d; 325a,d,c; 326a-f; 327a-d; 366a-c; 367j,o,p,s; 368b-f; 369; 370; 371; 372a,c-f; 375Ac,d,g,i,k,m,o,r,t;
- 2) w obrębie leśnym Seborgi, o powierzchni łącznej 1 041,82 ha, w tym:
- a) lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, o powierzchni łącznej 51,93 ha, w oddziałach: 16b; 25a-d,h-k,m,n; 26a-c; 27a; 37a; 38a,c;
  - b) lasy wodochronne, o powierzchni łącznej 32,75 ha, w oddziałach: 38l; 39f-h; 47a-d,g-l,p;
  - c) lasy stanowiące drzewostany nasienne wyłączone z użytkowania rębnego, o powierzchni łącznej 10,18 ha, w oddziale: 175f;
  - d) lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców, o powierzchni łącznej 867,63 ha, w oddziałach: 48Aa,b; 52b,d,f; 53; 55; 56; 57; 68; 69; 70; 192; 194; 194A; 195; 197A; 197B; 275a-c,f,g,j,k; 276a-d,h,i,k; 277; 278; 279; 280; 281; 282; 283; 284; 285a,d,l; 286; 287; 288; 289; 290; 291; 292; 292A; 293; 294; 295; 295A; 296; 297; 297A; 299; 300; 300A; 301; 302; 303; 304; 306;
  - e) lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, położone w granicach administracyjnych miast - o powierzchni łącznej 19,33 ha, w oddziałach: 48o-s; 48Ab,c; 52a; 305b; 310Aa;
  - f) lasy wodochronne, chroniące zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody - o powierzchni łącznej 49,88 ha, w oddziałach: 49f,h-n; 50a-h,j,l,m; 51a-f;
  - g) lasy wodochronne, chroniące zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody, położone w granicach administracyjnych miast - o powierzchni łącznej 10,12 ha, w oddziałach: 48a-d,h,i,g; 305a;

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 16, ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 z późn. zm.) Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, pismem z dnia 17.10.2011 r., wystąpił do Ministra Środowiska z wnioskiem o:

- pozbawienie charakteru ochronnego lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, położonych w Nadleśnictwie Ostrołęka, określonych decyzją Ministra Środowiska (znak BOA-lplo-343/2892/2001), z dnia 20.12.2001 r., w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Ostrołęka, ze względu na aktualizację zasięgu położenia lasów ochronnych w tym nadleśnictwie zgodnie z kryteriami i stanem faktycznym na gruncie,

- uznanie za ochronne lasów Nadleśnictwa Ostrołęka, o powierzchni łącznej 4 731,84 ha, w obrębach leśnych Seborgi i Ostrołęka, których położenie i powierzchnia została zaktualizowana oraz zweryfikowana merytorycznie podczas prac urzędzeniowo-leśnych.

Wniosek uzyskał pozytywne opinie Rady Gminy Baranowo, Rady Gminy Kadzidło, Rady Gminy Lelis oraz Rady Gminy Olszewo Borki. Rada Gminy Młynarze, Rada Gminy Rzekuń i Rada Gminy Goworowo nie przedstawiły opinii w terminie przewidzianym ustawą.

Wnioskowane lasy w pełni odpowiadają warunkom określonym w art. 15 ustawy o lasach oraz w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r., w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U. nr 67, poz. 337).

W związku z powyższym uszczędniono w całości wniosek Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych.

Od decyzji niniejszej nie służy odwołanie, jednakże strona niezadowolona z decyzji może zwrócić się do organu, który ją wydał z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie 14 dni od doręczenia decyzji.

Otrzymać:

Dyrektor Generalny Lasów Państwowych - 3 egz.

Do wiadomości:

1. Urząd Gminy w Baranowie,
2. Urząd Gminy w Młynarzach,
3. Urząd Gminy w Rzekuniu,
4. Urząd Gminy w Leliszku,
5. Urząd Gminy w Kadziłku,
6. Urząd Gminy w Goszowcu,
7. Urząd Gminy w Olszewie Borcach.

REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W OLSZTYNIE

PROTOKÓŁ

**Z POSIEDZENIA KOMISJI ZAŁOŻEŃ PLANU
DLA NADLEŚNICTWA OSTROŁĘKA NA LATA 2012-2021**

W CELU USTALENIA WYTYCZNYCH DLA PRZEPROWADZENIA TERENOWYCH PRAC
URZĄDZENIOWYCH I UZGODNIENIA OGÓLNYCH ZASAD
DO OPRACOWANIA PLANU URZĄDZENIA LASU

Obreby: OSTROŁĘKA, SEBORKI

Aktualnie Nadleśnictwo Ostrołęka znajduje się w ósmym roku obowiązywania zatwierdzonego planu urządzenia lasu na lata 1.01.2002-31.12.2011.

Na podstawie ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r., w lasach Skarbu Państwa, nadzorowanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe: trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzić można, tylko i wyłącznie w oparciu o plan urządzenia lasu. Oprócz ustawy o lasach, plan będzie uwzględniał zapisy ustaw: prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001; o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., o dostępie do informacji publicznej dnia 6 września 2001; o ochronie baz danych z dnia 27 lipca 2001; o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko i innych.

Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie zwołał posiedzenie Komisji Założeń Planu, mającej na celu ustalenie i przyjęcie wytycznych do prac terenowych nowego planu urządzenia lasu, na lata 1.01.2012 do 31.12.2021.

Posiedzenie Komisji odbyło się w dniu 30.06.2009 r. w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie.

Skład Komisji:

Przewodniczący:

Paweł Artych - Zastępca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej RDLP w Olsztynie

1) Przedstawiciele RDLP w Olsztynie

Irena Sobania	-	Naczelnik Wydziału Zagospodarowania Lasu
Tadeusz Pampuch	-	Naczelnik Wydziału Ochrony Lasu
Zbigniew Karaś	-	Naczelnik Wydziału Zasobów i Urządzania Lasu
Tomasz Jarczyk	-	Specjalista ds. Urządzania Lasu
Aleksander Sydoruk	-	Specjalista ds. Urządzania Lasu
Janusz Szwałkiewicz	-	Kierownik Zespołu Ochrony Lasu

2) Przedstawiciele Nadleśnictwa Ostrołęka

Wojciech Abramczyk	-	p.o. Nadleśniczy
--------------------	---	------------------

W wyniku dyskusji nad referatem Nadleśniczego oraz koreferatem Naczelnika Wydziału Zasobów i Urządzania Lasu przedłożonymi na posiedzeniu Komisji Założeń Planu, przyjęto następujące ustalenia:

1. Wstęp

Nadleśnictwo Ostrołęka w obecnym kształcie powstało w roku 1973. Natomiast jego obecny zasięg terytorialny granic ustala Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 4 grudnia 1997 r.

Obowiązujący plan urządzenia lasu wykonało Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie. Obejmuje on zakres czasowy od 1.01.2002 – 31.12.2011.

Nadleśnictwo Ostrołęka położone jest w IV Krainie Mazowiecko-Podlaskiej, w Dzielnicy 1 – Niziny Północno-Mazowieckiej, Dzielnicy 4 – Puszczy Kurpiowskiej (Mezoregion Wysoczyzny Ciechanowsko-Płońskiej), Dzielnicy 5 – Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej (Mezoregion Dolnej Narwi i Wysoczyzny Łomżyńskiej. Region nasienny nr 401, 402 i 451.

Pod względem przyrodniczym Nadleśnictwo jest położone w większości na siedliskach borowych. Procentowy udział siedlisk przedstawia się następująco: Bs – 1,5%, Bśw – 81%, Bw – 1,6%, BMśw – 8,2%, BMw – 2%, LMśw – 1,6%, Ol – 2,5%, pozostałe – 1,6%.

Procentowy udział gatunków panujących jest następujący: So – 93%, Brz – 2%, Ol – 3%, Db – 1%, pozostałe to Md, Św, Os.

2. Zagadnienia geodezyjne, stan posiadania

Plan urządzenia lasu dla Nadleśnictwa zostanie opracowany wg stanu na 01.01.2012 r.

Ewidencja gruntów prowadzona w Systemie Informatycznym Lasów Państwowych jest zgodna z powszechną ewidencją gruntów. Nadleśnictwo jest również w trakcie uzupełniania brakujących ksiąg wieczystych. Około 110 działek ewidencyjnych (powierzchnia ok. 510 ha) nie posiada urządzonych ksiąg wieczystych.

Aktualna powierzchnia wg stanu na dzień 1.01.2009 r. wynosi: **16 850,40 ha**,

w tym:	lasy razem	- 16 399,07
	grunty zalesione	- 15 936,14
	grunty związane z gosp.	- 395,95
	grunty niezalesione	- 66,98

Baza programu „Taksator” zostanie przekazana wykonawcy do dnia 31.01.2010 r. Jednocześnie Nadleśnictwo przekaże wykonawcy zaktualizowane warstwy „Leśnej Mapy Numerycznej”.

Od 1.07.2011 należy wstrzymać obrót gruntami w celu zapewnienia zgodności planu urządzenia lasu. Nadleśnictwo określi wykonanie planów 10-letnich do 31.07.2011 r.

W roku 2009 planowane jest, w ramach sporządzania nowego projektu planu urządzenia lasu, wykonanie ortofotomapy. Będzie ona stanowiła integralną część planu i podstawę do weryfikacji szczegółów terenowych.

Nadleśnictwo położone jest na terenie jednego województwa (Mazowieckie), trzech powiatów i trzynastu gmin.

Podział gruntów obrazuje następująca tabela:

Powiat	Gmina	Powierzchnia w ha
makowski	Krasnosielc	493,16
	Młynarze	212,36
	Sypniewo	1499,15
ostrołęcki	Baranowo	1035,86
	Czerwin	580,26
	Kadzidło	1092,16
	Lelis	4855,13
	Olszewo-Borki	4099,58
	Rzekuń	1080,97
	Troszyn	29,64
Miasto Ostrołęka	Miasto Ostrołęka	0,99

3. Klasyfikacja gruntów leśnych i nieleśnych

Podczas prac terenowych Wykonawca na bieżąco będzie sporządzał wykaz rozbieżności ze stanem ewidencyjnym. Protokół rozbieżności zostanie uzgodniony z Nadleśnictwem Ostrołęka i Regionalną Dyrekcją Lasów Państwowych w Olsztynie oraz przyjęty na Naradzie Techniczno-Gospodarczej.

W trakcie prac należy zwrócić uwagę na ewentualne zaszłości w ewidencji (np. użytki Dr, Tr itp.) i na bieżąco je przeklasyfikowywać.

4. Podział administracyjny

Nadleśnictwo posiada dwa obręby leśne.

Obecnie nadleśnictwo podzielone jest na 17 leśnictw rewiowych. W nowym planie urządzenia lasu zostanie przyjęty nowy podział administracyjny na leśnictwa, który przedstawia poniższa tabela:

Leśnictwo	powierzchnia lasów nadzorowanych	ilość wsi	powierzchnia gruntów Nadleśnictwa	ŁĄCZNIE
1.	134,62	1	1780,29	1 914,91
2.	513,52	5	1402,64	1916,16
3. Lelis	1090,49	11	1266,49	2356,98
4.	141,75	1	1497,86	1639,61
5.	2380,72	21	1081,95	3462,67
6.	7007,92	4	1238,41	1946,33
7.	3168,73	75	567,66	3736,39
8.	1711,86	27	330,46	2042,32
9.	1355,22	23	344,51	1699,73
10.	184,98	5	1396,64	1581,62
11.	146,24	3	1500,74	1646,98
12.	571,07	5	1202,63	1773,70
13.	120,00	1	1539,86	1659,86
14.	3146,60	23	186,48	3333,08
15.	3123,44	26	99,89	3223,62
16.	1151,44	26	1413,88	2565,32
RAZEM	19648,89	257	16850,39	36495,87

Jak wynika z powyższego likwidacji ulegnie 1 leśnictwo. Zmienia się również zasięgi terytorialne poszczególnych leśnictw.

Numeracja oddziałów leśnych pozostaje bez zmian. W razie konieczności utworzenia nowego oddziału proponuje się nadać mu numer najbliższego oddziału z dodaniem dużej litery alfabetu. Należy przyjąć zasadę zamykania granicy oddziału w ramach jednego obrębu.

Przy tworzeniu odrębnych wydziałów należy kierować się potrzebą odmiennego postępowania gospodarczego z uwzględnieniem kryteriów powierzchniowych określonych w § 16 Instrukcji Urządzania Lasu.

Granice wyłączeń taksacyjnych, zostaną oznaczone w terenie poprzez wykonanie obrączek na korze „na czerwono” na wylotach i skrzyżowaniach. Wykonawca prac odstąpi od oznaczania granic pododdziałów w rezerwatach przyrody.

Wykonawca zainwentaryzuje znaki podziału powierzchniowego. Wyniki inwentaryzacji zostaną przedstawione na mapie przeglądowej obrębów przy uwzględnieniu następujących kryteriów: - istniejący słupek oddziałowy,- uszkodzony słupek oddziałowy,- brak słupka oddziałowego.

Prace z zakresu uzupełniania i konserwacji znaków oddziałowych, podobnie jak i zapewnienie odpowiedniej widoczności linii podziału powierzchniowego, zostaną wykonane przez Nadleśnictwo (wg potrzeb) we własnym zakresie.

5. Stan prac glebowo-siedliskowych

W celu rozpoznania i sklasyfikowania warunków siedliskowych panujących na powierzchniach leśnych i przewidzianych do zalesień powstaje operat glebowo-siedliskowy. Opracowanie to ułatwi poznanie, zachowanie i wzbogacenie bioróżnorodności ekosystemów. Postępowanie takie jest zgodne z Siedliskowymi Podstawami Hodowli Lasu i umożliwi racjonalne postępowanie hodowlane zbieżne z naturalnymi możliwościami gleb. Operat wykonuje Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie wg stanu na dzień 28.02.2011 r.. Dane zawarte w operacie, dotyczące typów i wariantów siedlisk oraz opisu elementów glebowych zostaną wykorzystane w trakcie prac terenowych, zgodnie z § 16 Instrukcji Urządzania Lasu. Operat zostanie sporządzony w oparciu o nową Klasyfikację Gleb Leśnych Polski z 2000 r. W toku prac powstanie kompletna analiza chemiczna właściwości glebowych, wykonane zostaną szczegółowe zestawienia i analizy dotyczące uwilgotnienia oraz stanu siedlisk, zasięgów gatunków roślin, typów lasu itp. Opisane zostaną również zespoły potencjalnej roślinności naturalnej, które stanowią ważną wskazówkę przyrodniczą określającą kierunki ewolucji biocenozy leśnej.

6. Podział lasów ze względu na dominujące funkcje oraz zasięgi obszarów chronionych

Komisja podejmuje decyzję o sporządzeniu nowego wniosku do Ministra Środowiska o ustalenie lasów ochronnych. Wniosek sporządzi Nadleśnictwo we współpracy z wykonawcą. Zasięgi obszarów chronionych (rezerwaty, obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, obszary ochrony krajobrazu itp.) należy przyjąć zgodnie z lokalizacją podaną w aktach je powołujących, a powierzchnię zgodnie z powszechną ewidencją gruntów.

Na terenie Nadleśnictwa Ostrołęka znajdują się:

1. Rezerwat przyrody:
  - Rezerwat przyrody „Olsy Płoszyckie ” o powierzchni 136,73 ha. Rezerwat posiada aktualny Plan Ochrony na lata 2001 – 2019.
2. Obszary należące do sieci Natura 2000:
  - Dolina Dolnej Narwi
  - Puszcza Biała
  - Dolina Omulwi i Płodownicyo łącznej powierzchni około 820 ha.

7. Ustalanie i uwzględnienie cech drzewostanów

Zgodnie z § 26 Instrukcji Urządzania Lasu, wykazy drzewostanów wg wybranych cech (nasienne gosp., uprawy pochodne, drzewostany porolne, zachowawcze, wyżywicowane itp.) zostaną uzgodnione z Nadleśnictwem. Na tę okoliczność zostanie spisana notatka dotycząca uzgodnień. Przy kwalifikowaniu drzewostanów ze względu na powyższe cechy, należy uwzględnić wymogi zawarte w przepisach prawnych oraz w Zasadach Hodowli Lasu.

Obowiązek prowadzenia takiej ewidencji jest zdefiniowany w ustawie z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym i zgodny z dyrektywą unii europejskiej 1999/105/EC. Akty te zabezpieczają najbardziej wartościowy genetycznie materiał rozmnożeniowy przed niekontrolowanym przenoszeniem, co ma podstawowe znaczenie dla zachowania zmienności genetycznej i popierania lokalnych prowienieneci. Wyznaczają również regiony pochodzenia dla materiału podstawowego i nakazują prowadzić Krajowy Rejestr Leśnego Materiału Podstawowego. Wszystkie te działania służą ulepszaniu cech jakościowych i ilościowych drzewostanów oraz zwiększeniu odporności drzew na czynniki biotyczne i abiotyczne.

W wydzieleniach, które figurują w Krajowym Rejestrze Leśnego Materiału Podstawowego nie należy zmieniać granic i przypisanej powierzchni.

Cechę „drzewostany na gruntach porolnych” przypisywać należy pierwszemu pokoleniu drzewostanu, na glebach porolnych.

Cechę „drzewostany z odnowienia naturalnego” wpisać tylko w potwierdzonych wypadkach. Domyślnie przyjmujemy, że brak powyższego zapisu oznacza drzewostan pochodzenia sztucznego. W elaboracie należy umieścić jednoznaczny komentarz.

8. Podział lasu na gospodarstwa

Proponuję przyjąć następujący podział na gospodarstwa, zgodnie z § 82 p.7 Instrukcji Urządzenia Lasu, na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy oraz przyjętego sposobu zagospodarowania::

- 1) gospodarstwo specjalne (S)
- 2) gospodarstwo lasów ochronnych (O)
- 3) gospodarstwo zrębowe w lasach gospodarczych (Z)
- 4) gospodarstwo przerębowo - zrębowe w lasach gospodarczych (PZ)
- 5) gospodarstwo przebudowy w lasach ochronnych i gospodarczych (R)

Ad. 1 Gospodarstwo specjalne obejmuje:

- a) rezerwat wraz z otuliną
- b) wyłączone drzewostany nasienne wraz z otulinami
- c) lasy glebochronne
- d) lasy na siedliskach łągowych i bagiennych - Lł, Bb, BMb, LMb oraz na siedlisku

Bs

- e) lasy doświadczalne
- f) miejsca pamięci oraz zabytki wpisane do Rejestru Zabytków Województwa

Mazowieckiego

- g) drzewostany zachowawcze In situ,

h) lasy wyznaczone na podstawie Zarządzenia Dyrektora RDLP w Olsztynie: nr 23 z dnia 18 sierpnia 2008 r. w sprawie szczególnej ochrony zasobów rozkładającego się drewna w wybranych ekosystemach leśnych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie i nr 24 z dnia 26 sierpnia 2008 r. w sprawie procedury wyznaczania i konsultacji społecznych lasów o szczególnych walorach przyrodniczych – zgodnie ze standardami FSC adoptowanymi do warunków polskich,

- i) otuliny szkółek gospodarczych.

Ad. 2 Gospodarstwo lasów ochronnych (O) obejmuje wszystkie lasy ochronne z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego lub przebudowy.

Ad. 3 Do gospodarstwa zrębowego (Z) zaliczone zostaną te drzewostany w lasach gospodarczych (nie ujęte w gospodarstwie specjalnym lub przebudowy), w których ze

względu na typ siedliskowy lasu oraz Gospodarczy Typ Drzewostanu (GTD) i aktualny skład gatunkowy, przyjmuje się zrębowy sposób zagospodarowania.

Ad. 4 Do gospodarstwa przerębowo - zrębowego (PZ) zaliczone zostaną drzewostany w lasach gospodarczych (nie ujęte w gospodarstwie specjalnym i przebudowy), w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz GTD i aktualny skład gatunkowy, stosuje się przerębowo - zrębowy sposób zagospodarowania.

Ad. 5 Do gospodarstwa przebudowy (R) zalicza się następujące drzewostany przedrębne (zgodnie z § 40 ust. 6 instrukcji u.l. z 2003 r.):

- drzewostany uszkodzone w stopniu 3 (a w kolejności 2), z wyjątkiem tych, które stanowią pożądane zbiorowisko zastępcze,
- drzewostany o niskim zadrzewieniu i miernej jakości technicznej (źle produkujące).
- drzewostany o składzie gatunkowym niezgodnym z GTD

Ostateczna ilość i kształt gospodarstw zostanie ustalony w oparciu o wyniki inwentaryzacji terenowej, przed przystąpieniem do konstruowania planu cięć. Zagadnienie to zostanie uzgodnione z Nadleśnictwem Ostrołęka i Wydziałem Zasobów i Urządzania Lasu RDLP w Olsztynie.

9. Sposoby wykonywania inwentaryzacji lasu do planu urządzenia lasu

Inwentaryzacja zasobów drzewnych należy przeprowadzić zgodnie z § 48 Instrukcji Urządzania Lasu.

Należy odstąpić od pomiaru miąższości podrostu na powierzchniach kołowych (§ 31 ust. 14 Instrukcji ul). W przypadku wystąpienia grubizny w podroście zostanie ona uwzględniona w opisie taksacyjnym dla danego wyłączenia.

Przy tworzeniu wyłączeń taksacyjnych należy kierować się wytycznymi §§ 15-16 Instrukcji Urządzania Lasu. Granice wydziałów taksacyjnych zostaną zaktualizowane przy wykorzystaniu aktualnej ortofotomapy.

Przyczyny i stopień uszkodzeń biotycznych i abiotycznych poszczególnych drzewostanów należy – w trakcie prac taksacyjnych – odpowiednio ewidencjonować.

10. Wiek rębności dla głównych gatunków lasotwórczych

Komisja przyjmuje wieki rębności dla poszczególnych gatunków drzew, obowiązujące w Zarządzeniu nr 36 DGLP z dnia 19 maja 2004 r. Wartości są również zgodne z lokalnymi cechami gatunkowymi.

Db	-	140 lat
So	-	100 lat
Św	-	80 lat

Dla pozostałych gatunków lasotwórczych przyjęto następujące wieki rębności:

Js	-	140 la
Jw, Kl	-	100lat
Brz, Ol, Gb, Lp,	-	80 lat
Os	-	50 lat
Tp, Wb, Olsz.	-	40 lat

11. Aktualizacja Programu ochrony przyrody

Zgodnie z § 110 i 111 Instrukcji Urządzania Lasu z 2003 r. wykonawca dokona aktualizacji, istniejącego już w Nadleśnictwie opracowania Programu Ochrony Przyrody.

Program ochrony przyrody obejmie powierzchnię zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Ostrołęka. Będzie się składał z części opisowej oraz mapy sytuacyjno-przeładowej walorów przyrodniczo-kulturowych, wykonanej na bazie mapy sytuacyjno-przeładowej funkcji lasu w skali 1:50 000.

Część opisowa Programu będzie zawierać dane dotyczące form ochrony wymienionych w ustawie o ochronie przyrody z 2004 r. istniejących i projektowanych: rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej, stanowisk i ostoi zwierząt objętych ochroną gatunkową, stanowisk archeologicznych.

W programie zostaną uaktualnione granice zasięgu poszczególnych form ochrony przyrody oraz powierzchnia gruntów nadleśnictwa w ramach poszczególnych obszarów. Źródłem informacji do Programu ochrony przyrody będą dane zawarte w planach ochrony poszczególnych rezerwatów oraz informacje uzyskane od pracowników Nadleśnictwa,

Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Konserwatora Zabytków, z Biura Planowania Przestrzennego, z Urzędów Gmin, ze środowisk naukowych, przyrodniczych i organizacji społecznych oraz inwentaryzacja wykonywana przy okazji prac terenowych.

Należy sporządzić listę gatunków chronionych i cennych w warunkach przyrodniczych Nadleśnictwa Ostrołęka z podaniem źródła informacji. W części opisowej jak również na mapie należy używać nazw lokalnych dla użytków ekologicznych.

Elementy ujęte w Programie Ochrony Przyrody należy umieścić na odpowiednich warstwach Leśnej Mapy Numerycznej (LMN).

12. Projektowanie użytkowania rębego i przedrębego

a) Użytkowanie rębne

Użytkowanie rębne należy projektować zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu z 2002 r. (§§ 80-91). Rębnia określa zasady wykonywania całego zespołu czynności, które mają na celu stopniową przemianę pokoleń w lesie w sposób zapewniający równoczesne usuwanie drzew i drzewostanów, tworzenie najkorzystniejszych warunków zainicjowania i rozwoju nowego pokolenia drzew pożądaných gatunków, kształtowanie odpowiedniej budowy drzewostanu, zapewnienie naturalnej różnorodności biologicznej i trwałości w zmieniających się warunkach środowiska. Użytkowanie rębne należy zatem traktować jako początek istnienia nowego lasu (cel nadrzędny), a nie jako możliwość pozyskania surowca.

Komisja ustala:

- drzewostany na siedliskach Bb, BMb, LMb i Lł oraz Bs zaliczyć do gospodarstwa specjalnego i nie projektować użytkowania rębego,
- należy dążyć do maksymalnego wykorzystania odnowień naturalnych,
- kontynuować rozpoczęte formy przebudowy,
- na powierzchniach zrębowych należy pozostawić niektóre fragmenty dotychczasowego (do 5% masy) drzewostanu jako pożądane elementy strukturalne i funkcjonalne nowego drzewostanu np. młodsze i stabilne biogrupy drzew gatunków głównych, kępy gatunków domieszkowych i biocenotycznych, nasienniki, drzewa pomnikowe i dziuplaste. Uwagę należy zwrócić na mikrosiedliska, granice prowadzić po naturalnych

szczegółach terenowych i starać się dopasować do rzeźby terenu. W bazie programu „Taksator” należy zredukować planowaną masę do pozyskania o powyższą wielkość.

- dopuścić stosowanie rębni I, jako zastępczej w przypadku wystąpienia znacznych uszkodzeń drzewostanów wywołanych przez czynniki biotyczne i abiotyczne.

- dopuścić stosowanie rębni I, na małych powierzchniach (około 1ha), w przypadku wąskich i nieregularnych wydzieleń oraz przy występującej mozaice siedlisk borowych i lasowych. Pozycje takie należy uzgodnić z Nadleśnictwem i RDLP, przed budową planu cięć.

- w rębni IIIa dopuszcza się zwiększenie powierzchni gniazd do około 30 arów,

- w gospodarstwie przerębowym-zrębowo przyjąć do wyliczenia etatu, średni okres odnowienia 15 lat,

- w gospodarstwie lasów ochronnych przyjąć do wyliczenia etatu, średni okres odnowienia 17 lat,

- należy stosować następujące nawroty cięć: w gospodarstwie Z – 4 - 5 lat, a w gospodarstwie O – 6 - 7 lat,

- powierzchnie projektowane do wylesień ujmować jako użytki rębne niezaliczone na poczet etatu,

- strefy ekotonowe przy drogach publicznych (wynikające z Zarządzenia nr 11A) włączyć do powierzchni manipulacyjnej. Należy tylko zredukować masę przewidzianą do pozyskania. Da to możliwość postępowania hodowlanego w tych drzewostanach.

Projektowanie użytkowania niezaliczonego na etat zostanie uzgodnione z nadleśnictwem przed odbiorem prac terenowych.

Należy przyjąć dotychczasowy podział na ostępy i obowiązujący kierunek cięć. Plan cięć należy uzgodnić z Wydziałem Zasobów i Urządzenia Lasu Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie .

Doboru rębni należy dokonać w oparciu o poniższą tabelę:

Typ siedliskowy lasu	Gospodarstwo	Rębnia zasadnicza	Rębnia zastępcza	Nawrót cięć Okres odnowienia	Szacowany udział w powierzchni nadleśnictwa (%)
Bs	S				1,5
Bśw	Z	I	II	4	81
Bw	Z	I	II	4	1,6
Bb	S				-
BMśw	Z, P-Z	I, III	II, IV	4	8,2
BMw	Z	I	II - IV	5-15	2
BMb	S				-
LMśw	P-Z	III	I-IV	5-20	1,6
LMw	P-Z	III	I-IV	5-20	0,4
LMb	S				-
Lśw	P-Z	III	I-IV	5-20	0,6
Lw	P-Z	III	I-IV	5-20	0,4
OI	Z	I		4	2,5
OIJ	P-Z	II	I-IV	5-20	0,2

b) Użytkowanie przedrębne

Powierzchniowy etat cięć użytkowania przedrębnego należy ustalić na podstawie wskazań gospodarczych opisów taksacyjnych poszczególnych wydzieleń.

Orientacyjną miąższość grubizny, planowaną do pozyskania w użytkowaniu przedrębnym należy określić - zgodnie z § 94 Instrukcji Urządzania Lasu. Wielkość nie powinna przekroczyć 50% planowanego przyrostu.

W drzewostanach o niskim zadrzewieniu oraz na małych powierzchniach położonych wśród gruntów innej własności odstąpić od planowania wskazówek gospodarczych. Listę wydzieleń bez wskazówek należy uzgodnić z Nadleśnictwem.

W bliskorębnych Gospodarczych Drzewostanach Nasiennych (GDN) zaplanować wskazówkę TP (cięcia sanitarno-selekcyjne).

W użytkowaniu przedrębnym należy projektować jeden nawrót cięć, uwzględniający aktualne potrzeby drzewostanu.

Należy zainwentaryzować i uzgodnić z nadleśnictwem drzewostany, w których samoistne odnowienia naturalne sugerują potrzebę zastosowania trzebieży przekształceniowych.

Projektowanym na gruncie rodzajom cięć, nie podawać terminu wykonania (początek, środek lub koniec okresu gospodarczego), lecz przyporządkować ewentualną pilność zabiegu pielęgnacyjnego.

13. Planowanie hodowlane z uwzględnieniem lokalnych warunków produkcji leśnej

Na podstawie wstępnych wyników prac glebowo-siedliskowych proponuję przyjąć następujące GTD:

TSL	GTD	Orientacyjny skład gatunkowy uprawy
Bs	So	So - 80%, Brz i inne liściaste - 20%
Bśw	So	So - 80%, Brz i inne liściaste - 20%
Bw	So	So - 80%, Brz i inne - 20%
Bb	So	So - 80 % Brz i inne - 20%
BMśw	So Db - So	So - 80%, Brz i inne - 20% So - 70%, Db - 20%, Md i inne - 10%
BMw	So	So - 70%, Db i inne - 30%
BMb	So	So - 80 %, Brz i inne - 20%
LMśw	Db - So So - Db	So - 50%, Db - 40%, Md i inne - 10% Db - 50%, So - 30%, Md i inne - 20%
LMw	So - Db	Db - 50%, So - 40%, Js i inne - 10%
Lsw	Db	Db - 80%, Md i inne - 20%
Lw	Db	Db - 80%, Js i inne - 20%
OL	Ol	Ol - 90%, Js i inne - 10%
OIJ	Ol -Js	Js - 60%, Ol - 30%, Brz i inne - 10%

* Do czasu ustąpienia zjawiska zamierania jesionu można zastąpić go w składzie gatunkowym uprawy gatunkiem o zbliżonych wymaganiach siedliskowych.

Do planu zalesień zostaną przyjęte jedynie te grunty, które w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu zostały przeznaczone do zalesienia.

W istniejących strefach ekotonowych należy zaprojektować wskazania gospodarcze umożliwiające ich kształtowanie.

Wskaźnik poprawek nowych zalesień i odnowień na powierzchni otwartej i pod okapem ustala się do 10%.

Wykonawca uzgodni z Nadleśnictwem i przedłoży na Naradę Techniczno-Gospodarczą listę gruntów przeznaczonych do naturalnej sukcesji i do zalesienia.

Podczas prac terenowych zostaną zinwentaryzowane wszystkie odnowienia naturalne i sztuczne oraz ich jakość, stopień uszkodzenia i zgodność założonych upraw z obowiązującym w poprzednim okresie gospodarczym typem drzewostanu.

Lokalizacja powierzchni projektowanych do wprowadzania podszytów, podsadzeń produkcyjnych, II piętra, luk do odnowienia zostanie uzgodniona w trakcie prac terenowych i potwierdzona notatką z uzgodnień.

W związku z niewykorzystaniem powierzchni produkcyjnej szkółki nadleśnictwo planuje jej zmniejszenie o około 2 ha, poprzez zalesienie.

14. Rekreacyjne zagospodarowanie lasu

Wykonawca zainwentaryzuje wszelkie elementy rekreacyjno-turystyczne na terenach lasów Nadleśnictwa Ostrołęka. Zagadnienia powyższe omówione zostaną w elaboracie i Programie Ochrony Przyrody. Wykonawca wykorzysta materiały dostępne w Nadleśnictwie, a także pochodzące z innych źródeł, a dotyczące tych zagadnień. Wykonawca naniesie na „Leśną Mapę Numeryczną” oraz na „Mapę sytuacyjno – przeglądową zagospodarowania turystycznego i walorów przyrodniczo-kulturowych wg kryteriów HCVF” wszystkie zainwentaryzowane obiekty związane z rekreacyjnym zagospodarowaniem lasu w również liniowe elementy zagospodarowania turystycznego (np. ścieżki konne, rowerowe, szlaki kajakowe, szlaki turystyczne itp.).

15. Ochrona lasu, w tym ochrona przeciwpożarowa

Wykonawca szczegółowo przedstawi zagadnienia ochrony i różnorodności biologicznej oraz zagrożenia ze strony szkodliwych czynników biotycznych i abiotycznych w elaboracie i Programie Ochrony Przyrody. Materiały dotyczące historii występowania szkodników i grzybów z ostatnich 10 lat są w posiadaniu Zespołu Ochrony Lasu i wykonawca jest zobowiązany do ich wykorzystania.

W trakcie prac terenowych, rozpoznany zostanie aktualny stan zdrowotny i sanitarny lasów w aspekcie uszkodzeń ze strony czynników biotycznych – grzybów, owadów, zwierzyny oraz czynników abiotycznych – przymrozków, okiści, wiatru a także czynników antropogenicznych.

Sprawy zagrożenia pożarowego zostaną przeanalizowane podczas prac terenowych i opisane w oddzielnym rozdziale elaboratu. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. nadleśnictwo zostanie zakwalifikowane do odpowiedniej kategorii zagrożenia pożarowego. Plan ochrony przeciwpożarowej zostanie sporządzony w oparciu o sposoby postępowania w razie pożaru, instrukcję przeciwpożarową i w/w rozporządzenie. Plan

zostanie uzgodniony z odpowiednią terytorialnie Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej.

Wykonawca podczas prac terenowych zainwentaryzuje istniejącą infrastrukturę przeciwpożarową oraz sporządzi mapę sytuacyjno – przeglądową uwzględniającą elementy związane z zabezpieczeniem przeciwpożarowym. Elementy te należy również nanieść na odpowiednie warstwy Leśnej Mapy Numerycznej.

16. Użytkowanie uboczne i zagospodarowanie łowieckie

Wykonawca uzgodni z nadleśnictwem lokalizację poletek łowieckich, plantacji choinkowych i powierzchni spełniających rolę baz roślin runa leśnego.

Należy sporządzić wykaz gruntów przeznaczonych pod wydobywanie kruszywa, zasadnym wydaje się umieszczenie takiej informacji w polu „informacje różne” lub wykonanie warstwy fakultatywnej standardu Leśnej Mapy Numerycznej.

17. Lasy niepaństwowe nadzorowane przez Nadleśnictwo

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa jest prowadzony na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Starostami (powiat makowski i ostrołęcki), a Nadleśniczym Nadleśnictwa Ostrołęka.

Nadleśnictwo nadzoruje lasy o łącznej powierzchni około 19650 ha wg. stanu na dzień 01 stycznia 2009 r. Aktualnie nadleśnictwo dysponuje tylko ważnymi uproszczonymi planami urządzenia lasu, obejmującymi powierzchnię około 3450 ha.

18. Infrastruktura.

Plan urządzenia lasu jest dokumentem opisującym aktualny stan lasu i infrastruktury leśnej. Określa braki, bądź potrzeby, ale nie planuje konkretnych działań dotyczących budowy infrastruktury.

19. Sprawy organizacyjne

Bieżąca współpraca wykonawcy z nadleśnictwem będzie polegała na:

- cyklicznych konsultacjach prac taksacyjnych na spotkaniach taksatorów i leśniczych, przy udziale nadzoru nadleśnictwa zgodnie z Zarządzeniem Dyrektora RDLP w Olsztynie nr 1/2008 z dnia 3 stycznia 2008 r. (protokoły uzgodnień),

- cyklicznych kontrolach prac urządzeniowych zgodnie z Zarządzeniem nr 63 DGLP z dnia 13 sierpnia 2002 r., w sprawie kontroli i odbioru robót urządzeniowych zleczanych przez regionalne dyrekcje Lasów Państwowych,

- protokolarnym uzgodnieniu takich danych, jak: halizny, płazowiny, zręby zaległe, drzewostany do przebudowy itp.

- uzgodnieniu opisów taksacyjnych po ich przetworzeniu, uwzględniającym korektę szacowania miąższości przez taksatorów na podstawie założonych powierzchni kołowych,

- udostępnieniu wykonawcy całej posiadanej dokumentacji, niezbędnej do sporządzenia planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Ostrołęka,

- po zakończeniu prac terenowych i wprowadzeniu danych do programu TAKSATOR wykonawca przedłoży wstępne, próbne wydruki opisów taksacyjnych celem akceptacji przez administrację Nadleśnictwa.

20. Wyciąg z opisu przedmiotu zamówienia

Opis materiałów, które Wykonawca dostarczy Zamawiającemu

a) materiały bazodanowe:

– baza danych opisowych do SILP wygenerowana programem Taksator – nagrana na nośnik optyczny,

– baza danych geometrycznych oraz materiały rastrowe i fotogrametryczne – nagrane na nośnik optyczny,

b) ortofotomapę na podstawie zobrazowania lotniczego wykonanego w przed pracami taksacyjnymi

ortofotomapa w kompozycjach barwnych:

– barwach naturalnych - kompozycja kanałów czerwonego, zielonego i niebieskiego [R,G,B],

– terenowa wielkość piksela $\leq 0,25m$

– błąd położenia punktu RMS nie może przekroczyć wartości 1 metra

Cyfrowa ortofotomapa musi spełniać następujące parametry:

- odwzorowanie – układ współrzędnych prostokątnych płaskich PUWG1992,
- format zapisu danych: GeoTIFF 8 bitowy bez kompresji

c) wydruki opisów taksacyjnych dla obrębów – w formacie A4 (układ poziomy), twarda okładka – po 2 egz. (z przeznaczeniem dla Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie i Nadleśnictwa),

d) wydruk opisu ogólnego (elaboratu) – w formacie A4 (układ pionowy), twarda okładka – 3 egz. (z przeznaczeniem dla Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie i Nadleśnictwa),

e) wydruk wykazów projektowanych cięć użytkowania rębnego dla obrębów – w formacie A4 (układ poziomy), twarda okładka – po 3 szt. (z przeznaczeniem dla Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie, i Nadleśnictwa),

f) program ochrony przyrody – wydruk w formacie A4 (układ pionowy), twarda okładka, z dołączoną (w kieszeni ostatniej strony okładki) mapą sytuacyjno – przeglądową walorów przyrodniczo kulturowych nadleśnictwa – 3 egz. (z przeznaczeniem dla Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie i Nadleśnictwa),

g) wersje elektroniczne opracowanych materiałów – nagrane na nośnik optyczny wersje opisu ogólnego, programu ochrony przyrody (w dwóch wersjach dla nadleśnictwa i dla celów udostępnienia społeczeństwu) i opisów taksacyjnych w postaci pliku stworzonego w edytorze tekstu uzgodnionym ze zleceniodawcą,

h) wydruki materiałów kartograficznych:

sporządzenie i wydruk map przeglądowych i sytuacyjno - przeglądowych zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu cz. I (§ 64, 71, 72, 73, 98, 102, 104, 107, 109, 111) na podkładzie mapy topograficznej, w skali 1: 25 000; uwzględniających tradycyjną symbolikę elementów topograficznych (kasowniki, drogi, linie podziału powierzchniowego) a w szczególności:

- wydruki map w skali 1 : 50 000

- mapa ochrony przeciwpożarowej
- mapa zasięgu terytorialnego nadleśnictwa,
- mapa gospodarki łowieckiej,

- mapa zagospodarowania rekreacyjnego,
- wydruki map w skali 1 : 25 000
- mapa drzewostanów,
- mapa cięć rębnych,
- mapa siedlisk,
- mapa ochrony lasu,
- mapa selekcji i nasiennictwa,
- mapa zagospodarowania turystycznego i walorów przyrodniczo-kulturowych wg kryteriów HCVF,

oraz dodatkowo:

- 10 szt. czystych map gospodarczo- przeglądowych dla każdego z nadleśnictw,

- mapa inwentaryzacji słupek oddziałowych (legenda ma uwzględniać trzy stany słupek na gruncie: 1-słupek istniejący, 2 – słupek uszkodzony, 3 – brak słupka)

i) materiały dla leśniczych:

– część opisowa – oprawiona w twarde okładki, w formacie A4, w układzie poziomym – zawierająca:

- wyciąg z opisu ogólnego nadleśnictwa (elaboratu) – gospodarcze typy drzewostanów, orientacyjne składy upraw, przyjęte wieki rębności, zastosowane sposoby użytkowania rębego,

- opis taksacyjny lasu dotyczący danego leśnictwa,
- wykaz projektowanych cięć rębnych dotyczący danego leśnictwa,
- wykaz projektowanych cięć przedrębnych dotyczący danego leśnictwa,
- wykaz projektowanych zadań z hodowli lasu dotyczący danego leśnictwa,

– część kartograficzna zawierająca:

- mapę gospodarczo – przeglądową drzewostanów dla zasięgu danego leśnictwa w skali 1:10 000 – wykonana w sytuacji, złożona do formatu A4,

- mapę gospodarczo – przeglądową cięć rębnych i gruntów do zalesienia dla zasięgu danego leśnictwa w skali 1:10000 – wykonana w sytuacji, złożona do formatu A4.

Dla każdego leśnictwa zostanie sporządzona następująca ilość egzemplarzy:

- część opisowa – 1 egz.,
- mapa gospodarczo – przeglądowa drzewostanów – 1 egz.,
- mapa gospodarczo – przeglądowa cięć rębnych i gruntów do zalesienia – 1 egz.

j) Opracowanie Prognozy Oddziaływania na Środowisko. – zgodnie art. 51 z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.08.199.1227) oraz z uwzględnieniem zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko otrzymanych z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego – wydruk w formacie A4 (układ pionowy), twarda okładka, z dołączoną (w kieszeni ostatniej strony okładki) mapą sytuacyjno – przeglądową walorów przyrodniczo kulturowych nadleśnictwa – 3 egz. (z przeznaczeniem dla Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie i Nadleśnictwa).

Terminy realizacji

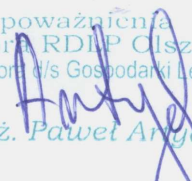
- przekazanie Wykonawcy kopii bazy SILP w postaci pliku programu Taksator – do końca stycznia 2010 r.
- weryfikacja bazy SILP w postaci pliku Taksator wykonana przez Wykonawcę pod kątem zgodności stanu posiadania zapisanym w bazie SILP a ewidencją powszechną i podpisania protokołu zdawczo odbiorczego – do 15 lutego 2010 r (kryterium prawidłowości bazy jest ilość błędów niedostosowania stanu posiadania prowadzonego w SILP z ewidencją powszechną przekraczających 50 sztuk).
- Przekazanie do RDLP prognozy oddziaływania na środowisko, projektu planu UL składającego się z roboczej wersji bazy programu Taksator (opis taksacyjny + wskazówki gospodarcze + plany), zaktualizowanych warstw Leśnej Mapy Numerycznej oraz 1 kompletu map przeglądowo gospodarczych. – **do 30 sierpnia 2011 r.**
- Przekazanie do RDLP protokołu z Narady Techniczno Gospodarczej – **w terminie 7 dni od daty zwołania Narady.**

- Przekazanie do RDLP roboczej wersji planu urządzenia lasu w wersji elektronicznej uwzględniające poprawki wynikające z podsumowania przewodniczącego Komisji Projektu Planu – **w terminie do 14 dni od daty otrzymania podsumowania.**
- Przekazanie do RDLP całości opracowania – **do 4 stycznia 2012 r.**
- Zakończenie całości prac oraz podpisanie protokołu końcowej kontroli i odbioru robót urządzeniowych – **do 30 stycznia 2012 roku.**

Protokół opracował
Specjalista ds. zarządzania lasu RDLP

ZATWIERDZAM

Z upoważnienia
Dyrektora RDLP Olsztyn
Z-ca Dyrektora ds. Gospodarki Leśnej

mgr inż. Paweł Artych

Olsztyn dn. 30.06.2009 r.

***PROTOKÓŁ Z POSIEDZENIA
NARADY TECHNICZNO - GOSPODARCZEJ
W SPRAWIE SPORZĄDZENIA PLANU URZĄDZENIA LASU
NA OKRES 1.01.2012 R. - 31.12.2021 R.
DLA NADLEŚNICTWA OSTROŁĘKA***

OSTROŁĘKA wrzesień 2011 r.

Skład Komisji:**Przewodniczący Komisji:**

Zastępca Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie - Paweł Artych

Przedstawiciel GDLP w Warszawie

- Główny Specjalista Wydziału Urządzania Lasu GDLP - Paweł Pogoda
- Inspektor Olsztyńskiego Regionu Inspekcyjnego - Jacek Stefko
- Kierownik Zakładu Ochrony Lasu - Janusz Szwałkiewicz

Przedstawiciele RDLP w Olsztynie:

- Naczelnik Wydziału Zasobów i Urządzania Lasu - Zbigniew Karaś
- Specjalista Wydziału Zasobów i Urządzania Lasu - Aleksander Sydoruk

Przedstawiciele Nadleśnictwa Ostrołęka:

- Nadleśniczy Nadleśnictwa Ostrołęka - Zdzisław Gadomski
- Zastępca Nadleśniczego Nadleśnictwa Ostrołęka - Krzysztof Świętojański
- Inżynier nadzoru Nadleśnictwa Ostrołęka - Andrzej Zabielski
- Specjalista SL - Marek Tomczuk

Przedstawiciele Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej:

- Dyrektor Oddziału - Włodzimierz Serwiński
- Z-ca Dyrektora Oddziału - Lucjan Szuniewicz
- Starszy Inspektor Nadzoru - Andrzej Leonowicz
- Kierownik Pracowni u. 1. - Artur Sobeczek
- St. taksator informatyk - Sabina Zawadzka

Zaproszeni goście: nieobecni

Posiedzenie Komisji odbyło się dnia 21.09.2011 r., w siedzibie Nadleśnictwa Ostrołęka.

Przywitania uczestników Narady dokonał Nadleśniczy Nadleśnictwa Ostrołęka Zdzisław Gadomski, po czym przekazał prowadzenie obrad Zastępcy Dyrektora RDLP w Olsztynie Pawłowi Artychowi.

W części pierwszej Nadleśniczy przedstawił referat dotyczący analizy gospodarki przeszłej Nadleśnictwa za lata 2002 - 2011. Z imienia Inspekcji Lasów Państwowych koreferat do analizy zaprezentował Inspektor Jacek Stefko, a w imieniu wykonawcy Kierownik Pracowni u. 1. Artur Sobeczek.

W części drugiej Kierownik Pracowni BUL i GL w Olsztynie przedstawił referat dotyczący projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Ostrołęka, a koreferaty: Inspektor Olsztyńskiego Regionu Inspekcyjnego i Nadleśniczy Nadleśnictwa Ostrołęka. Referat do Programu Ochrony Przyrody oraz referat do Prognozy oddziaływania projektu planu u. 1. na środowisko przedstawiła Pani Sabina Zawadzka. Przedstawiciel Nadleśnictwa zaprezentował zaktualizowany Program Edukacji Leśnej Społeczeństwa.

Narada Techniczno — Gospodarcza przychyliła się do wniosku wykonawcy projektu planu urządzenia lasu o nie zamieszczaniu w elaboracie Tabel: XIX b i XIX c.

Ustalenia Narady Techniczno - Gospodarczej

I. Zgodność wykonanych prac z obowiązującymi aktami prawnymi, instrukcjami oraz wytycznymi KZP

Komisja stwierdziła zgodność przeprowadzonych prac terenowych z ustawą o lasach z dn. 28.09.1991 r. (j. t. Dz. U. Nr 45 poz. 435 z 2005 r.), Rozporządzeniem MOŚZN i L z dnia 28.12.1998 r. (Dz. U. Nr 3 poz. 16 z dnia 15.01.1999 r.) w sprawie szczegółowych zasad sporządzania planów urządzenia lasów, Instrukcją Urządzania Lasu z 2003 r., Zasadami Hodowli Lasu z 2002 r., Instrukcją Ochrony Lasu z 2004 r., Instrukcją Ochrony Przeciwożarowej z 1996 r. oraz wytycznymi KZP.

Zespół powołany przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie wraz z przedstawicielami Nadleśnictwa, przeprowadził w dniach 5.05.2011 r., test kontroli pomiaru miąższości na powierzchniach próbnych zgodnie z zasadami §62 Instrukcji UL oraz końcowy odbiór prac terenowych stwierdzając, że w/w prace kwalifikują się do przyjęcia.

II. Ocena gospodarki ubiegłego okresu

Komisja przyjmuje analizę gospodarki przeszłej, zawartą w referacie Nadleśniczego oraz koreferacie Inspektora Olsztyńskiego Regionu Inspekcyjnego i koreferacie wykonawcy projektu planu. Końcowa ocena gospodarki ubiegłego okresu gospodarczego dokonana została przez Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie, na podstawie w/w opracowań i zostanie zamieszczona w elaboracie.

III. Stan posiadania

Stan posiadania Nadleśnictwa Ostrołęka na dzień 01.01.2012 r. - czyli na początek okresu gospodarczego 2012 - 2021 przedstawia się następująco:

Powierzchnia ogólna	16805,5024 ha
I. Lasy - razem	16435,8493 ha
1. Grunty zalesione i nie zalesione	16044,0933 ha
a) Grunty zalesione	15892,4133 ha
w tym: - drzewostany	15890,1133 ha
- plantacje drzew	2,3000 ha
b) Grunty nie zalesione	151,6800 ha
w tym: - w produkcji ubocznej	13,8200 ha
- do odnowienia	89,6700 ha
- pozostałe leśne nie zalesione	48,0400 ha
2. Grunty związane z gospodarką leśną	391,7560 ha

11. Grunty nie zaliczone do lasów	369,6531 ha
1. Grunty zadrzewione i zakrzewione	3,0100 ha
2. Użytki rolne	256,2626 ha
3. Grunty pod wodami	2,6438 ha
4. Użytki ekologiczne	0,000 ha
6. Tereny różne	0,2012 ha
7. Grunty zabudowane i zurbanizowane	33,5958 ha
8. Nieużytki	73,6978 ha

Nieznaczne rozbieżności powierzchniowe pomiędzy zamieszczoną w Elaboracie Tabelą I gdzie powierzchnia podana jest w metrach kwadratowych i pozostałymi zestawieniami planu u.1. obligatoryjnie wykazywanymi w arach, wynikają z mechanicznego zaokrąglenia metrów kwadratowych do pełnych arów. W stanie posiadania Nadleśnictwa nie ma działek stanowiących współwłasność Nadleśnictwa i osób fizycznych.

IV. Podział powierzchniowy

Podział na leśnictwa został przyjęty zgodnie z podziałem przekazanym przez Nadleśniczego i uzgodnionym z RDLP w Olsztynie, zachowano dotychczasową numerację oddziałów.

V. Podział lasu na gospodarstwa

Narada ustaliła następujący podział powierzchni leśnej na gospodarstwa:

Obręb	Gospodarstwo - powierzchnia leśna zalesiona w ha					
	specjalne	ochronne	zrębowe	przerębowo zrębowe	przebudowy	razem
1	2	3	4	5	6	7
Obręb Ostrołęka	682,26	3267,73	4275,43	743,05	56,25	9024,72
Obręb Seborgi	158,52	988,70	5796,70	73,55	1,97	7019,44
R-m Nadleśnictwo	840,78	4256,43	10072,13	816,60	58,22	16044,16

1. **Gospodarstwo specjalne (S) obejmuje:**

rezerwat przyrody,
lasy glebochronne,
lasy na siedliskach: Bs, Bb, BMb, LMb,
lasy badawcze i doświadczalne,
lasy referencyjne,
wyłączone drzewostany nasienne wraz z otulinami

2. **Gospodarstwo lasów ochronnych (O) - obejmuje lasy uznane za ochronne z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego lub przebudowy.**

3. **Gospodarstwo zrębowe (GZ) w lasach gospodarczych** - obejmuje lasy gospodarcze, z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego lub przebudowy, w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz GTD i aktualny skład gatunkowy przyjmuje się zrębowy sposób zagospodarowania (rębnią zupełną).
4. **Gospodarstwo przerębowo - zrębowe (GPZ) w lasach gospodarczych** - obejmuje lasy gospodarcze, nieujęte w gospodarstwie specjalnym lub przebudowy, w których ze względu na typ siedliskowy lasu oraz GTD i aktualny skład gatunkowy" zastosowano przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania (rębniami złożonymi).
5. **Gospodarstwo przebudowy (R) w lasach ochronnych i gospodarczych** -obejmuje te drzewostany z lasów ochronnych i gospodarczych, które nie zostały zaliczone wcześniej do gospodarstwa specjalnego, a kwalifikują się do pilnej przebudowy.

VI. Podział lasu na lasy ochronne i kategorie ochronności oraz lasy gospodarcze

Lasy ochronne i kategorie ochronności należy przyjąć zgodnie z wnioskiem RDLP w Olsztynie, przesłanym do zatwierdzenia do Ministra Środowiska.

Lp.	Kategoria lasu	Obręb		Nadleśnictwo
		Ostrołęka	Seborki	
		ha	ha	ha
1	Rezerваты	136,72	-	136,72
2	Badawcze i doświadczalne.	2,98	-	2,98
3	Glebochronne	219,57	-	219,57
4	Wodochronne	108,55	32,68	141,23
5	Wodochronne (lasy cenne fragmenty rodzimej przyrody)	31,74	49,81	81,55
6	Wodochronne (cenne fragmenty rodzimej przyrody) (w miastach oraz wokół miast)	15,54	10,11	25,65
7	Wodochronne (w miastach oraz wokół miast)	91,57	-	91,57
8	Cenne fragmenty rodzimej przyrody	550,55	51,93	602,48
9	Cenne fragmenty rodzimej przyrody (w miastach oraz wokół miast)	13,54	19,33	32,87
10	W miastach i wokół miast	2626,55	869,01	3495,56
11	Nasienne wyłączone	14,61	10,07	24,68
12	Razem lasy ochronne	3675,20	1042,94	4718,14
13	Lasy gospodarcze	5212,80	5976,50	11189,68
	Ogółem	9024,72	7019,44	16044,16

VII. Wieki rębności i sposoby użytkowania rębego i przedrębego

Przeciętne wieki rębności dla głównych gatunków drzew (dąb, sosna, świerk) przyjęto zgodnie z Zarządzeniem Nr 36 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dn.19.05.2004 r. (znak sprawy ZU 7019 - 16/2004), a dla pozostałych gatunków zgodnie z decyzją KZP.

Gatunek	Wiek rębności
dąb, jesion	140
sosna	100
świerk	80
brzoza, olsza, grab, lipa	80
osika	50
olsza szara, topola, wierzba	40

VIII. Użytkowanie rębne

Komisja przyjęła wielkość przewidzianego do pozyskania drewna w m³ brutto i netto użytków rębnych w następujących wysokościach (wg projektowanego wykazu cięć - wzór nr 6, bez przyrostu i użytków rębnych niezaliczonych na poczet etatu):

Gospodarstwo	Etat w m ³ brutto I 10 - lecie	Etat w m ³ netto I 10 - lecie
Specjalne	-	-
Ochronne	116981	92198
Zrębowe	231362	182658
Przerębowo - zrębowe	14812	11490
Przebudowy	12649	9748
<i>Ogółem Nadleśnictwo</i>	375804	296094

Należy stosować minimum 5-letnie nawroty cięć w lasach gospodarczych, a w lasach ochronnych 6-7-letnie.

Wykaz cięć użytków rębnych sporządzić należy w rozbiciu na poszczególne działki zrębowe bez przydziału na poszczególne lata obowiązywania planu urządzenia lasu.

Strefy ekotonowe wzdłuż granic polno - leśnych i dróg publicznych oraz granic leśno - wodnych zagospodarowywać zgodnie z wytycznymi Zarządzenia Nr 11A DGLP (1999 r.) oraz wytycznymi zawartymi w Zasadach Hodowli Lasu (§ 84 p. 6).

IX. Użytkowanie przedrębne

Po przeanalizowaniu możliwości użytkowania przedrębnego w oparciu o wyniki pozyskania tych użytków w ubiegłym 10-leciu oraz na podstawie przyrostu spodziewanego w drzewostanach przeznaczonych do użytkowania przedrębnego, a także w oparciu o zgodę Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych (Zn. spr.: ZU-7031-8/11) z dnia 29.07.2011 r. na zwiększenie intensywności cięć przedrębnych do 65% przyrostu i zestawienia zbiorcze powierzchni drzewostanów przeznaczonych do użytkowania przedrębnego, Komisja ustaliła rozmiar użytkowania przedrębnego w wysokości 434 005 m³ netto na powierzchni 11 501,39 ha co stanowi 64,98 % spodziewanego przyrostu w drzewostanach nie objętych użytkowaniem rębny. Wskaźnik intensywności wynosi 37,7 m³/ha. Przyjęty rozmiar nie jest obligatoryjny, ale umożliwi w razie takiej konieczności poprawę stabilności drzewostanów oraz stan sanitarny lasów narażonych na działanie chorób i czynników abiotycznych.

Etat ogółem użytków głównych netto (z 5% przyrostem użytków rębnych) dla Nadleśnictwa Ostrołęka wynosić będzie w przyszłym dziesięcioleciu 745 000 m³.

X. Plan hodowli lasu

Uwzględniając położenie Nadleśnictwa Ostrołęka w Krainie IV Mazowiecko-Podlaskiej, Komisja przyjęła gospodarcze typy drzewostanów wg „Zasad Hodowli Lasu” z 2002 r., zgodnie z decyzją Komisji Założeń Planu. Ponadto dla typów siedliskowych lasu wynikających z opracowania glebowo-siedliskowego, a nie ujętych w protokole z KZP Narada techniczno Gospodarcza podjęła decyzję o przyjęciu dodatkowych gospodarczych typów drzewostanu.

Typ siedliskowy lasu	Gospodarczy typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw - %
LMb	Ol Brz - Ol	Ol - 70%, Brz, So, Św i inne - 30% Ol - 40%, Brz - 30%, So, Św i inne - 30%
Lł	Js-Db	Db - 40%, Js - 30%, Ol i inne - 30%

Poprawki w nowozakładanych uprawach należy zaplanować w wysokości 10 % ich powierzchni. Narada akceptuje powierzchnię planowanych zabiegów gospodarczych w uprawach i młodnikach wynikającą z projektowanego planu hodowli bez współczynników korygujących. W zestawieniach końcowych należy podać oddzielnie powierzchnię pielęgnowania gleby w upraw istniejących i uprawach projektowanych.

Zadania dotyczące hodowli lasu zaprojektować w rozmiarze przedstawionym w zestawieniu poniżej:

Wskazanie	Obręb		Razem n-ctwo
	Ostrołęka	Seborki	
	Powierzchnia [ha]		
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
Odnowienia 1 zal halizn, płazowm, zrębów	38,95	50,87	89,82
Zalesienia gruntów nieleśnych	0,68	-	0,68
Odnowienie zrębów projektowanych	501,48	385,20	886,68
Odnowienia przy rębniach złożonych	114,46	6,60	121,06
Podsadzenia produkcyjne	-	-	-
Dolesienia luk i przerzedzeń	0,40	0,28	0,68
Poprawki i uzupełnienia w uprawach i młodnikach	0,30	0,27	0,57
Poprawki i uzupełnienia na gruntach projekt. do odnowienia i zalesienia w wys. 10% ich powierzchni.	65,56	44,27	109,83
Wprowadzanie podszytów	-	-	-
Pielęgnowanie gleby	665,28	473,30	1138,58
Pielęgnowanie upraw istniejących (CW)	114,61	136,82	251,43
Pielęgnowanie upraw projektowanych (CW)	409,33	235,17	644,50
Pielęgnowanie młodników	552,96	554,54	1107,50
tym (CP-P)	260,67	262,28	522,95
Nawożenie	-	-	-
Lokalna regulacja stosunków wodnych	-	-	-
Specjalne zabiegi agrotechniczne	703,82	481,08	1184,90

XI. Użytkowanie uboczne

Pozyskanie choinek należy projektować zgodnie z możliwościami i potrzebami Nadleśnictwa oraz chłonnością rynku lokalnego. W prowadzeniu gospodarki łowieckiej wielkość populacji zwierzyny płowej utrzymywać na poziomie zapewniającym realizację celów hodowli lasu. Zamieścić w elaboracie listę wydzieleni o potencjalnej możliwości pozyskania borówki czernicy oraz kruszyny.

XII. Ochrona lasu

Za główne zadania z zakresu ochrony lasu należy uznać działania mające na celu utrzymanie właściwego stanu sanitarnego lasu, zmniejszanie szkód w uprawach i młodnikach wyrządzanych przez zwierzynę płową.

Szczególny nacisk należy położyć na:

- ochronę drzewostanów przed szkodami wywoływanymi przez czynniki abiotyczne (wiatr, okiść) poprzez kształtowanie stref ekotonowych na granicy polno-leśnej, prawidłowe i terminowe wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych, przestrzeganie ładu czasowego i przestrzennego;
- zwalczanie szkodliwych owadów i grzybów;

- ochronę przed zwierzyną płową;
- ochronę pożytecznej fauny;
- stosowanie biologicznych metod ochrony lasu (metoda ogniskowe - kompleksowa, ogniska biocenotyczne);

Zgodnie z Instrukcją ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych Nadleśnictwo Ostrołęka znajduje się w I kategorii zagrożenia pożarowego.

Na mapie ochrony przeciwpożarowej po konsultacji z Nadleśnictwem i PSP należy nanieść pasy przeciwpożarowe, punkty czerpania wody, dojazdy pożarowe i uwzględnić założenia zadań zawartych

w opracowaniu „Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lasu”.

Mapę ochrony przeciwpożarowej należy wykonać w skali umożliwiającej czytelną wizualizację w/w elementów na terenie zasięgu całego Nadleśnictwa.

XIII. Infrastruktura

Remonty osad służbowych, infrastruktury drogowej i melioracyjnej wykonywać według potrzeb i możliwości finansowych Nadleśnictwa.

XIV. Ochrona przyrody

Wykonawca dokona aktualizacji programu ochrony przyrody zgodnie z wytycznymi §§ 110, 111 instrukcji u. 1. oraz sporządzi mapę walorów przyrodniczo-kulturowych.

XV. Zakres i wymagana forma map gospodarczych i przeglądowych

Materiały kartograficzne wykonać zgodnie z §1 umowy do projektu planu u. 1.

Protokół sporządził:

Kierownik brygady u.l.
Artur Sobeczek

Przewodniczący Komisji:

Z-ca Dyrektora RDLP
Paweł Artych

PROTOKÓŁ
z przeprowadzonego testu kontroli pomiaru miąższości na powierzchniach próbnych kołowych w
Nadleśnictwie Ostrołęka w dniach 4-5.05.2011 r.

Zespół w składzie:

1. Aleksander Sydoruk - Specjalista Wydziału Zasobów i Urządzania Lasu;
2. Tomasz Jarczyk – Starszy Specjalista Wydziału Zasobów i Urządzania Lasu;

dokonał kontroli pomiaru miąższości na wylosowanych powierzchniach próbnych w obrębie leśnym Seborgi w ilości 30 sztuk, zgodnie z metodyką opisaną w § 62 cz. I. Instrukcji Urządzania Lasu.

W wyniku porównania danych z pomiaru pierwszego i pomiaru kontrolnego Zespół nie stwierdził przekroczenia krytycznej liczby błędów grubych i bezwzględnej wartości statystyki, która dla pola przekroju pierścnicowego wynosi 0,002, a dla wysokości 0,061.

DECYZJA ZESPOŁU

Przyjąć całość pierwszych pomiarów wykonanych na powierzchniach próbnych w Nadleśnictwie Ostrołęka.

Data sporządzenia protokołu:

9 maja 2011 r.

Podpisy Zespołu:

1. Aleksander Sydoruk

2. Tomasz Jarczyk

Załącznik:

Wykaz kontrolowanych powierzchni próbnych.

Kontrola powierzchni próbnych

Obręb: 07-19-2

Nr pow. próbnej	Pierśn. pole przekr. z 1 pomiaru [m kw.]	Pierśn. pole przekr. z pom. kontr. [m kw.]	Wysokość z 1 pomiaru [m]	Wysokość z pomiaru kontrolnego [m]	Wielk. z 1 pomiaru [ar]	Wielk. z pom. kontr. [ar]	Uwagi
-----------------	--	--	--------------------------	------------------------------------	-------------------------	---------------------------	-------

1	1,78	1,70	17,0	17,0	4,00	4,00	
20	0,94	0,94	20,0	20,0	3,00	3,00	
39	0,66	0,67	17,5	17,5	3,00	3,00	
58	0,72	0,73	17,5	17,5	3,00	3,00	
77	0,85	0,88	17,0	17,0	3,00	3,00	
97	0,84	0,83	16,5	16,5	3,00	3,00	
116	1,53	1,61	22,0	22,0	5,00	5,00	
135	1,71	1,72	28,0	28,0	5,00	5,00	
154	1,13	1,11	21,5	21,5	5,00	5,00	
173	0,98	0,93	28,0	26,0	3,00	3,00	
192	0,60	0,60	14,0	14,0	3,00	3,00	
211	0,20	0,20	11,5	11,5	1,00	1,00	
230	0,70	0,71	17,5	17,5	2,00	2,00	
249	0,54	0,53	14,0	14,5	2,00	2,00	
268	0,99	0,95	19,5	20,0	4,00	4,00	
287	1,21	1,30	13,0	13,0	4,00	4,00	
306	0,57	0,58	10,0	10,0	3,00	3,00	
344	0,78	0,78	22,0	22,0	3,00	3,00	
363	0,62	0,62	19,5	19,5	2,00	2,00	
382	0,16	0,16	10,0	10,0	0,50	0,50	
401	0,55	0,56	18,0	19,0	2,00	2,00	
420	0,74	0,71	23,0	24,0	4,00	4,00	
439	0,53	0,54	19,0	19,0	2,00	2,00	
458	0,57	0,58	20,5	20,5	2,00	2,00	
477	0,54	0,49	16,0	16,0	2,00	2,00	
496	0,91	0,92	18,5	19,5	3,00	3,00	
515	0,72	0,73	19,5	19,5	3,00	3,00	
534	0,84	0,83	20,0	19,5	3,00	3,00	
553	0,29	0,29	17,0	17,5	2,00	2,00	
572	0,97	0,98	21,5	21,5	4,00	4,00	

Liczba błędów grubych: 0

Bezwzględna wartość statystyki (pole przekroju pierścicowego): 0,002

Bezwzględna wartość statystyki (wysokość): 0,061

9. Tabele i wzory

10. Wykaz literatury

Lp.	Autor	Tytuł	Rok wydania	Oficyna wydawnicza
1	2	3	4	5
1	Zespół	Instrukcja Urządzania Lasu	2003	CILP Warszawa
2	Rozwałka Z.	Zasady hodowli lasu	2002	OR-WLP Bedoń
3	Zespół	Instrukcja ochrony lasu	2004	CILP Warszawa
4	Zespół	Instrukcja ochrony przeciw - pożarowej obszarów leśnych	1996	OR-WLP Bedoń
5	Zespół	Siedliskowe podstawy hodowli lasu	2004	OR-WLP Bedoń
6	Czuba M.	Doskonalenie gospodarki leśnej	2002	PWRiL Warszawa
7	Tramplera T. i inni	Regionalizacja Przyrodniczo - Leśna na podstawach ekologiczno - fizjograficznych	1990	PWRiL Warszawa
8	Kondracki J.	Geografia regionalna Polski	1998	PWN Warszawa
9	Starkel L.	Geografia Polski	1999	PWN Warszawa
10	Romer E.	Klimat ziem polskich	1949	
11	Woś A.	Klimat Polski	1999	PWN Warszawa
12	Zespół	Ochrona środowiska	1997	GUS Warszawa
13	Brożek S. Zwydak M.	Atlas gleb leśnych Polski	2003	CILP Warszawa
14	Zespół	Operat glebowo - siedliskowy - Nadleśnictwo Ostrołęka	2005	BUL i GL Gdynia
15	Zespół	Podział hydrograficzny Polski	1983	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
16	Paczyński B.	Wody podziemne	1994	PPWK Warszawa
17	Zespół	Monitoring Lasu 2003	2003	IBL ZU i ML
18	Zespół	Raport o stanie środowiska woj. warmińsko - mazurskiego	2002	UW Olsztyn
19	Zespół	Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2009 r.	2006	WIOŚ Warszawa
20	Rady Gmin	Plan zagospodarowania przestrzennego		

11. Wykaz aktów prawnych związanych z opracowanym planem urzędzenia lasu, obowiązujących w okresie wykonywania prac urzędzeniowych

Lp.	Nazwa aktu prawnego	Z dnia	Kto ogłasza
1	2	3	4
1	Ustawa o lasach	28.09.1991 r.	
2	Ustawa „Prawo geodezyjne i kartograficzne”	17.05.1989 r.	
3	Ustawa o „Ochronie znaków granicznych”	31.12.1996 r.	
4	Obwieszczenie w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o lasach	27.06.2000 r.	Minister Środowiska
5	Ustawa o ochronie przyrody	16.04.2004 r.	Minister Środowiska
6	Rozporządzenie w sprawie wykazu, obszarów i mapy regionów pochodzenia leśnego materiału podstawowego	09.03.2004 r.	Minister Środowiska
7	Rozporządzenie w sprawie specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	21.07.2004 r.	Minister Środowiska
	Zarządzenie Nr 11A w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych	11.05.1999 r.	Dyrektor Generalny Lasów Państwowych
9	Zarządzenie Nr 36 w sprawie zmian w Instrukcji urządzania lasu	19.05.2004 r.	Dyrektor Generalny Lasów Państwowych
10	Ustawa o ochronie przeciw - pożarowej	24.08.1991 r.	
11	Rozporządzenie w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych	07.06.2010 r.	Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
13	Rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciw - pożarowego lasów	09.07.2010 r.	Minister Środowiska